

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

ÖREBRO LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

För den förändring i länets gränser och areal, som uppkommit derigenom, att enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 21 februari 1890 den så kallade Fellingsbro Vestmanlandsfjerding, bestående af hemmanen Fogryta n:r 1, 2 och 3, 3 mantal, Gibo eller Långboda n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Norrby n:r 1, 1 mantal, Norrbytorp eller Slyttermossen n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Nyckelby n:r 1—5, 5 mantal, Söderby n:r 1—2, 2 mantal, och Ålsänge n:r 1—4, 4 mantal, samt lägenheten Sättran n:r 1, tillsammans utgörande $15\frac{1}{2}$ mantal, blifvit förlagd från Kungsörs fögderi och dess tredje länsmansdistrikt, Åkerbo härad och Vestmanlands Vestra domsaga i Vestmanlands län till Fellingsbro härads länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Fellingsbro härad och Lindes domsaga i Örebro län, finnes visserligen redan i berättelsen för perioden 1886—1890 närmare redogjort; men denna förändring af länsgränsen har — såsom äfven i samma berättelse omförmäles — i verkligheten först inträdt med år 1891, och således från början af den tid denna berättelse afser. Då i öfrigt icke några förändringar i länets yttre gränser sedan dess egt rum, utgör Örebro läns hela areal, med undantag af dess andel i sjön Vettern, 938,526 hektar eller 1,901,174 tunnland, hvaraf 830,389 hektar eller 1,682,120 tunnland land och 108,137 hektar eller 219,054 tunnland vatten.

Länets består numera af hela landskapet Nerike, Karlskoga bergslags härad af landskapet Vermland samt fem härader af landskapet Vestmanland, nämligen Nora och Hjulsjö bergslags härad, Grythytte och Hellefors bergslags härad, Lindes och Ramsbergs bergslags härad, Nya Kopparbergs bergslags härad och Fellingsbro härad, utgörande dessa inemot halfva arealen af sistnämnda landskap, i hvilket äfven städerna Nora och Lindesberg äro belägna.

I sin senast afgifna femårsberättelse har Konungens Befallningshafvande ock redogjort för de förändringar, som till följd af Kungl. Maj:ts särskilda beslut under den tid, berättelsen afser, egt rum i länets administrativa, judiciela, ecklesiastika och kommunala indelningar.

I enlighet med det förslag, som i underdånigt betänkande angående reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar af den dertill i nåder förordnade komité afgifvits beträffande Örebro län, är under den tid, denna berättelse omfattar, genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 6 november 1891 förordnadt, att af Porla helsobrunns område de 129 tunnland 20 kappland, som voro belägna inom Viby socken, och de 31 tunnland $18\frac{1}{2}$ kappland, som tillhörde Bodarne socken, skulle från och med 1892 års ingång i alla hänseenden hänföras till Skagershults socken

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utgiver ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-49.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
Tab. A. Örebro läns indelning i fögderier, härad och länsmansdistrikt.....	2.
Tab. B. Örebro läns kyrkliga indelning.....	3.
2. Invånare.....	5.
Tab. C. Folkmängden i Örebro läns städer åren 1891-1895.....	5.
Tab. D. Antal utvandrare från Örebro län åren 1891-1895.....	6.
Tab. E. Utsökningsmål, anhängiggjorda konkurser och exekutiva försäljningar i Örebro län åren 1891-1895.....	7.
Tab. F. Kommunala lån med nådigt tillstånd upptagna åren 1891- 1895.....	8.
Tab. G. Approberade och kasserade beväringssynglingar i Örebro län åren 1891-1895.....	8.
Tab. H. Begångna och beifrade brott inom Örebro län åren 1891- 1895.....	9.
Tab. I. Sockenbiblioteken i Örebro län år 1895.....	11.
Tab. J. Bönehus i Örebro län.....	11-13.
3. Näringar.....	13.
Tab. K. Uppgifter om utsäde och skörd i Örebro län åren 1891- 1895.....	15.
Tab. L. Handelspris å spannmål, potatis, fläsk, kött och smör i Örebro åren 1891-1895.....	16.
Tab. M. Antal underhållna kreatur i Örebro län åren 1891-1895.....	16.
Tab. N. Premiering af nötboskap åren 1891-1895.....	17.
Tab. O. Mejerier i Örebro län år 1895.....	17-18.
Tab. P. Kemiska stationen och frökontrollanstalten i Örebro åren 1891-1895.....	20.
Tab. Q. Antal vid bergsverks- och bruksrörelsen i Örebro län använda motorer åren 1892-1895.....	25.
4. Kommunikationer och varuutbyten.....	28.
Tab. R. Trafiken å mera betydande enskilda jernvägar inom Örebro län åren 1891-1895.....	29-30.
Tab. S. Entreprenadbidragen vid Örebro läns skjutsanstalter åren 1891-1900.....	34-35.
5. Kamerala förhållanden.....	37.
Tab. T. Bränvinsutskänkning och utminutering inom Örebro län, åren 1891-1895.....	37.
Tab. U. Örebro läns landstings finanser åren 1891-1895.....	40.
6. Politi.....	41.

	Sid.
Tabellbilagor	50-73.
Tab. 1. Folkmängden i Örebro län åren 1891-1895.....	50.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Örebro län åren 1891-1895...	51.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Örebro län år 1895.....	52.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Örebro län år 1895.....	53.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Örebro län år 1895.....	54.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar, i Örebro län år 1895.....	57.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar, i Örebro län år 1895.....	57.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

ÖREBRO LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

För den förändring i länets gränser och areal, som uppkommit derigenom, att enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 21 februari 1890 den så kallade Fellingsbro Vestmanlandsfjerding, bestående af hemmanen Fogryta n:r 1, 2 och 3, 3 mantal, Gibo eller Långboda n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Norrby n:r 1, 1 mantal, Norrbytorp eller Slyttermossen n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Nyckelby n:r 1—5, 5 mantal, Söderby n:r 1—2, 2 mantal, och Ålsänge n:r 1—4, 4 mantal, samt lägenheten Sättran n:r 1, tillsammans utgörande $15\frac{1}{2}$ mantal, blifvit förlagd från Kungsörs fögderi och dess tredje länsmansdistrikt, Åkerbo härad och Vestmanlands Vestra domsaga i Vestmanlands län till Fellingsbro härads länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Fellingsbro härad och Lindes domsaga i Örebro län, finnes visserligen redan i berättelsen för perioden 1886—1890 närmare redogjort; men denna förändring af länsgränsen har — såsom äfven i samma berättelse omförmäles — i verkligheten först inträdt med år 1891, och således från början af den tid denna berättelse afser. Då i öfrigt icke några förändringar i länets yttre gränser sedan dess egt rum, utgör Örebro läns hela areal, med undantag af dess andel i sjön Vettern, 938,526 hektar eller 1,901,174 tunnland, hvaraf 830,389 hektar eller 1,682,120 tunnland land och 108,137 hektar eller 219,054 tunnland vatten.

Länet består numera af hela landskapet Nerike, Karlskoga bergslags härad af landskapet Vermland samt fem härader af landskapet Vestmanland, nämligen Nora och Hjulsjö bergslags härad, Grythytte och Hellefors bergslags härad, Lindes och Ramsbergs bergslags härad, Nya Kopparbergs bergslags härad och Fellingsbro härad, utgörande dessa inemot halfva arealen af sistnämnda landskap, i hvilket äfven städerna Nora och Lindesberg äro belägna.

I sin senast afgifna femårsberättelse har Konungens Befallningshafvande ock redogjort för de förändringar, som till följd af Kungl. Maj:ts särskilda beslut under den tid, berättelsen afser, egt rum i länets administrativa, judiciella, ecklesiastika och kommunala indelningar.

I enlighet med det förslag, som i underdånigt betänkande angående reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar af den dertill i nåder förordnade komité afgifvits beträffande Örebro län, är under den tid, denna berättelse omfattar, genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 6 november 1891 förordnadt, att af Porla helsobrunns område de 129 tunnland 20 kappland, som voro belägna inom Viby socken, och de 31 tunnland $18\frac{1}{2}$ kappland, som tillhörde Bodarne socken, skulle från och med 1892 års ingång i alla hänseenden hänföras till Skagershults socken

och i följd deraf förläggas från Grimstens härad, samma härads länsmansdistrikt och Grimstens tingslag till Edsbergs härad, detta härads vestra länsmansdistrikt och Edsbergs tingslag.

Af de öfriga utaf förenämnde komité afgifna förslag till reglering af oregelbundenheter inom Örebro län, beträffande hvilka förslag Kungl. Maj:ts beslut, då förra berättelsen afgafs, ännu icke kommit Konungens Befallningshafvande till handa, hafva enligt senare erhållna meddelanden följande *icke* vunnit nådigt bifall, nämligen:

1:o) att från Ljusnarsbergs socken till Lindesbergs socken öfverföra hemmanet Axsjön n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal (Komiténs förslag n:r 25; afgjort den 15 augusti 1884);

2:o) att de till Lindesbergs socken hörande hemmanen Lindesby n:r 1, 1 mantal, och Lindeshemman n:r 1, $\frac{1}{6}$ mantal, samt en del af hemmanet Hermanstorp n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, måtte införlifvas med Lindesbergs stad, äfvensom de till staden hörande lägenheterna Brogården med Skottbackarne jemte andra söderut belägna egor och lägenheter från Lindesbergs stad förläggas till Lindesbergs socken (Komiténs förslag n:r 23; afgjort den 18 oktober 1889);

3:o) att de hemman och lägenheter om 22 mantal, som enligt jordeboken utgjorde den till Örebro län och Edsbergs härad hörande delen af Nysunds socken, måtte förläggas till Vermlands län och Visnums härad (Komiténs förslag n:r 15; afgjort den 6 december 1889);

4:o) att de i Vettern belägna holmarne Stora Rökneön n:r 1, skatte, och Röknehufvud n:r 1, krono, hvilka båda tillhörde Vestra Ny kyrkosocken, under det att den förra tillhörde Hammars och den senare Vestra Ny (Nykyrka) kommun, måtte vardå räknade till Hammars kyrkosocken och den senare jemväl till Hammars kommun, samt att holmen Röknehufvud, som lydde till Östergötlands län och Aska härad, måtte derifrån förläggas till Örebro län och Sundbo härad (Komiténs förslag n:r 20; afgjort den 28 mars 1890); och

5:o) att de till Knista socken hörande hemmanen Storsjön n:r 1, 1 mantal, Kronoberg n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Medskog n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Villingsbergs bruk jemte valsverk och qvarn samt Snöbergshyttan n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, måtte öfverföras hemmanen Storsjön och Kronoberg till Qvistbro socken, hemmanet Medskog och Villingsbergs bruk till Hidinge socken och hemmanet Snöbergshyttan till Karlskoga socken (Komiténs förslag n:r 13; afgjort den 26 februari 1892).

Af förenämnda komiténs framställningar och förslag beträffande Örebro län återstår således afgjord endast frågan om reglering af gränsen mellan Kumla och Hallsbergs socknar i närheten af Hallsbergs station (förslag n:r 7), och torde i sammanhang med denna frågas afgörande äfven komma under nådig pröfning frågan om afhjelpande af de olägenheter, som uppkommit derigenom, att det nybildade Hallsbergs municipalsamhälle, hvarom här nedan förmåles, med sina gränser faller inom de båda nämnda socknarne.

I administrativt hänseende är länet indeladt i fyra fögderier, nämligen Öster-Nerikes, Vester-Nerikes, Nora och Lindes fögderier, hvilka till omfattning sammanfalla med länets lika benämnda fyra domsagor. Fögderierna omfatta 15 härad, mellan hvilka länets 58 landskommuner äro fördelade enligt efterföljande *tabell A*, hvarutaf äfven länsmansdistriktens omfattning framgår.

Efter de regleringar, som i länets indelningar de senare åren egt rum, finnas deri icke andra oregelbundenheter, som beröra

länets gränser, än att Nysunds socken, genomfluten af Letelfven, är med nämnda elf som gräns delad mellan Örebro och Vermlands län, så att 22 mantal deraf tillhöra Edsbergs härad af förstnämnda län och $11\frac{3}{8}$ mantal Visnums härad af Vermlands län, samt att af Ramsbergs socken $2^{113/288}$ mantal tillhöra Skinskattebergs bergslag af Vestmanlands län och socknens öfriga $72^{749/960}$ mantal Lindes och Ramsbergs bergslag af Örebro län; hvarförutom torde böra omnämnas, att den i Vettern belägna holmen Stora Rökneön tillhör Vestra Ny kyrkosocken i Östergötlands län, men Hammars kommun af Sundbo härad i Örebro län.

Inom länet förekommer väl å ett och annat ställe enklaver, helt och hållet omslutna af främmande kommuner och således utan sammanhang med den kommun, de tillhöra, hvilka oegentligheter icke blifvit fullständigt reglerade; men verkliga oregelbundenheter, som icke beröra länets yttre gränser, finnas, sedan, på sätt i föregående berättelse omnämnas, de tolf hemman af Hardemo socken, som benämnas Öja fjerding, med 1891 års ingång lagts från Grimstens till Hardemo härad, nu icke vidare, än att af Fellingsbro socken hemmanen Frödesboda n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Norra Hult n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Vestra Hult n:r 1 och 2, $\frac{1}{2}$ mantal, och Olof Simonstorp n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, jemte lägenheten Hultatorpet tillhöra Lindes och Ramsbergs bergslags härad, då deremot socknen i öfrigt tillhör Fellingsbro härad.

Slutligen bör i detta sammanhang nämnas, att enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 22 november 1895 ett i samma bref närmare beskrifvet område, innehållande 32 hektar $60\cdot 143$ ar af kronolägenheten Alnängarne, hvarå länslasarettet med tillhörande byggnader blifvit uppfördt, skall i ecklesiastikt, kommunalt, administrativt och judicielt hänseende på vissa villkor skiljas från

Tab. A. Örebro läns indelning i fögderier, härad och länsmansdistrikt.

Fögderi.	Härad.	Länsmansdistrikt.	Kommun.
Öster-Nerikes.	Askers. Sköllersta.	Askers härads. Sköllersta härads.	Asker, Lännäs, St. Mellösa. Norrvåås, Ekby, Gellersta, Sköllersta, Svennevad, Bo.
	Örebro.	Örebro härads östra.	Mosjö, Täby, Eker, Axberg, Hofsta, Långbro, Änsta, Almby.
	Glanshammars.	Örebro härads vestra. Glanshammars härads.	Vintrosa, Tysslinge, Kil, Gräfve. Rinkaby, Glanshammar, Lillkyrka, Ödeby, Götlanda.
Vester-Nerikes.	Hardemo. Kumla.	Hardemo härads och Kumla sockens. Hallsbergs och Lerbäck.	Kräklinge, Hardemo. Kumla. Hallsberg, Lerbäck.
	Sundbo.	Sundbo härads.	Snafunda, Askersund, Hammars.
	Grimstens. Edsbergs.	Grimstens härads. Edsbergs härads östra. Edsbergs härads vestra.	Bodarne, Viby, Hackva. Hidinge, Knista, Tångersåsa, Edsberg. Qvistbro, Skagershult, af Nysund Nerikesdelen.
Nora.	Karlskoga bergslags. Nora och Hjulsjö bergslags.	Karlskoga bergslags. Nora och Hjulsjö bergslags.	Karlskoga, Bjurtjärn. Nora, Vikar, Jernboås, Hjulsjö.
Lindes.	Grythytte och Hellefors bergslags. Nya Kopparbergs bergslags.	Grythytte och Hellefors bergslags. Nya Kopparbergs bergslags.	Grythyttan, Hellefors.
	Lindes och Ramsbergs bergslags. Fellingsbro.	Lindes och Ramsbergs bergslags. Fellingsbro härads.	Ljusnarsberg. Del af Ramsberg, Linde, mindre del af Fellingsbro. Större delen af Fellingsbro, Näsby, Ervalla.

Långbro socken af Örebro härad och förläggas till Örebro stad, men denna ändring träder först med ingången af år 1897 i verkställighet.

I kyrkligt hänseende är länet deladt på sätt, som i tabell B angifves.

Genom nådig resolution af den 1 juni 1866 bestämdes, att en kapellpredikant skulle inom Lindes bergsförsamling anställas, efter det dåvarande kyrkoherden afgått samt kapellkyrka blifvit uppförd och boställe för predikanten anskaffadt och bebyggt. Sedan kyrkoherden år 1887 afgått, och Kungl. Maj:t genom nådiga resolutioner den 15 juli 1892 och den 14 februari 1893 fastställt ritning till kapellkyrka, rymmande 630 personer, blef denna uppförd och den 3 november 1895 invigd. Genom nådigt bref af den 15 maj 1896 har Kungl. Maj:t förordnat, att Lindes bergsförsamlings norra fjerding samt en del af vestra fjerdingen, tillsammans 66 mantal med en folkmängd enligt 1894 års mantalslängder af 2,985 personer, finge utgöra ett kapellag, benämndt Guldsmedshytte kapellag, hvilket dock, intilldess annorlunda kan

varda förordnad, skall fortfarande tillhöra Lindesbergs landsförsamling i kyrkligt och kommunalt hänseende. Till boställe för kapellpredikanten är inköpt $\frac{1}{12}$ mantal n:r 2 Guldsmedshyttan. Ordinarie kapellpredikant är ännu icke antagen, men genom anställd extra predikant hålles dock gudstjenst i kapellet hvarje söndag.

Genom nådigt bref af den 31 december 1891 har Kungl. Maj:t medgifvit, att en extra ordinarie presterlig befattning finge inrättas inom norra delen af Ljusnarsbergs socken och södra delen af Grangärde församling i Kopparbergs län med rätt för tjänsteinnehafvare till presterlig tjänsteårsberäkning, och skulle tjänstgöringsområdet tillsvidare omfatta Elfhöjdens, Yxsjö, Stjelkbergs, Örtjärns, Norra Hörks, Södra Hörks, Fäbobacks och Brattbergs rotar inom Ljusnarsbergs församling samt Grängesbergs, Hjerphöjdens, Rifallets och Bringsjöbergs skriftelag inom Grangärde församling. Förutom förmånen af fri bostad, vedbrand och plantättersland samt kostnadsersättning för resor i tjänsten åtnjuter befattningens innehafvare en årlig kontant lön af 2,500 kronor, som bestrides ur en för ändamålet bildad fond, till hvilken församlingarne, grufvegarne och andra intresserade lemna bidrag och hvilken fond förvaltas af en utaf fyra personer bestående styrelse, vald för fyra år. Tjensten tillsattes i april månad 1892 och samma år första söndagen i adventet invigdes den vid Grängesberg uppförda nya kapellkyrkan, i hvars närhet kapellpredikantens bostad äfvenledes är belägen.

Kungl. Maj:t har genom nådigt bref af den 18 februari 1876 förordnat, att Långbro och Ånsta församlingar skola skiljas från Örebro pastorat för att i förening med Ekers församling bilda ett pastorat, så snart ej mindre en ny för hela det blifvande nya pastoratet gemensam kyrka blifvit uppförd än äfven någon i närheten af den nya kyrkan belägen egendom, som i värde borde motsvara Ekers pastorsboställe och det i Långbro socken belägna stomhemmanet 1 mantal n:r 2 Rynninge, blifvit anskaffadt samt samma egendom vederbörligen bebyggt. I det nådiga brefvet stadgas vidare, att för beredande af bidrag till kostnaden för uppförande af kyrka samt anskaffande och bebyggande af prestgården skall på föreskrifvet sätt bildas en fond, samt att sedan till kyrkoherdebostället lämplig egendom af ofvan föreskrifvet värde blifvit anskaffadt, såväl Ekers pastorsboställe som Rynninge stomhemman må försäljas och köpeskillingen till fonden ingå för att till dermed afsedda ändamål användas. Genom nådigt bref af den 20 mars 1891 har Kungl. Maj:t medgifvit, att afskiljandet af Ånsta och Långbro församlingar från Örebro pastorat och det nya pastoratets bildande må uppskjutas till den 1 maj 1902, då det åligger förstnämnde församlingar att hafva kyrka uppförd, kyrkogård anlagd samt prestgård inköpt och bebyggt. Den för detta ändamål samlade fonden uppgick vid 1895 års slut till 52,609 kronor.

Sedan länets justeraredistrikt, som år 1866 bestämdes till 4, år 1879 blifvit inskränkta till 3, förordnades år 1884, att länet skulle delas i endast 2 sådana distrikt, det 35:te och 37:de, med sådan fördelning, att till 35:te justeraredistriktet höra Örebro, Glanshammars, Askers, Sköllersta, Kumla, Hardemo, Sundbo, Edsbergs och Grimstens härad samt städerna Örebro och Askersund samt till 37:de justeraredistriktet Fellingsbro, Lindes och Ramsbergs bergslags, Nya Kopparbergs bergslags, Nora och Hjulsjö bergslags, Karlskoga bergslags samt Grythyttan och Hellefors bergslags härad jemte städerna Nora och Lindesberg.

Tab. B. Örebro läns kyrkliga indelning.

Stift.	Kontrakt.	Pastorat.	Församlingar.	
Strengnäs.	Örebro.	Almby.	Almby.	
		Mosjö.	Mosjö, Täby.	
	Asker.	Vintrosa.	Vintrosa, Tysslinge.	
		Eker.	Eker. ¹⁾	
	Glanshammar.	Asker.	Örebro.	Örebro stad, Ånsta, ¹⁾ Långbro. ¹⁾
			Bo.	Asker.
		Edsberg.	Ekeby.	Ekeby, Gellersta.
			Lännäs.	Lännäs.
		Kumla.	Sköllersta.	Sköllersta.
			Stora Mellösa.	Stora Mellösa, Norrbyås.
Edsberg.		Glanshammar.	Svennevad.	Svennevad.
			Axberg.	Axberg, Hofsta.
		Kumla.	Glanshammar.	Glanshammar, Rinkaby.
			Götlunda.	Götlunda.
	Edsberg.	Kil.	Kil, Gräfve.	
		Lillkyrka.	Lillkyrka, Ödeby.	
	Edsberg.	Kumla.	Askersunds stad.	Askersunds stad.
			Askersunds landsförsamling.	Askersunds landsförsamling.
		Edsberg.	Hallsberg.	Hallsberg.
			Hammar.	Hammar.
Edsberg.		Hardemo.	Hardemo.	
		Kumla.	Kumla.	
Edsberg.		Edsberg.	Lerbäck.	Lerbäck.
			Snaflunda.	Snaflunda.
		Edsberg.	Bodarne.	Bodarne.
			Edsberg.	Edsberg, Hackva.
	Edsberg.	Knista.	Knista, Hidinge.	
		Kräklinge.	Kräklinge.	
	Edsberg.	Qvistbro.	Qvistbro.	
		Skagershult.	Skagershult.	
	Edsberg.	Edsberg.	Viby.	Viby, Tångeråsa.
			Karlskoga.	Karlskoga, Karlsdals kapell, Degerfors kapell.
Edsberg.		Bjurtjärn.	Bjurtjärn.	
		Ruds-koga (del af).	Nysund (del af).	
Edsberg.		Edsberg.	Fellingsbro.	Fellingsbro.
			Lindesberg.	Lindesbergs stad, Lindes bergsförsamling.
		Edsberg.	Näsby.	Näsby, Ervalla.
			Ramsberg.	Ramsberg.
		Edsberg.	Nora.	Nora stad, Nora bergsförsamling, Vikers kapell.
			Jernboås.	Jernboås.
	Edsberg.	Hjulsjö.	Hjulsjö.	
		Ljusnarsberg.	Ljusnarsberg.	
	Edsberg.	Grythyttan.	Grythyttan.	
		Hellefors.	Hellefors.	

¹⁾ Ånsta och Långbro församlingar skola överflyttas från Örebro till Ekers pastorat, så snart kyrka och prestgård blifvit bygda, senast den 1 maj 1902.

Jemte det Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 13 november 1874 förordnat, att riket skulle indelas i sex *bergmästaredistrikt*, föreskrefs äfven att det fjerde eller mellersta distriktet skulle omfatta jemte Skaraborgs äfven Örebro län, och äro inom distriktet anstälde en bergmästare och en grufingeniör, båda försedde med boställen belägna inom Örebro län.

De inom länet befintliga *allmänna skogarne* förvaltas under öfverinseende af öfverjägmästaren för bergslagsdistriktet och äro fördelade i 2 revir, af hvilka Askersunds revir omfattar skogarne inom Vester-Nerikes fögderi samt inom Askers och Sköllersta härad af Öster-Nerikes fögderi, samt Örebro revir de öfriga allmänna skogarne inom länet.

För den *allmänna sjukvårdens* handhafvande är länet deladt i 5 provinsialläkaredistrikt, nämligen Örebro distrikt, Nora distrikt, Askersunds distrikt, Karlskoga distrikt och Grythytte distrikt. Rörande omfattningen af dessa distrikt får Konungens Befallningshafvande hänvisa till sin underdåniga berättelse för åren 1876—1880. Sedan riksdagen år 1890 på Kungl. Maj:ts förslag beviljat anslag till inrättande af nya läkarebefattningar, under namn af förste provinsialläkare, inom rikets alla län, har i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 31 oktober 1890 sådan befattning tillsatts inom länet i förening med ordinarie provinsialläkaretjensten inom Örebro distrikt, hvarjemte en biträdande provinsialläkare i samma distrikt blifvit anställd. Vidare finnas i länet förordnade 8 *extra provinsialläkare* med följande tjänstgöringsområden:

1:o Ljusnarsbergs distrikt, omfattande den till Grythytte provinsialläkaredistrikt hörande Ljusnarsbergs socken (enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 4 december 1863);

2:o Edsbergs distrikt, omfattande Qvistbro, Skagershults, Tängeråsa, Hidinge, Knista, Edsbergs och Hackva socknar (enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 18 december 1868); hvarjemte sjukvården i Kräcklinge socken af samme läkare bestrides enligt en af Konungens Befallningshafvande den 27 december 1876 stadfästad bolagsordning för Edsbergs läkaredistrikts bolag. Detta distrikt tillhör delvis Örebro och delvis Karlskoga provinsialläkaredistrikt;

3:o Lindesbergs distrikt, omfattande Lindesbergs socken, tillhörande Nora provinsialläkaredistrikt (enligt nådigt bref den 8 februari 1878);

4:o Ämmebergs distrikt, omfattande största delen af Hammars socken, tillhörande Askersunds provinsialläkaredistrikt (enligt kungl. brefvet af den 17 april 1868);

5:o Ramsbergs distrikt, omfattande Ramsbergs socken, tillhörande Nora provinsialläkaredistrikt (enligt kungl. brefvet af den 3 december 1863);

6:o Hjortqvarns distrikt, omfattande Svennevads och Bo socknar, tillhörande Örebro provinsialläkaredistrikt (enligt kungl. brefvet den 7 februari 1894);

7:o Hallsbergs distrikt, omfattande af Örebro provinsialläkaredistrikt Hallsbergs, Kumla och Hardemo socknar samt af Askersunds provinsialläkaredistrikt Lerbäcks och Viby socknar (enligt kungl. brefvet den 11 december 1891);

8:o Fellingsbro distrikt, omfattande Fellingsbro socken, tillhörande Örebro provinsialläkaredistrikt (enligt kungl. brefvet den 8 december 1893).

Rörande lasarett och sjukstugor inom länet hänvisas till hvad här nedan derom förmäles.

Inseendet öfver sjukvården bland husdjuren inom länet handhafves af 1 i Örebro stationerad länsveterinär samt af 10 distriktsveterinärer, af hvilka 8 enligt Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 10 september 1880 och den 5 december 1890 äro till tjänsteårsberäkning berättigade samt aflönas af Landstinget, Hushållningssällskapet och kommunerna. Dessa äro stationerade: en vid Nya Kopparberget, en vid Grythytteheds jernvägsstation, en i staden Nora, en i staden Lindesberg, en i Karlskoga kyrkoby, en i Edsbergs Sanna, en i staden Askersund och en vid Odensbacken. Af de öfriga är en, som af Fellingsbro kommun aflönas, enligt kungl. brefvet af den 18 januari 1895 berättigad åtnjuta tjänsteårsberäkning med nämnda socken såsom tjänstgöringsdistrikt, men för den återstående, som sedan år 1894 af Landstinget och Hushållningssällskapet aflönas och är stationerad vid Hallsberg, har rätt till tjänsteårsberäkning ännu icke blifvit ifrågasatt.

Under femårsperioden har annan ändring i *länets naturbeskaffenhet* icke egt rum än sådan, som förorsakats genom de fortgående odlingarne af torrlagda ängsmarker och dessas förvandling till åker, synnerligast efter den redan vid förra berättelsens afgifvande fullbordade och deri omförmälda sänkningen af Hjelmare- och Qvismaresjöarne, hvarför längre fram i denna berättelse ytterligare redogörelse lemnas.

Förberedande åtgärder för ett annat företag af dylikt slag äro under perioden vidtagna, nämligen för sänkning af sjön Väringen, hvarmed sjelfva arbetet dock först under år 1896 blifvit påbörjadt. Derigenom afses att från vattenskada befria odlad jord och kunna till åker förvandla vattendränkt ängsmark, hvarom här nedan vidare förmäles.

Sedan nu af Generalstabens topografiska *karta* öfver Sverige i skalan 1:100,000 ytterligare utkommit bland andra äfven kartbladet »Filipstad», finnes hela länet upptaget i detta kartverk med undantag blott af en obetydlig del af dess nordliga hörn, som ingår på det ännu icke utkomna Grangärdebladet.

1894 års landsting beviljade ett årligt anslag under tre år af 750 kronor såsom bidrag till bekostande af en praktisk geologisk undersökning af Nerike jemte de delar af Örebro län i öfrigt, hvilka icke varit föremål för en dylik undersökning, med vilkor att Hushållningssällskapet skulle bidraga med ett lika belopp. Sedan äfven detta vilkor blifvit uppfyllt samt Kungl. Maj:t i nåder bemyndigat Chefen för Sveriges geologiska undersökning att utföra detta arbete, har detsamma under år 1895 påbörjats.

Riksdagsmannen Johan Johansson i Noraskog har fortsatt utgifvandet af det i föregående berättelse omnämnda *historiska arbetet* »Noraskogs arkiv, bergshistoriska samlingar och anteckningar», och hafva af detta intressanta och värdefulla arbete, som kräft mycken möda och trägna forskningar, nu sju delar utkommit, innefattande en mängd spridda drag hufvudsakligast af Nora, Lindes och Karlskoga bergslagers historia ända från äldsta tider, men äfven innehållande åtskilliga episoder från närgränsande landsändar.

Af komministern Karl Hult i Ljusnarsberg har utgifvits »Ljusnarsbergs krönika» i tvenne häften, innehållande en framställning af Ljusnarsbergs församlings öden från äldsta tid till och med år 1830, tagande sin egentliga början med koppargrufvans upptäckt år 1624.

Nerikes forminnesförening har under femårsperioden fortsatt sin verksamhet på ungefär lika sätt som under åren 1885—1890. Läns museet, som varit det främsta målet för dess omvårdnad, har tillväxt med öfver 400 nummer, hvilka dels förvärfvats genom inköp, dels som gåfvor eller depositioner kommit det till handa. Bland depositionerna må nämnas fyra större oljemålningar från Nationalmusei förråd. Godt vore, om den idé, som häri framskyntar, finge komma till vidare utveckling, eller att i samband med fornsakssamlingen kunde uppstå ett provinstantvelgalleri, hvartill dock erfordras, att museet erhåller större utrymme att förfoga öfver.

Museet har dessutom prydt med vackra glasmålningar i öfre delen af de nya blyinfattade fönstren. Dessa målningar återgifva dels länets och stadens vapen, dels åtta adliga vapensköldar af särskildt intresse för länet, nämligen Engelbrekts, äldre och yngre Sturars, St Birgittas och hennes man Ulf Gudmarssons, Birger Jarl Brosas, Roos till Ervalla och Sparrevapnet.

Trots de betydande omkostnaderna härför — kronor 597.03 — har föreningen haft att glädja sig åt gynsamma ekonomiska resultat. Det i förra femårsberättelsen omtalade amorteringslänet är till fullo guld. Icke ringa summor hafva kunnat an-

vändas till inköp, och åt museets föreståndare har ett anslag gifvits för hans trägna och hängifna arbete för dess förkofran, hvarvid dock bör märkas, att resor, kostnader för fotografering m. m. utan ersättning blifvit af honom bestridda. Kassabehållningen utgjorde den 31 december 1895 icke dess mindre en summa af 2,948.88 kronor. Ett dylikt resultat skulle icke hafva varit möjligt annat än genom fortsatt välvilligt understöd från län och kommuner. Landstinget förnyade 1891 för ytterligare fem år eller perioden 1892—1896 sitt anslag af 500 kronor och Örebro stadsfullmäktige beslöto 1894, att de 150 kronor, föreningen dittills uppburit enligt deras anordnande, skulle fortfarande få utgå årligen, hvarjemte innevarande års landsting beviljat 500 kronor årligen för ytterligare tre år.

Museet, som hållits öppet lördagar och söndagar kl. 1—2 e. m. från och med maj ibland ända in i december, har årligen haft öfver 1,000 besök, ett år öfver 2,000.

Ledamotsantalet, som länge hållit sig vid ungefär samma siffra af omkring 160, har under innevarande år höjt sig till 288 personer, hufvudsakligen af det skäl, att första häftet af föreningens tidskrift, innehållande bland annat en utförlig skildring af Örebro stads kyrka, under året utkommit och ådragit sig särskildt intresse.

2. Invånare.

I bilagda **tabell 1** redogöres för såväl *folkmängden* i länet vid slutet af hvarje af ifrågavarande fem år jemte dess fördelning i man- och qvinkön å landsbygden och i de särskilda städerna, ej mindre enligt presterskapets anteckningar än äfven enligt mantalslängderna, som ock antalet af män och qvinnor, hvilka varit befriade från erläggande af mantalspenningar.

Under det att folkmängdens ökning från år 1885 till år 1890 endast uppgick till 44 personer enligt presterskapets uppgifter och till 187 personer enligt mantalslängderna, samt till och med en minskning i länets folkmängd egde rum från år 1886 till år 1890 med 614 personer, har deremot under tiden från 1890 års utgång till samma tid år 1895 länets folkmängd varit stadd i oafbruten tillväxt, störst under de senaste åren af perioden, och uppgick totala folkmängden den 31 december 1895 till 188,771 personer enligt presterskapets uppgifter och till 188,326 personer enligt mantalslängderna, utvisande en ökning under perioden af 6,214 personer enligt de förra och 5,934 enligt de senare uppgifterna, eller 3.40 % och 3.25 % af motsvarande folkmängdssiffror vid 1890 års utgång. I denna folkmängdsökning visa sig såväl landsbygden som samtliga städerna hafva del, ehuru i väsentligt olika proportion. Störst är den i Örebro stad, hvars folkmängd ökats med 15.24 % enligt presterskapets uppgifter och med 16.91 % enligt mantalslängderna. I de öfriga städerna är tillväxten mindre, såsom framgår af *tabell C*.

Folkökningen på landsbygden har under perioden uppgått till 3,574 personer eller 2.18 % enligt presterskapets uppgifter och till 3,151 personer eller 1.93 % enligt mantalslängderna.

Ett af de förnämsta skälen till den inträdda förändringen i folkmängdsförhållandet inom länet under denna period emot

under flere föregående torde vara att söka i *emigrationens* betydliga aftagande under de sista åren i perioden, såsom af efterföljande *tabell D* (sid. 6) närmare framgår; och synes, hvad landsbygden särskildt angår, denna omständighet hafva utöfvat ett vida öfvervägande inflytande.

Orsaken till den minskade emigrationen torde företrädesvis böra sökas i de väsentligt ogynsammare förhållandena i Nordamerika, dit den allra största delen af emigrationsströmmen under många år varit riktad. Vida större svårigheter än förr möta nämligen numera invandraren derstädes dels i följd af de skärpta lagbestämmelserna rörande invandrare till Nordamerikas Förenta Stater, och dels emedan icke på långt när samma goda tillgång på lönande arbete der numera förefinnes,

Tab. C. *Folkmängden i Örebro läns städer åren 1891—1895.*

		Enl. presterskapet.			Enl. mantalslängderna.		
		Folk- mängd.	Ök- ning.	%.	Folk- mängd.	Ök- ning.	%.
Örebro	vid 1890 års slut . . .	11,547	—	—	14,609	—	—
»	» 1895 » » . . .	16,764	2,217	15.24	17,079	2,470	16.91
Askersund	» 1890 » » . . .	1,508	—	—	1,522	—	—
»	» 1895 » » . . .	1,653	145	9.62	1,588	66	4.34
Nora	» 1890 » » . . .	1,373	—	—	1,375	—	—
»	» 1895 » » . . .	1,503	130	9.47	1,499	124	9.02
Lindesberg	» 1890 » » . . .	1,532	—	—	1,525	—	—
»	» 1895 » » . . .	1,680	148	9.66	1,648	123	8.07

utan tvärtom på många ställen stor arbetsbrist varit rådande. Många varnande röster hafva därför under de senaste åren höjt sig mot den obetänksamma folkströmmingen mot Vestern, och de många sorgliga erfarenhetsrönen derifrån hafva slutligen ej kunnat undgå att afkyla åtrån efter det drömda lyckligare nya hemlandet.

Den större tillväxten i städernas folkmängd har sin hufvudsakliga grund i den alltjemt fortsatta betydande inflyttningen från landsbygden, hvartill kommer, hvad Örebro stad särskildt angår, en i liflig tillväxt stadd affärsverksamhet jemte en ökad industriel företagsamhet, särskildt framträdande i vissa handtverkeriers hastiga förkofran. Hvad åter beträffar *orsaken till denna stora inflyttning från landet till städerna*, så har den utan tvifvel sin förnämsta grund i landbrukets sedan länge högeligen betryckta ställning. Under det landtmannaprodukte nedgått i värde och, oaktadt senare årens tullskydd, numera — oafsedt en helt nyligen inträffad, sannolikt mera tillfällig, stegring — betinga synnerligen låga priser, hafva arbetslöerna rätt betydligt stegrats. Under sådana förhållanden nödgas landbrukaren söka på allt sätt inskränka den legda arbetskraften för att nedbringa kostnaderna för jordens brukning till det minsta möjliga. De alltjemt förbättrade åkerbruksredskapen samt maskinkraftens alltmer ökade användning i jordbrukets tjänst hafva ock i detta hänseende underlättat hans bemödanden. Den arbetsföra ungdomen drager sig därför mer och mer till de större industricentra, der rikligare tillfälle till arbete erbjudes och detta äfven bättre betalas, synnerligast sedan landets industri under de senaste åren börjat gå ansenligt framåt. En gifven följd häraf har emellertid blifvit den glädjande förbättring i kroppsarbetarens ställning, som under senare år inträdt genom högre affönningar och billigare lefnadsmedel, hvarigenom äfven möjliggöres tidigare bildande af familj.

Hvad angår bergshandteringen, som skänker arbete och utkomst åt mycket betydliga delar af länets befolkning, så har den länge haft att kämpa mot stora svårigheter i följd af låga pris på bergsbrukets alster i världsmarknaden, orsakade dels af öfverproduktion här hemma, dels ock hufvudsakligast af förbättrade arbetsmetoder i utlandet, hvarigenom jern- och stålprodukter, som i godhet kunna täfla med svenska, numera tillverkas af billigare, till kvalitén underlägsna råmaterialier. Under det sistförflutna året har emellertid en rätt betydlig, välbehöflig höjning af priserna för svensk götmetall inträdt, hvilken pris-

höjning också något återverkat på priserna för svenskt jern äfven af annat slag. Om man ock knappast vågar hoppas på en långvarig fortgång af denna gynsamma konjunktur, skall den dock utan tvifvel utöfva ett synnerligen gagnande inflytande i bergslagen genom att möjliggöra en snabbare amortering af de betydliga utlägg, som under flere år blifvit gjorda för tidsenliga byggnader och anordningar i syfte att medelst nya metoders användande söka, trots den mycket svåra konkurrensen, hålla tillverkningarne uppe vid de större brukena. Flere af de mindre hafva deremot redan förut nödgats nedlägga sin allt för mycket förlustbringande verksamhet, men lyckligtvis hafva nya uppfinningar och rön skapat nya förvärfskällor med nydanad verksamhet, hvarigenom andra tillfällen till arbetsförtjenst i stället för de förlorade kunnat beredas åt den befolkning, som förr uteslutande varit hänvisad till bergshandteringen för vinnande af sin utkomst.

Under sådana förhållanden måste man erkänna, att den *ekonomiska ställningen* i länet i det stora hela är förbättrad, synnerligast som den landbrukande befolkningen, hvilken har och länge haft att kämpa mot en ogynsam konjunktur, i allmänhet icke allenast lefver förståndigt med måttliga behof och i enlighet med sina tillgångar, utan äfven med synnerlig arbetsamhet och klok omtanka förstår att frambringa och tillgodogöra sig afkastningen af den till största delen synnerligen bördiga jorden inom länets slättbygd. Mest bekymmersamt ställer det sig utan tvifvel för dem, som, saknande förmåga att genom eget arbete försörja sig, äro för sin utkomst hänvisade endast till ränteafkastningen af mindre kapital. Räntans nedgång till nu gällande låga belopp har för de små kapitalisterna verkat derhän, att de sett sina tillgångar så betydligt förminskade, att mängden, som förr genom ränteinkomst hade sin anständiga bergning, numera blifvit bragt i betryck, ja stundom i verklig nöd. Men huru bekymmersamt detta än må vara för dem, som häraf blifva lidande, är dock å andra sidan uppenbart, att den gällande låga räntan utöfvat ett välsignelserikt inflytande såsom ett kraftigt medel till industriens och näringarnes utveckling och uppblomstring med deraf följande ökade tillfällen till arbetsförtjenst och sjelfförsörjning för den arbetsföre.

I sammanhang med dessa uttalanden rörande den ekonomiska ställningen i länet får Konungens Befallningshafvande, i enlighet med hvad förut pläгат ske, meddela följande tabellariska uppgifter angående utsökningsväsendet och konkurser under perioden.

Antalet *lagsökningar* vid Örebro landskansli framgår af denna tabell:

Tab. D. Antal utvandrare från Örebro län åren 1891—1895.

Från	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.	Summa.
Öster-Nerikes fögderi	239	206	191	50	83	769
Vester-Nerikes »	323	334	375	48	105	1,185
Nora »	425	350	301	66	99	1,241
Lindes »	203	194	227	53	74	751
Örebro stad	137	112	124	31	51	455
Askersunds »	8	5	14	4	2	33
Nora »	10	9	11	2	4	36
Lindesbergs »	8	12	13	6	9	48
Summa	1,353	1,222	1,256	260	427	4,518

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.	Summa.
Ståndspersoner, handlande	52	55	50	38	35	230
Hemmansegare och brukare af allmogestånd	296	305	292	241	234	1,368
Torpäre, tjänstfolk, handverkare m. fl.	76	77	69	53	50	325
Hypotekslagsökningar	129	118	103	77	71	498
Summa	553	555	514	409	390	2,421

Under föregående period utgjorde lagsökningsmålens antal härstädes 3,386.

Antalet *utsökningsmål*, hvori meddelats utslag, som bragts till verkställighet inom de särskilda fögderierna och länets städer, de ådömda skuldbeloppen, antalet anhängiggjorda *konkurser* och *exekutivt försälda fastigheter* jemte de belopp, hvartill dessa försäls, inhämtas af nedanstående *tabell E*.

Om ock, såsom i föregående berättelse anmärkes, lagsökningsmålen och konkursernas antal och storleken af skuldbeloppen icke ensamt kunna anses vara en fullt exakt gradmätare å den ekonomiska ställningen, så ger dock äfven den jämförelse beträffande dessa under perioderna 1886—1890 och 1891—1895, som af siffrorna i tabell E kan göras, stöd åt Konungens Befallningshafvandes förut uttalade uppfattning, att den ekonomiska ställningen under de senaste åren blifvit förbättrad.

Såsom i någon mån vägledande vid bedömandet af kommunernas ekonomiska ställning i förhållande till den kommunala

verksamheten får Konungens Befallningshafvande i efterföljande *tabell F* (sid. 8) meddela en förteckning öfver de *län*, vissa *kommuner* med Eders Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd under perioden upptagit.

Rörande antalet ingångna giftermål, likasom beträffande natalitets- och mortalitetsförhållandena inom länet, finnas för perioden inga abnormiteter att omförmåla.

Såsom vägledande för bedömandet af den fysiska utvecklingen hos den manliga ungdomen meddelas från inskrifningsförrättningarna under perioden i *tabell G* (sid. 8) uppgifter å antalet *approberade* och *kasserade beväringssynglingar* inom länet.

Helsotillståndet i länet har i allmänhet varit tillfredsställande och svårare hemsökelse af epidemier hafva lyckligtvis icke förekommit, om än den hvarje år återkommande influensan vissa tider varit ganska allmänt utbredd samt mässling, skar-

Tab. E. Utsökningsmål, anhängiggjorda konkurser och exekutiva försäljningar i Örebro län åren 1891—1895.

	Utsökningsmålen		Antal anhängiggjorda konkurser.	Exekutivt försälda fastigheter.	
	Antal.	Skuldbelopp. Kronor.		Antal.	Försäljningsbelopp. Kronor.
<i>Öster-Nerikes fögderi.</i>					
År 1891	59	14,356.93	5	1	9,900
» 1892	175	16,126.38	7	—	—
» 1893	92	24,632.81	8	—	—
» 1894	62	22,943.71	6	—	—
» 1895	55	9,823.81	1	—	—
Åren 1891—1895	443	87,883.64	27	1	9,900
» 1886—1890	567	177,167.06	63	8	189,975
<i>Vester-Nerikes fögderi.</i>					
År 1891	108	28,432.20	9	—	—
» 1892	171	33,346.54	7	—	—
» 1893	150	28,581.55	14	—	—
» 1894	157	22,771.83	11	—	—
» 1895	112	19,961.52	13	1	3,000
Åren 1891—1895	698	133,093.64	54	1	3,000
» 1886—1890	656	152,470.88	71	12	202,275
<i>Nora fögderi.</i>					
År 1891	78	29,153.31	8	1	1,700
» 1892	67	31,842.48	6	1	10,400
» 1893	70	30,010.43	7	—	—
» 1894	62	56,417.16	5	3	39,250
» 1895	64	23,142.03	8	1	16,050
Åren 1891—1895	341	170,565.41	34	6	67,400
» 1886—1890	470	247,208.86	55	5	27,700
<i>Lindes fögderi.</i>					
År 1891	27	13,820.40	1	—	—
» 1892	45	25,982.69	5	1	1,755
» 1893	36	19,796.97	5	2	136,800
» 1894	26	9,800.17	1	3	44,065
» 1895	28	15,875.90	2	1	120
Åren 1891—1895	162	85,276.13	14	7	232,740
» 1886—1890	406	196,759.29	36	13	656,310
<i>Örebro stad.</i>					
År 1891	80	24,606. —	12	3	34,200
» 1892	62	25,337.99	15	3	47,220
» 1893	95	39,633.79	21	1	10,600
» 1894	89	19,681.83	18	2	16,500
» 1895	91	24,595.21	10	—	—
Åren 1891—1895	417	133,904.82	76	9	108,520
» 1886—1890	439	70,432.01	94	15	109,365
<i>Askersunds stad.</i>					
År 1891	21	5,787.14	—	—	—
» 1892	17	4,043.36	1	1	2,850
» 1893	13	1,685.08	4	9	5,050
» 1894	7	5,798.75	4	4	17,210
» 1895	5	1,424.50	1	6	12,900
Åren 1891—1895	63	18,738.83	10	20	38,010
» 1886—1890	14	5,836.15	11	30	58,977
<i>Nora stad.</i>					
År 1891	1	22.75	1	—	—
» 1892	—	—	—	—	—
» 1893	11	5,771.34	2	15	11,615
» 1894	5	2,738.08	2	1	400
» 1895	1	—	2	—	—
Åren 1891—1895	18	8,532.17	7	16	12,015
» 1886—1890	15	39,550.88	16	1	3,900
<i>Lindesbergs stad.</i>					
År 1891	7	3,066.04	—	—	—
» 1892	10	2,284.76	1	—	—
» 1893	3	839.15	4	—	—
» 1894	2	725. —	—	—	—
» 1895	11	3,794.15	2	1	2,300
Åren 1891—1895	33	10,709.10	7	1	2,300
» 1886—1890	50	10,529.40	7	5	36,100

lakansfeber och nervfeber här och der förekommit, men utan att vinna någon allmänare spridning. Utan tvifvel har till detta lyckliga förhållande bidragit såväl helsovårdsnämndernas oafbrutna arbeten med renhållningsväsendets ändamålsenliga ordnande ej blott i länets städer, utan äfven inom de områden med större sammanträngd befolkning, der helsovårdsstadgan för rikets städer börjat tillämpas, nämligen Kopparbergs och Karlskoga kyrkobyar, Hallsbergs municipalsamhälle och Kumla stationssamhälle, som äfven tillkomsten af den nya förste provinzialläkarebefattningen, hvarigenom strängare kontroll och tillsyn utöfvas öfver den allmänna helsovårdens noggranna och ändamålsenliga handhafvande.

För *fattigvården* inom länet innehåller den del af »Bidrag till Sveriges officiella statistik», litt. U, som afhandlar kommunernas fattigvård och finanser, fullständig redogörelse, hvarjemte längre fram i denna berättelse finnes intagen uppgift om nytillkomna fattiggårdar inom länet. Konungens Befallningshafvande tillåter sig dock att här betona, hvilket gagnande inflytande väl ordnade fattiggårdar öfverallt visat sig utöfva på fattigvårds-

väsendet, först och främst i moraliskt hänseende, synnerligast rörande de fattiga barn, som der under klok och allvarlig, på samma gång som vänlig och kärleksfull tillsyn och ledning hållas till ordning och goda seder, men äfven rörande fattiga, ogifta mödrar samt åldringar, hvilka alla i mån af sina krafter och förmåga hållas till arbete och ordning, vidare i fysiskt hänseende, i det att de verkligt behöfvande, de svaga och orkeslösa der erhålla en vida bättre omvårdnad och underhåll, än som eljest vanligen kommer dem till del. Tvifvelsutän blir äfven den eljest på många orter nästan olidligt tyngande fattigvårdsbördan derigenom begränsad och torde med tiden komma att visa sig mindre tryckande dels derigenom, att mången, som af lättja och likgiltighet i oträngdt mål yrkar på och så att säga narrar sig till fattigunderstöd, icke vill underkasta sig det tvång och den inskränkning af den obegränsade friheten, som intagande på en fattiggård medför, utan hellre afstår från fattigunderstödet, och dels i följd af den ofvannämnda goda moraliska inverkan på en mängd fattiga barn, som den förutan kanske skulle uppfostras till lättingar, odågor och blifvande fattighjon, men nu från fattiggårdarne utgå med goda tendenser att blifva dugliga och redbara samhällsmedlemmar. Allt beror dock härvid på, såväl att fattiggårdarne äro klokt och väl inrättade, som ock icke minst på att befälet der utöfvas af kloka, allvarliga, kärleksfulla och om betydelsen af sitt kall fullt medvetna föreståndare och föreständarinnor; och i detta hänseende synas inom länet allmänt goda val blifvit träffade. Med den sålunda vunna erfarenheten för ögonen vore det synnerligen önskvärdt, att kommunerna mera allmänt införde detta system för sin fattigvård, hvilket, om äfven kostsamt till en början, säkerligen i längden skall visa sig icke allenast välsignelsebringande, utan äfven ekonomiskt fördelaktigt. Det är väl sant, att endast de större

Tab. F. Kommunala lån med nådigt tillstånd upptagna åren 1891—1895.

År.	Kommun (samhälle, härad).	Länets ändamål.	Belopp. Kronor.	
1891	Ånsta och Långbro . .	Skolhusbyggnad	4,500	
	Götlunda	»	4,000	
	Lännäs	Betalning af skuld till socknens kyrkokassa	8,000	
1892	Tysslinge	Kyrkoreparation	4,000	
	Hallsbergs stationssamhälle	Tomtreglering o. byggnad till gästgifveri, läkarebostad o. apotek	80,000	
1893	Askersunds landsförs. .	Fattiggård	20,000	
	Hallsbergs socken . . .	Skolhusbyggnad	14,000	
	Ekeby	Kyrkoherdeboställe	4,000	
	Snaflunda	Reparation af d:o	10,000	
	Kil	Gäldande af skuld	12,000	
	Asker	Skolhusbyggnad	12,000	
	Svennevad	»	10,000	
1894	Ljusnarsberg	Fattiggårdsbyggnad, skolor m. m.	56,500	
	Tysslinge	Skolhusbyggnad	1,800	
1895	Lindes och Ramsbergs bergslag	Tingshus	40,000	
	Norrbyås	Skolhusbyggnad	14,000	
	Lindesbergs landsförs. .	Fattiggård m. m.	150,000	
	Örebro stad	Lånekonvertering, betalning af jernvägsaktier, tomtregleringar, jordinköp, byggande af epidemisjukhus och kraftstation	1,349,000	
	Qvistbro	Skolhusbyggnad	10,000	
1895	Kumla	»	30,000	
	Grythytan	Fattiggård	70,000	
	Glanshammar o. Rin-kaby	Nybyggnad vid kyrkoherdeboställe	5,000	
	Sküllersta	Skolhusbyggnad	4,500	
	Lindesbergs landsförs. .	Gäldande af skuld å fattiggård	30,000	
	Hammar	Fattiggård	100,000	
	Askersunds stad	Hotellbyggnad	30,000	

Tab. G. Approberade och kasserade bevaringsynglingar i Örebro län åren 1891—1895.

	Approberade.	Kasserade.	Summa.
Å landsbygden år 1891	994	221	1,215
» » 1892	1,136	308	1,444
» » 1893	1,120	278	1,398
» » 1894	969	313	1,282
» » 1895	1,039	341	1,380
Summa	5,258	1,461	6,719
I städerna år 1891	116	20	136
» » 1892	110	21	131
» » 1893	150	32	182
» » 1894	107	27	134
» » 1895	108	27	135
Summa	591	127	718
I hela länet år 1891	1,110	241	1,351
» » 1892	1,246	329	1,575
» » 1893	1,270	310	1,580
» » 1894	1,076	340	1,416
» » 1895	1,147	368	1,515
Summa	5,849	1,588	7,437

kommunerna mägta för egen räkning åstadkomma en välordnad fattiggård, då allt för små sådana icke för rimlig kostnad kunna anordnas af tillfredsställande beskaffenhet, men med god vilja borde äfven två eller flere mindre kommuner kunna förena sig om en sådan anstalt, hvarigenom äfven för dem ändamålet kunde vinnas.

Antalet och beskaffenheten af under perioden inom länet begångna och befrade brott inhämtas af nedanstående tabell H.

Antalet brott och mindre förseelser har enligt tabellen under femårsperioden i någon liten grad ökats, såsom förhållandet äfven varit med lösdrifveriet. Men det antal lösdrifvare, som anhålles och lagföres, är emellertid ganska ringa emot den mängd dylikt folk, som ströfvar omkring på landsbygden och på många orter urartat till en verklig landsplåga, mot hvilken gällande lag om lösdrifvares behandling ofta står magtlös, ty i glest befolkade trakter och enstaka liggande gårdar, der de plåga uppträda mest pockande och oförsynt, är det vanligen omöjligt att blifva dem qvitt utan att rätt mycket tillmötesgå deras anspråk och äfven på mera befolkade platser, der man väl mera kan våga motsätta sig deras allt för långt gående fordringar, har man dock oftast icke tillgång till kronobetjent eller tillsyningsman för att lagenligt anhålla dem för inställelse inför vederbörande myndighet. Länets landsting, som redan vid 1895 års sammankomst behandlade denna fråga och behjertade den, dock utan att då vidtaga några åtgärder derför, har under innevarande år beslutat tillsätta en komité i syfte att söka utreda, huruvida några effektiva åtgöranden mot denna allvarsamma samhällskräfta skulle kunna åstadkommas.

Hvad beträffar befolkningens klädedrägt har redan i Konungens Befallningshafvandes berättelse för femårsperioden 1866—1870 framhållits, huruledes »nu som förr bergsmansrocken något skiljer sig från slättboens, men i öfrigt alla nationaldräkter helt och hållet kommit ur bruk och att de hemväfda tygerna alltmer utträngas af kläden och andra fabrikstyger». Med den genom textilindustriens utveckling i förening med bekvämare och billigare kommunikationer alltmera underlättade tillgången i handeln på billiga tyger och klädespersedlar har användandet af sådana artiklar numera blifvit så allmänt, att, om än bergsmansrocken fortfarande af en eller annan äldre begagnas, dock i allmänhet

knappast någon annan skilnad förefinnes mellan olika samhällsklassers klädedrägt än den, som betingas af högre eller lägre priser.

Hvad byggnadssättet angår får Konungens Befallningshafvande, under hänvisande till hvad derom i föregående berättelse blifvit anfördt, ytterligare betona, att nästan öfverallt vid uppförandet af nya såväl boningshus som ladugårdar och uthus hänsyn mera än fordom toges både till yttre prydighet och inre ändamålsenlighet, och framträder detta i all synnerhet vid de många nybyggnader, som göras i närheten af länets större jernvägsstationer. Ofta åtföljas dessa nybyggnader äfven af rätt prydliga planteringar och trädgårdsanläggningar och utan tvifvel har det vidtomfattande jernvägsnätet i vårt land äfven i detta hänseende medfört gagnande verkningar genom sina förebilder af prydighet och nätthet såväl i husbyggnader som i yttre anläggningar.

Särskildt har Örebro stad under de senaste åren utmärkt sig genom en förvånande stor byggnadsverksamhet, och om äfven bland de många nybygda husen en mängd icke särskildt väcker uppseende för vare sig sin storlek eller sin arkitektur, så äro dock rätt många af den beskaffenhet, att de äro till verklig prydning för staden och väsentligt bidraga till att Örebro stad numera kan räknas bland de bäst bebyggda af Sveriges landsortsstäder.

Missbruket af starka drycker torde kunna anses fortfarande vara i aftagande inom länet, såsom förhållandet omförmäldes vara redan vid afgifvandet af förra berättelsen, och torde hufvudsakliga anledningarna till denna förbättring i sedligt afseende vara, liksom förut angifvits, stigande upplysning, de religiösa rörelserna och de på många ställen kraftigt verkande föreningarna för nykterhetens befrämjande. Konungens Befallningshafvande får här nedan på förut öfligt sätt lemna redogörelse för de inom länet nu verksamma nykterhetsföreningarna. Dessa äro:

Öster-Nerikes fögderi: Axbergs socken 1 blåbandsförening. — Långbro socken 1 blåbandsförening. — Ekers, Hofsta, Vintrosa, Tysslinge, Kils, Gräfve, Glanshammars och Rinkaby socknar hvardera en eller tillsammans 8 nykterhetsföreningar. — Götlunda socken 2 godtemplarloger, nämligen »Stekelsjö frantid» och »Jernkorset», samt 1 blåbandsförening. — Askers socken 4 godtemplarloger, nämligen »Väl gjordt», »Pingsliljan», »Labbetorps väl» och »Qvismaredalens hopp».

Tab. H.

Begångna och befrade brott inom Örebro län åren 1891—1895.

År.	A n t a l p e r s o n e r h ä k t a d e f ö r																		Summa.		Från annat fängelse bitflyttade för att fortsätta ädömdt straffarbete.			
	mord, dröp eller rån.		förfalskningsbrott.		våld mot person.		mindre förseelser eller böters aftjenande.		stöld med eller utan inbrott				snatteri.		lösdrifveri.									
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	1:sta resan.	2:dra resan.	3:dje resan.	4:de resan.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.		
1891	14	—	2	1	5	—	188	2	10	3	2	—	3	1	—	—	—	—	51	11	275	18	23	—
1892	5	6	2	—	4	—	227	7	12	3	7	—	2	—	—	—	1	—	55	7	315	23	14	—
1893	2	5	2	—	8	—	227	6	9	—	—	—	1	—	—	—	—	—	70	3	319	14	24	—
1894	6	—	2	—	7	—	280	6	18	2	4	—	—	2	—	—	—	—	91	7	410	15	53	—
1895	2	4	13	3	3	—	313	3	10	1	1	—	2	—	3	—	3	—	98	7	448	18	39	—
Summa	29	15	21	4	27	—	1,235	24	59	9	14	—	8	1	5	—	4	—	365	35	1,767	88	153	—
Årligt medeltal 1891—1895 .	8.8		5.0		5.4		251.8		13.6		2.8		1.8		1.0		0.8		80.0		371.0		30.6	
» » 1886—1890 .	5.2		3.2		16.8		293.0		14.6		3.0		2.2		2.8		0.6		78.8		360.2		17.0	

samt 1 blåbandsförening. — Lännäs socken 4 goodtemplarloger, 1 blåbandsförening och 1 lokalkomité för nykterhetsverksamheten med anslutning till Örebro läns nykterhetsförbund. — Stora Mellösa socken 5 goodtemplarloger och 2 nykterhetsföreningar. — Ekeby socken 1 nykterhetsförening »Hoppets här». — Sköllersta socken 1 nykterhetsförening vid namn »Qvismarens ros». — Svennevads socken 1 goodtemplarloge;

Vester-Nerikes fögderi: Kumla socken 5 goodtemplarloger vid namn »Nattanel», »Profast», »Hvarandras hjälp», »Unitas» och »Skyddsvakten», samt 5 blåbandsföreningar. — Hardemo, Kräklinge, Lerbäcks och Hackva socknar hvardera en eller tillsammans 4 blåbandsföreningar. — Hallsbergs socken 3 goodtemplarloger, nämligen »Framtiden», »Unitas» och »Vår förhoppning», samt 2 blåbandsföreningar. — Viby socken 2 goodtemplarloger vid namn »Nyårsblomman» och »Bergfast», samt 2 blåbandsföreningar. — Bodarne socken 1 goodtemplarloge »Victor Cassel». — Hammars socken 1 goodtemplarloge »Grufvan». — Snafunda socken 1 goodtemplarloge »Hamnaren». — Qvistbro socken 1 blåbandsförening och 1 goodtemplarloge »Strömsborg». — Skagershults socken 1 goodtemplarloge vid Hasselfors bruk;

Nora fögderi: Nora socken 3 goodtemplarloger, benämnda »Noraskog», »Hammarby» och »Jernviljan», samt 1 blåbandsförening. — Vikers kapell 2 goodtemplarloger »Bergfast» och »Dalkarlsberg». — Jernboås socken 1 goodtemplarloge »P. Fjellstedt». — Grythyttans socken 2 goodtemplarloger vid namn »Hederskänslan» och »Enigheten». — Hellefors socken 1 goodtemplarloge »Ledstjerman». — Karlskoga socken 2 goodtemplarloger »Laurentius Petri» och »P. Lagerhjel», samt 2 blåbandsföreningar;

Ländes fögderi: Lindesbergs socken 1 blåbandsförening och 3 goodtemplarloger »Vedevåg», »Guldsmeden» och »Stjernbaneret». — Ramsbergs socken 1 goodtemplarloge »Kloten», 1 ungdomsloge »Klotens framtid», 1 loge »Granhults framtid», 1 loge »Löa välgång» samt 1 blåbandsförening. — Ljusnarsbergs socken 5 goodtemplarloger, benämnda »Malmen», »Stålguistan», »Malmstjerman», »Nordförbundet» och »Silfverstjerman», samt 1 blåbandsförening. — Fellingsbro socken 4 goodtemplarloger, benämnda »Fellingsbro framtid», »Österns stjerna», »Finuåkers lycka» och »Edners minne», samt 2 blåbandsföreningar. — Näshy socken 1 goodtemplarloge, benämnd »Allvar», och 1 blåbandsförening. — Ervalla socken 1 goodtemplarloge »Ervalla hopp»;

Länets stöder: Örebro 2 världsgoodtemplarloger med tillsammans cirka 250 medlemmar och 3 nationalgoodtemplarloger äfvenledes med tillsammans omkring 250 medlemmar. Med dessa äro förenade 2 ungdomsföreningar med tillsammans omkring 100 medlemmar. Härförutom räknar templarorden vid pass 50 medlemmar. Vidare finnas Örebro blåbandsförening med omkring 100 och Örebro nykterhetssällskap med omkring 40 medlemmar. — Askersund 1 världsgoodtemplarloge med ungefär 70 medlemmar. — Nora 1 världsgoodtemplarloge med omkring 70 medlemmar och 1 blåbandsförening. — Lindesberg 1 goodtemplarloge och 1 loge af templarorden.

Såsom af ofvanstående redogörelse framgår, är det i första rummet de båda goodtemplarordnarna, som verksamt arbeta i nykterhetens intresse. Goodtemplarorden, som öppnade sin första loge i länet den 21 mars 1880, bestod redan vid sitt första uppträdande här i landet af två utaf hvarandra oberoende grenar, hvilka dock år 1887 förenades till en under namn af världsgoodtemplarorden. En ny sönderdelning egde emellertid rum den 4 september 1888, då »nationalgoodtemplarorden» utbröt sig ur »världsgoodtemplarorden» och sedan dess hafva båda dessa ordnar utöfvat sin verksamhet, hvilken för den förra endast lärar afse nykterhetens befrämjande med uteslutande af hvarje annat politiskt syfte, än hvad som rör lagstiftning i nykterhetshänsyn, då deremot världsgoodtemplarorden icke anses vara alldeles främmande för äfven annan politisk verksamhet.

Jemte dessa goodtemplarloger äro äfven flere af de ofvan nämnda blåbands- och andra nykterhetsföreningar ganska lifaktiga och hafva utan tvifvel haft ett godt inflytande på dryckenskapslastens aftagande. I samma syfte verka äfven nedan omnämnda föreningar, hvilka dock förutom detta ändamål äfven afse befordran af allmän sedlighet, upplysning och fosterlandskärlek. Dessa föreningar äro:

Öster-Nerikes fögderi: Glanshammars socken 1 fosterländsk förening, med syfte att genom föredrag och diskussion befrämja upplysning och kunskap i hvarjehanda ämnen. — Rinkaby socken 1 sedlighetsförening. — Lilkyrka socken 1 fosterländsk förening. — Stora Mellösa socken 1 s. k. husbondeförening, med ändamål att verka för tjenares och i allmänhet ungdomens lyftning i religiöst och sedligt hänseende samt för deras ekonomiska förkofran, och 1 fosterländsk förening. — Gellersta socken 1 fosterländsk förening. — Sköllersta socken 1 fosterländsk förening;

Vester-Nerikes fögderi: Kumla socken 1 fosterländsk förening, 1 ungdomsförening samt åtskilliga s. k. yugling- och jungfruföreningar för upplysning och sedlighet. — Lerbäcks socken 5 s. k. missionsföreningar, bildade i ändamål att befrämja nykterhet och sedlighet. — Askersunds socken 1 fosterländsk förening för befrämjande af upplysning och sedlighet.

Ett samfund, som äfvenledes har till syftemål att befrämja nykterhet, sedlighet och upplysning, är den vidt spridda »Kristliga föreningen af unge män», hvilken i Örebro stad har ett stort antal medlemmar och äfven en liten nybildad filial i Nora stad.

Det i förra berättelsen omnämnda s. k. »Folkhögskoleförbundet» inom Öster-Nerikes fögderi, hvars medlemmar äro f. d. lärjungar i länets folkhögskola, är fortfarande i verksamhet.

Förlikningsnämnderna inom länet hafva numera förlorat nästan all betydelse, der de icke rent af hafva upphört att finnas till. Såsom redan i förra berättelsen anfördes, finnes ingen synnerlig anledning att beklaga detta förhållande, då tvistemålns antal inom länet är relativt ringa, en följd af stigande allmän upplysning, dryckenskapens aftagande och ett godmodigt och förståndigt folklynn.

Folkskolorna inom länet omfattas af allmänheten med alltjemt stigande intresse och hågen för ett ytterligare höjande af *kunskapsmättet* utöfver folkskolebildningen ger sig tillkänna dels genom det ökade tilloppet till såväl folkhögskolan som landtbruksskolan, dels genom ett flitigt anlåtande af elementarskolornas lägre klasser och dels genom det ökade användandet af sockenbiblioteken. Tidningslitteraturen är dock en läsning, som vunnit den ojemförligt största utbredningen, och tidningarne spridas därför i år från år ständigt växande upplagor. *Sockenbibliotekens* antal och storlek framgå af *tabell I* (sid. 11).

De *skismatiska rörelserna* inom länet hafva väl icke tilltagit, men dock i ungefär samma proportion som under närmast föregående perioder fortgått. Bland de olika sekterna torde metodister och baptister räknas det största antalet anhängare, hvarjente den Waldenströmska separatismen eller det s. k. svenska missionsförbundet synes fortfarande röna rätt stor tillslutning. Den i förra berättelsen omnämnda nya sekten, det s. k. helgelseförbundet, hvars medlemmar äfven kallas helgonister, synes icke hafva vunnit synnerligen stor utbredning, men är dock fortfarande i verksamhet. Frälsningsarmén, som fått något litet insteg på enstaka ställen i länet, fortfar visserligen att väcka uppmärksamhet här och der, men dess medlemsantal tyckes snarare vara i af- än tilltagande. Mormonismen synes nästan hafva alldeles upphört inom länets landsbygd.

Hvad de skismatiska rörelserna inom stadssamhällena angår, synas dessa icke heller der hafva i nämnvärd grad ökat under den förflutna femårsperioden. Inom Örebro stad hållas i Bethelkapellet söndagligen andaktsstunder af baptismens anhängare, hvilka med högst få undantag ej ansett sig pligtiga att enligt föreskrifterna i kungl. förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare uttråda ur svenska statskyrkan. Detta är dock förhållandet med största delen af metodisterna, som samlas i sitt kapell nr 8 Nygatan.

Den separatistiska brödräfsamlingen håller sina andaktsöfningar i sitt bönehus, den s. k. Vasakyrkan. Dess medlemmar, af hvilka åtskillige omfattat en baptistisk åskådning af dopet, hafva icke ur kyrkan utträdt.

Fortfarande finnes i Örebro den s. k. luterska missionsföreningen med gudstjenstlokal i n:r 11 Kungsgatan. Denna förening söker fasthålla den luterska bekännelsen bland sina medlemmar.

Ett fåtal mormoner sammankomma till religionsutöfning i förhyrd lokal n:r 38 a Drottninggatan. Några adventister finnas, och hafva dessa förskaffat sig en mindre predikolokal vid Rudbecksgatan. Helgelseförbundet, hvars medlemmar hylla en metodistisk uppfattning af helgelseläran och baptistisk åskådning rörande dopet, har fortfarande sin gudstjenstlokal i n:r 15 Storgatan.

Frälsningsarmén, som håller sina möten i kapellet n:r 31 Köpmangatan, synes numera i väsentlig mån hafva förlorat sin dragningskraft. Tilläggas bör, att såväl baptister som metodister, helgelseförbundets medlemmar och separatister undervisa till luterska kyrkan hörande barn i sina söndagsskolor.

Inom Askersunds stad och omnejd finnes ett rätt stort antal personer, som bekänna sig till baptismen och uti särskild för ändamålet uppförd byggnad hålla enskilda sammankomster. En annan religiös förening håller sina andaktsöfningar i ett för dess

ändamål uppfördt hus, kalladt »Missionshuset». Frälsningsarmén har deremot alldeles försvunnit från staden.

I Nora stad finnes en baptistförsamling, hvilken har eget bönehus och ett medlemsantal af 28 personer, samt en missionsförening, som i kyrkoförfattning och kult anslutit sig till svenska missionsförbundet. Dess medlemsantal inom staden uppgår till 71 personer. Föreningen eger tillsammans med frälsningsarmén, hvilken här räknar 35 medlemmar, ett bönehus.

I Lindesbergs stad finnas metodister till ett antal af 25 personer, tillhörande erkänd församling med egen prest och eget bönehus, samt baptister till ett antal af 15 personer, hvilka icke tillhöra egen församling och hålla sina andaktsöfningar i förhyrd lokal. Dessutom finnes inom staden en förening af separatister, benämnd Lindes evangelisk-luterska missionsförening, hvars medlemmar kvarstå i statskyrkan, men hafva eget bönehus.

Af efterföljande tabell J framgår, hvilka enskilda byggnader, afsedda till gemensamma andaktsöfningar, inom länet förefinnas, deras belägenhet och värde samt för hvilket tros- eller kyrkosamfund, de äro afsedda:

Tab. I. Sockenbiblioteken i Örebro län år 1895.

Socken eller ställe, der bibliotek finnes.	Antal band år 1895.	Socken eller ställe, der bibliotek finnes.	Antal band år 1895.	Socken eller ställe, der bibliotek finnes.	Antal band år 1895.
<i>Öster-Nerikes fögderi:</i>					
Mosjö	238	Sköllersta	482	Hammar	550
Eker	106	Svennevad	674	Snafvunda	300
Ånsta och Långbro	350	Bo	212	Summa	4,891
Almby	195	Summa	8,677	<i>Nora fögderi:</i>	
Axberg	550	<i>Vester-Nerikes fögderi:</i>		Nora	1,017
Hofsta	90	Hallsberg	286	Viker	300
Vintrosa	300	Kumla	412	Jernboås	270
Tysslinge	150	Mossby rote	314	Hjulsjö	550
Kil	850	Lerbäck	211	Grythyttan	767
Gräfve	72	Hardemo	138	Hellefors	410
Glanhammar	228	Kräklinge	112	Karlskoga	425
Rinkaby	350	Edsberg	139	Bjurtjärn	615
Götlunda	650	Kuista	146	Summa	4,354
Lillkyrka	384	Hidinge	130	<i>Lindes fögderi:</i>	
Ödeby	70	Tångeråsa	277	Lindesberg	100
Asker	650	Skagershult	300	Ramsberg	500
Brefveus bruk	562	Qvistbro	106	Ljusnarsberg	1,142
Lännäs	489	Nysund	483	Fellingsbro	205
Stora Mellösa	500	Hackva	40	Näsby	279
Norrbyås	45	Viby	287	Ervala	294
Gellersta	280	Bodarne	210	Summa	2,520
Ekeby	290	Askersund	450	Samtliga fögderier	20,442

Tab. J. Bönehus i Örebro län.

Fögderi och socken.	Hemman eller lägenhet, å hvars egor byggnaden är uppförd.	Värde i kronor.	Tros- eller kyrkosamfund, hvartill byggnadens egare eller disponenter höra.
<i>Öster-Nerikes fögderi:</i>			
Mosjö	Mosåsby	1,000	Evangelisk-luterska.
Täby	Ulfgryst	600	"
"	Skeppsta	500	"
Eker	Ekersby	1,500	"
Almby	Ekeby	1,500	"
Axberg	Qvinnerstatorp	3,000	Baptismen.
Hofsta	Yxsta	3,500	Evangelisk-luterska.
Vintrosa	Östra Granhammar	1,500	Helgelseförbundet.
"	Ramsta	2,000	Evangelisk-luterska.
"	Säby	1,000	Baptismen.
"	Östra Tomta	2,000	Evangelisk-luterska.
"	Arfveby	1,000	"
Tysslinge	Garphyttan	1,300	"
"	Bäckertorp	1,000	"
Kil	Vallby	2,000	"
"	Frörtorp	1,200	Helgelseförbundet.
Gräfve	Åkerby	1,200	Evangelisk-luterska.
Glanhammar	Glanhammarshy	1,500	Baptismen.
"	Krogsta	1,500	Evangelisk-luterska.
"	Rönö	1,500	"
Rinkaby	Mejsta	3,000	"
Götlunda	Brotorp	3,000	"
"	Norra Langer	3,000	"
Lillkyrka	Åsta	3,000	"
Asker	Stohagen	20,000	Baptismen.
Lännäs	Bönerud	1,500	"
"	Fastorp	1,500	Evangelisk-luterska.

Fögderi och socken.	Hemman eller lägenhet, å hvars egor byggnaden är uppförd.	Värde i kronor.	Tros- eller kyrksamfund, hvar till byggnadens egare eller disponenter höra.
Lännäs	Södra Vinön	1,500	Evangelisk-luterska.
Stora Mellösa	Vallby	5,000	Baptismen.
»	Röhammar	2,000	Evangelisk-luterska.
Norrbyås	Hidingsta	2,000	»
»	»	4,000	Baptismen.
Gellersta	Norra Bro	1,000	Evangelisk-luterska.
Ekeby	Näfvesta	6,000	Baptismen.
Sköllersta	Testa	2,500	»
»	Kärr	2,500	»
»	Käfvesta	2,500	Evangelisk-luterska.
»	Gillberga	4,000	Frälsningsarmén.
Svennevad	Svennevadsby	3,000	Baptismen.
Bo	Skinnarbacka	8,000	»
<i>Vester-Nerikes fögderi:</i>			
Hallsberg	Hallsbergs station	6,000	Baptismen.
»	Ålsta	2,000	Metodismen.
»	Marka	1,500	Evangelisk-luterska.
Lerbäck	Hult	4,000	Metodismen.
»	Ingelsby	1,000	Evangelisk-luterska.
»	Åsbro	1,500	»
»	Rönne	1,500	Metodismen.
»	Toltorp	2,000	Evangelisk-luterska.
»	Gålejö	2,000	»
»	Isåsen	1,000	»
»	Stensätter	1,000	»
Kunla	Södra Sanna	8,200	»
»	Folketorp	1,000	»
»	Stene	1,500	Metodismen.
»	Gränby	6,000	Evangelisk-luterska.
Hardemo	Lanna	2,000	»
»	» Emaus	6,000	Metodismen.
»	Eneby	2,000	Baptismen.
Kräklinge	Vestanbäck	3,000	Helgelseförbundet.
Edsberg	Vägen	1,000	Evangelisk-luterska.
»	Sörby	800	»
»	Enebacken	300	»
Knista	Hallsberg	3,000	»
»	Magria	800	»
Hidinge	Lekhyttan	2,000	Metodismen.
Qvistbro	Gropen	3,000	Evangelisk-luterska.
»	Svartå	2,000	»
Nysund	Långåsen	1,500	»
»	Källsbo	1,000	»
»	Slättåsen	2,000	Metodismen.
Hackva	Via	700	Evangelisk-luterska.
»	Helgesta	1,000	Baptismen.
Viby	Folkatorp	2,000	Evangelisk-luterska.
»	Berga	2,000	Baptismen.
»	Törutorp	2,000	Evangelisk-luterska.
Bodarne	Laxå	4,000	Metodismen.
Askersund	Stora Björstorp	500	Evangelisk-luterska.
Hammar	Alsnäs	3,000	»

Fögderi och socken.	Hemman eller lägenhet, å hvars egor byggnaden är uppförd.	Värde i kronor.	Tros- eller kyrksamfund, hvar till byggnadens egare eller disponenter höra.
Hammar	Alsnäs	2,800	Evangelisk-luterska.
»	Knalla	3,000	»
»	Harg	3,000	»
»	Stora Forssa	1,000	»
»	Stordalen	2,000	»
Snaftunda	Svinnersta	1,000	»
»	Kärberg	1,500	»
<i>Nora fögderi:</i>			
Nora	Jerle	700	Evangelisk-luterska.
»	Södra Fingerboda	700	»
»	Kåfalla	1,500	»
»	Fogdhyttan	3,000	»
»	»	2,500	»
»	Pershyttan, Gamla	2,000	»
»	Gyttorps gårde	1,500	»
»	Greksåsar	3,000	»
Vikers kapell	Skrekarhyttan	3,500	»
»	Dalkarshyttan	1,450	»
»	Enbergsången	600	»
Jernboås	Finnsyttan	7,000	»
»	Vassland	1,000	»
»	Lindesby	2,000	Baptismen.
Hjulsjö	Hjulsjöby	2,000	Evangelisk-luterska.
»	Grängshyttan	—	»
»	Rundbohöjden	—	»
Karlskoga	Bregården	4,800	»
»	Kedjeåsen	5,000	»
»	Högfors	1,500	»
»	Skogskärr	1,300	»
»	Björtorp	900	»
»	Kautsbol	800	»
»	Sibbo	1,000	»
»	Immetorp	500	»
»	Bottesbol	4,000	»
»	Grüşolmen	2,500	»
»	Bohult	5,000	Metodismen.
»	Rosensjö	2,500	»
»	Degerfors	5,000	»
Bjurtjärn	Qväggestorp	4,000	Evangelisk-luterska.
»	Ladufallet	2,000	»
»	Bokärr	1,500	»
»	Bresätter	1,500	»
Grythyttan	Grythyttehed	3,000	Grythytte adventist-förening.
»	»	350	Evangelisk-luterska.
»	Saxhyttan	1,000	»
»	Fisklösen	750	D:o o. baptismen.
Hellefors	Sångshyttan	3,000	Evangelisk-luterska.
<i>Lindes fögderi:</i>			
Lindesberg	Aspa	2,000	Evangelisk-luterska.
»	Björkhyttan	3,000	»

Fögderi och socken.	Hemman eller lägenhet, å hvars egor byggnaden är uppförd.	Värde i kronor.	Tros- eller kyrksamfund, hvartill byggnadens egare eller disponenter höra.
Lindesberg	Forneboda	2,000	Evangelisk-luterska.
»	Guldsmedshyttan	3,000	»
»	Högstaboda	2,000	»
»	Ingelshyttan	3,000	»
»	Mårdshyttan	1,200	»
»	Qvarnaberget	3,000	»
»	Öskebohyttan	1,500	»
»	Öskevik	3,000	»
Ramsberg	Kårberg	1,000	»
»	Löa	10,800	»
»	Resta	1,000	»
Ljusnarsberg	Kyrkbacken	7,000	»
»	V:a Dal	1,000	»
»	Björkfall	1,000	»
»	V:a Barn	3,000	»
Fellingsbro	Bäck	4,000	»
»	Svillinge	1,000	»
»	Bergaby	2,000	»
»	Fyrby	2,000	Baptismen.
»	Gästa	2,000	»
»	Vestansjö	4,000	Evangelisk-luterska.
Nasby	Lia	4,000	»
Ervalla	Torpa	5,000	»
<i>Länets städer:</i>			
Örebro	Kungsgatan 11	12,900	Evangelisk-luterska.
»	Köpmangatan 19	35,500	Baptismen.
»	Nygatan 8	10,700	Metodist-episkopal-församl.
»	Vasagatan 6—8	20,000	Evangelisk-luterska.
»	Köpmangatan 31	10,000	Frälsningsarmén.
Askersund	Baptisthuset	5,400	Baptismen.
»	Missionshuset	6,400	Evangelisk-luterska.
Nora	Quarteret Vulkan i stadens sydvästra del	5,000	Baptismen.
»	N:r 59, quarteret Mercurius	3,000	Evangelisk-luterska.
Lindesberg	Nedre gatan nära jernvägsstationen	4,000	»
»	D:o d:o	6,000	Metodist-episkopal-församl.

Liturgisk gudstjänst förrättas å landsbygden förutom i de allmänna kyrkorna äfven å följande ställen:

Öster-Nerikes fögderi: Askers socken uti såväl Brevfvens brukskyrka som Bysta kapell på det sätt, att en af innehafvaren af Bysta fideikommiss särskild

aflönad prestman förrättar gudstjänst i kapellet hvar fjerde och i brukskyrkan öfriga sön- och helgdagar;

Vester-Nerikes fögderi: a) Inom Hammars socken i Olshammars kapell hvarest genom Aspa bruks aktiebolags försorg gudstjänst förrättas hvar fjerde söndag af endera af komministrarne i Hammars och Askersunds socknar. — b) Inom Qvistbro socken vid Svartå bruk uti en till bönerum använd sal, hvarest läraren vid den s. k. Fockska skolan hvarje sön- och helgdag förrättar gudstjänst;

Nora fögderi: a) Inom Grythyttans socken vid Rockesholms och Elfvestorps bruk. — b) Inom Karlskoga socken i Karlsdals kapell samt i Kjeldjæsens och Liinebäckes skolhus;

Lindes fögderi: a) Inom Lindesbergs socken vid Vedevåg i ett bruket tillhörigt bönehus. — b) Inom Fellingsbro socken vid Grönbo och Finnåker i egendomarnes egare tillhöriga bönehus. — c) Inom Ljusnarsbergs socken i ett vid Högfors år 1895 uppfördt bönehus, hvartill Högfors aktiebolag tillsläppt mark och materialier, men arbetarne under nämnda bolag bekostat arbetets utförande. I detta hus, som äfven begagnas af brukets arbetare vid sammankomster för deras gemensamma angelägenheter, förrättas gudstjänst stundom af församlingens presterskap, stundom af predikanter, tillhörande samfund af evangelisk-lutersk bekännelse.

I nådigt bref af den 9 juni 1893 blef af Kungl. Maj:t fastställt, att de frivilliga *skytteföreningarne* i riket för vinnande af rätt till statsunderstöd skulle sammansluta sig till skytteförbund och underordna sig en gemensam centralstyrelse. I enlighet härmed sammanslöto sig samma år de i Örebro län befintliga 13 skytteföreningarne och skyttegillena och bildade Örebro läns skytteförbund, hvars ändamål är att inom länet verka för allmän utbredning utaf skjutfärdighet af sådant slag, som anses komma till användning i nutidens krig och som sålunda i farans stund kan vara fäderneslandet till gagn. Förbundet är underordnad »Centralstyrelsen för Sveriges frivilliga skytteföreningar», hvars ledamöter utses af representanter från rikets alla skytteförbund, hvarförutom Kungl. Maj:t utser minst tvenne ledamöter. År 1895 utgjorde antalet medlemmar i Örebro läns skytteförbunds 13 afdelningar följande:

Afdelningarnes namn.	Aktiva medlemmar.	Passiva medlemmar.
Degerfors	12	—
Fellingsbro	81	20
Garphytte och Lannafors	33	—
Glanshammars	26	9
Hjulsjö	45	—
Karlskoga	24	—
Kopparbergs	85	—
Linde	47	—
Nora	54	12
Stora Mellösa	38	—
Vikers	61	6
Örebro	40	72
Östra Nerikes	32	—
Summa	578	119

Under åren 1894 och 1895 äro nya skjutbanor anordnade vid Örebro och i Fellingsbro.

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel.** Hvad Konungens Befallningshafvande har att meddela rörande dessa näringar, grun-

dar sig hufvudsakligen på de uppgifter, länets hushållningssällskap lemnat.

Nedanstående tabell visar, hvad af *den dugliga marken* belöper sig å dels träd-, humle- och kålgårdar, dels åker och annan odlad jord, dels naturlig äng och dels skogbärande mark, beräknad i hektar:

År.	Träd-, humle- och kålgård.	Åker o. annan odlad jord.	Naturlig äng.	Skogbärande mark.
1891	1,499	147,604	36,332	507,173
1892	1,514	148,042	36,370	507,058
1893	1,530	148,190	36,164	506,807
1894	1,482	148,875	35,731	510,120
1895	1,493	150,016	35,185	514,615

I föregående berättelse finnes uppgifvet, att *den odlade jorden* inom länet, träd-, humle- och kålgårdar deri icke inberäknade, utgjorde vid 1890 års slut 147,161 hektar. Vid 1895 års slut skall den hafva stigit till 150,016 hektar. Den odlade jorden skulle således under senaste femårsperiod hafva ökats med 2,855 hektar. Lika fördelade på hvar och ett af de fem åren, skulle på hvarje år belöpa sig 571 hektar; men enligt erhållna uppgifter har ökningen utgjort respektive 443, 438, 148, 685 och 1,141 hektar. Åkerarealens ökning med 2,855 hektar öfverensstämmer icke heller med de, enligt inkomna uppgifter, under samma tidrymd verkställda nyodlingar, hvilka skola hafva utgjort respektive 268, 210, 249, 388 och 190 hektar eller tillsammans 1,305 hektar. Till förklaring af detta förhållande eller den till 1,550 hektar uppgående skilnaden mellan åkerarealens angifna ökning och summan af alla under perioden företagna nyodlingar torde kunna åberopas, dels att primäruppgifterna varit ofullständiga eller begreppet nyodling fattats i mycket inskränkt bemärkelse, dels ock att åkerens verkliga areal blifvit för hvarje år alltmer känd. Vare sig man antager den ena eller andra förklaringsgrunden, synes af sjelfva sakförhållandet framgå, att de vidsträckta nyodlingar, som på sin tid föranleddes af den numera fullbordade sänkningen af Hjelmarens och Qvismarens vattenområden, blifvit afslutade och ingått i uppgifterna rörande åkerarealen.

Arealen af äng och skog, som enligt föregående berättelse år 1890 utgjorde 544,566 hektar, synes äfven hafva ökats med ej mindre än 5,234 hektar, ett förhållande som eger sin förklaring i den osäkerhet, som råder i fråga om den verkliga skogbärande markens areal, hvarigenom en och annan insamlare af kommunernas primäruppgifter torde hafva föranledts att lemna uppgift om hela utmarken i stället för en del deraf. Uppgifterna från kommunerna beträffande den icke odlade jordens areal äro tydligen icke i fråga om naturlig äng och skogsmark med nödig kritik behandlade, enär antagligen till naturlig äng hänförs åtskilliga mer eller mindre trädbevuxna marker, som icke böra hänföras till samma kategori, som slättlandets naturliga, lågländta, med ingen eller obetydlig trädvegetation försedda verkliga ångar. I samma mån som, under denna förutsättning, uppgifterna om naturliga ängens areal torde böra undergå en betydlig reduktion, torde den skogbärande marken böra ökas.

I fråga om *den odlade jordens beskaffenhet*, vare sig den af ålder brukade eller den genom senare nyodlingar vunna, föreligga icke några skäl att frångå det allmänna omdöme, som i

föregående berättelser anförts. Örebro läns jordbrukare låta sig i allmänhet angeläget vara att, såvidt deras insigter i jordbrukets rätta bedrivande dertill förslå och tillgångarne medgifva, på olika sätt höja ifrågavarande beskaffenhet, hvilken dock på grund af sjelfva jordarten, belägenheten m. m. i så hög grad varierar, att ett allmängiltigt omdöme knappt kan fällas. Vissa delar af länet framte ett jordbruk af fullgiltig beskaffenhet, utan att jordens natur i sig sjelf kan räknas till den bästa.

Under den senast förflutna femårsperioden har någon förändring i afseende å *sättet för den odlade jordens brukning* icke försports. Brukningssätten äro desamma som under föregående period, och vaxelbruket, mest det i sju skiften, har ännu mera än förut undanträngt två- och treskiftesbruket.

I sammanhang härmed torde ett par förhållanden böra omnämnas, det ena ett redan under föregående period af länets jordbrukare ådagalagdt sträfvande att använda ett renare och växtkraftigare utsäde än förr, det andra hagen att alltmer tillgodogöra sig de fördelar, som anläggning af täckta diken medför. Hvad beträffar användningen af *bättre utsäde*, kunna några siffertal ej angifvas, men väl kan omnämnas, att genom årligt understöd åt den s. k. »Allmänna svenska» numera »Sveriges Utsädesförening» Hushållningssällskapet kommit i åtnjutande af ett visst årligt quantum utsädeshafre, som mot vissa, med kontanta utgifter icke förenade skyldigheter å emottagarnes sida utdelats till innehafvare af smärre jordbruk, hvilka jordbrukare för erhållande af detta bättre utsäde anmält sig i så stor mängd, att det för allas tillfredsställelse skulle erfordrats flerdubbla tillgångar deraf. I fråga om anläggning af *täckta diken* kan anföras, att under åren 1891—1895 dylik grundförbättring utförts på minst 4,281 hektar af länets åkerjord eller under periodens särskilda år å respektive 771, 855, 896, 881 och 878 hektar.

Enligt erhållna uppgifter om *den odlade jordens användning för olika ändamål*, hvilka uppgifter Hushållningssällskapet dock anser vara de minst tillförlitliga, skulle under hvar och ett af periodens fem år för olika jordbruksändamål användts nedan angifna egovidder:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Höstsäd hektar	18,286	18,533	18,608	18,861	18,990
Vårstråså »	47,102	46,086	47,045	46,517	46,663
Baljväxter »	1,870	1,757	1,676	1,634	1,659
Potatis »	6,012	5,636	5,985	6,033	5,928
Andra rotfrukter »	564	559	572	565	544
Spånadsväxter »	134	118	97	93	78
Gräs- o. andra foderväxter:					
till bete »	3,138	3,052	3,133	2,997	3,136
till skörd »	52,670	54,318	52,826	53,753	54,320
Träde »	17,828	17,953	18,248	18,422	18,698

Beträffande mängden af det *utsäde*, som användts till besående af den odlade jorden i hela länet, samt *skörden* deraf under periodens olika år lemnas uppgifter i efterföljande *tabell K* (sid. 15).

Af lin har utom frö äfven skördats spånadsämne. *Skörden* här af äfvensom af *andra rotfrukter* än potatis samt af hö från odlad jord har utgjort:

År.	Lin, spånads-	Andra	Åkerhö.
	ämne.	rotfrukter.	
	Deciton.	Hektoliter.	Deciton.
1891	281	122,106	1,245,551
1892	267	119,953	1,496,911
1893	212	141,226	1,539,636
1894	191	129,799	1,693,843
1895	150	111,118	1,584,108
1891—1895, medeltal	220	124,840	1,512,010
1886—1890, »	328	110,604	1,109,532

Uppgifterna rörande skörden af gräs och andra till grönfoder afsedda växter hafva äfven under senaste perioden varit ofullständiga, der de icke helt och hållet saknats; hvarföre några belopp i det afseendet icke kunnat i tabell K upptagas. I tabellen finnas för jämförelses skull angifna medeltalen af den öfriga under de båda senaste femårsperioderna skördade grödan. Deraf framgår, att, med undantag af korn, potatis, linfrö och lin (spånadsämne), öfriga växtalster i medeltal lemnat större skörd under den senaste än under nästföregående period. Under den period, som nu föreligger, hafva temligen allmänt uppgifter

Tab. K. Uppgifter om utsäde och skörd i Örebro län åren 1891—1895.

Växtslag.	År	År	År	År	År	1891—	1886—
	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1895.	1890.
	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Hl., i medeltal.	
<i>Utsäde.</i>							
Hösthvete	6,824	7,022	6,836	6,900	6,894	6,895	5,822
Vårhvete	1,391	1,416	1,400	1,449	1,171	1,365	1,348
Höstråg	35,313	36,660	36,908	37,170	37,104	36,631	35,773
Vårråg	161	236	131	194	189	181	115
Korn	7,187	6,977	7,002	6,687	6,987	6,968	7,347
Hafre	168,041	167,666	169,798	167,684	168,482	168,334	165,671
Blandsäd	3,004	3,411	3,485	3,203	4,260	3,473	2,707
Ärter	2,990	2,976	2,789	2,786	2,692	2,847	2,882
Bönor	263	260	243	260	226	250	276
Vicker	2,712	2,706	2,630	2,875	2,946	2,774	3,037
Potatis	102,071	102,130	102,357	106,204	104,448	103,442	103,955
Lin	187	153	135	125	95	139	221
<i>Skörd.</i>							
Hösthvete	61,211	59,098	57,477	58,093	50,670	57,310	47,468
Vårhvete	6,604	8,242	8,365	9,344	6,178	7,807	7,119
Höstråg	305,632	328,380	339,640	283,075	266,326	304,611	295,348
Vårråg	823	1,138	672	1,048	899	916	577
Korn	41,607	48,909	49,557	47,387	47,131	46,918	47,672
Hafre	930,663	1,223,525	1,212,544	1,184,989	1,133,175	1,136,979	1,062,483
Blandsäd	19,154	28,741	28,501	24,689	27,423	25,702	18,780
Ärter	17,352	18,502	17,960	15,430	14,403	16,729	15,212
Bönor	1,087	1,069	1,155	1,078	850	1,048	1,017
Vicker	8,770	10,865	9,919	12,230	10,572	10,471	9,196
Potatis	629,022	675,980	738,286	617,289	661,272	664,370	683,583
Linfrö	324	279	301	258	161	265	437

lemnats om den foderskörd, som — beräknad i medeltal för hektar och med undantag af den i förestående tabell upptagna höskörden från odlad jord — erhållits, hvilka uppgifter gifva vid handen, att under perioden 1891—1895 den i medeltal beräknade skörden utgjort: af vårsädeshalm 21⁴/₁₀, af höstsädeshalm 31²/₁₀ och af hö från icke odlad jord 13⁵/₁₀ deciton per hektar.

Beträffande *de särskilda årens skörd*, dels i allmänhet bedömd, dels ock uppskattad i korntal af utsädet, utan afdrag för detsamma, återoppar Konungens Befallningshafvande de hit inkomna, till Kungl. Statistiska Centralbyrån insända och der bearbetade rapporter, enligt hvilka det skördade korntalet af olika sädeslag, äfvensom af potatis, varit:

	År	År	År	År	År
	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.
Hösthvete	9.4	8.6	8.3	7.9	7.0
Vårhvete	5.5	6.3	5.8	5.8	5.5
Höstråg	8.9	8.7	9.7	6.6	7.5
Vårråg	4.5	6.0	5.5	5.0	4.4
Korn	6.0	7.0	6.6	6.8	6.8
Hafre	5.9	7.5	7.2	7.4	7.4
Blandsäd	6.0	7.1	7.3	7.8	7.1
Ärter	6.6	7.8	7.6	6.2	7.3
Bönor	7.2	7.8	7.6	7.4	8.3
Vicker	6.6	6.9	7.4	7.4	7.3
Potatis	7.8	7.5	8.6	4.6	7.0

Potatisens beskaffenhet betecknas enligt samma rapporter sålunda: år 1891 i allmänhet god, år 1892 i Bergslagen god, i Nerike delvis skadad af röta, år 1893 god, obetydligt skadad af torröta, år 1894 småväxt och delvis skadad af torröta, år 1895 flerstädes angripen af röta.

Öfriga rotfrukter lemnade ett år medelmåttig, två år fullt medelmåttig och ett år öfver medelmåttig afkastning. Bäst, eller nära god, utföll skörden år 1893.

Lin lemnade i frö 3⁰/₁₀ kornet, år 1891 något mindre, eller 2⁵/₁₀ kornet; i spånadsämne 1891 och 1895 fullt medelmåttig, 1892 och 1893 öfver medelmåttig och 1894 medelmåttig skörd.

Höskörden från odlad jord var sämst år 1891, dock något öfver medelmåttan; under öfriga år mycket god, utom år 1895: nära god. Höskörden från naturlig äng betecknas alla år såsom öfver medelmåttan, utom år 1891, då den utföll medelmåttig.

Halmafkastningen var år 1891 af höstsäd mycket god, men af vårsäd under medelmåttan; sedermera af bådaderna år 1892 riklig, åren 1893 och 1894 mycket god och år 1895 öfver medelmåttan.

Sädestillgången angifves sålunda: 1891 utöfver behofvet utom i Bergslagen, hvarest brist; 1892 lemnar ej obetydligt till afsalu; 1893 lemnar betydligt öfverskott; 1894 lemnar öfverskott; 1895 lemnar å slättlandet öfverskott till försäljning. Foder-tillgången betecknas såsom tillräcklig 1891 och 1895, öfriga år såsom fullt tillräcklig och lemnande öfverskott.

Bergningsvärdet var år 1891 i allmänhet temligen gynsamt, år 1892 mycket gynsamt, år 1893 godt, år 1894 för hö ogynsamt, men i öfrigt mycket gynsamt, år 1895 ogynsamt, i synnerhet för hö och höstsäd.

Enligt det allmänna omdömet om skörden har den under ej mindre än två af periodens år, 1892 och 1893, utfallit god, och under ett annat, 1891, nära god. År 1894 var den medelmåttig och år 1895 knappt medelmåttig.

Handelsprisen å jordbrukets och boskapskötselns alster inhemtas af här nedan intagna tabell L, grundad å de pris, som rådt i residensstaden Örebro.

Markegångsprisen å spannmål per hektoliter hafva varit:

År.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1891	12.30	12.20	8.47	5.15
1892	10.00	8.00	7.10	4.06
1893	9.38	7.00	6.72	4.72
1894	7.98	6.02	5.89	3.25
1895	7.50	6.96	6.59	3.34
Medelpris	9.43	8.04	6.95	4.10

Några försök att till odling på åker i länet införa nya växtarter hafva icke försports. Dock uppgifves att, liksom under föregående period, å ett ställe i Grythyttans socken på åker odlats och skördats vitbetor och vitkål: 1891—1894 50 å 80 deciton betor och 1892—1895 60 å 80 skockar vitkål per år. Odling af morötter på åker förekommer vid många större jordbruk i länet.

Att hägen för trädgårdsskötsel och plantering af frukt- och andra träd alltmör ökats, synes såväl af de många requisitioner, som ingått och fortfarande ingå, om biträde af den i Hushållningssällskapets tjänst anstälde länsträdgårdsmästaren som ock af uppgifterna från kommunerna rörande planterade fruktträd. I förra hänseendet ådagalägges detta af omöjligheten att tillfredsställa alla de talrika requirenternas önsknings, i det senare

deraf att under åren 1891—1895 planterats sammanräknadt 16,720 fruktträd, emot 16,084 under föregående period.

Humleodlingen, som under föregående decennium tycktes vinna större omfattning än förut och därför på olika sätt omhuldades, synes numera omfattas med ringa intresse. Några anmälningar om biträde af länsträdgårdsmästaren för humleodlings bedrifvande hafva icke försports.

Biskötseln synes, om den ock hos den större allmänheten icke gjort några påtagliga framsteg, dock med intresse idkas af de verkliga bivännerna eller dem, som en gång börjat egna sig åt denna för inkomstens skull icke föraktliga förvärfsgren. Visserligen antyda jordbruksstatistikens siffror, då de visa, att medeltalet af bisamhällena i länet under nästföregående period utgjorde ett antal af 4,099, men under nu föreliggande period endast 3,926, ett tillbakagående; men dervid är att märka, att under minst ett par af senaste periodens år varit rådande en väderlek, som i hög grad orsakat bisamhällenas minskning. Under åren 1891—1895 funnos enligt kommunernas i detta hänseende ofullständiga uppgifter respektive 3,757, 3,992, 3,967, 4,200 och 3,712 bisamhällen inom länet.

I fråga om skötseln af fjäderfä äro icke några sådana upplysningar att meddela, som i föregående berättelse omnämndes. Den af Hushållningssällskapet med anslag understödda hönsafvelsgården vid Hjersta har nedlagts och några nya åtgärder till fjäderfäskötselns främjande hafva sedan icke försports; men de jordbruksstatistiska uppgifterna, som för föregående period angåfvo, att de i länet under hvarje af periodens särskilda år underhållna fjäderfän utgjorde i medeltal ett antal af 56,107, innehålla, att under perioden 1891—1895 medeltalet utgjort 72,229 stycken. Någon bestämd slutsats torde dock ej böra dragas af detta förhållande, enär kommunernas uppgifter under perioden 1891—1895 icke kunna anses fullständiga och voro under perioden 1886—1890 ännu ofullständigare.

Antalet af de vid slutet af hvart och ett år af perioden 1891—1895 underhållna kreatur inhemtas af nedanstående tabell M.

Af denna tabell framgår, att med undantag endast af oxar antalet af öfriga kreatursslåg ökats och detta i vissa fall högst betydligt. Att oxarnes antal nedgått, beror, såsom förr anmärkts, derpå, att åkerbruket allt mera bedrifves med

Tab. L. Handelspris å spannmål, potatis, fläsk, kött och smör i Örebro åren 1891—1895.

	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Ärter.	Potatis.	Fläsk.	Kött.	Smör.
	Kr. pr 100 kilogram.					Kr. pr 1 hl.	Kr. pr 1 kilogram.		
1891 jan.	15.75	12.75	11.50	8.10	14.50	4.50	0.65	0.65	1.72
april	19.25	14.00	12.25	9.70	13.50	4.50	0.65	0.62	1.50
juli	19.25	15.75	12.25	10.00	13.25	4.50	0.70	0.60	1.30
okt.	17.25	17.25	13.25	10.20	12.50	2.50	0.70	0.55	1.70
1892 jan.	18.50	18.50	14.00	11.00	14.50	3.00	0.65	0.65	1.85
april	16.75	15.75	14.25	10.20	14.50	3.75	0.72	0.60	1.65
juli	16.25	14.25	13.75	10.50	16.50	4.00	0.80	0.65	1.30
okt.	13.25	11.25	10.25	8.20	13.00	2.40	0.75	0.65	1.80
1893 jan.	12.75	10.75	9.75	8.20	10.75	3.00	0.75	0.50	1.65
april	12.75	10.50	10.25	8.20	10.50	3.50	0.75	0.55	1.50
juli	13.00	11.00	10.50	10.50	10.50	2.10	0.75	0.50	1.35
okt.	12.50	9.50	9.25	9.60	9.25	2.15	0.75	0.55	1.70
1894 jan.	12.25	9.25	9.00	9.80	9.25	2.00	0.70	0.50	1.70
april	12.00	8.75	9.25	10.30	9.25	2.00	0.60	0.53	1.65
juli	11.75	9.00	9.25	9.80	9.25	2.40	0.68	0.63	1.25
okt.	10.00	7.25	8.50	6.50	9.00	3.00	0.65	0.57	1.40
1895 jan.	11.75	10.50	9.00	6.60	9.50	3.00	0.60	0.55	1.55
april	11.75	10.25	9.25	7.00	10.50	3.60	0.55	0.55	1.35
juli	13.75	10.75	9.75	7.30	10.75	3.50	0.55	0.57	1.25
okt.	12.00	10.00	9.75	6.50	10.50	2.70	0.55	0.50	1.55

Tab. M. Antal underhållna kreatur i Örebro län åren 1891—1895.

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt under 2 år o. kalvar.	Får och lam.	Getter o. killingar.	Svin och grisar.
	öfver 3 år.	under 3 år o. föl.							
1891	11,833	914	12,823	2,045	66,058	20,968	32,410	414	18,358
1892	12,021	1,021	12,742	2,120	67,530	21,338	32,388	428	19,623
1893	12,086	1,130	12,439	2,175	69,047	21,296	31,730	446	20,869
1894	12,467	1,314	12,675	2,270	71,914	21,946	32,474	451	22,576
1895	12,528	1,492	12,312	2,274	71,694	21,630	31,822	432	22,015
1891—1895 medeltal	12,187	1,174	12,508	2,177	69,249	21,436	32,165	434	20,688
1886—1890	10,753	1,059	14,054	1,835	63,252	19,289	31,872	397	17,762

hästar i stället för oxar. Hvad fårens antal beträffar, är det samma beroende af fodertillgången, hvarför fårens liksom ungnötens antal än visar ökning, än minskning. Anmärkningsvärdt är det för hvar år växande antalet af hästar under 3 års ålder. Detta ger anledning emotse ett lifligare omfattande af en landbrukets näringsgren af stor betydelse. För jmförelsens skull må nämnas, att år 1870 antalet hästar öfver tre år utgjorde 9,961 och sådana under tre år 385.

Det inbördes förhållandet mellan kreaturens antal under föreliggande och näst föregående period framgår af de i tabellen angifna medeltal.

Det af Hushållningssällskapet till *premiering af hästar*, uppvisade inför och godkända af statens premieringsnämnd, beviljade anslag, som år 1891 utgjorde 2,250 kronor, har under år 1895 utgått med 3,250 kronor. Under perioden 1891—1895 hafva för täflan om pris uppvisats: 243 hästar år 1891, 262 år 1892, 333 år 1893, 349 år 1894 och 343 år 1895.

År 1891 beviljade Hushållningssällskapet under vissa vilkor ett räntefritt lån af 6,000 kronor till *föreningen för hästafvelns förbättrande* i Örebro län, att användas till inköp af två shirehingstar, och bemyndigade tillika sitt förvaltningsutskott att disponera 5,000 kr. till inköp af två norska hingstar, hvilka senare medel utskottet äfven öfverlemnade till ofvannämnda föreningsstyrelse att användas i enlighet med Hushållningssällskapets beslut. Vidare beviljade Hushållningssällskapet år 1894 för hästafvelns främjande åt styrelsen för förutnämnda förening ett räntefritt amorteringslån å 7,000 kronor, hvaraf 4,000 kronor skulle användas till inköp af en fullblodshingst och 3,000 kronor till inköp af en shire- eller clydesdalshingst. Förutom de i länet befintliga premierade hingstarne, af hvilka under de senaste åren 22 ansetts vara af en mera framstående beskaffenhet, hafva under periodens alla år varit inom länet stationerade tvenne af Hushållningssällskapet från Strömsholms depot reqvirerade hingstar, uppställda i sällskapets stall i Örebro. Särskildt för landhästens förädling verkar Lindes trafikklubb, som inköpt en god beskällare af gröfre slag. Klubben har årligen åtnjutit ett anslag af 500 kronor från Hushållningssällskapet, hvilket belopp jemte andra klubbens medel användts till pris och premier vid anställda körtäflingar.

Äfven åt nötboskapsafvelns förbättrande har Hushållningssällskapet under senaste period fortfarande egnat sin med stora uppoffringar förenade omsorg. Den i föregående berättelse omförmälda *premiering af nötboskap* har under de sistförflutna fem åren fortgått på ungefär enahanda sätt som förut, hvar-

annat år i det ena och hvarannat år i det andra af de två distrikt, hvari länet varit från premieringens början år 1888 i sådant hänseende indeladt.

För ifrågavarande premiering har Hushållningssällskapet beviljat ett årligt anslag af 3,500 kronor, hvartill under åren 1892—1895 kommit ett statsbidrag af 2,500 kronor för år. Dessa medel hafva användts på sätt i tab. N finnes angifvet.

Tillgängliga medel utöfver häri angifna belopp hafva användts till bestridande af utgifter för premieringsnämndens med fleres resor, kungörelser, tryckningskostnader, medaljer m. m.; hvarförutom vid hvarje års slut större eller mindre behållning förefunnits och reserverats.

Vid Stjernsunds egendom i Askersunds landsförsamling har en *skola för utbildning af nötboskapskötare* fortfarande varit i verksamhet. De der undervisade, vid hvarje års slut efter försiggången examen utgående lärlingarnes antal har merendels utgjort tre med underhåll af Hushållningssällskapet försedde ordinarie och en extra elev.

Mejerihandlingens omfattas fortfarande med stort intresse, och det oaktadt densamma under de båda sistförflutna åren varit mindre lönande. Nya mejerier hafva ock anlagts och deribland flere s. k. andelsmejerier, grundade på flere mindre jordbrukares samfälda deltagande. Mejeriernas antal inom länet uppgick vid 1895 års slut till 74. Af dessa hafva 65 lemnat uppgifter rörande sin verksamhet under nämnda år, såsom framgår af nedanstående *tabell O*.

Utom här i tabell O uppräknade mejerier finnas dylika å nedannämnda ställen, för hvilka uppgift å mjölk-tillgång, tillverkning m. m. icke lemnats, nämligen: Askersund, Gellerasen i Karlskoga socken, Lindesberg, Löfön i Stora Mellösa socken, Mosserud i Grythyttans socken, Nora, Skrekarhyttan i Vikers ka-

Tab. O. Mejerier i Örebro län år 1895.

Mejeriernas namn.	Emottagen		Tillverkning af			
	gräddle.	oskummad mjölk.	smör.	o s t.		
				Helfet.	Halftet.	Skum.
	L i t e r.		K i l o g r a m.			
Afverby, Bo socken	52,988	1,173,170	52,940	—	—	44,465
Alm, Stora Mellösa	—	372,179	13,350	—	—	12,916
Asker, Asker	—	570,004	21,123	—	—	14,869
Askersund	—	1,184,801	49,493	—	—	8,533
Aspa bruk, Hammar	—	429,891	15,908	—	—	—
Axbergshammar, Axberg	—	622,178	23,565	—	—	3,137
Berga, Knista	—	27,000	1,000	—	—	800
Binninge, Edsberg	—	34,000	1,200	—	—	1,100
Bjurtjärn, Bjurtjärn	—	228,827	8,200	—	—	—
Björkborn, Karlskoga	—	235,028	7,371	—	—	156
Bysta, Asker	—	467,685	16,174	—	—	18,578
Bålby, Skagershult	—	538,658	17,047	—	—	—
Carlsund, Långbro	—	420,000	11,902	—	—	—
Ekeberg, Lillkyrka	—	521,787	23,854	—	—	6,986
Ekeby, Fellingsbro	—	977,494	—	—	—	—
Elfvestorp, Geythyttan	—	269,269	8,632	—	—	3,381

Tab. N. Premiering af nötboskap åren 1891—1895.

År.	Distrikt.	D j u r.		Utlejade pris, i kr.	
		Uppvisade.	Premierade.	Kontant.	Frisedlar och betäckningsintyg inlösta.
1891	Norra	684	487	1,947	278
1892	Södra	886	587	2,496	18
1893	Norra	827	627	3,488	672
1894	Södra	906	711	2,662	427
1895	Norra	1,055	729	2,904	818

K. Mts Befällningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Örebro län.

Mejeriernas namn.	Emottagen		Tillverkning af			
	grädde.	oskum- mad mjölk.	smör.	o s t.		
				Helfet.	Halffet.	Skum-
Liter.		Kilogram.				
Eriksberg, Glanshammar . . .	—	290,000	9,000	—	—	6,000
Ervalla gård, Ervalla . . .	—	312,820	—	—	—	—
Fellingsbro, Fellingsbro . . .	—	2,910,219	—	—	—	—
Flåten, Ervalla	—	186,000	—	—	—	—
Frövi, Näsby	—	162,000	—	—	—	—
Gammelbo, Fellingsbro . . .	—	200,000	—	—	—	—
Götersvik, Lillkyrka	—	274,200	10,347	—	—	—
Hallsberg, Kumla	—	2,516,196	83,871	—	—	533
Hammar, Hammar	—	403,247	15,847	—	—	—
Hardemo, Hardemo	—	704,761	26,212	—	—	9,728
Hasta, Götlanda	—	415,000	15,600	—	—	7,700
Hellefors, Hellefors	—	55,157	1,666	—	—	—
Hidinge, Hidinge	—	600,000	15,000	—	—	12,000
Karlskoga, Karlskoga	—	491,333	18,197	—	—	4,260
Kil, Kil	—	886,682	33,041	—	—	29,791
Klysna, Ervalla	—	295,766	10,490	—	—	—
Kumla, Kumla	—	450,000	18,000	—	—	—
Käfvesta, Sköllersta	22,724	593,644	27,023	—	—	4,480
Källvik, Hackva	—	40,520	1,870	—	—	2,400
Kärne, Karlskoga	—	183,696	7,166	—	—	1,617
Körtingsberg, Viby	—	710,366	25,751	275	—	5,240
Mariedam, Lerbäck	—	555,697	18,523	—	—	6,666
Mårsätter, Hammar	—	199,555	7,073	223	—	—
Norrtorp, Sköllersta	—	393,210	11,699	4,150	3,374	172
Nybble, Vintrosa	—	843,851	31,245	—	—	6,583
Nynäs, Ekeby	—	391,773	12,379	—	—	3,644
Ramsberg, Ramsberg	—	190,013	6,295	—	—	1,538
Ringaby, Ödeby	—	700,000	25,000	—	—	8,500
Riseberga, Edsberg	—	192,000	3,200	—	—	2,000
Segersjö, Lännäs	—	618,496	22,800	—	—	21,473
Sickelsjö, Götlanda	—	424,299	13,245	3,820	—	2,055
Sirbo, Nysund	—	68,000	2,518	—	—	—
Skogaholm, Svennevad	—	325,367	11,069	—	—	10,610
Skogsberg, Fellingsbro	—	1,724,690	61,534	11,363	652	25,968
Stjersund, Askersunds sn . . .	—	715,443	26,117	437	479	13,505
Stora Strömorp, Karlskoga . . .	—	175,000	5,720	—	—	613
Svartelstorp, Grythyttan	5,816	50,260	1,448	—	—	—
Sörby, Edsberg	—	435,432	15,532	20	565	4,760
Sörby, Mosjö	—	1,415,608	53,167	1,025	27,000	3,000
Sörby, Norrbyås	—	475,000	18,900	—	—	—
Torp, Kräklinge	—	1,051,958	35,065	—	—	756
Trystorp, Tångeråsa	—	553,975	14,726	7,615	—	1,660
Valsta, Asker	—	605,948	21,827	—	—	24,716
Vretstorp, Viby	—	510,611	17,077	—	—	—
Yxe, Ländsbergs sn	—	331,623	11,250	563	103	3,307
Yxtorp, Lännäs	—	247,291	8,739	—	—	3,052
Åkerby, Gräfve	—	330,013	10,485	—	—	5,499
Åsta, Lillkyrka	—	137,826	4,920	—	—	1,200
Örebro läns. Örebro	84,560	802,955	46,347	—	—	1,646
Summa	166,088	35,519,483	1,108,743	29,491	32,173	351,593

pell, Vestra Mark i Långbro socken och det s. k. Herrgårdsmejeriet i Örebro.

Till biträde och handledning åt mejeriegare står fortfarande den i statens tjänst för boskapskötsel och mejerihandtering m. m. anstälde agronomen äfvensom en af Hushållnings-sällskapet aflönad mejerikonstulent, af hvilka undervisare länets landbrukare flitigt begagna sig.

Någon allmän farsot bland husdjuren har under perioden icke varit gängse. Åren 1891 och 1892 förekommo dock ej så få fall af lungrota bland hästar i Örebro och trakten deromkring, utan att likväl medföra någon större dödlighet bland de angripna djuren. Ett och annat fall af mjeltbrand bland boskapen har äfven förekommit, men sjukdomen har inskränkt sig till mycket begränsade områden och icke kräft andra åtgärder, än att platsen, der sjukdomen utbrutit, förklarats smittad och der uppställda djur för någon kortare tid stälts under tillsyn af veterinär. För beredande af vård åt sjuka hästar underhåller Hushållnings-sällskapet fortfarande särskildt stall i Örebro, stående under länsveterinärens tillsyn.

Att arbetet för jordbrukets förkofran, utvidgning och utveckling alltjemt fortgår med oförminskad ifver, framgår tydligen af den allt större utsträckning, hvari statens landbruksingenjör för berörda ändamål anlitas. Enligt hvad nämnde ingenjör meddelat, har han under femårsperioden 1891—1895 biträdt länets jordbrukare i hvad till hans verksamhetsområde hörde på omkring 350 särskilda förrättningsställen, hvarvid omkring 700 dagar blifvit använda till undersökningar på fältet. Då denna hans verksamhet kräft ej obetydligt med extra arbetskrafter, bland dem en biträdande ingenjör året om, så beräknar han, att under femårsperiodens lopp omkring 3,500 arbetsdagar blifvit använda till jordbrukets tjänst. De arbeten, som blifvit utförda, sammanför han på följande sätt:

Dräneringsförslag för	833 hektar
Öppen afdikning för beredning till odling	161 »
Öppen afdikning af redan odlad mark	386 »
Sjösänkning och derigenom vunnen eller förbättrad areal	1,957 »
Andra arbeten, hufvudsakligen syneförrättningar enligt dikeslagen för att medelst reglering af större och mindre vattenflopp åstadkomma förbättrad torrläggning af redan odlad jord	2,553 »
Summa	5,890 hektar.

För det af *Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag* utförda och under föregående period afslutade arbetet för nämnda sjöars sänkning redogöres i föregående berättelse och för arbetet med ordnandet af bolagets affärer och dess förhållande till enskilda strandegare i följande af bolagets verkställande direktör lemnade meddelande:

»Under åren 1891—1895 hafva afsöndringsförrättningarne till afskiljande af bolagets vinstjord från strandegare, som afsagt sig båtnaden, fortgått, der ej — såsom dock på ganska många ställen varit fallet — jordegarna erlagt lösen utan afsöndring. Lösningenspriset äfvensom försäljningspriset har i regeln varit efter 800 kronor för fullgradigt hektar, dock har det fallande jordvärdet på sista åren i några enstaka fall, då återlösen skett utan afsöndring, föranlett jemkning härutinnan.

För sådan jord har bolaget erhållit 319,097²⁷ kronor, och eger osåld men utarrenderad sådan till ett värde af ungefär 25,000 kronor.

För vinnande af kanalområde på den två mil långa sträckan genom Qvismaredalen har bolaget dock dels behållit, dels såsom ersättning i jordutbyte lemnat af denna jord icke obetydliga arealer, som torde kunna beräknas till ett värde af omkring 40,000 kronor; så att totalvärdet af den på detta sätt förvärfvade marken torde kunna beräknas till 390,000 kronor. Fullständig redogörelse härför kan ännu icke lemnas, då ett par större afsöndringar ännu ej afslutats.

Vilkoren för bolagets statslån hafva af 1895 års Riksdag förändrats sålunda, att återgåldandet af detta lån, 2,000,000 kronor, med uppdebiterade räntor, 850,000 kronor, skall ske på det sätt, att bolaget vid slutet af 1896 och följande år till och med 1909 — under hvilken tid ingen ränta å de 850,000 kronorna beräknas — erlägger en annuitet af 6 % å kapitalaskulden 2,000,000 kronor, deraf 4 % ränta och återstoden kapitalafbetalning, samt att, sedan till det vid 1910 års ingång efter vederbörligen fullgjorda likvider återstående kapitalet lagts ofvannämnda ränteskuld 850,000 kronor, bolaget derefter vid slutet af 1910 och följande år inbetalar enahanda annuitet af 6 % å det sålunda uppkommande beloppet, intill dess bolagets skuld blifvit gulden. Detta inträffar år 1938 — dock så, att, då hela amorteringstiden är 28 år 4 dagar, dessa dagar skjuta in på 1939, då således ett mindre belopp äfven kommer att utkrävas. Denna lindring i den tryckande amorteringsbördan lemnades med förbehåll, att bolaget skulle betala all sin öfriga skuld samt uti Kungl. Statskontoret med 118,309 kronor 44 öre uppbringa den der af bolaget förut afsatta fonden till 300,000 kronor, hvilket ock skett.

Med sänkningen har följt ganska omfattande underhållsskyldighet dels af segeldjupet på vissa sträckor i sjön Hjelmaren samt af anläggningarne för sjöns reglering, dels ock af afloppet i Qvismaredalen på en sträcka af två mils längd.

Kostnaderna för det förstnämnda underhållet, hvilka skola bestridas med räntan å den härtill afsatta fonden, hafva under de sista 5 åren varit för underhållet af farlederna 22,805⁴⁰ kronor och för regleringen 8,166³⁰ kronor, eller tillsammans 30,971⁷⁰ kronor, således i medeltal 6,194 kronor 34 öre; men då härtill redan före fondens ökande uppburits hjälp från fonden med tillsammans 19,500 kronor, har detta underhåll icke synnerligt hårdt drabbat bolagets enskilda tillgångar. Då nu fondens ränta icke kan beräknas lägre än till 10,000 kronor, men bör uppgå till emellan 11,000 och 12,000 kronor, så kan bolaget anses fullt tryggadt för kostnaderna af detta underhåll.

Qvismaredalen har kraft en kostnad, som, då kort före nu ifrågakommande femårsperiod en dyrbarare muddring der egt rum, kan beräknas till omkring 2,000 kronor årligen under dessa år; och, äfven om åtskilliga rensningar der förestå, som för ett eller annat år kräfvat högre belopp, så bör bolaget äfven här vara i det närmaste tryggadt, då bolaget eger egna fonder och fastigheter till ett värde af ungefär 180,000 kronor, inventarier och mudderverk oräknade.

Någon uttaxering från bolagets sida bör således, sedan statslånet omförs på jorden, icke på många år, om ens någonsin, ifrågakomma, såvida ej rena olyckshändelser inträffa.

Men om således bolagets ställning, sedan statslånet omförs, kan anses god, återstå dock för de enskilda bolagsmännen dryga bördor i den årliga utskyld till kronan, hvaraf deras fastigheter komma att betungas under en tid af 28 år 4 dagar. Denna

blifver under den första delen af amorteringstiden 1896—1909 för vunnit fullgradig vinstjord 3 kronor 80 öre och under tiden 1910—1938 4 kronor 2 öre för kvadratfot eller efter nu gällande ytmått 42 kronor 56 öre och 45 kronor 2 öre för hvarje vunnit fullgradigt hektar eller 5⁵/₁₀₀ å dess värde 800 kronor.

Hvad vidare angår under denna period utförda eller planlagda arbeten för *sänkning af sjöar eller torrläggning af mossar* och sankta trakter, så intages bland dem främsta rummet af det under denna period påbörjade arbetet för sjön Väringsens sänkning och reglering af vattenståndet derstädes. Genom detta arbete beräknas 1,480 hektar vattenskadad mark varda torrlagda.

Dessutom äro att omförmäla:

utdikning af de inom Lännäs socken belägna Fasttorps- och Östantorpssjöarne, hvilket arbete, som började hösten 1893 och anses kunna afslutas innevarande år, beräknats kosta 11,120 kronor, och hvarigenom torrläggas och förbättras ett område af omkring 165 hektar;

reglering af den s. k. Vallbybäcken i Kils socken, hvarför kostnaden uppgått till omkring 13,000 kronor;

utdikning af vattenskadad mark till hemmanen Bengtsbo och Berg i Sköllersta socken samt Käfsterud i Svennevads socken;

sänkning af Finnåkerssjön i Fellingsbro härad, genom hvilket arbete, som börjats i juli månad 1889 och afslutades i juni 1892, torrlagts 250 hektar 16 ar och nyvunnits ett område af 214 hektar 11 ar för en sammanräknad kostnad af 69,913 kr. 57 öre;

reglering af Skedeviån, som började i oktober 1890 och afslutades i november 1891. Härigenom erhöles torrlagd och förbättrad mark till en areal af 267 hektar 59 ar, deraf dock 80 hektar 90 ar falla inom Vestmanlands län. Kostnaden för detta arbete har uppgått till 23,794 kronor;

reglering af Borfornabäcken i Fellingsbro socken, genom hvilket arbete, som börjats i maj 1891 och afslutats i november 1895, för en kostnad af 11,282 kr. 52 öre, förbättrats öfversvämmad och vattensjuk mark till en areal af 280 hektar 20 ar; och sänkning af Gåsnästjern, Hultasjön och Lilla Borsjön i Fellingsbro och Lindesbergs socknar. Detta arbete började i maj 1893 och slutade i juni 1894 och har derigenom vunnits 74 hektar 81 ar förbättrad mark för en kostnad af 4,450 kronor.

Vidare hafva större afdikningar och torrläggningar af odlad och odlingsbar mark under perioden verkstälts vid Meijsta och Sjögesta i Rinkaby socken, Broby med flere hemman i Kils socken, Öby med flere hemman i Fellingsbro socken, Ekeby med flere hemman i Kumla socken, Fjugesta i Hackva socken och Värnsta i Viby socken.

De i föregående berättelse omnämnda, af Hushållningssällskapet antagne och afönade *dikningsförmän* hafva under perioden varit så eftersökta af länets jordbrukare, att ytterligare tvenne mäst antagas. Dessa fyra förmän verkställa sina arbeten efter föreskrifter af statens landbruksingenjör.

Konstgjorda gödningsämnen begagnas fortfarande i stor utsträckning af såväl de stora som de små jordbrukens innehafvare. Några uppgifter om den i länet genom handeln omsatta mängden af dessa ämnen hafva ej kunnat erhållas.

Arbetsslönernas under sist förflutna period förhållande till dem under den näst föregående framgar af efterföljande öfver-

sigt, i hvilken desamma — beräknade i medeltal — äfven an-
gifvas särskildt för året 1895:

	1886—1890.	1891—1895.	1895.
	Kr.	Kr.	Kr.
Årslön för dräng i husbondes kost	150 —	171.60	178 —
Do » piga » »	74.50	87.60	91 —
Värdet af stat och lön för dräng	356.50	391 —	429 —
Do » » » piga	204.25	226 —	229 —
Dagsverkspris för jordbrukare med egen kost:			
a) under sommaren för man	1.50	1.73	1.74
» » » » qvinna	0.76	0.98	1.01
b) under vintern för man	0.96	1 —	1 —
» » » » qvinna	0.53	0.62	0.60

Kemiska stationen och frökontrollanstalten i Örebro började sin verksamhet som privatföretag år 1880, men öfvertogs påföljande år af länets hushållningssällskap. Dessa anstalter hafva för att uppfylla sina ändamål, att främja utvecklingen såväl af jordbruk och näringar som af inhemsk fröodling och fröhandel, under den gångna femårsperioden årligen som bidrag åtnjutit af Örebro läns hushållningssällskap 3,000 och af staten 4,650 samt från år 1864 af Södermanlands läns hushållningssällskap 1,500 kronor, mot det att detta läns jordbrukare vid anstaltens anlitan-
dande må åtnjuta samma förmåner som Örebro läns. Kemiska stationen anlitas i stadigt växande grad. Undersökningarnes antal steg från 8,697 under åren 1886—1890 till 16,187 under åren 1891—1895. Frökontrollanstaltens analysantal visar deremot en minskning, beroende på ett under de senare åren inträffadt tillfälligt stillestånd i den i Örebro eljest så lifliga handeln med frön och utsädesvaror. Af samma skäl visar sig ock en minskning under åren 1891—1895 af de under frökontrollanstaltens analys och försegling eller plomb från Örebro försälda, hufvudsakligen svenska utsäden, ehuru väl denna kvantitet, lika stor som den af landets alla öfriga offentliga kontrollanstalter tillsammans, till fullo visar, att Örebro fortfarande är hufvudort för handeln med goda svenska utsäden.

Om arbetenas fördelning vid dessa anstalter under hvart och ett af de senaste åren gifver vidstående *tabell P* närmare upplysning.

De af Hushållningssällskapet på olika ställen i länet inrättade *stationer för dagliga meteorologiska observationer* hafva fortfarande varit i oafbruten verksamhet. Deras antal har under år 1895 uppgått till 26, från hvilka afgifvits månatliga rapporter till Statens Meteorologiska Centralanstalt, der de lagts till grund för ett af anstalten utgifvet »*månadsblad*», hvaraf Hushållningssällskapet årligen inköpt 100 exemplar, som kostnadsfritt utdelats i länet. Under månaderna juli, augusti och september erhålles genom Kungl. Telegrafstyrelsen, för att spridas öfver länet, hvarje dag kl. 6 e. m. till Örebro ankommande telegram om de af Meteorologiska Centralanstalten dagligen beräknade utsigter rörande nästföljande dags väderlek.

Länets landtbruksskola, hvilken fortfarande är förlagd till egendomen Lund i Hofsta socken, har under femårsperioden fortgått på enahanda sätt, som i föregående berättelser omförmäles, och har vid densamma undervisning meddelats åt 13 till 14 lärjungar, fördelade i två afdelningar eller årsklasser. I skolan antagas årligen 7 elever, på samma gång 7 andra derifrån afgå,

hvilka senare vid afgang från skolan erhållit förmånliga tjänster som rättare. Till lediga lärlingsplatser vid skolan, der endast elever från länet intagas, har äfven under denna period antalet sökande varit större än det, som kunnat emottagas. Förfrågningar för erhållande af rättare från skolan ingå ock vida flere, än de kunna tillgodoses.

Den i förra berättelsen omnämnde i Hushållningssällskapets tjänst anstälde *länsmaskinisten* har, liksom länsträdgårdsmästaren, under senaste femårsperiod varit fullt upptagen med arbeten, hörande till hans yrke och föranledda af requisitioner om biträde af personer inom länet. För de till fiskerinäringens, skogs-skötselns och husslöjdens främjande vidtagna åtgärder, dertill äfven Hushållningssällskapet bidragit genom årliga anslag, blir Konungens Befallningshafvande i tillfälle att här nedan redogöra.

Den år 1888 under namn af *Mellersta Sveriges utsädesförening* i Örebro bildade institution arbetar sedan år 1894 som en afdelning af Sveriges Utsädesförening, med ändamål att för mellersta Sverige tillgodogöra de rön på utsädesförädlingens område, som göras vid föreningens stora försöksstation Svalöf. För detta ändamål har föreningen ett större försöksfält vid Karlslund utanför Örebro samt anordnar dessutom försök i olika trakter af landet. För att till allt vidare kretsar sprida kännedomen om värdet af goda utsäden utdelas på vissa vilkor årligen 40,000—50,000 kg.

Tab. P. *Kemiska stationen och frökontrollanstalten i Örebro åren 1891—1895.*

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Summa.
<i>Undersökta prof.</i>						
Jord	58	5	11	10	21	105
Jordförbättringsmedel	14	21	4	4	5	48
Gödslingsämnen	97	41	71	83	91	383
Foderämnen	68	61	84	109	76	398
Vatten	23	41	22	17	35	138
Mejeri produkter	852	1,252	2,158	3,176	2,508	9,946
Närings- och njutningsmedel	95	17	6	12	25	155
Giftprof.	831	857	898	979	812	4,377
Tekniskt	21	20	26	21	14	102
Bergarter, mineralier och hyttprodukter	45	46	21	32	19	163
Diverse	22	11	93	145	101	372
Summa	2,126	2,372	3,394	4,588	3,707	16,187
<i>Fröundersökningar.</i>						
Sädesväxter	382	398	460	291	327	1,858
Foderväxt- och andra frön .	589	468	395	335	506	2,293
Summa prof	971	866	855	626	833	4,151
<i>Plomberingar.</i>						
Sädesväxter	2,029	3,877	6,391	3,064	4,261	19,622
{ säckar	2,029	3,877	6,391	3,064	4,261	19,622
{ kilogram	190,502	345,487	564,245	270,560	373,110	1,743,904
Foderväxter m. m.	2,883	2,404	1,844	1,455	2,084	10,670
{ säckar	2,883	2,404	1,844	1,455	2,084	10,670
{ kilogram	298,283	250,582	200,028	149,834	220,166	1,118,893
Summa	4,912	6,281	8,235	4,519	6,345	30,292
{ säckar	4,912	6,281	8,235	4,519	6,345	30,292
{ kilogram	488,785	596,069	764,273	420,394	593,276	2,862,797

hafre till sådane idkare af mindre jordbruk, hvilka blifvit rekommenderade af Hushållningssällskapen. Inom Örebro län erhålla sålunda årligen 30 småbrukare hvardera 100 kg. utsädeshafre mot skyldighet att på hösten återlemna en lika stor kvantitet af den erhållna skörden jemte en kort odlingsrapport. Föreningen, som ej idkar någon som helst handel med spanmål eller frö, står deremot jordbrukare till tjänst med råd och upplysningar vid anskaffande af lämpligt utsäde såväl af sädes- som af foderväxter. Föreningen uppbär förutom statsanslag bidrag från de flesta hushållningssällskap. Från Örebro läns utgår tills vidare ett årligt anslag af 1,000 kronor.

Under sistförflutna period har Hushållningssällskapet icke anordnat eller lemnat anslag till något större landbruksmöte, men beslutit att från och med år 1895 till ett framtida *landbruksmöte för länet* afsätta 4,000 kronor årligen.

Förutom den omfattande verksamhet, som länets hushållningssällskap under ifrågavarande period utvecklat till jordbrukets och boskapskötselns främjande, har sällskapets verksamhet äfven sträckt sig till åtskilliga andra, i samband med nämnda yrken stående näringar, såsom skogsskötseln, fiskerinäringen och husslöjden, för hvilka Konungens Befallningshafvande blir i tillfälle att här nedan något närmare redogöra. Sällskapet har ock bidragit till andra mera omfattande, till gagn för landet i sin helhet afsedda företag. Detaljerade upplysningar härom, utöfver hvad ofvan finnes omnämndt, lemnar sällskapets förvaltningsutskott i sin hvarje år afgifna berättelse, intagen i den tidskrift, som sällskapet fortfarande utgifver med ett häfte hvar tredje månad. Sällskapets räkenskaper för senaste året visa, att sällskapets inkomster då uppgingo till 56,537 kr. 1 öre och utgifterna till 41,418 kr. 89 öre.

De från *odlingslånefonden* för odling af sankta trakter utlemnade lån, hvilka blifvit å vederbörande hemman fördelade och i jordeboken antecknade, finnas, med undantag af ett för Mosjöns ytterligare sänkning beviljad äldre lån, upptagna å nedanstående förteckning:

	Enl. nådigt bref.	Lånebelopp. Kronor.	Amorterings- tid.
1) För afdikning och odling af vattenskadad mark, tillhörande hemmanen Eneby, Led och Nynäs i Ekby socken och Vrana i Sköllersta socken	6 ¹¹ 1885	62,000	1891—1909
2) För afdikning och odling af vattenskadad mark, tillhörande $3\frac{1}{2}$ mantal Mörby i Askers socken	21 ⁴ 1886	10,000	1893—1911
3) För utdikning af sankta marker, tillhörande Sickelsjö och Jernäs i Götunda socken	21 ⁴ 1886	128,000	1892—1910
4) För afdikning och odling af mark, hörande till $\frac{15}{32}$ mtl Kärsta nr 4 i Lillkyrka socken	4 ² 1887	3,000	1893—1911
5) För afdikning och odling af vattenskadad mark, tillhörande $\frac{1}{2}$ mtl Slyte nr 2 i Lillkyrka socken	31 ¹² 1888	3,300	1895—1913
6) För afdikning och odling af vattenskadad mark, tillhörande hemmanen Bärsta och Ytterby i Stora Mellösa socken samt Norrbyås och Husön i Norrbyås socken	1 ² 1887	40,000	1893—1911
7) För afdikning och odling af sankta marker, tillhörande $3\frac{1}{16}$ mtl af hemmanet Kahlsta nr 2 i Sköllersta socken	28 ³ 1888	4,000	1894—1912
8) För odling och afdikning af vattenskadad mark, tillhörande Valsta by i Askers socken	31 ¹² 1888	3,100	1895—1913

	Enl. nådigt bref.	Lånebelopp. Kronor.	Amorterings- tid.
9) För sänkning af Finnåkerssjön samt afdikning och odling af mark, hörande till Österhamnar, Sköldberga, Furunäs, Södra Finnåkersby, Norra Finnåkersby och Finnåkers säteri med Häboda inom Fellingsbro socken	8 ³ 1889	67,900	1895—1913

C) **Skogshushållning.** D) **Rofdjurs dödande.** För länets indelning i och för skogsvården redogöres ofvan i denna berättelse. Statens skogspersonal för länet utgjordes vid femårsperiodens slut af: 1 öfverjägmästare, hvilkens tjänstgöringsområde tillika omfattar Uppsala, Vestmanlands och Vermlands län, 2 ordinarie och 1 extra jägmästare, 5 ordinarie och 3 extra kronojägare samt 5 ordinarie och 1 extra kronoskogvaktare.

De *allmänna skogarne* hafva under femårsperioden undergått förändring till arealen så till vida, att dels ökning uppkommit genom inköp af tvenne, enskilda personer förut tillhöriga skogshemman, nämligen Svenshyttan nr 4 Sägaregården med andel i Näs allmanning med en total ytvidd af 211.26 hektar, hvilket hemman tillagts kronoparken Tysslingen, och Kärrboda med en ytvidd af 818.07 hektar, hvilket hemman blifvit bestämdt att öka Grönbo kronopark, hvarjemte till kyrkoherdeboställe i Ljusnarsberg inköpts ²⁹⁷/₂₇₂₀ mantal Bergsgården med en ytvidd af 206.58 hektar, dels ock å andra sidan minskning egt rum genom försäljning af några smärre kronoegendomar. Vid 1895 års slut uppgingo de allmänna skogarne till följande antal och omfång:

4 kronoparker	5,592.65 hektar
9 hädarsallmanningar	10,051.17 "
73 utarrenderade kronoegendomar	3,376.33 "
13 " ecklesiastikhemman	591.21 "
7 civila bostadsställen	433.69 "
65 ecklesiastika "	6,482.56 "
1 allmän inrättnings hemman	74.10 "
10 till bergsbrukets understöd anslagna skogar	3,503.85 "
182	Summa 30,105.86 hektar.

Oafsedt hvad som användts till husbehof vid utarrenderade kronoegendomar, ecklesiastika och civila hemman och boställen, samt lägenheter å under skogsstatens förvaltning ställda skogar, äfvensom hvad af arrendator jemlikt kontrakt fått användas annorledes än till husbehof, hafva från de allmänna skogarne i länet följande virkesmängder utlemnats:

för år 1891	23,681 kubikmeter
" " 1892	25,874 "
" " 1893	23,532 "
" " 1894	25,673 "
" " 1895	25,342 "
Summa	124,102 kubikmeter.

Å de allmänna skogarne äro under femårsperioden 188 hektar fullständigt återplanterade, 438 hektar fullständigt återbesädda, 388 hektar hjälpplanterade och 243 hektar hjälpbesädda, hvadan sammanlagdt 1,257 hektar varit föremål för skogskultur. Vid dessa arbeten äro använda 1,701,000 barrträdsplanter och 764 kg. barrträdsfrön; kostnaderna för kulturarbetet hafva belupit sig till cirka 13,000 kronor. Återväxten besörjes dock i

regel af naturen sjelf genom frösådd från vid afverkningen kvarlemnade fröträd, och det är endast, då denna slår fel eller blifver otillräcklig, som skogsmannen har ingripit.

För skogsbörd äro under perioden omkring 558 hektar genom afdikning torrlagda, hvilket torrlägningsarbete åsamkat respektive skogar en kostnad af något mera än 13,000 kronor. Af denna afdikningsverksamhet kan oftast snart nog skönjas ett godt resultat.

Priserna å virke hafva under perioden bibehållit sig temligen oförändrade; dock har tendens till stegring under de senaste åren varit skönjbar för sågtimmer och kolved, liksom man kan säga, att en ny marknad på vissa trakter öppnats för smärre granvirke genom de här och hvar inrättade trämasseverken. För följande virkeslag hafva priserna ställt sig sålunda: bjelkträd 6—10 kronor, sågtimmerträd 4·50—5·25 kronor, hustimmerträd 3·50—4·25 kronor, björkved 3—4 kronor, barrved 1·50—3 kronor samt kolvirke 1—1·50 kronor, allt per kubikmeter å rot. För trämasseved ställer sig priset proportionsvis mycket högre, eller 3 å 4·50 kronor per kubikmeter för leverans vid verket. Träkol hafva betingat ett pris af 14—18 kronor per 40 hektoliter.

Sannolikt till följd af ogynsamma konjunkturen för jordbruket samt stegrade priser å virke hafva de flesta *enskilda skogar* anlitats i en grad, som icke står i rimligt förhållande till virkestillgång och tillväxt. Tyvärr är intresset för de afbrukade markernas återförseende med skog icke så allmänt, som önskligt vore, om man än med glädje kan konstatera, att detta intresse är i stigande. Härtill finnes en kraftigt verkande orsak uti den gagnande anordning, som länets hushållningssällskap, understödt af allmänna penningeanslag, vidtagit genom uppdragande åt en s. k. skogskomitè bestyret med skogskulturerens m. fl. åtgärders utförande för en förbättrad skogsskötsel å förnämligast de mindre jordegarnes utmarksråden. För främjandet af detta mål har sagda komitè under berättelseperioden haft till sitt förfogande ett penningebelopp af sammanlagdt 12,856 kronor, deraf af statsmedel 5,656 kronor, af landstingsmedel 2,200 kronor, af hushållningssällskapets medel 4,800 kronor samt af extra inkomster 200 kronor. För dessa medel äro 383·5 hektar skogsmark återodlade med användande af 1,847,500 barrträdsplantor och 193 kg. barrträdsfrö, hvarjemte 3,000 ädlare löfträd äro utplanterade vid vägar och gårdar, samt ej mindre än 350·6 hektar vattenskadad mark genom afdikning för skogsbörd torrlagd. Dessa arbeten äro ledda af sju plantörer, hvilka stå under uppsigt af och emottaga sina instruktioner af en statens skogstjensteman, som leder skogskomiténs verksamhet. — Åtskilliga jernbruks och större egendomens skogar skötas mönstergillt under ledning af examinerade skogsmän.

För underhåll af *Presteruds skogsskola* i Vermland har länets landsting under berättelseperioden bidragit med 2,232 kr. Tidskriften »Skogvaktaren» har under periodens trenne sista år åtnjutit understöd af landsting och hushållningssällskap med sammanlagdt 750 kronor.

Skogsfrönsamling bedrifves i ökad grad; i allmänhet sker frönas utklängning i s. k. lafvar genom solvärmens, men å ett par ställen jemväl uti klängningsstugor med tillhjälp af värmugnar. Fröet, i synnerhet det på förstnämnda sättet utklängda, står högt i pris, särdeles hvad angår tallfrö, som betalas med ända till 8 kronor per kg., medan granfröet kan fås för 2·50 å 4 kronor per samma viktighet.

Af hvitmossa beredas *torfströ och torfmull*, i synnerhet vid Jerle och Hasselfors, men jemväl å några andra ställen, och hafva under berättelseperioden inemot 300,000 balar af dessa för jordbruket och de sanitära förhållandena i stadssamhällena så nyttiga produkter tillverkat. Som hemindustri förekommer torfströberedningen mera sällan, emedan tillverkningskostnaden, då fråga är om smärre partier, blifver för hög. Bräntorfbereidning förekommer jemväl å några ställen, men denna industri har ännu ej på långt när fått den utsträckning, som den förtjenar.

För skogsprodukters tillgodogörande vid salusågarne och dessas tillverkningar redogöres här nedan under rubriken: fabriker.

Å nära nog alla smärre egendomar finnes så godt som ingen *jagtvård*, medan å de större egendomscomplexen i allmänhet en god hushållning iakttages med den ur nationalekonomisk synpunkt ingalunda betydelselösa, nyttiga »vildnaden». Till dennas, liksom de smärre husdjurens skydd och fromma har länets landsting anslagit medel till premier för dödandet af skadliga rofdjur, sålunda: för räff under sommarhalvåret 3 kronor, för uf och dufhök 1 krona samt för kråka 10 öre. I dylika premier utbetalas årligen omkring 4,000 kronor.

I trots af dessa uppoffringar för rofdjurens utödande förekommer ännu räff, liksom kråka, mycket allmänt, och berguf och dufhök torde jemväl vara ganska vanliga, om än deras dolda lif i skogsmarkerna kommer den flyktige betraktaren att anse dem vara sparsamt förekommande. Lodjuret torde blott mycket sällan uppträda i länets skogiga norra och vstra delar; mården är jemväl föga talrik, men uter och gräfling ingalunda ovanliga.

Elgen är ganska talrik uti länets norra trakter, ja så allmän, att ingen annan trakt af landet torde kunna i detta allmäta sig med skogsmarkerna härstädes. Omkring 200 st. af dessa ståtliga djur fällas årligen inom länets. Rådjuret har någon gång visat sig inom länets gränser och synes vara på väg att invandra. Haren håller sig rätt bra uppe trots ifrig förföljelse.

Årgångarne af skogsfogel och raphöns äro mycket olika, beroende dels på gynsamma eller ogynsamma väderleksförhållanden under liggtiden och ungarnes första uppväxttid, dels ock, hvad raphönsen beträffar, på blida eller stränga vintrar. Af det nyligen inträdda förbudet att efter den 14 oktober idka jagt efter tjäder- och orrhönor torde man kunna vänta rätt mycket godt. Gräsand och beckasin anses aftaga i freqvens, och sådant är nog förhållandet, då bland annat deras uppehållsorter, sjöarne och de sankt ängarne, genom vattenafledning allt mera begränsas. Morkullan torde ock aftaga, hvartill orsaken nog är att söka uti det allt mera intensiva förföljande, för hvilket hon läser vara utsatt under sina flyttningståg till och från norden.

E) Bergs- och brukshandtering. Under denna femårsperiod hafva inom länets brutits och uppfodrads jern-, silfver-, bly-, koppar- och zinkmalm. Af *jernmalm* uppfodrades år 1891: 264,592 ton ur 103 grufvor, år 1892: 306,658 ton ur 110 grufvor, år 1893: 300,201 ton ur 100 grufvor, år 1894: 298,654 ton ur 92 grufvor och år 1895: 284,238 ton ur 92 grufvor. Dessutom bearbetades försvarsvis år 1891: 54, år 1892: 42, år 1893: 33, år 1894: 41 och år 1895: 23 grufvor utan uppgifven malnfångst.

Af förestående framgår, att det årliga medelbeloppet af uppfodrad jernmalm under denna femårsperiod utgjort 290,869 ton,

då det årliga medelbeloppet under femårsperioden 1886—1890 varit 238,886 ton, således en ökning af i medeltal 51,983 ton under denna femårsperiod, jemförd med den föregående. Derjemte synes, att antalet grufvor, ur hvilka den nämnda malmen vunnits, på det hela varit ungefär detsamma, med någon tendens att minskas emot föregående åren, och att således medelbeloppet malm ur hvarje grufva ökats.

Antalet utmål för jerngrufvor, hvilka varit under hvilostånd, utgjorde 106 åren 1891 och 1892, 119 år 1893, 113 år 1894 och 115 år 1895. De mest betydande jernmalmsfälten inom Örebro län äro Stribergsfältet, hvarifrån år 1895 uppfodrads 40,011 ton jernmalm, och Stripafältet, med en uppföring samma år af 29,500 ton jernmalm. Derefter komma med afseende på malmuppföringens belopp Dalkarlsbergfältet med en uppföring af 22,679 ton malm, Sköttgrufvfältet med 22,122, Rishöjdsberggrufvan med 16,274, Svartviksfältet med 15,910, Ingelshyttfältet med 15,065, Pershyttfältet med 13,805 samt Ställbergfältet med 13,383 ton malm, allt under samma år.

Malm af annat slag än jernmalm har inom länet brutits och uppfodrads till följande belopp:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Silfver- och blymalm . . . ton	3,562	2,609	2,408	2,235	2,566
Kopparmalm »	1,378	1,816	1,315	1,636	1,258
Zinkmalm »	45,382	27,729	24,038	23,381	15,733
Molybdenmalm »	—	0.1	0.1	—	—
Antimonmalm »	—	—	—	0.03	1.5

Häraf synes, att uppföringen af silfver- och blymalm varit störst år 1891, af kopparmalm år 1892, af zinkmalm år 1891, och att brytningen af molybdenmalm skett endast under åren 1892 och 1893 samt af antimonmalm endast under åren 1894 och 1895.

Antalet bearbetade grufvor, hvilka lemnat de ofvan angifna beloppen, har varit:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Silfver- och blygrufvor . . .	25	24	20	20	18
Koppargrufvor	8	7	5	5	5
Zinkgrufvor	30	24	17	19	16
Molybdengrufvor	—	1	1	—	—
Antimongrufvor	—	—	—	1	1

Försvarsvis hafva bearbetats:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Silfver- och blygrufvor . . .	8	6	1	1	—
Koppargrufvor	1	1	4	3	5
Zinkgrufvor	10	5	3	3	5
Koboltgrufvor	1	1	1	1	1
Molybdengrufvor	—	—	—	1	1

Silfver- och blymalm har förnämligast brutits i Kafveltorps grufvor tillsammans med koppar- och zinkmalmen. Den i Ämmebergs grufvor erhållna silfver- och blymalmen har vunnits vid zinkmalms anrikning i vaskverken vid Ämmeberg. Kopparmalm har hufvudsakligast brutits i Ljusnarsbergs- och Kafveltorpsfälten.

Zinkmalm har brutits hufvudsakligen i Ämmebergsfältet, tillhörigt bolaget La Vieille Montagne, men äfven i Kafveltorps koppar- och Hellefors silfvergrufvor. Den ur grufvorna vid Ämmebergsfältet urskrädda rå- och vaskmalmen forslas en mil på jernväg ned till Ämmeberg, der råmalmen krossas och vaskmalmen anrikas på vaskverk. Under år 1895 erhöles 7,848 ton rå- eller skeppbar malm och 7,717 ton slig (anrikad malm från vaskverken).

All malm från Ämmebergsfältet, som sträcker sig äfven in i Östergötland, nedforslas till Ämmeberg för att der anrikas och rostas. Ur grufvorna i Östergötland erhöles endast vaskmalm, som, anrikad vid Ämmeberg, lemnade 7,857 ton slig, så att hela zinkmalmsproduktionen vid Ämmeberg under år 1895 utgjorde 23,422 ton. Fältet är fortfarande ett af de bäst skötta bergverken i länet.

Antal utmål för grufvor af annat slag än jerngrufvor, hvilka hafva varit under hvilostånd, utgjorde:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Silfver- och blygrufvor . . .	7	11	12	7	8
Koppargrufvor	8	8	10	7	8
Zinkgrufvor	1	5	5	7	6
Mångangrufvor	—	—	—	1	1

Tillverkningen af tackjern och gjutgods, som ur masugnarne direkt erhållits, synes af följande tabell:

	Begagnade masugnar.	Tillverkning i ton.		
		Tackjern.	Gjutgods.	Summa.
År 1891	44	128,449	1,471	129,920
» 1892	43	118,725	1,430	120,155
» 1893	42	113,986	1,944	115,930
» 1894	42	115,652	2,155	117,807
» 1895	42	114,254	2,103	116,357

Benämningen »tackjern» omfattar smidestackjern, bessemer- och martintackjern samt gjuttackjern. Tackjernstillverkningen var störst under året 1891.

Medelbeloppet af blåsningstiden för hvarje masugn har utgjort år 1891: 264 dygn 8 timmar, år 1892: 249 dygn 19 timmar, år 1893: 243 dygn 8 timmar, år 1894: 240 dygn 15 timmar och år 1895: 239 dygn 5 timmar.

Medelbeloppet af dygnstillverkningen för hvarje masugn har uppgått till år 1891: 11.17 ton, år 1892: 11.15, år 1893: 11.31, år 1894: 11.66 och år 1895: 11.58 ton.

Medelbeloppet af årstillverkningen i hvarje masugn har varit år 1891: 2,953 ton, år 1892: 2,784 ton, år 1893: 2,760 ton, år 1894: 2,805 ton och år 1895: 2,770 ton.

Vid Degerfors med 2 masugnar har den största årstillverkningen egt rum under denna liksom föregående period, nämligen år 1891: 10,981 ton, år 1892: 11,244 ton, år 1893: 10,700 ton, år 1894: 9,996 ton och år 1895: 8,760 ton.

Den största tillverkningen ur en masugn har under perioden lemnats år 1891 af Säfvenfors med 5,609 ton, år 1892 af Degerfors med 5,622, år 1893 af Laxå med 5,433, år 1894 af Laxå med 5,961 samt enligt uppgift år 1895 af Högfors med 5,994 ton.

Utom det *gjutgods*, som vid tackjernstillverkningen direkt ur masugnen erhållits, har genom *tackjerns omsmältning* i kupolugn vid de egentliga gjuterierna, gjutgods tillverkats till följande belopp:

	Begagnade verk.	Begagnade ugnar.	Tillverkning. Ton.
År 1891	7	10	1,081
» 1892	11	14	1,729
» 1893	9	12	1,849
» 1894	10	13	1,359
» 1895	10	13	1,334

Det förnämsta gjuteriet i länet är Brefven, med den största tillverkningen i tre kupolugnar år 1895 af 510 ton gjutgods till ett angifvet värde af 71,429 kronor. Detta verks tillverkning af ifragavarande slag har varit i ständigt stigande.

De tillverkade beloppen *smältstycken samt utvalsadt eller utsmydd stångjern* af alla slag, såsom stångjern, ämnesjern, finjern, visas af följande sammanställning:

	Begagnade verk.	Begagnade härdar.	Uppgifven tillverkning, i ton.			
			Smältstycken.	Stångjern		
				af smältstycke.	af götmetall.	Summa.
År 1891	29	112	52,836	48,724	6,566	55,290
» 1892	27	107	50,760	45,155	10,612	55,767
» 1893	22	78	51,078	45,160	13,817	58,977
» 1894	26	76	42,255	38,375	16,305	54,680
» 1895	25	62	36,015	31,486	20,393	51,879

År 1895 hafva endast smältstycken tillverkats vid 5 verk. Dessa smältstycken hafva utvalsats vid andra verkstäder. I afseende på de olika smidesmetoderna för stångjern, har under år 1895 *franche-comté-jern* tillverkats vid 7 verk, *lancashire-jern* vid 11 verk, *martin-jern* ensamt vid endast 1 verk och jemte *lancashire-jern* vid 4 verk.

De förnämsta verken med afseende å tillverkningsbeloppen hafva under perioden varit Degerfors, Hellefors, Skyllbergs bruk, Laxa och Bofors, nämligen:

År 1891 Degerfors . . .	9,803 ton,	deruäst Bofors . . .	8,304 ton
» 1892 do	10,568 »	» do	9,087 »
» 1893 do	11,500 »	» do	10,093 »
» 1894 do	9,384 »	Hellefors	7,941 »
» 1895 do	10,824 »	» do	9,066 »

Tillverkningarna af *götmetall och stål* hafva bestått i bessemer- och martinmetall till följande belopp:

	Begagnade verk.	Begagnade ugnar.	Tillverkning i ton.	
			Bessemer.	Martin.
År 1891	6	10	8,347	14,333
» 1892	6	10	4,495	19,666
» 1893	6	10	5,880	21,577
» 1894	6	11	3,671	25,116
» 1895	6	11	5,102	29,286

Bessemerjertillverkningen har således varit temligen litet föränderlig under hela perioden räknadt, men tillverkningen af martinmetall har för hvarje år stigit, liksom under föregående femårsperiod.

Bessemermetall i form af göt har tillverkats vid tvenne verk, nämligen Bångbro och Stjernfors; martinmetall vid 4 verk, nämligen Hellefors, Bofors, Degerfors och Hammarby. Det största bessemerverket är Bångbro med 2 konvertrar och det största martinverket är Degerfors med 3 ugnar. Af martingöt utvalsadt stål och jern är upptaget under stångjernstillverkningen.

Enär gränsen emellan stål och jern är omärklig, så att skilnaden icke kan bestämmas, har valsadt stål och stångjern blifvit i förestående uppgifter sammanförda.

Jernmanfakturtillverkningen synes af följande redogörelse:

	Begagnade verk.	Uppgifven tillverkning, i ton.					Summa.
		Plåt.	Spik.	Jerntråd.	Redskap.	Diverse.	
År 1891	15	3,297	3,026	435	193	875	7,826
» 1892	11	1,445	2,906	842	77	298	5,568
» 1893	11	1,413	2,806	1,008	87	267	5,581
» 1894	12	1,526	3,005	1,062	116	521	6,230
» 1895	11	2,058	3,071	1,173	48	573	6,923

Plåt har valsats vid tvenne verk, nämligen Björkborn och Degerfors. Vid Bofors hafva derjemte kanoner, projektiler och lavetter tillverkats, så att året 1895 beloppen utgjort: kanoner och lavetter 107 ton, projektiler 113 ton, upptagna under rubriken: diverse jern- och stålmanufaktur. Vid Bofors har under perioden ifrigt arbetats för att utveckla tillverkning af krigsmateriel. Så har kanonverkstaden utvidgats för beredande af plats för maskiner, afsedda för tillverkning af mycket grofva kanoner och pansarplåt. För härdning af kanongöt och pansarplåtar m. m. har uppförts en större byggnad, i hvilken finnes elektrisk traverskran, ugnar för glödning och cisterner med härdningsolja. Vid sidan af denna byggnad uppföres ytterligare en elektrisk traverskran med en lyfthöjd af 25 meter och 50,000 kg. lyftförmåga, afsedd att användas vid härdning och mantling af mycket tunga ämnen för kanoner af ända upp till 50 kaliber långa 30 cm. Vid det till Bofors hörande bruket Björkborn är uppfördt ett större laboratorium, hufvudsakligen afsedt för experiment med krut och sprängämnen, men äfven för kemiska och elektriska försök i andra riktningar. I laboratoriet äro 5 ingenjörer med erforderliga biträden anställda, och står detsamma under direkt ledning af doktor A. Nobel.

De s. k. ädlare verkens tillverkningar hafva utgjorts af guld vid Kafveltorps blyhytta, der genom extraktion ur guldhaltigt silfver erhållits rent guld till följande belopp: år 1891: 1-1802 kg., år 1892: 0-9458 kg., år 1893: 1-0532 kg., år 1894: 1-328 kg. och år 1895: 1-33 kg.; och *silfver* vid samma hytta, der genom extraktion af silfver ur verkbley vid dess raffinering erhållits fint silfver till följande belopp: år 1891: 191-217 kg., år 1892: 196-041 kg., år 1893: 106-274 kg., år 1894: 108-296 kg. och år 1895: 147 kg.

Koppar har tillverkats och garats vid Kafveltorps kopparverk till följande belopp, garkoppar: år 1891: 58,000 kg., år

1892: 46,000 kg., år 1893: 75,337 kg., år 1894: 52,770 kg. och år 1895: 60,135 kg.

Verkbley har tillverkats vid Kafveltorps hytta till följande belopp: år 1891: 369,446 kg., år 1892: 204,360 kg., år 1893: 201,059 kg., år 1894: 123,565 kg. och år 1895: 94,622 kg.

Raffinadbley har framställt vid Kafveltorps blyhytta till följande belopp: år 1891: 234,473 kg., år 1892: 329,460 kg., år 1893: 173,679 kg., år 1894: 200,554 kg. och år 1895: 215,088 kg.

Uti bolaget La Vieille Montagnes hytta vid Åmmeberg har den krossade stufmalmen rostats tillsammans med sligen från vaskverken och lemnat följande belopp *rostadt blende*: år 1891: 21,666 ton, år 1892: 21,947 ton, år 1893: 21,636 ton, år 1894: 21,465 ton och år 1895: 21,414 ton. Det rostade blendet har exporterats från Åmmebergs hamn till bolaget La Vieille Montagnes zinkverk i Belgien och der försmälts till metallisk zink, som icke tillverkas i Sverige.

Tillverkningen af *jernvitriol*, som bedrivits endast vid Dylta vitriolverk och endast under år 1891, har utgjort 8,160 kg.

Tillverkningen af *rödfärg*, som egt rum endast vid Dylta rödfärgsverk, har utgjort: år 1891: 140,284 kg., år 1892: 182,512 kg., år 1893: 207,672 kg., år 1894: 206,652 kg. och år 1895: 202,708 kg.

De *arbetare*, hvilka under femårsperioden enligt meddelade uppgifter varit anställda vid bergverken och bruken, hafva varit fördelade på följande sätt:

	Jerngrufvor.	Jernverk.	Silfver- och blyverk med grufvor.	Kopparverk med grufvor.	Zinkgrufvor och vaskverk.	Andra verk.	Summa arbetare.
År 1891 . . .	1,920	3,090	311	70	978	122	6,491
» 1892 . . .	2,298	3,275	289	110	843	60	6,875
» 1893 . . .	2,193	3,162	167	112	729	14	6,377
» 1894 . . .	2,120	3,190	138	129	605	39	6,221
» 1895 . . .	2,197	3,336	166	93	607	39	6,438

Om antalet *motorer*, använda vid bergverks- och bruksrörelsen från och med år 1892, lemnas uppgifter i *tabell Q*.

De anmälda *olycksfallen* hafva under perioden inträffat på följande sätt:

Tab. Q. Antal vid bergverks- och bruksrörelsen i Örebro län använda motorer åren 1892—1895.

År.	Vattenhjul och turbiner.				Ångmaskiner.				Andra maskiner.			Samtliga motorer.			
	Vid grufvor.	Vid andra bergverk.	Summa.	Huskraften.	Vid grufvor.	Vid andra bergverk.	Summa.	Huskraften.	Vid grufvor.	Summa.	Huskraften.	Vid grufvor.	Vid öfriga bergverk.	Summa.	Huskraften.
1892	83	241	324	9,362	51	11	62	1,378	—	—	—	134	252	386	10,740
1893	81	239	320	9,272	41	13	54	1,266	—	—	—	122	252	374	10,538
1894	78	214	292	8,759	39	10	49	1,134	1	1	30	118	224	342	9,923
1895	83	249	332	9,799	37	12	49	1,312	7	7	56	127	261	388	11,167

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Örebro län.

	Antal dödade.			Antal skadade med men för framtiden.		
	Vid grufvor.	Vid andra bergverk.	Summa.	Vid grufvor.	Vid andra bergverk.	Summa.
År 1891	1	—	1	1	—	1
» 1892	6	2	8	—	—	—
» 1893	6	1	7	4	2	6
» 1894	5	1	6	—	—	—
» 1895	10	—	10	—	3	3

Under perioden hafva *nutsedlar* utfärdats till följande antal:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Å nyupptäckta fyndigheter	20	20	10	9	14
Å förut inntade	83	47	56	51	40
Summa	103	67	66	60	54

Under år 1895 hafva Gryts bruk och Hjortqvarns masugn i Bo socken blifvit *nedlagda*.

F) **Fabriker och handverk.** För dessa näringar redogöres i Kungl. Kommerskollegii berättelser om fabriker och manufakturer, hvaraf synes framgå, att industrien är i stadig tillväxt, då såväl antalet fabriker och deras tillverkningsvärde som antalet handverkare och deras arbetare smånigom ökats. Arbets-
skickligheten bland handverkare å landet går fortfarande framåt och torde i en del yrken deras tillverkningar, hvilka ofta söka och finna afsättning i städerna och andra aflägsna orter, såväl i prydlighet som godhet föga stå efter, hvad i städerna astadkommes.

För en del i föregående berättelse särskildt omnämnda fabriker och yrken torde Konungens Befallningshafvande böra här något närmare redogöra.

Vid *Hammars glasbruk* har arbetet fortgått och der arligen tillverkats från 2,000,000 till 2,189,000 buteljer med ett tillverkningsvärde, som vexlat mellan 60,000 och 80,000 kronor.

Krut och andra sprängämnen hafva under perioden tillverkats vid Gyttores krutbruk i Nora socken, som numera eges af Gyttores sprängämnesaktiebolag, och vid Ramsbergs krutbruk i Ramsbergs socken; och har tillverkningen vid Gyttores utgjort:

År	Bergkrut.	Jagtkrut.	Nitroglycerin.	Ammoniakkrut.
	Kg.	Kg.	Kg.	Kg.
År 1891	19,321	19,572	33,360	71,435
» 1892	17,120	17,849	31,575	68,046
» 1893	—	35,672	—	68,000
» 1894	—	36,700	65,900	12,700
» 1895	—	46,000	—	91,000

Vid Ramsbergs krutbruk hafva under perioden tillverkats 207,751.30 kg. krut och 496,123 ringar tändrör.

Tillverkning af *hagel och kulor* har under perioden bedrivits vid Stripa i Lindesbergs socken samt vid Sundet i Ljusnarsbergs socken och har densamma utgjort:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Summa. Kg.
Stripa	80,100	100,300	96,700	99,800	110,600	487,500
Sundet	48,800	43,800	48,300	49,500	56,000	246,400
Summa	128,900	144,100	145,000	149,300	166,600	733,900

Hagelfabriken vid Bångbro är numera nedlagd.

Några egentliga fabriker för beredning af *brännstoff* till af-salu finnas numera icke inom länet, men brännstoff för eget be-hof upptages och användes till högst betydliga kvantiteter vid Skyllbergs bruk, Kumla ångqvarn, Hasselfors bruk, Laxå och Hellefors bruk, Stjernfors bruk, Finnåker, Vedeväg med flere andra ställen. För tillverkningen af torfströ till försäljning redogöres här ofvan under rubriken: skogshushållning.

Kalktillverkning bedrifves hufvudsakligen inom Edsbergs härad, inom Tysslinge socken af Örebro härad och inom Lindesbergs socken af Lindes och Ramsbergs bergslag. I öfrigt bearbetas inom länets bergslager åtskilliga kalk- och limstensbrott, till det mesta för hyttornas behof.

Täljstensbrotten vid Yxhult och Hällabrottet i Kumla socken, vid Lanna i Hidinge socken och vid Bungsätter i Askers socken hafva betydligt ökat sina tillverkningar, hvilka genom omsorgsfullt arbete vunnit både i prydighet och efterfrågan. Tillverkningen vid Yxhult, som genom särskild derifrån bygd jernväg till Kumla station står i förbindelse med statens jernvägar, har i synnerhet under de senare åren betydligt ökats, så att från stenhuggeriet årligen afsändts vid pass 650 vagnslaster arbetad sten och dessutom mer än 300 vagnslaster osläckt kalk. En arbetsstyrka af omkring 300 man har der god utkomst. Vid Ekeberg i Lillkyrka socken, der sedan lång tid tillbaka kalkbränning idkats, har under senare åren upptäckts en art marmor, som numera i stor skala brytes och bearbetas samt erhållit liffig efterfrågan som byggnadsmaterial både i hufvudstaden och å andra orter.

Takskiffer tillverkas fortfarande vid Grythytte skifferverk, som eges af Stadra aktiebolag. Tillverkningen uppgick:

år 1891 till	287,105 st.	med ett försäljningspris af	13,219 — kronor,
» 1892 »	379,684 »	» »	» 15,193.12 »
» 1893 »	384,532 »	» »	» 14,231.22 »
» 1894 »	447,949 »	» »	» 17,528.30 »
» 1895 »	399,793 »	» »	» 16,004.29 »

hvertill kommer tillverkning af bordskifvor m. m. Det i förra berättelsen omnämnda »Grythytte nya skifferbrott» har upphört med sin verksamhet och utarrenderat brytningsrätten till förenämnda bolag.

Tegeltillverkningen bedrifves i ungefär samma omfattning som tillföre. Den största tillverkningen har egt rum vid Vedeväg i Lindesbergs socken och Finnåker i Fellingsbro socken samt vid Elfstorp i Nora socken och under senaste året vid Flåten i Ervalla socken.

Nedanstående tabell redovisar det antal *qvarnar* och *sågar*, som enligt taxeringslängderna funnos inom länet vid 1895 års slut, äfvensom deras taxeringsvärde:

	A n t a l		Värde. Kronor.
	qvarnar.	sågar.	
Öster-Nerikes fögderi	37	31	731,600
Vester-Nerikes »	52	45	530,700
Nora »	39	40	413,200
Lindes »	38	37	565,200
Örebro stad	1	—	200,000
Summa	167	153	2,440,700

Enligt förra femårsberättelsen funnos vid 1890 års slut inom länet 174 qvarnar och 166 sågar med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 2,298,150 kronor. Qvarnarnes och sågarnes antal har således under perioden något minskats, men deras värde det oaktadt ej obetydligt ökats.

Hvad särskildt angår de inom länet befintliga *salusågar* af någon större betydenhet har tillverkningen derstädes under år 1895 uppgifvits sålunda:

Garphytte vattensåg i Tysslinge socken	8,000	stockar
Bo, Hjortqvarns och Gryta vattensågar under Bo fideikommiss i		
Bo socken	70,000	»
Elfstorp i Grythyttans socken	8,600	»
Rockesholm » »	10,861	»
Hellefors bruk och Sikfors i Hellefors socken	107,959	»
Dalkarlslyttan i Lindesbergs socken	7,500	»
Gusselby » »	65,450	»
Strömbäcka » »	2,000	»
Vedeväg » »	24,000	»
Gammelbo i Fellingsbro socken	1,500	»
Grimsö i Ramsbergs socken	8,000	»
Vrethammar » »	1,200	»
Skäret i Ljusnarsbergs socken	8,349	»
Ställdalen » »	1,374	»
Å i Hallsbergs socken	146,000	kbf.
Skyllbergs bruk i Lerbäcks socken	278,000	»
Aspa i Hammars socken	91,600	»
Laxå bruk i Bodarne socken	440,000	»
Hasselfors bruk i Skagershults socken	55,000	»
Svartå bruk i Qvistbro socken	80,000	»
Karlsdal i Karlskoga socken	50,721	»
Valåsen » »	79,117	»
Alkvettern i Bjurtjärns socken	93,075	»
Hammarby i Nora socken	3,104	tolfter
Bredsjö i Hjulsjö socken	2,418	»
Finnåker i Fellingsbro socken	2,594	»
Rockhammar » »	2,220	»
Grönboda » »	1,211	»
Kåfalla » »	1,573	»
Frövi i Näsby socken	3,298	»

Beträffande *hyflerierna* inom länet har Konungens Befallningshafvande rörande värdet af deras tillverkningar under år 1895 erhållit följande uppgift:

Å, Hallsbergs socken	10,000	kronor
Svartå bruk, Qvistbro socken	29,000	»
Hammarby, Nora socken	24,000	»
Rockesholm, Grythyttans socken	18,000	»

Hellefors bruk, Hellefors socken	130,000 kronor
Ekebergshyttan, > >	840 >
Karlsdals bruk, Karlskoga socken	45,000 >
Summa	256,840 kronor

I följande tabell lemnas uppgift å befintliga *trämassefabriker* med deras tillverkningar år 1895:

Laxå bruk, Bodarne socken	1,700 ton
Rockesholm, Grythyttans socken	1,820 >
Säffvenfors, Hellefors socken	2,194 >
Silfvergrufvan, > >	777 >
Ställdalen, Ljusnarsbergs socken	778 >
Stjernfors, > >	1,904 >
Frövi, Näsby socken	1,145 >
Rockhammar, Fellingsbro socken	200 >
Summa	10,518 ton

Tillverkningen vid *brännerier* inom länet och för denna tillverkning erlagd afgift synas af följande tabell:

År.	Tillverkningsbelopp i liter.			Erlagda afgifter i kronor.		
	Råå bränneri.	Svinnersta bränneri.	Summa.	Tillverknings- afgift.	Nederlags- afgift.	Summa.
1891	301,786.9	264,421.5	566,208.4	209,754.25	86,000	295,754.25
1892	240,847.8	100,119.7	340,967.5	182,398.10	—	182,398.10
1893	236,784.5	64,668.2	301,452.7	135,483.70	—	135,483.70
1894	196,707.6	27,269.5	223,977.1	58,968.85	—	58,968.85
1895	145,570.1	—	145,570.1	120,964.40	25,000	145,964.40
Summa	1,121,696.9	456,478.9	1,578,175.8	707,569.30	111,000	818,569.30

För antalet *salubryggerier* och för uppgifven tillverkning derstädes år 1895 redogöres i följande sammandrag:

	Antal.	Tillverkade liter	
		öl.	dricka.
Örebro stad	5	890,980	1,561,042
Askersunds stad	1	143,000	209,000
Nora >	1	130,000	170,000
Lindesbergs >	2	44,600	278,600
Öster-Nerikes fögderi	2	—	Ej uppg.
Vester-Nerikes >	9	—	128,600
Nora >	8	95,603	138,604
Lindes >	6	123,059	1,215,705
Summa	34	1,427,242	3,701,551

I afseende å *husslöjden* samt den verksamhet och de sysselsättningar, som böra dit hänföras, återoppar Konungens Befallningshafvande, hvad derom i föregående berättelse förmäles. Genom årliga anslag hafva landsting och hushållningssällskap äfvensom staten verkat för husflitens och slöjdskicklighetens främjande. Dessa anslag hafva de senare åren uppgått till 6,000 kronor från landstinget och 2,100 kronor från hushållningssällskapet, hvarjemte i statsanslag erhållits 1,000 kronor. Örebro

läns slöjdförening, som förvaltar och fördelar anslagen, har år 1895 för slöjdundervisning i 68 gosskolor och 109 flickskolor använt landstingets anslag 6,000 kronor, hvarjemte af statens och hushållningssällskapets anslag samt föreningens egna medel lemnats stipendier till 14 slöjdlärareelever från länet vid Nääs slöjdinstitut och ytterligare bidrag till slöjdskolor samt bekostats ej allenast slöjdkurser i qvinlig skolslöjd för elever vid småskollärarynnesseminariet i Örebro, utan ock undervisning i väfnad och korgflätning. Den undervisning, som sålunda meddelats, har otvifvelaktigt hos de yngre lifvat hågen för nyttigt husslöjd och hos de äldre ökat slöjdskickligheten.

Såsom *husslöjd* idkas fortfarande inom *Lerbäcks* och *Hallsbergs* socknar af *Vester-Nerikes* fögderi handsnide af spik, nubbe, hästskor och söm, hvaraf tillverkningen lär uppgå till ett värde af 50,000 till 75,000 kronor. Inom *Hallsbergs* och till någon del äfven inom *Kumla*, *Lerbäcks* och *Viby* socknar tillverkas halmlätor och stråhattar till ett värde af omkring 100,000 kr. *Skodonstillverkningen* inom *Kumla*, *Hardemo* och *Viby* socknar sysselsätter fyra- till femhundra personer och lär tillverkningens värde uppgå till 4- å 500,000 kronor. Inom *Öster-Nerikes* fögderi bedrifves ock *skomakeriet* såsom *binäring* temligen allmänt, synnerligast i *Stora Mellösa*, *Norrbyås*, *Gellersta* och *Ekeby* socknar; hvarjemte såsom *alster* af *husslöjd* inom orten nämnas *snickeriarbeten*, *laggkärl*, *korgarbeten* och *väfnader*. I *Bergslagen* inskränker sig *husslöjden* till *förfärdigande* af *gröfre smiden* och *snickeriarbeten* samt en del *väfnader* för eget behof.

Fiske kan sägas utgöra yrke eller hufvudnäring endast för befolkningen å de i *Hjelmaren* belägna *öarne* *Essön*, *Björkön*, *Vahlen* och *Vinön* samt å *Rökneöarne* i *Norra Vettern*, äfvensom för ett mindre antal *strandboar* vid nämnda samt en och annan af andra större sjöar inom länet. Under de närmaste åren efter *Hjelmarens* sänkning hade fisket derstädes icke obetydligt försämrats, men sedan fisken hunnit förskaffa sig nya lekplatser i stället för de genom sänkning förstörda, har en märkbar förbättring derutinnan inträdt. För fiskets bedrifvande i *Hjelmaren* och särskildt för *kräftfångsten* derstädes hafva *Konungens Befallningshafvande* i *Örebro*, *Vestmanlands* och *Södermanlands län* genom gemensamt utslag den 20 oktober 1892, hvilket är vordet, enligt skrifvelse den 25 maj 1894, af *Kungl. Maj:t* gilladt, meddelat bestämmelser, som torde komma att för denna näring medföra ej ringa gagn.

För värden om fisket inom länet och för vidtagande af åtgärder för dess utveckling och förkofran verkar fortfarande en särskild *fiskeriförvaltningsnämnd*, hvilken har till sitt förfogande anslag af landstinget å 500 kronor, af hushållningssällskapet ett lika belopp och af staten 1,000 kronor. För denna nämnds verksamhet är uppgjord en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott godkänd plan, enligt hvilken nämndens verksamhet skall afse dels tillsynen öfver efterlefnaden af gällande lagar och författningar angående fisket, dels ock *fiskevärd* och *fiskodling*. Tillsynen öfver fisket utöfvas hufvudsakligen genom en *öfvertillsyningsman*, som *Konungens Befallningshafvande* förordnar och hvilken under vår och sommar företager *inspektionsresor* till *sjöar* och *vattendrag* inom länet. Dessa *inspektionsresor* hafva otvifvelaktigt varit till stor nytta, då det visat sig, att *olaglig redskap* begagnats i stor mängd på de flesta ställen, der något större *fiske* bedrifves; hvilket ock föranledt många och stora beslag på *olaglig redskap* under åren 1894 och 1895. *Fiskevärden*

och fiskodlingen har hittills hufvudsakligen inskränkt sig till iordningsställande och utveckling af fiskodlingsanstalten vid Bastedalen invid Vettern. Denna anstalt är nu i ett synnerligen godt skick och torde kunna lemna länets behof af rödings-, lax-örings- och sikyngel. För spridande af bättre kunskap om fiskvarden har nämnden till intresserade fiskare och fiskevattens-egare inom allmogeklassen låtit utdela lämpliga skrifter i ämnet. För att utröna dels fiskets beskaffenhet, dels ock om nya fiskearter vore lämpliga att inplantera, har fiskerassistenten Trybom under åren 1894 och 1895 undersökt större delen af de mera betydande sjöarne inom länet. Resultatet af dessa undersökningar, som äro af stort intresse, har varit tillgängligt för allmänheten dels uti hushållningssällskapets kvartalsskrift, dels

ock uti tidningar. Allt är, säger nämnden, nu ordnad för att kunna utveckla fisket och fiskevarden på lämpligt sätt med de små tillgångar, nämnden har till sitt förfogande, men intresse för en dylik utveckling saknas nästan fullkomligt både hos fiskare och fiskevattens-egare och, så länge detta intresse saknas, kan föga uträttas utöfver tillsynen å gällande lagars och författningars efterlefnad.

Beträffande *jagten*, hvilken knappt för någon kan sägas utgöra yrke eller hufvudnäring, utan endast idkas såsom nöje eller för beredande af tillfällig inkomst, får Konungens Befallningshafvande åberopa, hvad derom här ofvan yttrats i sammanhang med redogörelsen för skogshushållningen och rofdjurs dödande.

4. Kommunikationer och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** Statens *jernvägar* inom länet hafva under denna period icke erhållit någon vidare utsträckning. Deremot har det enskilda jernvägsnätet utvidgats, hvarjemte åtskilliga förändringar egt rum beträffande eganderätten till förut befintliga jernvägar inom länet.

Sedan Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolag genom nådig resolution den 13 maj 1893 erhållit rätt att förvärfva Nora—Ervalla, Vikern—Möckelns och Striberg—Grängens jernvägar, har Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolag genom särskilda köpebref af den 4 november 1893 köpt nämnda tre jernvägar och införlifvat dem under en förvaltning med bolagets egen jernväg. I sammanhang med inköpet af Striberg—Grängens jernväg öfverläts sistnämnda dag genom särskild afhandling å Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolag den jernvägsaktiebolaget Striberg—Grängen genom nådig resolution den 14 juli 1893 beviljade rättighet att ombygga och dervid till 0.802 meters spårvidd utvidga den bana för hästkraft mellan Bredsjön och Hjulsjön, hvarå Kungl. Maj:t den 21 april 1882 beviljat koncession, samt vidare utsträcka densamma från Hjulsjön till Grängens station. På grund häraf har Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolag anlagt en 15 kilometer lång bana af nämnda spårvidd från sjön Grängen till Bergslageras jernvägsstation Bredsjö med stationer vid Nya Hyttan och Hjulsjöby. Denna jernväg, som i anläggning kostat 258,000 kronor, bygdes under år 1894 och öppnades samma år för allmän trafik. Jernvägen utgör en fortsättning af Striberg—Grängens jernväg och kallas tillsammans med denna vanligen för Bredsjö—Degerfors jernväg.

Genom nådig resolution den 23 november 1894 beviljade Kungl. Maj:t åtskilliga personer rättighet att enligt fastställd plan anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta *jernväg* af 1.435 meters spårvidd från Örebro till Svartå station vid nordvestra stambanan. Denna koncession blef med Kungl. Maj:ts tillstånd den 22 februari 1895 härefter öfverlåten å Örebro—Svartå jernvägsaktiebolag, för hvilket bolagsordning är fastställd den 15 februari 1895. Bolagets aktiekapital skall utgöra minst 700,000 kronor och högst 1,800,000 kronor. För närvarande är minimikapitalet öfvertecknad med omkring 27,000 kronor. Jernvägen, hvarå med ifver arbetas, bygges med 28 kilogramms skenor och blir omkring 49 kilometer lång. Jernvägen

beräknas att med rullande materiel kosta omkring 1,527,000 kronor och skall för trafik öppnas senast den 1 oktober 1897. Jernvägen kommer på grund af kontrakt för 50 år att trafikeras af Köping—Hults jernvägsaktiebolag. Staten har mot viss afgift åtagit sig skötseln af jernvägens slutstationer i Örebro och Svartå, genom hvilka jernvägen förbindes med statens jernvägsnät. Öfriga stationer vid banan blifva vid Latorp, Hidinge, Fjugesta och Qvistbro, hvarjemte hållplatser anordnas vid Karlslund, Lindbacka, Gräfve, Vintrosa, Via, Gropen och Mullhyttan. Särskilda lastspår äro anordnade vid Karlslund och Lanna. Genom denna jernväg kommer ett länge känt behof af bättre samfärdsel inom Hidinge, Knista, Edsbergs och Qvistbro rika och bördiga socknar att tillgodoses; och är det att vänta, att denna jernväg skall kraftigt bidraga till dessa traktens vidare utveckling.

Enligt nådigt bref den 30 november 1894 har Kungl. Maj:t lemnat åtskilliga personer rätt att enligt fastställd plan anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta jernväg af 1.435 meters spårvidd från Lindesberg till Valskogs station på Köping—Hults jernväg. Denna anläggning har likväl ännu icke påbörjats och osäkert torde vara, huruvida densamma under den närmaste framtiden kommer till utförande. I anledning af derom gjord ansökning har Kungl. Maj:t lemnat anstånd med jernvägens byggande till den 1 december 1896.

Under år 1895 har Pålshoda—Finspångs jernväg blifvit inköpt af ett nybildadt bolag, kalladt *Norra Östergötlands jernvägsaktiebolag*, som förenat denna jernväg med den inom Östergötland belägna Finspång—Norsholms jernväg. Under innevarande år har detta bolag efter verkställda undersökningar hos Kungl. Maj:t sökt koncession för anläggandet af en smalspårig jernväg från Pålshoda till Örebro med bibana från Norrbyås till Odensbacken.

Huru rörelsen å de mera betydande enskilda jernvägar, hvilka antingen helt och hållet eller till väsentligare del falla inom länet, utvecklats sig och huru trafiken och inkomsten deraf vexlat, inhentas af efterföljande *tabell R* (sid. 29 o. 30).

Med afseende å berörda tabell må nämnas, att, då Östra Vermlands jernväg blott å en sträcka af 4 kilometer ligger inom länet och å denna sträcka någon station ej finnes, någon uppgift i fråga om trafiken å denna jernväg ej ansetts erforderlig.

Tab. R.

Trajiken å mera betydande enskilda jernvägar inom Örebro län åren 1891—1895.

År.	Medel- längd trafikerad bana. Kilometer.	R e s a n d e.				Inkomst. Kronor.	Post, åkdon, levvande djur m. m. Kronor.	Paket-, il- och frakt- gods.		Summa inkomst. Kronor.	Ökning eller minsk- ning i procent.	
		A n t a l.						100-tal kilogram.	Inkomst. Kronor.			
		1:a klass.	2:a klass.	3:e klass.	Summa.							
<i>Köping—Hult.</i>												
1891	71	—	22,403	150,431	172,834	167,206	38,785	3,697,460	665,032	871,023	+ 19	
1892	71	—	22,591	158,964	181,555	174,355	38,353	3,899,006	691,189	903,897	+ 38	
1893	71	—	22,426	170,229	192,655	180,486	36,340	4,871,003	776,565	993,391	+ 99	
1894	71	—	24,598	186,012	210,610	190,670	39,625	6,027,559	791,902	1,022,197	+ 29	
1895	71	—	25,708	182,883	208,591	188,861	40,060	6,633,822	793,271	1,022,192	00	
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	+ 3,305	+ 32,452	+ 35,757	+ 21,655	+ 1,275	+ 2,936,362	+ 128,239	+ 151,169	+ 173	
<i>Ervalla—Otterbäcken.</i>												
1891 Nora—Ervalla	18	2,555	—	18,203	20,758	14,456	1,635	426,964	57,787	73,878	+ 75	
1892	18	2,601	—	18,218	20,819	14,618	1,232	479,647	62,622	78,472	+ 62	
1893	18	2,598	—	19,093	21,691	14,939	1,232	452,028	60,382	76,553	— 24	
1891 Nora—Karlskoga	112	4,624	—	42,160	46,784	34,337	10,816	1,599,385	372,099	417,252	— 03	
1892	112	4,797	—	43,662	48,459	34,579	11,004	1,529,619	370,228	415,811	— 03	
1893	112	4,456	—	43,672	48,128	33,562	10,719	1,446,696	362,425	406,706	— 22	
1894 Ervalla—Otterbäcken	130	—	8,437	72,660	81,097	57,189	12,425	2,014,727	424,345	493,959	+ 22	
1895	130	—	9,456	76,261	85,717	60,615	13,532	1,710,954	402,146	476,293	— 35	
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	+ 7,179	+ 9,456	+ 15,898	+ 18,175	+ 11,822	+ 1,081	+ 225,395	+ 27,740	+ 14,837	— 30
<i>Bredsjö—Degerfors.</i>												
1891	82	—	564	3,923	4,487	2,831	2,249	904,554	176,691	181,771	+ 209	
1892	82	—	531	4,385	4,916	2,797	2,264	821,042	160,472	165,533	— 98	
1893	82	—	490	5,049	5,539	3,151	2,342	849,002	163,593	169,086	+ 24	
1894	87	—	680	7,749	8,429	5,159	2,748	870,305	169,324	177,231	+ 48	
1895	101	—	756	9,955	10,711	6,482	2,965	937,269	165,148	174,595	— 15	
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	+ 192	+ 6,032	+ 6,224	+ 3,651	+ 716	+ 32,715	+ 11,543	+ 7,176	+ 39	
<i>Svartelfs jernväg.</i>												
1891	38	—	1,171	11,980	13,151	8,179	2,890	309,860	41,052	52,421	— 35	
1892	38	—	1,110	8,312	9,422	7,004	2,898	335,167	43,968	53,870	+ 33	
1893	38	—	1,057	8,487	9,544	7,091	2,921	303,768	43,237	53,249	— 14	
1894	38	—	1,047	8,262	9,309	7,189	2,879	313,726	46,097	56,165	+ 55	
1895	38	—	959	8,407	9,366	6,926	2,887	285,538	40,339	50,152	— 107	
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	— 212	— 3,573	— 3,785	— 1,253	— 3	— 24,322	— 713	— 1,969	— 37	
<i>Frövi—Ludvika.</i>												
1891	98	—	9,914	84,543	94,457	70,210	22,639	3,580,420	650,067	742,916	+ 44	
1892	98	—	10,170	84,289	94,459	73,455	36,097	3,625,930	655,304	764,856	+ 30	
1893	98	—	9,931	88,645	98,576	75,950	29,382	4,550,300	778,961	884,293	+ 156	
1894	98	—	10,161	96,753	106,914	79,010	40,384	5,828,630	997,734	1,117,128	+ 263	
1895	98	—	10,381	98,591	108,972	79,883	38,094	6,368,760	1,104,793	1,222,770	+ 95	
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	+ 467	+ 14,048	+ 14,515	+ 9,673	+ 15,455	+ 2,788,340	+ 454,726	+ 479,854	+ 646	
<i>Bånghammar—Kloten.</i>												
1891	22	36	—	933	969	725	6	132,660	28,320	29,051	+ 82	
1892	22	53	—	920	973	767	13	155,343	34,086	34,866	+ 200	
1893	22	23	36	764	823	644	12	71,354	14,652	15,308	— 561	
1894	22	—	88	985	1,073	853	7	112,858	26,682	27,542	+ 799	
1895	22	—	87	1,180	1,267	1,024	4	113,041	25,162	26,190	— 49	
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	+ 36	+ 87	+ 247	+ 298	+ 299	+ 19,619	+ 3,158	+ 2,861	+ 98	

År.	Medel- längd trafikerad bana. Kilometer.	R e s a n d e.				Inkomst. Kronor.	Post, åkdon, levfande djur m. m. Kronor.	Paket-, il- och frakt- gods.		Summa inkomst. Kronor.	Ökning eller minsk- ning i procent.
		A n t a l.						100-tal kilogram.	Inkomst. Kronor.		
		1:a klass.	2:a klass.	3:e klass.	Summa.						
<i>Bergslagens jernväg.</i>											
1891	78.5	—	3,235	33,837	37,072	37,926	18,676	713,121	322,271	378,873	+ 11.0
1892	78.5	—	3,625	35,007	38,632	38,345	19,557	660,468	286,139	344,041	— 9.2
1893	78.5	—	3,308	33,615	36,923	37,392	19,286	716,543	282,621	339,299	— 1.4
1894	78.5	—	2,831	35,477	38,308	37,196	18,972	775,690	299,897	356,065	+ 4.9
1895	78.5	—	3,363	33,985	37,348	37,360	19,212	785,317	295,221	351,793	— 1.2
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	+ 128	+ 148	+ 276	— 566	+ 536	+ 72,196	— 27,050	— 27,080	— 7.1
<i>Pålsboda—Finspång.</i>											
1891	58	2,549	—	28,487	31,036	21,328	12,936	515,280	133,458	167,722	— 3.1
1892	58	3,023	—	28,317	31,340	21,527	12,794	517,455	134,324	168,645	+ 0.6
1893	58	3,107	—	29,292	32,399	21,265	11,529	469,312	121,938	154,732	— 8.2
1894	58	3,545	—	32,556	36,101	22,375	13,378	461,103	124,335	160,088	+ 3.5
1895	58	3,337	—	33,496	36,833	22,800	11,356	478,347	126,642	160,798	+ 0.4
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	+ 788	—	+ 5,009	+ 5,797	+ 1,472	— 1,580	— 36,933	— 6,816	— 6,924	— 4.1
<i>Askersund—Skjällberg—Lerbäck.</i>											
1891	14	2,491	—	22,792	25,283	11,828	1,819	226,506	27,073	40,720	+ 7.8
1892	14	2,466	—	22,787	25,253	11,534	1,743	192,963	24,570	37,847	— 7.1
1893	14	2,391	—	22,821	25,212	11,558	1,768	222,470	27,740	41,066	+ 8.5
1894	14	2,525	—	23,905	26,430	12,091	1,927	197,022	26,886	40,904	— 0.4
1895	14	2,742	—	24,185	26,927	12,313	2,094	205,405	27,469	41,876	+ 2.4
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	+ 251	—	+ 1,393	+ 1,644	+ 485	+ 275	— 21,101	+ 396	+ 1,156	+ 2.8
<i>Säfsnäs jernväg.</i>											
1891	47	—	134	4,202	4,336	4,419	500	425,887	167,897	172,816	+ 18.9
1892	47	—	169	3,695	3,864	4,086	500	372,211	143,828	148,414	— 16.4
1893	47	—	158	3,584	3,742	4,185	625	312,617	128,675	133,485	— 11.1
1894	47	—	153	3,187	3,340	3,700	500	319,690	130,810	135,010	+ 1.1
1895	47	—	118	2,991	3,109	3,430	500	306,137	113,943	117,873	— 14.5
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	—	—	— 16	— 1,211	— 1,227	— 989	—	— 119,750	— 53,954	— 54,943	— 31.2

Ann. Af Köping—Hults jernväg öppnades för trafik 55 km. den 26 augusti 1857 och 16 km. den 7 oktober 1867. — Af jernvägen Ervalla—Otterbäcken, tillhörig Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolag, öppnades stycket Nora—Ervalla den 8 mars 1856 samt Nora—Otterbäcken (Nora—Karlskoga) den 11 mars 1874 och den 29 juli 1876; angående förändringarne under perioden med afseende på jernvägens egare se texten. Dess spårvidd, liksom Köping—Hults jernvägs, 1.435 meter. — Bredsjö—Degerfors jernväg utgöres af bandelarne Vikern—Möckeln, Ströberg—Gränges och Bredsjö—Grängen, öppnade för trafik den 4 juli 1876, den 7 november 1887 och den 1 september 1894, alla med spårvidd 0.802 meter. — Svartelfs jernväg öppnades för trafik den 12 januari 1889, Frövi—Ludvika jernväg den 8 oktober 1873, Bånghammar—Klotens jernväg den 20 september 1877 och Bergslagens jernväg den 3 januari 1877, alla med en spårvidd af 1.435 meter. — Pålsboda—Finspångs jernväg öppnades för trafik den 20 september 1874 och Askersund—Skjällberg—Lerbäckers jernväg den 5 december 1884; båda ega en spårvidd af 0.891 meter. — Säfsnäs jernväg, som öppnades den 15 september 1878, eger en spårvidd af 0.801 meter.

De mindre jernvägarne¹⁾ trafikförhållanden samt den procentiska ökningen eller minskningen af deras inkomster från det ena året till det andra belysas af efterföljande siffror:

	100-tal kg. gods.	Inkomster. Kronor.	Skilnad. %	100-tal kg. gods.	Inkomster. Kronor.	Skilnad. %
1893				105,300	13,480	— 6.2
1894				105,400	14,218	+ 5.5
1895				110,510	14,529	+ 2.2
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik				— 9,490	— 108	— 0.7
<i>Kumla—Yxhults jernväg.</i>						
1891	120,000	14,637	+ 14.5			
1892	104,360	14,375	— 1.8			
<i>Kilsno—Brefvens jernväg.</i>						
1891				83,696	10,801	+ 10.9
1892				94,704	12,156	+ 12.5
1893				77,177	9,860	— 23.3
1894				76,001	9,736	— 1.3
1895				93,040	11,817	+ 21.4
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik				+ 9,344	+ 1,016	+ 9.4

¹⁾ Af dessa är Kumla—Yxhults jernväg 6.2 kilometer; Kilsno—Brefvens jernväg, öppnad för trafik den 30 mars 1886, 7; Laxå—Röfors jernväg, öppnad den 18 november 1885, 5.4; Ammebergs jernväg, öppnad den 16 maj 1889, 11; Storå—Guldsmedshyttans jernväg, öppnad den 1 oktober 1873, 4; samt Guldsmedshyttans och Stripa—Rossvälsens jernvägar, öppnade för trafik i juli 1873, 1.44 kilometer. Spårvidden är för alla 1.435 meter, utom för de båda sistnämnda, der den är 0.695 meter, och för Kilsno—Brefvens jernväg, der den är 0.891 meter.

	100-tal kg. gods.	Inkomster. Kronor.	Skilnad. %
<i>Laxå—Röfors jernväg.</i>			
1891	337,550	32,754	+ 31.9
1892	327,110	30,957	— 5.5
1893	384,190	37,102	+ 16.6
1894	292,980	19,185	— 48.5
1895	300,610	17,518	— 8.7
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	— 36,940	— 15,236	— 46.5

	100-tal kg. gods.	Inkomster. Kronor.	Skilnad. %
<i>Åmmebergs jernväg.</i>			
1891	458,886	39,089	+ 42.7
1892	499,962	47,627	+ 21.8
1893	468,242	20,976	— 56.0
1894	506,534	25,007	+ 19.2
1895	522,157	25,708	+ 2.8
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	+ 63,271	— 13,381	— 33.7

	100-tal kg. gods.	Inkomster. Kronor.	Skilnad. %
<i>Storå—Guldsmedshyttans jernväg.</i>			
1891	313,980	13,834	— 8.5
1892	295,180	13,656	— 1.3
1893	392,890	18,333	+ 34.2
1894	338,950	16,361	— 10.8
1895	364,010	17,955	+ 9.7
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	+ 50,030	+ 4,121	+ 29.8

	100-tal kg. gods.	Inkomster. Kronor.	Skilnad. %
<i>Guldsmedshyttans och Stripa—Rossvälens jernvägar.</i>			
1891	254,658	8,913	— 1.3
1892	225,261	7,884	— 11.5
1893	263,934	9,238	+ 17.2
1894	280,759	9,827	+ 6.4
1895	293,671	10,278	+ 4.6
Skilnad mellan 1891 och 1895 års trafik	+ 39,013	+ 1,365	+ 15.3

Under denna femårsperiod har Kungl. Maj:t fastställt följande *taxor för trafiken* å nedannämnda jernvägar, nämligen:

1894 den 29 juni å Pålshoda—Finspångs jernväg, att tillämpas från och med den 1 januari 1895 intill utgången af summa år;

1894 den 17 augusti å Bredsjö—Grängens jernväg, att lända till efterrättelse intill utgången af år 1895;

1895 den 26 april å Pålshoda—Finspångs jernväg, att tillämpas under år 1896;

1895 den 4 oktober å Kumla—Yxhults jernväg, att fortfarande tillämpas från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 11 oktober å Söfsmäs jernväg, att fortfarande gälla från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 11 oktober å Åmmebergs jernväg, att fortfarande tillämpas från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 11 oktober å Laxå—Röfors jernväg, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 25 oktober å Guldsmedshyttans och Stripa—Rossvälens samt Guldsmedshyttan—Storå jernvägar, att tjena till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 till utgången af år 1905;

1895 den 6 december å Köping—Hults jernväg, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 6 december å Frövi—Ludvika jernväg, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 13 december å Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolags jernvägar mellan Ervalla och Otterbäcken samt mellan Bredsjö och Degerfors, att tjena till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 20 december å Bånghammar—Klotens jernväg, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 20 december å Svartelfs jernväg, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905;

1895 den 31 december å Askersund—Skylberg—Lerbäcks jernväg, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1896 intill utgången af år 1905.

Äfven under ifrågavarande period har innehafvaren af Haddebo bruk använt s. k. *landsvägslokomotiv* för forsling af gods å vägen mellan Haddebo bruk och Hjortvarns jernvägsstation, och har icke heller nu försports, att detta transportmedel vällat några olyckshändelser, men väl åstadkommit stridigheter mellan väghållningsskyldige och lokomotiveegaren.

Förutom de *hästbanor*, för hvilka i föregående berättelse redogjorts, finnas i länet följande, som under denna period tillkommit:

Under år 1895 har för forsling medelst hästkraft af sågtimmer aktiebolaget Skogaholms bruk anlagt en omkring 3 kilometer lång jernväg från Skogasjön i Svennevads socken till ett bolaget tillhörigt sågverk, beläget vid sjön Tisarens utlopp.

Under år 1891 har Hasselfors bruks aktiebolag anlagt en bredspårig hästbana från Hasselfors jernvägsstation till Hasselfors bruk. Denna bana är omkring 1.5 kilometer lång och har i anläggning jemte en brobyggnad öfver Svartån kostat 28,681 kr. 44 öre. Till denna bana höra äfven två spelinrättningar, den ena för uppspelning af jernet från jernbodarne uti jernvägsvagnarne och den andra för forsling af virke från sågen till jernvägen. Sammanlagda kostnaden härför har uppgått till 4,683 kr. 11 öre.

Enligt Konungens Befallningshafvandes resolution den 18 oktober 1894 har egaren af Kumla ångqvamn erhållit tillstånd att anlägga en hästbana för transport af bräntorf emellan nämnda qvamn och Ekeby mosse i Kumla socken. Denna bana, som har en längd af 4.45 kilometer, går öfver Ekeby, Norra och Södra Mos samt Fyhista byområden och har i anläggning kostat omkring 6,000 kronor.

För transport af malm från Rishöjkebergsgruftan till Hjulsjö nya masugn inom Hjulsjö socken har under år 1892 af bruksägaren L. Larsson anlagts en så kallad linbana med vattenkraft, hvilken bana allt sedan dess trafikerats. Banans hela längd är 4,200 meter och kan å densamma i timmen förslas 10,000 kilogram malm.

På ansökning af Högfors aktiebolag har Konungens Befallningshafvande genom resolution den 14 augusti 1893 förklarad, att, derest bolaget vidtog vissa åtgärder, hinder från det allmännas sida icke mötte för bolaget att anlägga en bana på stolpar öfver allmänna landsvägen vid Högfors bruk invid tackjernshyttan för forsling af slagg från hyttan. Denna bana är numera färdigbygd; och har, efter förrättad besigtning, Konungens Befallningshafvande den 11 november 1895 tillåtit densamma användande.

Efter ansökning af Guldsmedshytte aktiebolag har Konungens Befallningshafvande genom resolution den 8 juli 1893 förklarad, att, derest vissa åtgärder af bolaget vidtoges, hinder från det allmännas sida icke mötte för bolaget att i enlighet med företedd ritning anlägga en bana för forsling af slagg från Gulds-

smedshytte masugn öfver allmänna vägen mellan Storå och Fanthyttan. Denna bana är emellertid ännu icke anmäld till afsyning.

Under år 1891 lät Högfors aktiebolag från Hörks jernvägsstation å Frövi—Ludvika jernväg förbi Högfors till Sköttgrufvältet anlägga en *linbana* för transport af malm, tackjern m. m. till och från stationen. Å denna bana, som har en längd af 8 kilometer, fraktas årligen omkring 30,000 ton gods. Drifkraften erhålles från en med vatten drifven 50 hästkrafters sugturbin.

På grund af lagen den 23 oktober 1891 angående vaghållningsbesvärets utgörande på landet har Konungens Befallningshafvande meddelat särskilda utslag i fråga om anordnande af *vaghållningsdistrikten* inom länet, nämligen den 30 september 1892 beträffande Lindes fögderi; den 25 oktober 1892 beträffande Öster-Nerikes fögderi; den 27 december 1892 beträffande Nora fögderi och den 30 mars 1893 beträffande Vester-Nerikes fögderi.

Endast öfver Konungens Befallningshafvandes utslag i fråga om anordnandet af vaghållningsdistrikten inom Vester-Nerikes fögderi hafva besvär anförts, men dessa besvär hafva genom särskilda utslag den 26 oktober 1893 ogillats af Kungl. Kammarkollegium; och har Kungl. Maj:t genom särskilda utslag den 17 augusti 1894 ej funnit skäl att, med anledning af anförda besvär, i Kungl. Kammarkollegii nämnda utslag göra ändring.

Genom dessa utslag är bestämdt, att hvarje härad inom fögderierna skall utgöra ett vaghållningsdistrikt för sig af den beskaffenhet, som i 5 § af nämnda lag säges, med undantag af Nora och Hjulsjö härad, Karlskoga härad samt Lindes och Ramsbergs härad.

I fråga om dessa härad har Konungens Befallningshafvande på grund af lokala förhållanden förordnat, beträffande Nora och Hjulsjö härad, att detta fortfarande skall vara deladt i två vaghållningsdistrikt, bestående det ena af Nora socken, Vikers kapellag och Jernboås socken och det andra af Hjulsjö socken; beträffande Karlskoga härad, att detta skall vara deladt i två vaghållningsdistrikt, hvaraf det ena utgöres af Karlskoga socken och det andra af Bjurtjärns socken; samt beträffande Lindes och Ramsbergs härad, att detta fortfarande skall vara deladt i två vaghållningsdistrikt, bestående det ena af Lindesbergs socken jemte den del af Fellingsbro socken, som tillhör Lindes och Ramsbergs härad, och det andra af den del utaf Ramsbergs socken, som tillhör nämnda härad.

På yrkande af vederbörande vaghållningsskyldige har Konungens Befallningshafvande förordnat om anställande af ny vägdelening inom samtliga vaghållningsdistrikten i länet med undantag af Hardemo härad vaghållningsdistrikt, Hjulsjö sockens vaghållningsdistrikt och Lindesbergs sockens vaghållningsdistrikt.

Beträffande Ramsbergs sockens vaghållningsdistrikt har väl förordnande om ny vägdelening i detta distrikt af Konungens Befallningshafvande meddelats, men sedermera har förrättningen blifvit uppskjuten, under afvaktan på att en del under anläggning varande vägar skulle blifva färdigbygda.

Rörande de i 41 § af väglagen omförmälda förhållanden har Konungens Befallningshafvande meddelat utslag för Örebro härad vaghållningsdistrikt den 18 april 1894, Glanshammars härad den 22 december 1893, Askers härad den 19 februari 1894, Sköllesta härad äfvenledes den 19 februari 1894, Kumla härad den 7 mars 1896, Grimstens härad den 31 december 1895, Edsbergs härad

äfvenledes den 31 december 1895, Sundbo härad den 12 augusti 1895, Nora sockens, Vikers kapellags och Jernboås sockens den 30 maj 1894, Grythytte och Hellefors härad den 31 januari 1894, Karlskoga sockens den 19 februari 1894, Bjurtjärns sockens den 10 december 1894, Nya Kopparbergs härad den 7 februari 1894 samt Fellingsbro härad vaghållningsdistrikt den 30 april 1894.

Öfver Konungens Befallningshafvandes nämnda utslag af den 18 april 1894 rörande vägdelening i Örebro härad vaghållningsdistrikt anfördes besvär hos Kungl. Kammarkollegium, som deröfver meddelat utslag den 21 februari 1895, hvarefter, och sedan sistnämnda utslag öfverklagats, Kungl. Maj:t i målet meddelat nådigt utslag den 6 december 1895.

Sedan särskilda besvär anförts öfver Konungens Befallningshafvandes utslag den 19 februari 1894 rörande vägdelening i Askers härad vaghållningsdistrikt har Kungl. Kammarkollegium den 25 oktober 1894 öfver besvären meddelat utslag, som vunnit laga kraft.

Sedan Konungens Befallningshafvandes utslag den 19 februari 1894 rörande vägdelening i Sköllesta härad vaghållningsdistrikt öfverklagats, har Kungl. Kammarkollegium öfver besvären meddelat utslag den 28 september 1894 och den 24 oktober 1895.

Öfver de besvär, som anförts mot Konungens Befallningshafvandes utslag den 7 mars 1896 rörande vägdelening i Kumla härad vaghållningsdistrikt, har Kungl. Kammarkollegium meddelat utslag den 13 augusti 1896.

Emot Konungens Befallningshafvandes utslag den 31 december 1895 angående vägdelening i Edsbergs härad vaghållningsdistrikt hafva besvär anförts, hvarefter Kungl. Kammarkollegium i målet meddelat utslag den 4 juni 1896.

Sedan i anledning af anförda besvär öfver Konungens Befallningshafvandes utslag den 30 maj 1894 rörande vägdelening i Nora sockens, Vikers kapellags och Jernboås sockens vaghållningsdistrikt, Kungl. Kammarkollegium den 21 februari 1895 meddelat utslag i målet, är detsamma genom nådigt utslag den 6 december 1895 slutligen afgjort.

Öfver Konungens Befallningshafvandes utslag den 19 februari 1894 rörande vägdelening i Karlskoga sockens vaghållningsdistrikt hafva besvär anförts hos Kungl. Kammarkollegium, som den 3 oktober 1895 meddelat utslag i målet, hvarefter, och sedan ändring i sistnämnda utslag sökts, Kungl. Maj:t den 28 augusti 1896 derutinnan meddelat nådigt utslag.

Sedan besvär anförts öfver Konungens Befallningshafvandes utslag den 30 april 1894 angående vägdelening i Fellingsbro härad vaghållningsdistrikt, har Kungl. Kammarkollegium den 4 oktober 1894 öfver besvären meddelat utslag, hvarefter, och sedan målet dragits under Kungl. Maj:ts pröfning, Kungl. Maj:t deri den 15 juni 1895 meddelat nådigt utslag.

Rörande inrättande inom vaghållningsdistrikten af de i 65 § väglagen omförmälda ploglag har Konungens Befallningshafvande meddelat utslag för Örebro härad vaghållningsdistrikt den 17 oktober 1895, Glanshammars härad den 13 oktober 1894, Askers härad den 6 april 1895, Sköllesta härad den 11 mars 1895, Grimstens härad den 31 juli 1896, Edsbergs härad äfvenledes den 31 juli 1896, Sundbo härad den 20 november 1895, Hjulsjö sockens den 23 september 1895, Grythytte och Hellefors härad den 4 maj 1895, Karlskoga sockens den 16 maj 1895, Bjurtjärns sockens den 26 april 1895, Lindesbergs sockens den 12

november 1894, Ramsbergs sockens den 20 maj 1895, Nya Kopparbergs härads den 15 december 1894 samt Fellingsbro härads väghållningsdistrikt den 22 maj 1895.

Beträffande den af de väghållningsskyldige åt ploglagen utgående ersättning har Konungens Befallningshafvande meddelat utslag rörande Örebro härads väghållningsdistrikt den 9 juni 1896, Askers härads den 5 december 1895 och Sköllersta härads den 7 oktober 1896.

Sådan instruktion, som i 55 § väglagen omförmäles, har Konungens Befallningshafvande utfärdat för vägstyrelsen i Örebro härads väghållningsdistrikt den 11 april 1895, Glanshammars härads den 17 juni 1895, Askers härads den 18 februari 1895, Sköllersta härads den 13 mars 1895, Hardemo härads den 18 januari 1895, Kumla härads den 12 december 1895, Grimstens härads den 31 december 1895, Edsbergs härads den 18 januari 1895, Sundbo härads äfvenledes den 18 januari 1895, Nora sockens, Vikers kapellags och Jernboås sockens den 11 juni 1895, Grythytte och Hellefors härads den 23 november 1894, Karlskoga sockens den 11 juli 1895, Bjurtjärns sockens den 26 juli 1895, Lindesbergs sockens den 18 januari 1895, Ramsbergs sockens den 25 november 1895, Nya Kopparbergs härads den 5 augusti 1895 samt Fellingsbro härads väghållningsdistrikt den 22 april 1895.

Bilagda **tabell 2** redogör för allmänna vägarna och skjutsningen under femårsperioden. I afseende å denna tabell får Konungens Befallningshafvande anmärka, att, som de beslutade nya vägdelningarne till större delen ännu icke kommit att verkställas och, intill dess sådant skett, de förutvarande vägdelningarne måste vara gällande, väglängderna i tabellen upptagits oberoende af de förändringar, som blifva en följd af de nya vägdelningarne, hvarför med en redogörelse för berörda förändringar torde få anstå, till dess nästa femårsberättelse skall afgifvas.

Några *nya väganläggningar* hafva under perioden ej blifvit fullbordade, deremot hafva anläggningar af nya vägar påbörjats, äfvensom omläggningar af gamla sådana egt rum.

Inom Öster-Nerikes fögderi har den under förra perioden beslutade omläggningen af den s. k. Kushällsbacken å vägen mellan Ringaby och Glanshammars gästgifvaregård blifvit under år 1891 fullbordad. Derjemte har en större backe, kallad Källbergsbacken, i Sköllersta socken mellan Torsta och Pålshoda skjutsanstalter blifvit under år 1895 bortgräfd. Båda dessa vägförbättringar hafva utförts med statsbidrag.

Inom Vester-Nerikes fögderi har vägen mellan Fjugesta i Knista socken och Kumla jernvägsstation omlagts på en sträcka af en mil. Vägomläggningen, som under år 1895 fullbordats och af Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen godkänts, har kostat 5,250 kronor; och har för arbetet enligt nädiga bref af den 17 februari och den 19 maj 1893 åtnjutits ett statsunderstöd af 3,500 kronor.

För omläggning och förbättring af den omkring två mil långa vägen från Långstorp i Snaffunda socken förbi Skyllbergs bruk och vidare genom Lerbäckes socken till sockengränsen nära Haddebo har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 17 mars 1894 lemnat ett statsbidrag af 19,400 kronor. Detta arbete, som påbörjades under oktober 1894, är ännu ej afslutadt.

För omläggning af åtskilliga backar å allmänna vägen mellan Tholtorps tull och Solberga grind samt mellan Dunsjö

och Lerbäckes prestgård har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 10 april 1895 anvisat ett statsbidrag af 12,600 kronor. Detta arbete tog sin början under hösten år 1895 och är ännu icke fullbordadt.

Inom Nora fögderi har endast en mindre vägomläggning verkstälts i Hellefors socken, hvarför kostnaden bestridts af vägbyggnadsskyldige och enskilda personer.

Inom Lindes fögderi har Högfors aktiebolag, med Konungens Befallningshafvandes den 30 januari 1891 lemnade tillstånd, på egen bekostnad vid Högfors hytta å allmänna vägen mellan Laxbro och Kopparbergs länsgräns såväl omlagt vägen på en sträcka af 370 meter som ock nybyggt två öfver Högforselfven ledande broar.

För omläggning och förbättring af vägen mellan Fänsätter och Hägernäs skjutsanstalt i Ramsbergs socken har Kungl. Maj:t den 27 februari 1891 anvisat utan återbetalningsskyldighet ett belopp af 2,500 kronor. Detta arbete fullbordades under år 1892 och blef den 5 augusti samma år afsynadt och godkänt. På framställning af vederbörande vägstyrelse har den gamla vägen den 21 mars 1896 aflysts.

Genom särskilda nådiga bref den 19 februari 1892 och den 17 februari 1893 har Kungl. Maj:t för omläggning dels af den mellan Storå och Ösarhyttan belägna delen af vägen mellan Storå jernvägsstation och Nyckelbäcken i Lindesbergs och Ramsbergs socknar och dels af den mellan Ösarhyttan och Ramsbergs kyrka belägna delen af samma väg utan återbetalningsskyldighet anvisat ett belopp af 23,000 kronor. Sedan arbetet i vederbörlig ordning afsynats och godkänts, har Konungens Befallningshafvande den 12 oktober 1895 låtit från allmänt underhåll aflysa gamla vägen mellan Storå station och Ramsbergs kyrka. Kostnaderna för denna 1:3 mil långa vägomläggning, som påbörjades i augusti 1892 och fullbordades i juli 1895, hafva uppgått till 43,895 kr. 30 öre.

Sedan ett statsanslag af 16,800 kronor erhållits för anläggning af en ny väg från Käfalla till Finnåker inom Fellingsbro socken, har arbetet härmed under år 1893 påbörjats. Vägen, som kommer att få en längd af 10,890 meter, var under år 1895 i det närmaste färdigbygd, men har ännu ej blifvit afsynad och godkänd. Kostnaderna för denna väganläggning beräknas uppgå till 25,300 kronor.

Af det å riksstatens sjetta hufvudtitel uppförda extraordinarie anslag till *undersökningar och expenser för allmänna arbeten* hafva under femårsperioden blifvit inom länet använda: år 1891 1,499 kr. 32 öre, år 1892 859 kr. 66 öre, år 1893 300 kronor och år 1895 250 kronor.

Under femårsperioden hafva följande större *broar* inom länet blifvit ombygda eller undergått väsentlig reparation, nämligen: inom Öster-Nerikes fögderi bron vid Attersta by öfver Atterstaån i Gellersta socken; inom Vester-Nerikes fögderi bron vid egendomen Lund i Lerbäckes socken, ledande öfver ån mellan Skyllbergs bruk och sjön Ämmelången; inom Nora fögderi Jerle- och Kungshammarsbron, Öfre och Nedre Rastellsbron inom Nora och Hjulsjö härad samt Sikkfors stora landsvägsbro inom Grythytte och Hellefors härad; samt inom Lindes fögderi Blackvadsbron, Granabodabäckensbron, Ösarhyttebron, Guldsmedshyttebron, Backollesbron samt Qvarnbackabron vid Vedeväg.

Någon ny större bro har icke under femårsperioden tillkommit.

Antalet *grindar* å allmänna vägarne uppgår — jernvägsgrindarne vid vägöfvergångar deri icke inberäknade — till 41 inom Öster-Nerikes fögderi (deraf 3 öfver landsvägar och 38 öfver bygdevägar), 4 inom Vester-Nerikes fögderi, 51 inom Nora fögderi (af hvilka inom Karlskoga härad ensamt förekomma 42) och 16 inom Lindes fögderi, eller tillsammans 112 grindar. Under perioden hafva inom Lindes fögderi 2 nya grindar uppsatts, hvaremot Konungens Befallningshafvande genom utslag förordnat, att dessa 2 äfvensom 5 andra grindar inom fögderiet skola borttagas.

Färjpenningar uppbäras fortfarande för öfverfart af Käxsundet i Bjurtjärns socken och af Torrvarpssund i Grythyttans socken enligt särskilda af Kungl. Maj:t den 13 mars 1874 för Käxsundet och den 9 april 1875 för Torrvarpssundet fastställda taxor, hvilka finnas intagna uti en af Konungens Befallningshafvande den 29 november 1895 utfärdad tryckt förteckning öfver de inom länet befintliga gästgifverier m. m.

Sedan Sundbo häradsbor berättigats dels genom nådigt bref den 20 april 1859 att, såsom bidrag till aflönande af erforderlig vaktare vid en öfver Stora Hammarsundet å allmänna landsvägen mellan Nerike och Östergötland uppförd *bro*, tillsvidare för fartyg, som passerade genom bron, uppbära *avgifter* till belopp af 75 öre för ångfartyg och 50 öre för seglande fartyg, dels ock genom nådigt bref den 17 mars 1894 att för öppnande vid genomfart af en öfver Lilla Hammarsundet å nämnda landsväg uppförd bro intill utgången af år 1894 uppbära avgifter i enlighet med en genom nådigt bref den 24 mars 1868 fastställd taxa, eller för ångfartyg hvarje gång 50 öre och för seglande fartyg eller båt af sådan storlek, att för genomfarten bron behöfde öppnas, likaledes 50 öre; så har på ansökning af vägstyrelsen i Sundbo härads väghållningsdistrikt Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 27 november 1896 berättigat Sundbo härads väghållningsskyldige att intill 1900 års slut af hvarje fartyg, som passerade ifrågavarande broar och som vore af den storlek, att bron behöfde för fartygets genomfart öppnas, uppbära hvarje gång en avgift af 50 öre.

För skjutsanstalternas antal och legan derstädes samt antalet utgångna hästar redogöres i tabell 2.

Skjutsanstalternas antal uppgick under föregående femårsperiod till 44, men, som skjutsstationerna vid Loka och Södra Bredsjö indrogos med 1890 års utgång, funnos vid denna periods början i länet endast 42 skjutsanstalter, af hvilka 20 voro gästgifverier och 22 skjutsstationer. Utaf skjutsanstalterna voro i städerna 2 gästgifverier och 2 skjutsstationer.

Med stöd af 26 § i gällande skjutsstadga har Konungens Befallningshafvande den 8 oktober 1892 förordnat om inrättande af skjutshållning från och med år 1893 vid Karlskoga jernvägsstation å nordvestra stambanan. Skjutsavgiften utgick derstädes till 1895 års slut med 1 krona 50 öre för häst och nymil.

Skjutsen är vid alla länets skjutsanstalter ställd på entreprenad. Skjutsanstalt, der enligt 26 § i skjutsstadgan högre lega än den för länet bestämda maximilegan 1 krona 50 öre finge förekomma, har icke varit anordnad. Från och med år 1896 utgår dock vid Karlskoga skjutsstation legan med 1 kr. 90 öre per häst och nymil. Nya entreprenadtiden vid denna skjutsstation tilländagår den 31 december 1898.

Sedan entreprenadauktioner å öfvertagande för fem år, räknadt från den 1 januari 1896, af skjutshållningen vid skjuts-

anstalterna inom länet, med undantag af nämnda Karlskoga skjutsstation, blifvit hållna och Konungens Befallningshafvande till länets landsting för pröfning i öfverensstämmelse med 15 § i skjutsstadgan öfverlemnad de auktionsprotokoll, hvilka afsågo skjutsanstalter, der särskildt bidrag utöfver maximilegan fordrats för skjutsens uppehållande, har, efter det Landstinget i fråga om entreprenadbidragens belopp fattat beslut, Konungens Befallningshafvande vid pröfning af besluten funnit skäligt dem godkänna.

Följande *tabell S* redovisar *entreprenadbidragen* för hvar och en af länets skjutsanstalter under åren 1891—1895 och 1896—1900. Dessa bidrag utgå med lika andelar af staten och länet.

Tab. S. *Entreprenadbidragen vid Örebro läns skjutsanstalter åren 1891—1900.*

Skjutsanstaltens namn.	Årligt entreprenadbidrag.	
	Åren 1891—1895. Kronor.	Åren 1896—1900. Kronor.
<i>a) I Öster-Nerikes fögderi.</i>		
Vintrosa-Sanna gästgifveri	365	350
Mosås skjutsstation	325	10
Dylta »	370	195
Glanshammars gästgifveri	330	300
Lennäs »	300	300
Kilsmo »	794	750
Pålsboda »	600	350
Iljortqvarns skjutsstation	800	800
Torsta » vid Åbylund	300	170
<i>b) I Vester-Nerikes fögderi.</i>		
Skalltorps skjutsstation	150	150
Råå gästgifveri	400	400
Mariedams skjutsstation	400	100
Lerbücks gästgifveri	600	700
Hallsbergs »	400	—
Svartå »	600	1,000
Edsbergs-Sauna »	145	400
Lekhyttans »	500	295
Vretstorps » vid Vretstorps station	520	—
Laxå skjutsstation	300	300
<i>c) I Nora fögderi.</i>		
Grythyttedens gästgifveri	280	500
Nyttorps skjutsstation	400	400
Kjerfvingeborns skjutsstation	200	300
Hjulsjö gästgifveri	450	600
Jernboås skjutsstation vid Tofsbörd	295	175
Greksåsars skjutsstation	260	325
Vikersviks »	230	190
Bregårdens gästgifveri	270	290
Bjurtjärns skjutsstation vid Brunstorp	275	350
Vestra Kedjeåsens skjutsstation	75	300

Skjutsanstaltens namn.	Årligt entreprenadbidrag.	
	Åren 1891—1895. Kronor.	Åren 1896—1900. Kronor.
d) I Lindes fogderi.		
Laxbro gästgifveri	1,000	1,200
Högfors skjutsstation	400	400
Storå > (gästgifveri år 1896)	700	800
Ramsbergs gästgifveri	550	400
Hägernäs skjutsstation	400	200
Fellingsbro gästgifveri vid Fellingsbro jernvägsstation	200	—
Sällinge skjutsstation	100	100
Ullersätters >	55	—
Blixterboda >	85	150
e) I städerna.		
Örebro skjutsstation	—	—
Askersunds gästgifveri	800	800
Nora >	550	550
Lindesbergs skjutsstation (gästgifveri år 1896)	900	550
Samtliga 42 skjutsanstalter	16,674	15,150

Af tabellen framgår, att entreprenadbidrag under perioden 1891—1895 förekommit vid alla skjutsanstalter utom vid Örebro skjutsstation, men att under perioden 1896—1900 dylikt bidrag icke erlagges vid Hallsbergs gästgifveri, Vretstorps gästgifveri, Fellingsbro gästgifveri, Ullersätters skjutsstation och Örebro skjutsstation. Skjutslegan utgår vid Örebro skjutsstation med 1 kr. 10 öre och vid Hallsbergs gästgifveri med 1 krona för mil, men vid öfriga skjutsanstalter i länet utom Karlskoga med 1 kr. 50 öre för mil. Under perioden 1891—1895 var legan äfven vid Hallsberg den vanliga.

Kungsskjuts har under perioden icke förekommit och kronoskjuts endast helt obetydligt. De kronoskjutshästar, som erforderats, hafva i allmänhet anskaffats hos vederbörande skjutsentreprenörer.

Inom Örebro län funnos vid 1890 års utgång 10 postkontor och 87 poststationer, eller tillsammans 97 *postanstalter*. Under denna period hafva tillkommit 6 poststationer, så att vid 1895 års slut funnos inom länet 10 postkontor och 93 poststationer, eller tillsammans 103 *postanstalter*. I fall länets yttinnehåll och invånareantal jemnt fördelas mellan länets *postanstalter*, finner man, att vid 1890 års slut å hvarje *postanstalt* belöpte ett område af 93·53 kvadratkilometer och 1,882 personer, under det att vid 1895 års utgång å hvarje *postanstalt* belöpte 87·99 kvadratkilometer och 1,833 personer. Häraf synes, att postväsendet inom länet äfven under denna period ganska mycket utvecklats. Sammanställes nämnda förhållande mellan antalet fasta *postanstalter* samt arealen och folkmängden inom länet med förhållandet inom hela riket, finner man detsamma för Örebro län ganska gynnsamt, då vid 1895 års slut inom hela riket kom en *postanstalt* å 190·76 kvadratkilometer och 2,139 personer.

Under år 1895 utgjorde antalet till postbefordran aflemnade försändelser inom länet 4,569,082, eller i medeltal 24 försändelser

å hvarje invånare. De försändelser, hvilka aflemnats direkt till *postanstalterna* å jernväg och till ångbåtspostexpeditionerna, äro häri icke inberäknade.

I fråga om länets *postanstalter* i öfrigt och dess telegrafstationer samt deras utveckling under perioden får Konungens Befallningshafvande hänvisa till Kungl. Generalpoststyrelsens och Kungl. Telegrafstyrelsens årligen utkommande statistiska berättelser.

Beträffande de inom länet befintliga *telefoninrättningar* får Konungens Befallningshafvande äfven hänvisa till Kungl. Telegrafstyrelsens årliga redogörelser beträffande detta kommunikationssätt. Under denna period hafva de flesta enskilda telefonföreningar i länet öfverlåtit apparater, ledningar m. m. åt staten eller ock fattat beslut om dylik öfverlåtelse.

Sedan under år 1896 såväl Nora som Grythytte och Hellefors telefonföreningar ingått i statens telefontät, återstå numera inom länet endast två enskilda telefonföreningar, nämligen Karlskoga telefonförening och Fellingsbro telefonförening, af hvilka dock den sistnämnda under år 1896 beslutit att söka inträde i statens telefontät, derest ett visst antal abonnenter anmäla sig härtill.

Under denna period hafva åtskilliga i länet befintliga *vattenfall* tagits i användning för *elektriska kraftanläggningar*. Konungens Befallningshafvande vill här lemna en kortfattad redogörelse för de mest betydande af dessa arbeten.

Vid Karlslund i Långbro socken äro elektriska ledningar från dynamo i Karlslunds qvarn anbragta till gården dels för belysning och dels för drifvande af tröskverk och tegelbruk.

Under år 1895 har vid Frötuna i Götlunda socken anlagts en elektrisk kraftledning, som förser bostäder, stallar och ladugårdar med elektriskt ljus och äfven drifver en pumpinrättning för torrläggning af vattensjuk mark.

Under år 1895 har Hellefors bruks aktiebolag i Hellefors socken låtit vid Risforsen anbringa två elektriska generatorer, hvardera om 400 effektiva hästkrafter, för drifvande af brukets omkring 7 kilometer derifrån belägna trämassfabrik.

Under år 1895 har Stripa grufbolag låtit vid det i Storån belägna vattenfall vid Flögfors f. d. kopparverk i Lindes och Ramsbergs härad uppföra en elektrisk kraftstation för 400 effektiva hästkrafter. Häraf äro 80 hästkrafter å tio år uthyrda till Bångbro rörverk och Kärrgrufve bolag och återstoden skall användas för belysning vid Stripa grufva och drifvande af der befintliga uppfordringsverk och bormaskiner. Kostnaden för arbetet i sin helhet beräknas uppgå till 120,000 kronor.

Vid Kåfalla bruk i Fellingsbro socken är elektrisk anläggning verkställd för belysning och drifvande af tröskverk m. m. å bruket.

Under år 1892 anlades vid Kafveltorp i Nya Kopparbergs kyrkoby en elektrisk ljusledning för en kostnad af 23,000 kronor. Anläggningen, som för närvarande håller i längd 3 kilometer, har två dynamomaskiner, hvardera om 30 hästkrafter, och är afsedd för 700 lampor, hvilka till största delen äro tagna i bruk.

Vid Högfors, Stjernfors, Ställdalens och Skogaholms bruk har under perioden elektrisk belysning anordnats.

För de elektriska anläggningar, som företagits i Örebro, lemna Konungens Befallningshafvande redogörelse i sammanhang med här nedan lemnade meddelanden angående nämnde stad.

B) **Sjökommunikationer.** Häre har någon egentlig förändring under denna period ej inträffat. På sätt i föregående femårsberättelse omnämmts, har Örebro stad genom Örebro kanal och sluss kommit i direkt förbindelse med Hjelmaren.

Ångbåtskommunikationerna mellan Örebro och Stockholm öfver Hjelmaren, Hjelmarekanal och Mälaren besörjas af Örebro nya rederiaktiebolag med ångfartygen Örebro I om 103 ton och Örebro II om 160 ton. Dessutom underhåller samma bolag, som under femårsperioden inköpt från ett bolag inom Södermanland ångfartyget Gustaf Lagerbjelke om 61 ton, med denna ångbåt regulier förbindelse mellan Örebro—Odensbacken och Skogstorp samt Skogstorp, Odensbacken och Stockholm jemte mellanliggande hamnar. Godstrafiken å Hjelmaren, som är högst betydlig, uppehålls till största delen af nämnda bolag, som härför använder bogserbåtarna Nerike och Hjelmaren, den förra om 1643 och den senare om 1136 ton, äfvensom 20 lastpramar. Någon liffigare segelfart förekommer numera ej å Hjelmaren och landtmännens sjöfart derstädes är ock högst obetydlig.

Sjöfarten å Vettern är fortfarande rätt betydlig. Sjökommunikationerna mellan Askersund samt Motala, Vadstena, Jönköping och Göteborg samt mellanliggande stationer har under perioden underhållits af ångfartygen Vettern n:o 1 och Vettern n:o 2 samt Örn och Östern, af hvilka dock Östern numera förlit. Af dessa ångfartyg egas de två första af bolag i Askersund, men de andra af personer inom andra län. Mellan Askersund och Stockholm har under seglationstiden regelbunden förbindelse uppehållits af ångfartyget Esaias Tegnér, som under perioden inköpts af ett bolag i Askersund. Härförutom hafva åtskilliga mindre ångfartyg anlutit Askersund i och för försling af gods. Mellan grufbolaget Vieille Montagnes hamn vid Amneberg och Göteborg eger fortfarande rum en mycket liffig trafik, som uppehålls af bolagets två ångfartyg Vieille Montagne n:o 1 och Vieille Montagne n:o 2, hvardera om 118 ton. Äfven Harge aktiebolag har en egen ångbåt, Harge om 9 ton, som användes för transport af tegel och kalk från nämnda bolags fabriker vid Bastedalen till andra trakter.

Förutom nämnda ångfartyg finnas 11 seglande fartyg, hvilka tillhöra personer i Hammars socken och användas för fraktfart å Vettern.

I öfrigt får Konungens Befallningshafvande hänvisa till Kungl. Kommerskollegii årsberättelser angående inrikes sjöfart och handel.

Genom särskilda kungörelser den 13 oktober 1894 utfärdade Konungens Befallningshafvande, enligt bemyndigande i nådigt bref den 21 september 1894, de af Kungl. Maj:t genom samma nådiga bref fastställda *taxor* dels å afgifter för begagnande af Örebro hamn, kanal och sluss samt dels å hamnavgifter i staden Askersund, hvilka taxor skola tjena till efterrättelse till 1899 års utgång.

Jemlikt föreskrift i nådigt bref den 14 september 1894 har Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium den 9 oktober samma år utfärdat taxa å afgifter för begagnande af Hjelmarekanal att tjena till efterrättelse intill slutet af år 1899.

För begagnande af *Knappfors sluss* i Karlskoga härad har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 12 oktober 1894 fastställt taxa att tjena till efterrättelse intill 1899 års utgång. Angående trafiken derstädes har Konungens Befallningshafvande erhållit följande redogörelse:

	Fraktbelopp. Kilogram.	Slussinkomster. Kronor.	Årliga omkostnader. Kronor.	Utdelning till aktieägare. Kronor.	Reparationsfondens belopp. Kronor.
År 1891	736,920	221.38	455.48	400	—
» 1892	1,528,080	397.01	2,072.40	400	—
» 1893	1,259,420	333.43	868.31	400	—
» 1894	1,293,500	385.01	454.68	400	—
» 1895	921,720	295.42	289.84	400	7,000

För öfriga inom länet befintliga transportleder får Konungens Befallningshafvande hänvisa till föregående berättelser.

Bruttoinkomsten af Örebro hamn, kanal och sluss uppgick under år 1895 till 18,804 kr. 66 öre. Efter afdrag af omkostnaderna var behållningen 13,852 kr. 4 öre, hvadan kanalen nämnda år lemnade 2465 procent å anläggningskostnaden.

C) **Sjöfart och handel.** Antalet af de till *inrikes sjöfart* använda seglande fartyg af mer än 10 tons dräktighet och ångfartyg, tillhörande landtmän inom Örebro län, utgjorde år 1895: 22 seglande fartyg af tillsammans 983 tons dräktighet samt 11 ångfartyg af 285.37 tons dräktighet och 104.2 hästkrafter. Å dessa fartyg funnos 20 skeppare och 64 man sjöfolk, de der voro i sådan egenskap mantalsskrifne.

Å landet inom Örebro län funnos år 1895: 288 *handlande*, bland hvilka 257 män och 31 kvinnor, och voro hos dem anstälde 123 män och 7 kvinnor. Den dessa handlande påförda bevilling i och för rörelsen uppgick till 3,158 kr. 27 öre.

Den s. k. gårdfarihandeln bedrivs ungefär i samma utsträckning som förut. Under år 1895 har Konungens Befallningshafvande lemnat tillstånd åt 63 personer att idka dylik handel.

I afseende å de hufvudsakligaste afsättningsorterna utom länet för dess alster af landt- och bergsbruket har någon nämnvärd förändring ej inträffat, hvarför Konungens Befallningshafvande åberopar, hvad i föregående berättelser härom blifvit omfördt.

Varuutbytena inom länet ske fortfarande hufvudsakligen å *marknader och torgdagar*. I afseende å marknader har under denna period någon förändring ej inträffat, utan hållas fortfarande de marknader, som i föregående berättelser äro omnämnda.

Genom resolution den 5 augusti 1891 har Konungens Befallningshafvande tillåtit och bestämt, att möten för försäljning af kreatur och landtmannaprodukter må tillsvidare hållas å marknadsplatsen vid Pålshoda två gånger om året, nämligen första helgfria tisdag i juni och december månader.

Genom resolution den 20 maj 1892 har Konungens Befallningshafvande förordnat, att torgdagar, afsedda uteslutande för försäljning af alster af ortens jordbruk, ladugårdsskötsel och hemslöjd må tillsvidare andra lördagen i hvarje månad eller, om helgdag då inträffar, nästföregående helgfria dag hållas vid Svartå jernvägsstation å platsen mellan godsmagasinet och sjön Stora Björken, dock med vilkor bland annat att försäljningen slutar så tidigt på dagen, att platsen kan vara afrojd till klockan 2 eftermiddagen.

De af Konungens Befallningshafvande den 24 januari 1885 utfärdade särskilda ordningsföreskrifter i afseende å de å länets landsbygd medgifna torgdagar och kreaturmöten tillämpas fort-

farande och hafva i väsentlig mån bidragit till, att god ordning upprätthålles vid desamma.

För uppskattade litertalet af *brännvin* samt andra brända och destillerade spirituösa drycker, som under hvarje af förevarande fem år ansetts komma att utskänkings- och minuteringsvis inom länet *försäljas*, utskänkings- och minuteringsstälernas antal å landet och i städerna samt beloppen af de för denna handel debiterade afgifter redogöres i nedanstående *tabell T*.

Utskänkings- och utminuteringsrörelsen har under femårsperioden bedrifvits i Örebro under hela tiden och i Nora under försäljningsåren den 1 oktober 1890 till och med den 30 september 1892 utaf för ändamålet särskildt bildade bolag, hvar- emot i Lindesberg alla åren ifrågarvarande rörelse genom auktion upplåtits åt enskilda personer. I Askersund har under perioden sistnämnda förhållande egt rum till den 1 oktober 1895, då utskänkings- och utminuteringsrörelsen i staden öfvertogs af ett för ändamålet bildadt bolag.

Beloppen af försäljningsbolagens i Örebro och Nora vinst- medel, erlagda till fördelning mellan Landstinget, Hushållnings- sällskapet och stadskommunerna, hafva under periodens olika år utgjort, i kronor:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Örebro	127,000	136,500	156,500	186,500	168,000
Nora	2,800	5,160	5,160	—	—

Slutligen får Konungens Befallningshafvande, hvad angår de särskilda belopp af minuthandels- och utskänkingsmedel, hvilka under hvarje af åren 1891—1895 blifvit utbetalda till länets städer, socknar, landsting och hushållningssällskap, hänvisa till följande tabell:

	Statskontoret. Kr.	U t b e t a l d a t i l l			
		städer. Kr.	socknar. Kr.	landsting. Kr.	hus- hållnings- sällskap. Kr.
År 1891	56,044 33	84,653 12	1,307 25	40,572 84	20,285 41
» 1892	46,416 51	105,033 12	909 06	43,531 05	21,765 52
» 1893	60,387 14	126,224 90	804 33	53,547 52	26,773 75
» 1894	65,548 54	139,918 27	699 54	58,618 93	29,309 46
» 1895	61,206 43	127,984 38	710 04	54,257 36	27,128 67

5. Kamerala förhållanden.

I bifogade **tabell 3** redogöres för antalet hemman och lägenheter å landet, deras kamerala natur och brukningsdelar jemte

taxeringsvärden äfvensom för städernas jordar, hus och tomter jemte deras taxeringsvärden m. m.

Tab. T.

Brännvinsutskänkning och utminutering inom Örebro län, åren 1891—1895.

	År 1891.				År 1892.				År 1893.				År 1894.				År 1895.			
	Uppskattadt litertal för			Afgift. Kro- nor.	Uppskattadt litertal för			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal för			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal för			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal för			Afgift. Kronor.
	ut- skänk- ning.	minute- ring.	Summa.		ut- skänk- ning.	minute- ring.	Summa.		ut- skänk- ning.	minute- ring.	Summa.		ut- skänk- ning.	minute- ring.	Summa.		ut- skänk- ning.	minute- ring.	Summa.	
Edsbergs- Sanna gäst- gifvaregård ¹⁾	7,500	—	7,500	1,125	6,000	—	6,000	900	6,000	—	6,000	900	6,000	—	6,000	900	6,000	—	6,000	900
Porla helso- källa ²⁾ 4) . .	375	—	375	56	375	—	375	56	375	—	375	56	375	—	375	56	375	—	375	56
Loka helso- brunn ³⁾ 4) . .	—	—	—	—	500	—	500	75	300	—	300	45	300	—	300	45	400	—	400	60
Laxbro gäst- gifvaregård ⁵⁾	1,800	—	1,800	270	1,500	—	1,500	225	250	—	250	38	—	—	—	—	—	—	—	—
Landsbygden	9,675	—	9,675	1,451	8,375	—	8,375	1,256	6,925	—	6,925	1,039	6,675	—	6,675	1,001	6,775	—	6,775	1,016
Örebro ⁶⁾ . .	40,000	160,000	200,000	30,000	40,000	160,000	200,000	30,000	40,000	160,000	200,000	30,000	40,000	160,000	200,000	30,000	40,000	160,000	200,000	30,000
Askersund ⁷⁾ .	90,050	40,550	130,600	19,590	81,140	84,050	165,190	24,778	85,150	84,050	169,200	23,380	85,150	84,050	169,200	23,380	136,500	136,500	136,500	20,175
Nora ⁸⁾	60,000	—	60,000	9,000	76,400	80,050	156,450	23,468	76,400	80,050	156,450	23,467	76,400	80,050	156,450	23,468	158,900	158,900	158,900	23,835
Lindesberg ⁹⁾	39,500	40,000	79,500	11,925	75,500	75,100	150,600	22,590	75,500	75,100	150,600	22,590	75,500	75,100	150,600	22,590	100,200	86,500	186,700	28,005
Städerna	470,100	—	470,100	70,515	273,040	399,200	672,240	100,836	277,050	399,200	676,250	101,437	277,050	399,200	676,250	101,438	682,100	682,100	682,100	102,315
Hela länet	479,775	—	479,775	71,966	281,415	399,200	680,615	102,092	283,975	399,200	683,175	102,476	283,725	399,200	682,925	102,439	688,875	688,875	688,875	103,331

¹⁾ I Edsbergs socken. — ²⁾ I Skagershults socken. — ³⁾ I Grythyttans socken. — ⁴⁾ I utskänkingsrättighet för kortare tid. — ⁵⁾ I Ljusnarsbergs socken. — ⁶⁾ Under åren 1891—1894 10 ständiga och 4 tillfälliga utskänkingsrättigheter samt 1 minuteringsställe; under år 1895 ytterligare 1 tillfällig utskänkingsrättighet. — ⁷⁾ 4 ständiga utskänkingsrättigheter och 1 minuteringsställe. — ⁸⁾ 3 ständiga utskänkingsrättigheter åren 1891—1892 och 2 åren 1893—1895 samt 1 minuteringsställe alla år. — ⁹⁾ 1 utskänkingsrättighet och 1 minuteringsställe.

I motsvarande, vid föregående femårsberättelse fogade tabell upptogos icke de i samma berättelse omnämnda 2¹/₂ s. k. hyttetal i Nora fögderi, hvilka enligt i orten vanlig beräkning anses svara mot 10 mantal. I bilagda tabell hafva deremot berörda hyttetal medräknats bland länets mantal och upptagits såsom 10 mantal.

Genom Fellingsbro Vestmanlands-fjerdings läggande till länet med 1891 års ingång har mantalssumman inom länet derjemte ökats med 15¹/₂ mantal.

Till följd af anmärkning vid 1888 års jordeboksextrakt för Lindes fögderi har 1¹/₄ mantal inom Fellingsbro och Ramsbergs socknar, hvilket hemmantal blifvit i nämnda jordeboksextrakt för mycket uppfördt, i 1891 års extrakt från berörda fögderis jordebokssumma afförts.

På grund af nämnda förhållanden kommer den i föregående femårsberättelse upptagna mantalssumman att ökas med 24¹/₄ mantal.

Enligt förra femårsberättelsen utgjorde hemmanens i länet sammanräknade mantal, det oförmedlade 3,001.627 och det förmedlade 2,875.045. Om till dessa tal läggas 24¹/₄ mantal, eller förvandladt till decimalbråk 24.250, finner man, att slutsummorna blifva 3,025.877 och 2,899.295, det vill säga på 0.003 när de summor, som i tabellen återfinnas. Förenämnda obetydliga skillnad har antagligen uppkommit genom vanliga bråks förvandling till decimalbråk. Från ödesmål har icke något hemman blifvit under perioden upptaget.

De jordafsöndringar, hvarå Konungens Befallningshafvande under femårsperioden fastställt afgäld, hafva utgjort: 122 år 1891, 149 år 1892, 115 år 1893, 150 år 1894 och 149 år 1895, eller tillsammans 685, och således i medeltal 137 för hvarje år. Medeltalet jordafsöndringar under föregående period uppgick till 96.8, hvadan antalet dylika afsöndringar under denna period i hög grad ökats. Af dessa jordafsöndringar falla 206 inom Öster-Nerikes fögderi, 355 inom Vester-Nerikes fögderi, 10 inom Nora fögderi och 114 inom Lindes fögderi.

Inom Kumla och Hallsbergs socknar hafva ej mindre än 175 afsöndringar skett och af dessa faller allra största delen å de omkring Kumla och Hallsbergs stationer uppväxande samhällena. Under denna period har någon afsöndring icke egt rum inom Gräfve, Ödeby, Tångeråsa, Skagershults, Jernboås, Hjulsjö, Grythyttans, Hellefors och Bjurtjärns socknar.

På grund af bestämmelser i dels Kungl. Maj:ts nädiga bref den 29 maj 1874, dels Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegii cirkulär den 14 augusti 1874 och den 20 juni 1879, dels ock Kungl. Maj:ts nädiga skrivelser den 18 maj 1888 och den 29 maj 1891 till Kungl. Domänstyrelsen hafva under femårsperioden följande hemman blifvit försälda emot nedanstående belopp:

1:o.	Enligt kungl. brefvet den 4 november 1892 f. d. länsmansbostället 1/2 mtl Hökasta nr 3 i Fellingsbro socken emot . . .	kr. 13,300
2:o.	Enligt kungl. brefvet den 2 juni 1893 f. d. fanjunkarebostället 1/4 mtl Sarbäcken nr 1 i Fellingsbro socken emot . . .	> 16,600
3:o.	Enligt kungl. brefvet den 2 juni 1893 f. d. sergeantsbostället 1/4 mtl Högsätter nr 1 i Hidinge socken emot . . .	> 7,200
4:o.	Enligt kungl. brefvet den 2 juni 1893 f. d. furirsbostället 1/4 mtl Sörbotorp nr 1 i Nysunds socken emot . . .	> 9,050
5:o.	Enligt kungl. brefvet den 26 februari 1894 f. d. häradskrifvarebostället 1/2 mtl Vinala nr 4 i Sköllersta socken emot . . .	> 11,000
6:o.	Enligt kungl. brefvet den 11 maj 1894 f. d. första furirsbostället 1/4 mtl Sichelsta nr 4 i Kumla socken emot . . .	> 14,000
	Summa kronor	71,150

Vid 1895 års slut voro för statsverkets räkning utarrenderade 88 kronoegendomar. Deras sammanlagda mantal uppgick till 80⁷/₂₄, hvarjemte funnos en äng, Alnängen, en lägenhet Boglund, en utjord och tre f. d. löningsjordar. Taxeringsvärdet härå uppgick till 1,934,900 kronor.

Årliga arrendebeloppet härför utgjorde år 1895 för jord 1,599.001 hektoliter råg, 1,268.747 hektoliter korn och 57,336 kr. 20 öre i penningar samt för skog 264 kronor. Enligt markgång motsvarade nämnda rågkvantitet 12,792 kr. 31 öre och kornkvantiteten 9,151 kr. 1 öre.

Konungens Befallningshafvande har förordnat om rotering af

- 1:o. lägenheten Sörbykärr i Mosjö socken genom utslag den 20 juli 1892, fastställt af Kungl. Kammarkollegium den 11 april 1893;
- 2:o. 1/4 mtl Laxå nr 1 i Bodarne socken genom utslag den 6 oktober 1892, fastställt af Kungl. Kammarkollegium den 28 mars 1893;
- 3:o. 1 1/2 mtl Stora Lassåna nr 1 och 2 i Bodarne socken enligt utslag den 6 oktober 1892, fastställt af Kungl. Kammarkollegium den 28 mars 1893;
- 4:o. 1 mtl Läggesta nr 3 i Askersunds socken enligt utslag den 6 oktober 1892, fastställt af Kungl. Kammarkollegium den 28 mars 1893;
- 5:o. 1/2 mtl Hökasta nr 3 i Fellingsbro socken enligt utslag den 8 juni 1894, fastställt af Kungl. Kammarkollegium den 14 september 1894;
- 6:o. 1/4 mtl Sarbäcken nr 1 i Fellingsbro socken enligt utslag den 19 september 1895, fastställt af Kungl. Kammarkollegium den 17 december 1895.

Beträffande de under femårsperioden till skatte lösta hemmansdelar får Konungens Befallningshafvande hänvisa till följande tabell:

	Antal.	Skatteköpeskilling. Kronor.	Vadstena krigsmanskassa. Kronor.
År 1891	11	50.92	3.07
> 1892	7	48.09	2.92
> 1893	16	113.11	6.81
> 1894	14	108.58	6.53
> 1895	35	124.44	7.54
Summa	83	445.09	26.87

Sammanlagda mantalet af berörda skatteköpta delar utgjorde 5¹¹¹⁵/₁₀₅₈₄.

På grund af bestämmelserna i Kungl. Maj:ts nädiga kungörelse den 3 februari 1888 angående viss ersättning af statsmedel till egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst, hafva af statsmedel utbetalts 867 kr. 74 öre under år 1891, 988 kr. 9 öre år 1892, 984 kr. 95 öre år 1893, 1,268 kr. 69 öre år 1894 och 1,540 kr. 93 öre år 1895, eller tillsammans under perioden 5,650 kr. 40 öre.

För egendomar af fideikommissnatur redogöres i bifogade tabell 4.

Någon förändring i fideikommissrätten till de inom länet befintliga fideikommissen har under denna period ej inträffat.

Under denna period hafva med Kungl. Maj:ts tillstånd 20 skattefrälseräntor, tillhöriga Cronhielmiska fideikommisset Flostas, blifvit fideikommisset fransälda och af statsverket inlösta för ett belopp af 74,940 kronor.

Egendomar, tillhörande inhemska aktiebolag, och egendomar, tillhörande främmande magters undersåtar under år 1895, finnas upptagna i bifogade tabeller 5 och 6.

Antalet sökta och avslutade laga skiften inom Örebro län under denna femårsperiod har utgjort:

	Sökta.	Afslutade.
År 1891	1	6
> 1892	4	2
> 1893	4	3
> 1894	5	—
> 1895	8	4
Tillsammans	22	15
Medeltal för år 1891—1895	4·4	3·0
> > > 1886—1890	4·8	3·4

Förenämnda avslutade laga skiften under denna femårsperiod hafva omfattat följande förmedlade mantal och egovidder, de senare uttryckta i hektar, af här nedan upptagna olika egoslag, nämligen:

	Mantal.	Åker.	Äng.	Odlingsbar mark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa. Hektar.
År 1891	1·875	146	12	13	1,192	4	1,967
> 1892	2·750	160	33	4	76	1	274
> 1893	2·750	435	33	—	1,212	124	1,804
> 1894	—	—	—	—	—	—	—
> 1895	4·000	284	75·2	—	547·8	3·5	910·5
Summa	11·375	1,025	153·2	17	3,027·8	132·5	4,355·5

Medeltal för år utgjorde af skiftade mantal 2·275 och af skiftad egovidd 871·1 hektar. För jemförelse med näst föregående femårsperiod antecknas, att derunder samma slags förrättningar omfattat i medeltal för år skiftade mantal 2·925 och skiftad egovidd 651 hektar.

Vid ofvannämnda under femårsperioden avslutade laga skiften hafva egolotter utbrutits till följande antal delegare:

	Qvarboende, som hvar för sig fått			Utflyttade, som hvar för sig fått		
	1 skifte.	2 skiften.	3 skiften.	1 skifte.	2 skiften.	3 skiften.
	År 1891	4	7	1	6	3
> 1892	4	—	—	—	—	—
> 1893	17	5	—	—	—	—
> 1894	—	—	—	—	—	—
> 1895	14	4	—	4	1	—
Summa	39	16	1	10	4	—

således summa qvarboende delegare 56 och utflyttade delegare 14. Under samma år utgjorde de utlagda skiftena tillsammans 92.

För de under ifrågasvarande femårsperiod avslutade laga skiften hafva, enligt från vederbörande landtmätare hit inkomna uppgifter, omkostnaderna uppgått till följande belopp i kronor:

	Landtmätare o. godemän.	I öfrigt.	Summa. Kronor.
År 1891	6,847	2,739	9,586
> 1892	1,246	6	1,252
> 1893	3,809	601	4,410
> 1894	—	—	—
> 1895	4,259	1,847	6,106
Summa	16,161	5,193	21,354

Medeltal för år af omkostnaderna vid laga skiften under denna femårsperiod har således uppgått till 4,270 kr. 80 öre. Under föregående femårsperiod utgjorde samma medeltal 3,499 kronor.

Till understöd af allmänna medel för utflyttningar i följd af laga skiften under denna femårsperiod har från länets landskontor enligt derstädes erhållen upplysning utanordnats år 1892 ett belopp af 225 kronor.

Enligt en af förste landtmätaren i länet upprättad tablå, utvisande det allmänna skiftesverkets i Örebro län ställning den 31 december 1895, hvilken likväl, i anseende till frågans beskaffenhet, icke kunnat grundas på annat än sannolikhetsberäkning, skulle laga skiften vara att påräkna å alla egorna till 89·303 mantal samt å inegorna till 7·816 mantal och å utegorna eller afrösningsjorden till 4·253 mantal.

Af hemmanskyfningar hafva under nu ifrågasvarande femårsperiod följande antal avslutats:

	Antal.	Omfattande		Delegare.
		mantal.	hektar.	
År 1891	17	6·186	1,227	71
> 1892	17	4·103	1,215	59
> 1893	15	7·956	893	40
> 1894	14	2·658	490	37
> 1895	19	3·392	531	64
Summa	82	24·245	4,296	271

Medeltal förrättningar under perioden har således varit 16·4, omfattande 4·849 mantal och 859·2 hektar med 54 delegare. Af sådana skiftesförrättningar avslutades under föregående femårsperiod i medeltal per år 21, omfattande 6·168 mantal och 2,261·2 hektar med 79 delegare.

Utom ofvan ofvannämnda skiftesförrättningar har länets landtmäteripersonal, som i medeltal utgjorts af fem på eget ansvar arbetande landtmätare jemte en å två medhjelpare, under ifrågasvarande period handlagt åtskilliga andra förrättningar, såsom arealafmätningar, rågångsutstakningar, egoutbyten, vägdelningar, skiften af landvinningar eller andra samfälda mindre delar af skifteslag, upprättande af förslag till mantalssättning eller årlig afgäld å från hemman sålda delar m. m. Af sådana förrättningar avslutades under år 1891: 30, under år 1892: 62, under år 1893: 25, under år 1894: 33 och under år 1895: 29, eller under alla fem åren tillsammans 179, hvilket i medeltal gör per år 35·8 förrättningar. Under föregående femårsperiod utgjorde medeltalet dylika förrättningar 46.

Af alla de under denna femårsperiod avslutade landtmäteriförrättningar, hvilkas antal utgjort 276, hafva endast 4 varit beroende af rättegång efter avslutningen, d. v. s. ej 1·5 procent af alla förrättningar.

Beträffande särskildt sådana förrättningar, som föranledts af föreskrifterna i lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879, må anmärkas, att under denna femårsperiod utfärdats endast 1 förordnande för landtmätare, men att förordnanden till alla öfriga dylika förrättningar meddelats statens landbruksingeniör, och utgör deras antal under perioden tillsammans 51, eller i medeltal för år 10.2.

Ehuru någon fullständig redogörelse för Landstingets och kommunernas finanser numera icke skall inflyta i denna berättelse, torde dock, i likhet med hvad vid föregående berättelse egt rum, Konungens Befallningshafvande böra lemna den öfersigt af Landstingets verksamhet, som kan inhemtas af här i tabell U bifogade utdrag af Landstingets räkenskaper för åren 1891—1895.

Tab. U.

Örebro läns landstings finanser åren 1891—1895.

	År 1891. Kr.	År 1892. Kr.	År 1893. Kr.	År 1894. Kr.	År 1895. Kr.		År 1891. Kr.	År 1892. Kr.	År 1893. Kr.	År 1894. Kr.	År 1895. Kr.
Debet.											
Ingående tillgångar.											
Inventarier	573.15	581.15	581.15	581.15	581.15	Sinneslöa barn	4,800 —	4,800 —	4,800 —	4,800 —	4,800 —
Fordringar och kontant .	30,568.03	39,470.54	37,661.40	55,991.42	84,348.44	Skogskolan vid Presterud .	500 —	433 —	433 —	433 —	433 —
Fastighet: lasarettet . .	—	—	—	—	120,000 —	Sjuksköterskelever . . .	—	—	—	—	195.85
Inkomster.						<i>Folkundervisning.</i>					
Statsanslag	—	415 —	—	395 —	—	Folkskoleinspektören . .	600 —	600 —	600 —	600 —	600 —
Räntor ¹⁾	470.54	528.60	664.03	1,290 —	1,014.63	Folkhögskolor	3,000 —	3,000 —	3,000 —	3,000 —	3,000 —
Utskännings- och minuteringsavgifter ²⁾	54,736.33	56,519.96	63,916.61	68,113.79	75,035.01	Bildande af lärarienor .	3,000 —	3,000 —	3,000 —	3,000 —	3,400 —
Sjukvårdsbidrag från lasarettet	6,735 —	10,018.40	9,912 —	—	—	Anordnande af läraremöte	—	100 —	—	—	—
Lasarettet (deponerade medel)	—	—	—	37,402.77	—	<i>Jordbruk o. binäringar.</i>					
Återlemnade medel . . .	83.49	250 —	—	—	—	Svenska mosskulturföreningen	—	400 —	400 —	400 —	400 —
Hyror från gamla lasarettet	—	—	—	—	784.84	Skogsodlingens befrämjande	—	915 —	500 —	895 —	700 —
Summa inkomster ³⁾	62,025.36	67,731.96	74,492.64	107,201.56	76,834.48	Fiskerinäringens befrämjande	500 —	500 —	500 —	500 —	500 —
Utgående skulder	470.83	—	—	121,224.86	80,000 —	Rofäljurs dödande ¹⁰⁾ . .	3,306 —	4,484.30	3,754.50	4,293.70	4,613.90
Summa debet	93,637.37	107,783.65	112,735.19	284,998.99	361,764.07	Veterinär läkare ¹¹⁾ . . .	2,300.01	2,862.51	2,987.49	3,362.50	3,362.50
Kredit.						<i>Allmän ordning och diverse.</i>					
Ingående skulder	—	470.83	—	—	121,224.86	Bevarande af fornminnen	500 —	500 —	500 —	500 —	500 —
Utgifter.						Komiterade för skjuts- o. väghållningsbesvären	—	—	—	—	407.61
<i>Helsovård.</i>						<i>Afskrifningar</i>	25.37	—	—	—	281.15
Sjukvårdsbidrag till länsjukhusen ⁴⁾	6,735 —	10,018.40	9,912 —	10,698.80	9,844 —	<i>Förvaltningskostnader.</i>					
Lasarettsdirektionen . . .	—	—	—	12,000 —	3,000 —	Arfvoden till landstingets tjänstemän och betjening ¹²⁾	755 —	760 —	900 —	905 —	930 —
Läkarepension	—	3,000 —	3,000 —	3,000 —	3,000 —	Resekostnader ¹³⁾	759.70	908.81	647.68	1,107.57	650.74
Lasarettet ⁵⁾	15,000 —	17,000 —	4,205 —	13,928 —	5,330.58	Hyror och lyse ¹⁴⁾	232 —	233.50	262.25	322 —	287 —
Eugeniahemmet i Stockholm ⁶⁾	450 —	600 —	600 —	450 —	450 —	Landstingstidskriften . .	192 —	192 —	192 —	192 —	192 —
Porla brunnsinrättning . .	500 —	500 —	500 —	500 —	500 —	Annonser, tryck m. m. ¹⁵⁾	455.60	687.97	729.05	723.34	855.99
Loka do	500 —	500 —	500 —	500 —	500 —	Summa utgifter ¹⁶⁾	53,585.68	69,070.27	56,162.62	80,069.40	63,792.31
<i>Undervisning.</i>						Utgående tillgångar.					
Tekniska skolan	500 —	500 —	500 —	500 —	500 —	Inventarier	581.15	581.15	581.15	581.15	300 —
Stöjskolor ⁷⁾	5,000 —	6,000 —	6,000 —	6,000 —	6,000 —	Fordringar o. kontanter	39,470.54	37,661.40	55,991.42	84,348.44	56,446.90
Blindskolorna i Vexjö o. Tomtebodas ⁸⁾	450 —	600 —	600 —	150 —	675 —	Fastighet: lasarettet . .	—	—	—	120,000 —	120,000 —
Döfstuminstitutet i Skara .	375 —	150 —	150 —	150 —	—	Summa kredit	93,637.37	107,783.65	112,735.19	284,998.99	361,764.07
Döfstumskolan ⁹⁾	3,150 —	5,824.78	6,989.65	7,158.49	7,882.99						

¹⁾ Årligt medeltal 793.56 kr. — ²⁾ D:o 63,664.34 kr. — ³⁾ D:o 77,657.67 kr. — ⁴⁾ D:o 9,441.64 kr. — ⁵⁾ D:o 11,092.72 kr. — ⁶⁾ D:o 510 kr. — ⁷⁾ D:o 5,800 kr. — ⁸⁾ D:o 495 kr. — ⁹⁾ D:o 6,201.18 kr. — ¹⁰⁾ D:o 4,090.48 kr. — ¹¹⁾ D:o 2,975 kr. — ¹²⁾ D:o 850 kr. — ¹³⁾ D:o 814.90 kr. — ¹⁴⁾ D:o 267.35 kr. — ¹⁵⁾ D:o 630.39 kr. — ¹⁶⁾ D:o 64,536.06 kr.

6. Politi.

Uti föregående femårsberättelser har Konungens Befallningshafvande redogjort för Hallsbergs municipalsambälles och Nya Kopparbergs kyrkobys utveckling samt de stadgar, som för dessa samhällen utfärdats. Under denna period hafva några nya stadgar för samhällena ej utfärdats. Deremot hafva från båda samhällena, hvilka befinna sig i en rask utveckling, underdåniga ansökningar blifvit gjorda, att de måtte blifva sjelfständiga *köpingar*, oberoende af de socknar, inom hvilka de äro belägna. Dessa ansökningar äro för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts nådiga pröfning.

På framställning af Kumla sockens kommunalnämnd och med stöd af 31 § i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 har Konungens Befallningshafvande den 10 juni 1895 utfärdat en särskild *helsovårdsordning* för Kumla stationssamhälle.

På grund af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 26 juni 1885 utfärdade Konungens Befallningshafvande under samma år *byggnads- och brandordningar* att gälla för det område af Karlskoga kyrkoby, som funnes närmare beskrifvet och utmärkt å en af Fr. Kahlow under år 1884 upprättad karta. Nästan omedelbart efter det att dessa stadgar börjat tillämpas, visade det sig, att byggnadsverksamheten i kyrkoby till stor del förlades utom berörda område, hvarigenom densamma undandrogs nödig kontroll. Då härtill kom, att områdets gränser i öster och vester voro så oegentliga, att en regelbunden plan för områdets bebyggande svårigen kunde uppgöras och dessutom brandväsendet inom området vore synnerligen otillfredsställande derigenom, att området ej förfogade öfver strand vid den närbelägna sjön Möckeln, beslöto områdets inbyggare att göra ansökan om, att ett visst angränsande område, som funnes närmare angifvet å en af ingenjören K. A. Ekman under år 1894 upprättad karta, måtte läggas till kyrkoby och förutnämnda stadgar förklaras gällande äfven å det tillagda området. Sedan Konungens Befallningshafvande den 12 december 1894 förklarar, att byggnads- och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla äfven å den ifrågasatta utvidgningen af området, och underställt detta beslut Kungl. Maj:ts pröfning, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 24 maj 1895 gillat det underställda beslutet och förklarar, att de hufvudgrunder, som genom nådiga brefvet den 26 juni 1885 stadgats för tillämpning af nämnda stadgar å visst område vid samma kyrkoby, skulle gälla för hela området derstädes, äfvensom uppdragit åt Konungens Befallningshafvande att, med tillämpning af berörda hufvudgrunder, utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet. Härefter har Konungens Befallningshafvande den 28 mars 1896 utfärdat brand- och byggnadsordning för det tillagda området.

Med stöd af 31 § helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 har Konungens Befallningshafvande den 21 april 1894 utfärdat helsovårdsordning för Karlskoga kyrkoby.

Uti Kungl. Civildepartementets publikationer angående *försäkringsväsendet* i riket finnas fullständiga redogörelser såväl för brandförsäkrings- och kreatursförsäkringsrättningarnes i länet verksamhet under denna period som ock angående den verksamhet, som utvecklats af Bolaget inom Örebro län till försäkring mot hagelskada samt Ränste- och kapitalförsäkringsanstalten i Örebro län, hvarför Konungens Befallningshafvande i fråga härom får hänvisa till nämnda publikationer.

K. M:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Örebro län.

För de inom länet befintliga *fromma stiftelser, stipendiefonder, pensions- och sjukkassar* samt dermed jemförliga inrättningar redovisas i bifogade **tabell 7**.

Motsvarande tabell i förra berättelsen upptog följande antal stiftelser, nämligen för länet samfäldt 2, för landsbygden 233, för Örebro stad 124, för Askersund 9, för Nora 33 och för Lindesberg 11 samt för militärstaten 3, eller tillsammans 415.

Bilagda tabell upptager följande stiftelser, nämligen för länet samfäldt 3, för länets landsbygd 270, för Örebro 133, för Askersund 12, för Nora 33, för Lindesberg 11 samt för militärstaten 3, eller tillsammans 465.

Olikheten ifråga om antalet stiftelser för länet samfäldt beror derpå, att Örebro läns skyddsförening, som förut omnämmts under Örebro, numera upptagits bland stiftelserna för länet samfäldt.

Beträffande stiftelserna för länets landsbygd får Konungens Befallningshafvande nämna, att »Vedevågs bruks understöds-kassa» och »Kafveltorps sjukkassa», hvilka upptagits i förra berättelsen, under denna period upphört. Deremot hafva »Lindströmska fonden», Hans Gyllanderska donationen» i Edsbergs socken och »Bolaget Vieille Montagnes arbetarekassa», hvilka hvardera i förra berättelsen upptagits under ett nummer, numera blifvit uppdelade och förda på två nummer. I tabellen hafva nu upptagits 24 äldre stiftelser, om hvilkas tillvaro underrättelse förut ej erhållits. Dessutom hafva under perioden 12 nya stiftelser bildats. Tabellen har således ökat med 39 stiftelser, men minskats med 2 stiftelser, hvarför tillökningen i sin helhet således är 37, hvilken summa lagd till 233, eller antalet af de i förra berättelsen upptagna stiftelserna, lemnar ofvanangifna antal 270.

På sätt, som här ofvan nämmts, har Örebro läns skyddsförening borttagits från stiftelserna för Örebro stad, hvarjemte »Olinska fonden» försvunnit till följd deraf, att kapitalet på grund af de i donationen meddelade bestämmelser om visst understöd åt donator måst tagas i anspråk för underhållets utgifvande och derigenom så småningom förbrukats. Härigenom har antalet minskats med 2. Den i förra berättelsen oförmälda donationen å 5,000 kronor, upptagen under rubriken: namn »onämndt». är, sedan namnet efter donators död blifvit känt, i denna tabell upptagen såsom »Enkefru Helena Bergenschölds donation». Den i förra berättelsen under ett nummer upptagna Brounsiska donationen till fattigvården har nu upptagits såsom fem donationer, hvarigenom antalet ökat med 4. Öfriga ökningen beror derpå, att 5 äldre donationer, hvarom uppgift förut ej lemnats, nu upptagits i tabellen, hvarjemte 2 nya fonder under perioden bildats. Sammanlagda ökningen är 9, hvilken äfven är skillnaden mellan antalet i förra och i denna berättelse upptagna stiftelser.

Antalet stiftelser i Askersund har ökat med 3, beroende derpå, att en äldre, förut ej upptagen stiftelse nu i tabellen influtit och en stiftelse uppdelats i två samt en stiftelse under perioden tillkommit.

Sammanlagda beloppet af de under perioden donerade medlen uppgå till 25,862 kronor, af hvilket belopp komma å landsbygden 18,626 kronor, å Örebro stad 418 kronor och å Askersunds stad 6,818 kronor. Uti Nora och Lindesberg hafva under denna period ej bildats några fromma stiftelser.

Utöfver den under afdelning 2 lemnade hänvisning till hvad »Bidrag till Sveriges officiella statistik» angående kommunernas fattigvård och finanser innehålla, anser sig Konungens Befallningshafvande, i likhet med hvad i föregående berättelser egt rum, böra lemna en kort redogörelse för de nya *fattiggårdar*, som under denna period tillkommit, äfvensom för de utvidgningar af redan befintliga, som egt rum.

Karlskoga sockens fattiggård har under perioden betydligt utvidgats, i det att kommunen för ett belopp af 36,000 kronor inköpt $\frac{3}{16}$ mtl Bregården. Genom denna utvidgning har denna fattiggård blifvit en af de största i länet. I medeltal har å fattiggården årligen vårdats 110 personer, för en dagkostnad af 25·18 öre för hvarje person.

Under år 1895 har Grythyttans socken inköpt $\frac{25}{48}$ mtl Saxhyttan för att der anlägga en större fattiggård. För denna torde Konungens Befallningshafvande i nästa berättelse få redogöra.

Lindesbergs socken har under år 1895 för en summa af 70,000 kronor inköpt 1·37 mtl nr 1 och 2 Östra Bohr och ordnat denna egendom till fattiggård. Till egendomen, som har vattenfall, qvarn, såg och torfströfabrik, höra 193 tunnland åker, 50 tunnland äng, 400 tunnland skog och 50 tunnland mosse. På egendomen födas för närvarande 23 kor samt 19 oxar och ungnöt. Hjonen, i den mån de orka, sysselsättas med gårdens skötsel, torfströberedning, väfnad, sömnad m. m. Antalet intagna hjon utgjorde 75. Underhållskostnaden för hvarje hjon uppgick per dag till 38 öre. Öfverinseendet öfver fattiggården är lemnadt åt tre af kommunalnämndens ledamöter, hvilka i ersättning här för tillhoppa åtnjuta 500 kronor. Fattiggården skötes af en föreståndare, som uppbär i lön 1,700 kronor förutom en del naturaförmåner.

I afseende å de *allmänna läroverken* och öfriga äldre undervisningsanstalter, deras organisation och den undervisning, som i dem meddelas, får Konungens Befallningshafvande hänvisa till hvad, som i föregående berättelser i detta hänseende meddelats.

Rörande *folkskolan och folkundervisningen i länet* åberopar Konungens Befallningshafvande, hvad å annat ställe i denna berättelse finnes i korthet antydt och de särskilda redogörelser, som af vederbörande inspektörer afgifvas.

Den i föregående berättelser omförmälda, vid Käfvesta i Sköllersta socken inrättade *folkhögskolan för ynglingar* och unge män af allmogen har under denna period hela tiden varit i verksamhet. Den under år 1886 inrättade andra årskursen för återkommande elever har under hösten år 1892 förändrats till en särskild landtmannaskola; och har Kungl. Maj:t den 3 februari 1893 fastställt stadgar för densamma. I undervisningsväg har dock härigenom någon väsentlig förändring ej inträdt, eftersom i andra årskursen förut hufvudsakligen meddelats teoretisk undervisning i de till landtbruket hörande ämnen. Deremot har andra årskursen eller nuvarande landtmannaskolan i ekonomiskt hänseende skilts från folkhögskolan. Folkhögskoleföreningen, som är egare af folkhögskolans egendom, har å landtmannaskolan upplåtit all den undervisningsmateriel, som förut af andra årskursen användts, och hvilken materiel uppskattats till ett värde af 1,265 kronor, hvarjemte folkhögskoleföreningen beslutit, att detta belopp, som landtmannaskolan i mån af förmåga finge betala, skulle öfverföras till folkhögskolans grundfond. Oaktadt denna minskning af folkhögskolans inventarium har dock värdet af detsamma från år 1890 till 1895 års slut ökat från 8,642 kr.

86 öre till 8,976 kr. 82 öre. Landtmannaskolans inventarier voro år 1895 bokförda till ett värde af 1,826 kr. 40 öre. Skolhuset har under perioden undergått en fullständig reparation, hvarjemte under år 1895 lagts grunden till en särskild gymnastikbyggnad, som under innevarande år fullbordats. Elevantalet har i begge skolorna tillsammans utgjort i medeltal 37, under det att under föregående femårsperiod medeltalet elever var blott 31. För skolornas upprätthållande har länets landsting år 1895 bidragit med 3,000 kronor att fördelas mellan dem båda, hvarjemte hushållningssällskapet å landtmannaskolan lemnat 1,000 kronor. Af statsmedel erhåller folkhögskolan 2,000 kronor och landtmannaskolan något öfver 2,000 kronor, beroende på skolans öfriga inkomster. Den i förra berättelsen omnämnda grundfonden för skolans framtida betryggande utgjorde år 1895 3,561 kr. 20 öre.

Folkhögskolan för unga qvinnor har under perioden arbetat efter samma plan som förut och under samma ledning som de båda ofvannämnda skolorna. Elevantalet har under perioden i medeltal varit 20. I statsanslag har skolan under de senare åren uppburit 800 kronor, hvaremot något understöd ej lemnats af vare sig Landstinget eller Hushållningssällskapet. Till skolans upprätthållande har den inom Sköllersta och Ekeby socknar bildade qvinliga arbetsförening verksamt bidragit genom att till skolan årligen öfverlemnade omkring 200 kronor, som influtit genom försäljning af de i föreningen förfärdigade arbetena.

Det i föregående berättelse omförmälda *seminarium för bildande af småskoleläroverken* har äfven under denna period fortsatt sin verksamhet i enlighet med den för seminariet utstakade planen. Undervisningen upprätthålles af en föreståndare samt en lärare och två lärarinnor. Elevantalet under höstterminen år 1895 utgjorde 30.

Örebro och Vermlands läns gemensamma skogsskola, hvilken varit förlagd till Presterud i Vermland, nära staden Kristinehamn, har under denna period fortsatt sin gagnande verksamhet, men måst vid periodens slut upphöra, då påräknadt penningunderstöd till skolan indragits.

Örebro läns döfstumskola. I föregående femårsberättelse har Konungens Befallningshafvande lemnat en kort redogörelse för tillkomsten af Örebro och Vermlands läns döfstumskola. Från och med 1891 års början har det för skolan antagna reglemente tillämpats. Enligt reglementet är skolan fördelad på två afdelningar, af hvilka den ena är förlagd till Örebro och den andra å landtegendomen Gumpetan i Vermlands län. Å afdelningen i Örebro, der intagningsklassen ock är förlagd, undervisas de barn, som hafva normalt förstånd samt normala tal- och synorgan och hvilka därför kunna undervisas enligt talmetoden. Till afdelningen vid Gumpetan öfverföras deremot sådana barn, som på grund af sinnesslöhet eller fel i tal- eller synorganen icke kunna med fördel undervisas enligt talmetoden, utan hvilka måste undervisas enligt skrif- eller teckenmetoden. I den i Örebro förlagda intagningsklassen, i hvilken barnens talförmåga under 1 å 2 år pröfvas, eger intagning af nya lärjungar rum hvart annat år. Lärotiden är i regel åttårig.

I skolans afdelning i Örebro lemnas för närvarande undervisning åt 44 lärjungar. Lärarepersonalen utgöres af 1 föreståndare, 3 lärare och 3 lärarinnor. Undervisningsämnen äro de för folkskolan föreskrifna, hvarjemte slöjdundervisning är an-

ordnad för såväl manliga som qvinliga elever. Skolan i Örebro har man för afsigt utvidgad med en ny skolhusbyggnad.

Till understöd åt obemedlade, öfveråriga döfstumma från länet, hvilka bevista läroanstalten i Skara, har Landstinget, i likhet med hvad förut egt rum, år 1893 beviljat ett årligt anslag af 500 kronor att utgå från och med år 1894 till och med år 1897.

Angående *Örebro läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn* meddelas, att alla platser i anstalten, som är beräknad för 20 barn, under hela perioden varit upptagne. Undervisningen, som omfattat folkskolans vanliga läroämnen och slöjd, har fortgått åtta månader af året. Slöjden för gossar har omfattat skomakeri, träslöjd och korgmakeri samt för flickor handaslöjd af flere slag. Gossarne hafva under därför lämplig tid äfven sysselsatts med trädgårdsskötsel och flickorna lemnat handräkning i köket. Undervisningen har bestridts af anstaltens föreståndarinna samt 1 lärare och 2 lärarinnor. Anstaltens inkomster hafva utgjorts af 100 kronor i statsanslag och 200 kronor i landstingsanslag för hvarje barn, hvarjemte af föräldrarna eller vederbörande kommun lemnats 100 kronor. Dessutom har anstalten från Malmö barnhusfond uppburit årligen 300 kronor.

För beredande af tjenlig undervisning åt medellösa blinda från länet vid Kungl. Institutet vid Tomtebodan och Blindskolan i Vexjö har Landstinget under år 1891 beviljat ett årligt anslag af 600 kronor under 5 år, räknadt från och med år 1892. Detta anslag är staldt under allmänna fattigvårdsstyrelsens disposition. För att komma i åtnjutande af bidrag härifrån måste likväl kommun eller målsman förklara sig villig att bidraga med hälften af årsafgiften.

Af de *Malmö barnhusfondsmedel*, som, på sätt i föregående berättelser omförmåles, Konungens Befallningshafvande eger disponera, hafva under perioden årligen utbetalts 300 kronor till Örebro läns döfstumskola och lika stort belopp till uppfostringsanstalten för sinnesslöa barn.

Tekniska elementarskolan i Örebro har under perioden fortsatt sin verksamhet på enahanda sätt, som i föregående berättelser omförmåles. Skolan åtnjuter samma goda anseende som förut. Som det visat sig, att skolan, till följd af brist på utrymme, måste afvisa en mängd ynglingar, som i skolan sökt inträde, hafva stadsfullmäktige i Örebro beslutat att uppföra särskild byggnad för skolan och äfven härför utsett plats. För denna anläggning torde Konungens Befallningshafvande blifva i tillfälle att redogöra i nästa femårsberättelse. Undervisningen meddelas af skolans rektor samt 3 lektorer och 5 lärare. Lärjungarnes antal under höstterminen 1895 utgjorde 86. I statsanslag uppbär skolan årligen 22,250 kronor, hvartill komma 3,500 kronor personligt ålderstillägg till lektorslönerna. Skolan, som har värdefulla samlingar af fysikaliska och kemiska preparater, mineralier m. m., uppbär sedan år 1865 af Landstinget ett årligt bidrag af 500 kronor.

Tekniska söndags- och aftonskolan i Örebro, hvilken står under inseeende af Tekniska elementarskolans styrelse, begagnar Tekniska skolans lokal jemte undervisningsmateriel. Undervisning under terminen meddelas alla helgfria eftermiddagar i veckan åt omkring 70 elever. Stadens anslag till skolan är 1,000 kronor om året och staten bidrager med ett lika belopp. Undervisningen bestrides af 4 lärare från Tekniska och Karolinska läroverken.

I Örebro stad finnas 2 *högre skolor för qvinlig ungdom*, nämligen »Örebro elementarskola för flickor» och »Nya elementarskolan, läroverk för flickor». Den förra, som är indelad uti åtta ettåriga klasser samt en förberedande skola, indelad i tre klasser, har förutom föreståndarinna 5 lärare och 14 lärarinnor. Skolan åtnjuter ett årligt statsanslag af 2,000 kronor, under vilkor att undervisning meddelas utan afgift åt 6 elever och åt 10 elever mot en årsafgift af högst 50 kronor för hvarje elev. Antalet elever under höstterminen 1895 utgjorde 157. Nya elementarskolan är indelad i 8 ettåriga klasser samt har en tvåklassig förberedelseskola. Undervisningen i skolan bestrides af 3 lärare och 9 lärarinnor. Skolan åtnjuter ett statsanslag af 1,500 kronor mot skyldighet att lemna undervisning åt 5 elever utan afgift och åt 9 elever mot en afgift af högst 50 kronor för hvarje elev.

Under år 1882 bildades i Karlskoga kyrkoby af åtskilliga personer »*Karlskoga praktiska slöjdskolas aktiebolag*», för hvilket Kungl. Maj:t den 18 augusti 1882 fastställt bolagsordning. Bolaget, som har till ändamål att »bibringa arbetaren kunskaper och yrkesskicklighet», eger i kyrkobyn två hus, innehållande lärosalar, verkstäder m. m. I skolan undervisas i bibelkunskap, svenska och utländska språk, välskrifning, bokhålleri, matematik, tillämpad geometri med fältmätning och afvägning, naturkunnet, teckning, stats- och kommunalkunskap m. m., hvarjemte eleverna bibringas kunskap i snickeri, vagnmakeri, måleri och smide äfvensom i åtskilliga andra härmed sammanhängande yrken. Enligt uppgift har skolan 1 föreståndare och 9 lärare. Lärokursen börjar den 31 oktober hvarje år och fortgår under 6 månader. Skolan, som är indelad i två afdelningar, besöktes under denna femårsperiod af tillsammans 490 lärjungar, eller i medeltal af 98 lärjungar hvarje år.

Den 1 januari 1893 öppnades i Karlskoga kyrkoby af föreståndaren och en lärare vid förutnämnda praktiska skola en skola för qvinnor, kallad »*Karlskoga praktiska skola för qvinnor*». Denna skola, som använder samma lokal som förutnämnda skola, är i verksamhet under fem månader hvarje år från den 15 maj. således under den tid, då den manliga skolan är stängd. Undervisning meddelas i matlagning och huslig ekonomi, sömnad, väfnad, strykning och slöjd, hvarjemte eleverna erhålla undervisning i svenska språket, bibelkunskap, skrifning, räkning, bokhålleri och hushållslära. Dessutom hållas föreläsningar i helsolära, naturkunnet, trädgårdsskötsel m. m. för att väcka intresse för sjelfstudium i ämnena. Undervisning lemnas af 3 lärare och 6 lärarinnor. Elevernas antal uppgick år 1893 till 30, år 1894 till 37 och år 1895 till 50, eller för dessa tre år tillsammans till 117.

I fråga om *helso- och sjukvården* inom länet har, utöfver hvad i första afdelningen af denna berättelse finnes omförmåldt, Konungens Befallningshafvande att meddela följande:

Förnämsta sjukvårdsanstalten i länet är *Örebro läns lasarett och kurhus*, beläget i staden Örebro. Uti föregående femårsberättelse har lemnats en fullständig redogörelse för detta lasarettets byggnad. Lasarettet fullbordades under år 1892 och invigdes den 16 augusti samma år. Alltsedan dess hafva nästan alla sjukplatser varit ständigt upptagna, så att Landstinget under år 1896 sett sig nödsakadt att bevilja ett anslag af 97,772 kr. 80 öre för lasarettets utvidgning med 48 sängar.

Legosängsavgiften för å lasarettssafdelningen intagne sjuke har utgjort:

	Å allmänt rum.	Å enskildt rum.
År 1891: För sjuke från länet	0:50 kr.	1:25 kr.
» » » » » annat län	1:00 »	1:50 »
År 1892: » » » länet	0:60 »	1:50 »
» » » » » annat län	1:25 »	1:75 »
Åren 1893—1895: För sjuke från länet	0:60 »	1:75—2:50 »
» » » » » annat län	1:25 »	2:25—3:00 »
samt för dem, som vårdas å däreell, under hela perioden 75 öre.		

Antalet vårdade sjuka har utgjort:

	Lasarettet.		Kurhuset.		Tillsammans.	
	Personer.	Dygn.	Personer.	Dygn.	Personer.	Dygn.
År 1891	929	29,503	44	1,372	973	30,875
» 1892	960	31,687	37	983	997	32,670
» 1893	1,063	37,930	54	1,568	1,117	39,498
» 1894	1,084	34,863	45	1,044	1,129	35,907
» 1895	1,079	37,800	49	1,302	1,128	39,102
Summa	5,115	171,783	229	6,269	5,344	178,052
I medeltal	1,023	34,356·6	46	1,253·8	1,069	35,610·4

Sjuklingarnes medeltal för hvarje dag har utgjort för lasarettet 94·1 och för kurhuset 3·4, eller för båda tillsammans 97·5.

Underhållsdagarnes medeltal har utgjort för hvarje sjuk å lasarettet 33·6 och å kurhuset 27·2, samt å båda tillsammans 32·4. Högsta antalet samtidigt vårdade har uppgått till 122 på lasarettet och till 10 på kurhuset, samt lägsta antalet till 63 på lasarettet och ingen på kurhuset.

Sjukvårdsavgiften har under hela femårsperioden utgått med 50 öre för hvarje mantalsskrifven man och med 25 öre för hvarje mantalsskrifven kvinna.

Inkomsterna hafva utgjort, i kronor:

	Sjukvårdsavgift.	Legosängsavgift.	Räntor m. m.	Landstinget.	Summa.
År 1891	33,541·84	15,496·25	679·44	—	49,717·53
» 1892	33,205·57	19,541·95	440·67	—	53,188·19
» 1893	33,865·68	24,160·15	505·86	—	58,531·69
» 1894	34,534·76	22,245·80	82·97	12,000 —	68,863·53
» 1895	34,582·33	24,118·65	82·55	3,000 —	61,783·53
Summa kr.	169,730·18	105,562·80	1,791·49	15,000 —	292,084·47
I medeltal »	33,946·03	21,112·56	358·30	3,000 —	58,416·89

Utgifterna hafva uppgått till:

År 1891	41,680·12
» 1892	56,110·81
» 1893	69,560·26
» 1894	57,315·50
» 1895	59,727·00
Summa kr.	284,393·69

Till distriktssjukhusen hafva enligt Landstingets beslut dessutom blifvit af lasarettets medel utbetalda: år 1891: 6,735 kr., år 1892: 10,018·40 kr. och år 1893: 9,912 kr., eller under hela femårsperioden 26,665·40 kronor.

Förutom länslasarettet finnas i olika delar af länet mindre *distriktssjukhus* eller s. k. sjukstugor. För dessas anläggning och underhåll är i föregående berättelser redogjort, hvarför Ko-

nungens Befallningshafvande får hänvisa till de underrättelser, som härom förut lemnats. Af de i föregående femårsberättelsen omförmälda sju distriktssjukhus finnas fortfarande sex kvar, nämligen de, som äro belägna i Karlskoga, Grythytted, Nora, Kopparberg, Lindesberg och Ramsberg, hvaremot distriktssjukhuset vid Bo i Bo socken den 31 oktober 1891 stängdes för ytterligare intagning af sjuka. Sjukhuset vid Bo, som är ett af de först anlagda i länet, färdigbyggdes under år 1865 och erhöi af samma års landsting ett anslag af 1,464 kr. 65 öre för inköp af instrument och inventarier. Å sjukhuset funnos 16 sängplatser. Under den tid af år 1891, sjukhuset verkade, vårdades der 74 personer, och uppbar sjukhuset i understöd af Landstinget 1,048 kr. 60 öre. Huruvida denna sjukstuga, som varit till stort gagn för omgifvande trakten, skall änyo träda i verksamhet, är osäkert.

Å berörda sex sjukhus finnas inalles 116 sängplatser och uppgick i medeltal det dagliga antalet der vårdade till 39; hvaraf synes, att dessa anstalter motsvara befolkningens behof af sjukhusvård derstädes.

Förutom dessa sjukhus finnes fortfarande vid Åmmeberg det af bolaget Vieille Montagne der uppförda och underhållna sjukhus. Här intagas dock i regel icke andra sjuka än bolagets arbetare samt deras hustrur och barn. Detta sjukhus, som är synnerligen väl inrättadt, har 24 sjuksängar.

Dessutom har under år 1895 ett nytt mindre sjukhus tillkommit i Askersund. Detta sjukhus är beräknadt för 8 sjuka samt gemensamt för Askersunds stads- och landsförsamlingar samt Hammars, Lerbäcks och Snaflunda socknar. Sjukhuset har först under år 1896 börjat sin verksamhet, hvadan någon närmare redogörelse för detsamma ännu ej kan lemnas.

Helso- och sjukvården såväl i städerna som på landsbygden har under femårsperioden blifvit väsentligen bättre tillgodosedd än förut dels genom tillsättandet af en förste provinsialläkare, som har till uppgift att öfvervaka sundhetsförhållandena i hela länet, dels ock genom ökad antal *läkare* för den enskilda sjukvården. Förut uppgingo de civila läkarebefattningarne i länet till 11, numera äro de 13, nämligen 5 provinsial- och 8 extra provinsialläkaretjenster. För Hallsbergs och Fellingsbro nyinrättade läkaredistrikt äfvensom för de särskilda distriktens omfattning redogöres häröfvan, hvarför det här endast må nämnas, att stationen för läkaren i Bo distrikt blifvit flyttad till Hjortqvarns jernvägsstation. Städerna hafva behållit sina 5 tienstälkare 2 i Örebro och 1 i hvardera af de tre öfriga städerna. Dessutom äro för den enskilda sjukvården att påräkna 2 militärläkare, 1 lasarett- och 1 biträdande lasarettsläkare samt 8 enskildt praktiserande läkare.

I allt hade länet således vid 1895 års utgång 30 legitimerade läkare på en landareal af 83·0389 kvadratnmiil och en befolkning af 188,771 personer, eller i medeltal en läkare för 6,292 personer å en areal af 2·7 kvadratnmiil. Förbättringen blir i ögonen fallande, om härmed jemföres förhållandet vid tiden för närmast föregående femårsberättelses afgifvande, då en läkare kom på 8,685 personer och 3·9 kvadratnmiil.

Under femårsperioden har tillkommit ett nytt sjelfständigt *apotek* i Hallsberg, så att i länet nu finnas 12 apotek. Apoteket i Bo har flyttats från sin förra plats till Hjortqvarns station.

På *veterinärväsendets* område har sedan förra femårsperioden någon annan förändring ej egt rum, än att under år 1895

Fellingsbro socken bildat eget veterinärdistrikt, hvarför det nu finnes 10 distrikt med lika många legitimerade veterinärer. Förutom dessa har länet 1 länsveterinär och 1 enskildt praktiserande veterinär eller således tillsammans 12 legitimerade veterinärer.

I länet funnos vid 1895 års utgång 4 *tandläkare*, af hvilka 3 voro bosatte i Örebro och 1 i Nora; 3 *fältskärer*, nämligen 2 i Örebro och 1 på landsbygden, samt 1 *sjukgymnast* med institut i Örebro.

För *barnmorskeväsendet* är väl sörjdt genom 91 examinerade barnmorskor, af hvilka 71 bo på landet och 20 i städerna. Endast 5 af dem sakna berättigande att vid behof använda förlösningsinstrument. Vid föregående femårsperiods slut funnos endast 82 barnmorskor i länet, så att antalet under perioden ökats med 9.

Skyddskoppypmningen handhafves af 74 vaccinatörer eller vaccinatriser. Under år 1895 ympades med framgång 90.4 procent af de under föregående året födda barnen. I Örebro har staten fortfarande en af sina vaccindepoter, som förses både Nerike och Vermland med ympämne.

Genom *helsovårdsnämndernas* oafbrutna arbeten har den förut mycket försummade renhållningen blifvit betydligt förbättrad, ej blott i länets fyra städer, utan äfven inom Kopparbergs och Karlskoga kyrkobyar, Hallsbergs municipalsamhälle och Kumla stationssamhälle, för hvilka särskilda helsovårdsordningar faststälts. En femårsperiod må med skäl anses för kort för bedömning af sanitära förbättringars återverkan på allmänna hälsotillståndet, men sannolikt får det betraktas såsom mer än en tillfällighet, att dödlighetsprocenten, som år 1890 var 15.3 på hvarje tusental stadsinvånare, år 1895 sjunkit till 14.6, ehuru stadsbefolkningen under tiden ökats med omkring 2,500 personer.

Enligt hvad förste provinsialläkaren meddelat angående sina årliga sundhetsinspektioner inom länet, synas kommunalnämnderna fortfarande flerstädes underlåta att vidtaga åtgärder till undanröjande af en mängd sanitära missförhållanden, som finnas och hvilka menligt inverka på allmänna sundheten inom landskommunerna. Det är dock att hoppas, att genom de årliga sundhetsinspektionerna helsovårdens betydelse för allmänt och enskildt väl skall så småningom inses äfven af landtbefolkningen och förbättringar på hygienens områden vidtagas.

Beträffande de inom länet befintliga helsobrunnar får Konungens Befallningshafvande hänvisa till de underrättelser, som derom i föregående berättelser lemnats.

De i föregående berättelse omnämnda 18 *sparbanker* och 4 *folkbank*er finnas fortfarande, men af dessa hafva Lerbäckes och Ramsbergs sparbanker fattat beslut om upplösning och därför vidtagit erforderliga åtgärder, ehuru realisering ännu ej blifvit fullbordad. På grund af lagen angående sparbanker den 29 juli 1892 har Konungens Befallningshafvande stadfäst nya reglementen för samtliga sparbankerna. Beträffande sparbankernas och folkbankernas sparkasseafdelningars verksamhet och ställning i öfrigt får Konungens Befallningshafvande hänvisa till de årliga uppgifter i ämnet, hvilka offentliggöras af Kungl. Statistiska Centralbyrån.

Genom de numera i lag föreskrifna inspektionerna af sparbanker och folkbank

er har uttrönts, att de af dem omhänderhafda medel i allmänhet förvaltas på ett nöjaktigt sätt och att tillräcklig säkerhet finnes för dessa medel. De respektive bankstyrelserna vinnlägga sig alltmer om att undanröjda de anledningar till anmärkningar, som möjligen kunnat förekomma.

Beträffande postsparbankens verksamhet inom länet hänvisar Konungens Befallningshafvande till de om densamma årligen utkommande berättelser.

Örebro folkbank hade vid 1895 års slut 964 delegare, hvilka en för alla och alla för en äro ansvarige för bankens förbindelser. Vid samma tid utgjorde bankens grundfond 228,883 kr. 1 öre och reservfonden 127,849 kr. 45 öre, hvarjemte den från föregående år outdelade vinsten uppgick till 57,186 kr. 19 öre. Kassaomsättningen i banken uppgick under samma år till öfver 38 millioner kronor.

Nora folkbank räknade vid 1895 års slut 226 för bankens förbindelser solidariskt ansvarige delegare och hade då en grundfond af 37,058 kr. 94 öre och en reservfond å 10,136 kr. 63 öre.

Hallsbergs folkbank hade vid samma års slut 405 för bankens förbindelser solidariskt ansvarige delegare. Bankens grundfond uppgick då till 80,825 kronor samt reservfonden till 28,233 kr. 5 öre, hvarjemte outdelade vinster från föregående år uppgingo till 55,000 kronor.

Fellingsbro folkbank hade vid 1895 års slut 163 delegare, hvilka en för alla och alla för en ansvarade för bankens förbindelser, hvarjemte grundfonden uppgick till 29,139 kr. 96 öre, reservfonden till 11,674 kr. 49 öre och outdelade vinstmedel till 4,916 kr. 38 öre.

Aktiëbolaget Örebro arbetares länekassa fortsätter sin verksamhet, på sätt i föregående berättelse är omförmäldt. Länekassans verksamhet har under perioden ökats. Under räkenskapsåret den 1 juli 1895 till och med den 30 juni 1896 utlemnades lån till belopp af 163,118 kr. 27 öre. Grundfondstillskottet och reservfonden uppgingo sistnämnda dag till 16,925 kr. 52 öre.

Under femårsperioden har, jemlikt Riksdagens beslut, i Örebro inrättats ett *afdelningskontor för Sveriges riksbank*. Kontoret öppnades den 1 mars 1894 och hafva, enligt uppgift från kontoret, under tiden från öppnandet till den 30 april 1896 derstädes diskonterats 9,560 vexlar för 12,707,249 kr. samt utlemnats 1,963 lån och kreditver för 8,619,190 kr., hvarjemte utfärdats 10,742 postvexlar för 17,961,570 kr. 16 öre. Omsättningen af staten tillhöriga medel har uppgått till 14,883,894 kr. 85 öre. Genom kassan hafva på nämnda tid gått 146,049,297 kr. 52 öre. Kontorets vinst har under organisationsåret 1894 utgjort 31,146 kr. 87 öre och under år 1895 92,421 kr. 82 öre.

Häraf synes, att kontoret tagit en liflig del i länets affärsrörelse. Genom den allmänna räntenedsättning, som öfriga Örebro bankinrättningar måst efter kontorets upprättande vidtaga, hafva länets affärer i större omfång än förut förmedlats af Örebrobankerna, hvilket synes af här nedan för dem lemnade redogörelser.

Örebro enskilda bank drifver fortfarande rörelse dels vid hufvudkontoret i Örebro och dels vid afdelningskontoren i Askersund, Nora, Lindesberg, Karlskoga och Nya Kopparberget.

Ställningen vid 1895 års slut och resultatet af bankens verksamhet under året framgår af följande, på bokslut grundade summariska uppgifter:

Tillgångar.

Utlånade grundfundsmedel	841,800 —
Grundfondens räntebärande obligationer	1,872,106 —
Andra räntebärande obligationer, aktier m. m.	680,386 50
Stockholms enskilda bank	330,840 38
Fordran på vaxelräkning	3,793,254 97
Do på diskontraktning	2,071,980 91
Do på kreditivräkning	1,303,656 92
Inventarier	3,498 94
Kassabehållning	543,633 38

Kronor **11,441,158 —**

Skulder.

Teckningsbeloppet	2,000,000 —
Utelöpande creditsedlar	1,753,271 50
Do postremissvexlar	330,840 38
Innestående på upp- och afskrifning	1,516,720 60
Do på deposition	4,996,493 —
Reservfonden	400,000 —
Outdelade vinstmedel	205,271 27
Saldo af balanserade räntor	103,296 43
Nettovinst af årets rörelse	135,264 82

Kronor **11,441,158 —**

Årets nettovinst uppgick till 135,264 kr. 82 öre. Hela denna vinst utdelades till bankens delegare, hvarjemte af bankens outdelade vinstmedel användes 14,735 kr. 18 öre för att bereda bankens delegare en utdelning af 7.5 procent. Härefter uppgick outdelade vinstmedel till 190,536 kr. 9 öre, hvarför jemte reservfonden bankens reserverade medel uppgingo till 590,536 kr. 9 öre.

Smålands enskilda bank har fortfarande afdelningskontor i Askersund.

Fastighetskrediten tillgodoses fortfarande af Örebro läns särskilda hypoteksförening, Örebro-Nora stadshypoteksförening och Mälarprovinsernas hypoteksförening. För den sistnämnda föreningen, hvars huvudkontor ej är beläget inom länet, är Konungens Befallningshafvande icke i tillfälle att lemna någon närmare redogörelse.

Örebro läns särskilda hypoteksförening beslöt å bolagsstämma år 1893, att yngre afdelningen skulle öfvertaga äldre afdelningens tillgångar och skulder, hvarför sedan år 1894 räkenskaperna förts gemensamt för båda afdelningarne. Föreningens ställning vid 1895 års slut framgår af följande tablå:

Tillgångar.

Delegarnes kapitalskuld å amorteringslån	12,545,621 02
Do do å stående lån	2,200 —
Extra lån	109,400 —
Hos banker och bankirer	1,900 —
Restantier af förfallna årsafgifter	109,236 67
Upplupna, ej förfallna räntor	301,365 52
Stadsfastighet	125,000 —
Inventarier	6,852 43
Kamererarkassan	12 90
Hufvudkassan	48 10
Upplösta äldre afdelningens:	
amorteringslån till delegare	755,829 91
restantier af förfallna årsafgifter	13,989 90
upplupna, ej förfallna räntor å amorteringslån	65,413 47

Summa kr. **14,036,869 92**

Skulder.

Amorteringslån från Allmänna hypoteksbanken	12,545,621 02
Stående lån	2,200 —
Till banker och bankirer	14,802 78
Upplupna, ej förfallna räntor	274,780 90
Reservfond	235,333 55
Upplösta äldre afdelningens:	
amorteringslån med återstående kapitalskuld	798,397 35
upplupna, ej förfallna räntor	53,923 18
förfallna, oinlösta räntekuponger	5,450 66
reservfond till utdelning	106,360 48

Summa kr. **14,036,869 92**

Vid 1895 års slut utgjorde i yngre afdelningen delegarnes antal 3,341 och i f. d. äldre afdelningen låntagarnes antal 908. I öfrigt utgjorde:

	Yngre afdeln.	F. d. äldre afdeln.
Egendomsvärde, hvarför inträde vunnits	Kr. 33,480,366 49	4,822,708 42
Delegarnes belåningsrätt	> 16,385,400 —	2,556,764 50
Begagnad lånerätt	> 14,681,100 —	2,505,860 —

Örebro-Nora stadshypoteksförenings ställning vid 1895 års slut visas af följande tablå:

Tillgångar.

Till delegare utlemnade amorteringslån efter afdrag för amorteringar (290,088 74 kr.)	826,711 26
Upplupna, ej förfallna räntor och förvaltningsbidrag efter afdrag af ränta på delegares insättningar	10,572 76
Restantier med dröjsmåleräntor	748 82
Förskott till en delegare	3,350 —
Grundfundsobligationer med räntor	4,812 28
Örebro folkbank på motbok	2,935 36
Kontant	252 69

Summa kr. **849,383 17**

Skulder.

Amorteringslån från Allmänna hypotekskassan efter afdrag för verkställd amortering (290,088 74 kr.)	826,711 26
Upplupna, ej förfallna räntor och förvaltningsbidrag efter afdrag af ränta på insättningar	8,516 27
Ränta å förskott	41 88
Behållning på omkostnadsräkningen	14,113 76

Summa kr. **849,383 17**

Örebro läns skyddsförening verkar fortfarande i föreningens i föregående berättelser angifna syfte. För föreningens ekonomiska ställning och dess utgifter under år 1895 redogöres i tabell 7.

Af de medel, som till aflöning och reseersättning åt personer, hvilka Konungens Befallningshafvande kunde komma att i mån af behof förordna att med åtnjutande af polistjenstemans befogenhet och skydd biträda vid upprätthållande af ordning och säkerhet å landsbygden inom länet, äfvensom till belöningar för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande och gripande stälts till Konungens Befallningshafvandes förfogande, har under perioden utbetalts: 594 kr. 80 öre år 1891, 850 kr. år 1892, 716 kr. 67 öre år 1893, 1,033 kr. 60 öre år 1894 och 787 kr. 50 öre år 1895.

Rörande länets städer torde, utöfver hvad förut blifvit anfördt, böra särskildt nämnas följande:

1. **Örebro.** Sedan på gjord hemställan Kungl. Öfverintendentsembetet låtit uppgöra ritning och förslag till *restaurering af Örebro slott*, utfärdades i slutet af år 1895 ett upprop till allmänheten att med anledning af de för fosterlandsvännen dyrbara minnen, som äro förknippade med denna gamla vördnadsvärda medeltidsborg — minnen från såväl Engelbrekts, Sturarnes och Vasakonungarnes dagar som äfven från vår senare historia — söka anskaffa medel till slottets försättande i ett dessa höga minnen mera värdigt skick. Då likväl ett sådant mål lika litet kunde förväntas ernådt *endast* genom enskild offervillighet som genom *enbart* anslag af Riksdagen, så ingick Konungens Befallningshafvande den 29 oktober 1895, i sammanhang med framhållandet af nödvändigheten af ett mera omfattande reparationsarbete å slottets tak, med en underdånig hemställan, att Kungl. Maj:ts täcktes bereda anslag af statsmedel för att tillsammans med enskilda bidrag möjliggöra realiserandet af ofvannämnda restaureringsplan, som beräknats medföra en kostnad af 88,000 kronor. På Kungl. Maj:ts med anledning häraf gjorda nädiga framställning till 1896 års Riksdag beviljade denna också 44,000 kronor till ändamålet under vissa vilkor, hvaribland att ett minst lika stort belopp skulle på enskild väg för ändamålet anskaffas. Sedan nu detta vilkor blifvit uppfyllt, i det att bidrag af tillsammans omkring 45,500 kronor blifvit tecknade af länets landsting, Örebro stad, åtskilliga landskommuner och enskilda personer såväl inom som utom länet, är således denna restaureringsverkställighet tryggad och arbetet dermed kan under nästa år taga sin början.

Vid 1895 års slut utgjorde antalet till stadens skoldistrikt hörande barn mellan 7 och 14 år 2,537, deraf 1,309 gossar och 1,228 flickor. Utaf dessa barn erhöles, så vidt känt är, 1,211 barn *undervisning* i församlingens folkskolor, 678 i dess småskolor och 360 i allmänt läroverk eller enskilda skolor. 97 hade ej begagnat någon skola och 147 erhållit undervisning i skolor utom skoldistriktet. Stadens folkskoledistrikt eger 2 folkskolor för gossar med 12 examinerade lärare och 1 biträdande lärarinna samt 3 folkskolor för flickor med 9 examinerade lärarinnor, 4 biträdande lärarinnor, 3 lärarinnor i handslöjd och vid skolköket och 19 småskolelärarinnor, hvarförutom 2 lärare meddela undervisning i handslöjd för gossar, 1 lärare i säng och 1 instruktör i gymnastik.

För bestridande af kostnaderna för dessa skolor, uppgående sammanlagdt för år 1895 till 65,544 kr. 28 öre, hafva blifvit använda:

Ränta och inkomst af donationer och fonder	1,554.76
Bidrag af staten	15,725.05
Bidrag af landsting och hushållningssällskap	681.50
Uttaxerade medel	47,582.97
Summa kr.	65,544.28

Angående de till stadens skolväsende donerade medel hänvisas till uppgifterna i tabell 7. Till Örebro folkskola för gossar hör såsom en undervisningsafdelning Örebro slöjdskola, hvilken underhålles genom statsbidrag samt bidrag från Örebro skoldistrikt och Landstinget. Undervisning meddelas i träarbete, smide och skomakeri uti folkskolans andra, tredje och fjärde klasser.

Stiftelsen *Småbarnens vännar*, som haft sin till skolhus inredda fastighet uthyrd till Örebro stads skolråd och under tiden i förhyrd lägenhet inrymt sitt barnhem, lät år 1895 samma fastighet undergå fullständig reparation och nyinredning för att göra den lämplig att der inrymma sitt barnhem, som derefter i oktober samma år inflyttade i sin egen lokal, der 20 fattiga barn vårdas och fostras. Byggnadens invigning för sitt nya ändamål kunde ock ega rum samtidigt med föreningens 50-års jubileum, enär föreningen enligt ännu förvarade, tryckta inbjudningsbref stiftades den 14 mars 1845 för att öfvertaga en redan då i gång varande enskild småskola. Fastighetens värde med nödig ekonomibyggnad ökades efter nyinredningen till 15,000 kronor.

Den i föregående berättelse omnämnda Stiftelsen för *pauvres honteux vännar*, hvilka hufvudsakliga verksamhet hittills varit att insamla medel och väcka allt fleres intresse för stiftelsens ändamål, antog år 1893 stadgar för sin verksamhet, kallade sig då »*Pauvres honteux vännar*» och kunde redan år 1895 söka anskaffa byggnadsplats, hvarefter föreningen under år 1896 skaffat sig fastighet.

Genom enskilda bidrag har under perioden grundats ett »*Arbetshem för sinnesslöa*». Detta hem är meningen utgöra en fortsättningsskola till »Örebro läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa». Å detta hem hafva årligen fyra personer varit intagna för vidare utbildning. Som arbetshemmets egna tillgångar ej uppgå till mer än omkring 14,000 kronor och hemmet ej har något bidrag från någon korporation, hafva flere sinnesslöa ej kunnat å hemmet intagas.

Under november månad år 1895 inrättades i Örebro en s. k. *arbetsstuga*, der fattiga barn utan afgift hvarje söckendag mellan klockan 5 och 7 eftermiddagen erhållit undervisning i handslöjd, såsom borstbinderi, halmflätning, skosulning, sömnad m. m., och der barnen efter arbetets slut erhållit qvällsmat. Under hösten år 1895 besöktes stugan af 58 barn, som blifvit utsedda af arbetsstugans styrelse i samråd med folkskolans lärare.

Örebro djurskyddsförening har äfven denna period egt bestånd och utvecklats en berömvärd och nyttig verksamhet.

Örebro arbetareförenings föreläsningsskommitté har genom sin föreståndare under den gångna femårsperioden anordnat föreläsningar i geografi, politisk historia, litteraturhistoria, naturkunskap, helsolära, astronomi samt ämnen rörande uppfostran och djurskydd, hvarjemte gifvits elementarkurser i svenska och engelska språken samt i välläsning, välskrifning och bokföring. Till föreläsningarne hafva fribiljetter utdelats åt kroppsarbetare. Öfrige åhörare hafva haft tillträde till desamma mot en afgift af 10 öre för hvarje gång. För hvarje elementarkurs har erlagts en afgift af 50 öre per termin. Under sista året hafva några musikaftnar kunnat anordnas. I understöd hafva af staden och kronan sammanlagdt lemnats hvarje af åren 1891 och 1892 1,200 kronor samt hvarje af de återstående åren 1,600 kronor. Elementarkurserna hafva omfattats med mycket intresse och föreläsningarne hafva samlat en ständigt växande åhörareskara ej minst ur kroppsarbetarnes led.

Frågan angående användande af den till staden donerade sjettedelsjorden är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Örebro stads *vattenlednings* verksamhet har under perioden väsentligen utvecklats. Under år 1895 har insatts ett nytt pumpverk, som drifves med elektrisk kraft från det vid Skebäcks vattenfall uppförda, staden tillhöriga elektricitetsverket, hvarifrån

en stor del af stadens yttre belysning ock erhålles. Hela vatten- och aflopsledningens bokförda värde uppgick vid 1895 års slut till 503,227 kr. 81 öre. Genom resolution den 12 juni 1893 har Konungens Befallningshafvande fastställt beslutade ändringar i och tillägg till ordningsstadgan i afseende å Örebro vattenledning.

Konungens Befallningshafvande har under denna period på grund af stadsfullmäktiges beslut förordnat den 4 november 1891 och den 6 april 1895 angående förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i byggnadsordningen för Örebro stad. Dessutom har Konungens Befallningshafvande genom resolution den 21 juli 1892 fastställt beslut om, att åtskillige till staden hörande, rundt omkring densamma belägna områden skulle i helsovårdshänseende betraktas såsom stad. Genom resolution den 2 maj 1893 har Konungens Befallningshafvande fastställt beslut om ändring af §§ 19 och 24 af brandordningen för Örebro stad. Förnyade ordningsregler i afseende å tid för minuthandel med och utskänkning af spritdrycker äro af Konungens Befallningshafvande utfärdade den 6 maj 1892.

2. Askersund. Stadens vattenledning har under perioden ytterligare utsträckts till de i stadens utkanter boende personer, hvilka endast besitta stugubyggnader. Den uti förra berättelsen omnämnda kloakledningen har, med understöd från stadens sida, blifvit genom åtskillige gårdsegares försorg ytterligare utvidgad. Fråga är nu å bane, att staden skall ytterligare utsträcka kloakledningen, så att ett fullständigt kloaknät kan blifva anordnad.

Under år 1895 hafva stadens invånare fattat beslut att upplåta sin beslutanderätt åt stadsfullmäktige, hvilka ock under detta år börjat sin verksamhet.

I stadens skolor och den der meddelade undervisningen har ej annan förändring under perioden inträffat, än att det dervarande elementarläroverket under de sista åren arbetat på 4 klasser, i stället för såsom förut å 3, och att den genom enskilda bidrag tillkomna högre flickskolan icke varit i verksamhet, af orsak att enskild läroanstalt för flickor inrättats.

Genom resolution den 6 juni 1891 har Konungens Befallningshafvande fastställt beslutadt tillägg till § 44 i den för Askersunds stad gällande byggnadsordningen; hvarjemte Konungens Befallningshafvande genom resolution den 25 september 1891 fastställt antagen ordningsstadga för Askersunds stads vattenledning.

I fråga om *stadens donationsjord* har magistraten meddelat, att stadens dels bebyggda, dels obebyggda egområde utgöres af kronohemmanen 1 mtl Ullavi och $\frac{1}{4}$ mtl Gålsjö, hvilka af drottning Kristina donerats till staden »till dess utrymme och andra accomoditeter», såsom orden lyda i donationsbrevet af den 22 oktober 1647. Härjemte har konung Karl XIV Johan år 1841 skänkt till staden, i och för utvidgning af dess hamn, den del af det på andra sidan Als-sundet belägna hemmanet Klockarebacken, som sträcker sig utefter sagda sund och kallas Stapelängen samt håller i areal $15\frac{1}{16}$ kappland. Detta område, som förut tillhört Askersunds landsförsamling, har, jemlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 12 december 1889, från och med år 1891 öfverförts till Askersunds stad.

Redan år 1793 väcktes fråga om de dåvarande stadsegornas fördelning stadens invånare emellan efter tomtetal, hvarför alla egorna uppmättes och kartlades. Sedan åtskilliga förhandlingar egt rum och gradering skett af stadens afmätta inegor, hvilka tillsammans utgjorde 1,618 åkerlotten, fattade vid sammanträde

den 14 november 1795 stadens invånare, med magistratens bifall, det beslut, att för hvarje åkerlott af stadens odlade inegor äfvensom för hvarje sådan lott af den ouppodlade jorden skulle utgöras en viss penningeskatt under namn af åkerskatt, hvilken skulle utan minsta förhöjning eller minskning för all framtid åtfölja jorden. Mot slutet af år 1806 väcktes fråga om laglig delning af Askersunds stads skog, dervid tillika föreslogs, att den grundsats måtte tillämpas, att ej någon annan måtte anses berättigad till skogsmark än den, som var egare till sådana tomter, hvilka vore ålagda årlig skatt under namn af tomtören samt utgjorde de tomterna i allmänhet åtföljande onera, hvarefter under åren 1806 och 1807 sådan delning af skogsmarken, med undantag af beteshagar och instängsel å skogen, äfven egt rum och densamma utdelats på stadens tomter. Berörda beteshagar och instängsel hafva numera äfven kommit i enskilda personers ego. Genom kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 har åkerskatten upphört, så att någon särskild afgift från ifrågavarande åker- och skogslotter ej till stadens kassa utgår.

3. Nora. Under år 1895 har staden för 10,000 kronor inköpt en skattlagd qvarn med dertill hörande vattenfall och damfästen, belägen uti den från Fåsjön i Norasjön utfallande Bornselfven, i ändamål att från bemälda fall på elektrisk väg öfverföra drifkraft för en blifvande vattenledning och för elektrisk belysning i staden. Förslag härtill är upprättadt, men definitivt beslut är ännu ej fattadt i ärendet.

Stadens skolor äro fortfarande desamma och undervisningen der ordnad på samma sätt som förut.

Konungens Befallningshafvande har med anledning af vederbörandes framställning genom resolution den 24 december 1892 fastställt ordningsregler i afseende å utskänkning af spritdrycker samt vin och maldrycker i Nora.

I fråga om *stadens donationsjord* har magistraten meddelat, att samtliga staden underlydande fastigheter utgöras af Prestebordshemmanet, hemmanen Stensnäs och Fibbetorp, Nora stads öken samt Kungs- eller Herrgården.

Nora stad är uppbyggd å Prestebordshemmanet eller det gamla Noraskoga Kyrkiobohl, och annan urkund om detsamma är icke veterlig än konung Johan III:s bref af den 11 mars 1590 om donation af ett hemman Öster Sund till prestebålet i Nora socken såsom ett vederlag för de egor, som frångått det gamla prestebålet och blifvit tilldelade bergsmännen dersammastädes eller, såsom de i kungl. resolutionen den 11 mars 1639 kallas, »Borgerskapet i Nora Kyrkiobohl».

Prestebordshemmanet utgör i areal enligt jordeböckerna, uti hvilka jemväl Herrgårdens egor, om 7 tunnland 30 kappland, äro med hemmanet sammanförda, 266 tunnland $9\frac{1}{2}$ kappland röjd och 14 tunnland $2\frac{1}{2}$ kappland öröjd jord, hvartill komma de 40 tunnland 17 kappland, som af staden upptagas. Genom den under år 1877 fastställda stadsplanen har af hemmanets odlade jord tillagts stadsområdet åtta nya byggnadstomter jemte nya gator och esplanader, så att enligt densamma byggnadsqvarteren intaga en areal af 2,100,009 kvadratfot, samt gator, allmänna platser och publika byggnader 1,434,098 kvadratfot, eller tillhopa 3,534,107 kvadratfot.

De tomter, som numera innehafvas af enskilde, äro samtliga fria tomter, till ett antal af 111. De deltaga i väghållningsbesväret och erlägga tomtören, men har staden till dem icke någon sig förbehållen lösningsrätt. Hemmanets utom stadsplanen

befintliga mark innehafves af enskilde personer och synes ej någonsin varit under stadens disposition.

Hemmanen Stensnäs och Fibbetorp äro af krononatur och gränsa intill Prestebordshemmanet samt hafva blifvit till staden donerade genom det för staden utfärdade kungl. privilegiebrevet den 20 december 1643, som blifvit af drottning Kristina bekräftadt den 10 november 1645, under vilkor att hemmanen till stadens och dess borgerskaps allmänna gagn och bästa måge nyttjade och brukade warda.

Förutom några jordegör, som staden under år 1887 från enskild person inköpt, innehafvas dessa hemman af enskilda personer. Något spår har ej anträffats deraf, att staden tillföre skulle varit i besittning af annan del af dessa hemman än utmarken, som före berörda donation utgjort en samfällighet för kronoåboarne och som, då desse af enskilde stadsbor utlöstes ur hemmanets inegör, fortfarande förblef allmänning och kom under stadens disposition. Dessa allmänningar hafva emellertid å offentlig auktion sålts till enskilde, Stensnäsutmarken enligt magistratens utslag den 3 juli 1786 och beslut den 9 maj 1796 samt Fibbetorps utmark enligt magistratens protokoll den 11 september 1786, och de influtna köpeskillingarne hafva kommit staden till godo. Annan upplåtelse af jord i dessa hemman från staden till enskilde är icke känd.

Nora stads öken om 1·120 kvadratrefvar har af drottning Kristina donerats till staden och är i sin helhet staden behållen.

Kungs- eller Herrgården, hvilken i jordeboken sammanföres med Prestebordshemmanet under jordegan n:r 1, har fördom utgjort en särskild herrgård. Af konung Gustaf I indrogs den till kronan, förföll i ödesmål samt donerades till staden genom kungl. brevet den 13 december 1672 och kungl. resolutionen den 28 september 1675. Tillföre har den utarrenderats för stadens räkning och varit densamma behållen. Genom två af Kungl. Maj:t stadfästade upplåtelser har en del af området försålts. Återstoden upptages af gamla kyrkogården, af stadens

kreators- och marknadsplats samt af en smal landrensa utefter Norasjön.

4. **Lindesberg.** Rörande *stadens donationsjord* meddelar magistraten, att, enligt 13:de punkten af drottning Kristinas för staden den 10 november 1645 gifna privilegiebref, Hennes Maj:t, på det invånarne måtte hafva till sin nödtorft något utrymme, vedbrand och mulbete, till staden privilegierat byarne Linde och Lindeshyttan med alla dertill lydande lägenheter och pertinentier. Derjemte förordnades, att till Lindesbergs stads byggningsplats och utvidgning skulle af de egör, som under prestgården brukades, så mycket, som pröfvades vara af nöden, blifva förlagdt. Utaf dessa donerade hemman och lägenheter kom staden likväl icke i besittning af mer än 5 tunnland åkerjord samt 52 lass äng af de egör, som brukades under prestgården. Byarne Linde och Lindeshyttan, hvilka utgjorde 3 hemman, voro nämligen skattehemman, och kunde därför staden icke komma i besittning af dem. På underdåniga framställningar från staden om bidrag till hemmanens inköpande lemnade Kungl. Maj:t till svar, att penningar saknades, så att något bidrag från kronans sida för det dåvarande ej kunde påräknas. Den 20 oktober 1648 inlöste staden emellertid $\frac{1}{3}$ hemman Ostra Lindesby och under år 1749 inköpte staden $\frac{1}{2}$ hemman Lindeshyttan samt den 11 juni 1787 $\frac{1}{2}$ hemman Östra Lindesby.

Under år 1644 nedbrann hela Lindesås kyrkoby och dervid äfven en gård, som å vissa vilkor skänkts till konung Gustaf I och hvilken gård år 1624 donerats till Uppsala akademi, sedan den möjligen lagt grunden till akademiemmanet Lindesås.

Den 25 februari 1667 och den 30 oktober 1671 pålade Reduktionskollegium staden ränta för hela akademiemmanet ifrån år 1644, hvilket af Kungl. Maj:t gillades den 23 november 1685. Staden uppgifves således såsom donation icke hafva bekommit annat än ofvannämnda 5 tunnland jord från prestgården och 52 lass äng samt akademiemmanet Lindesås, hvarför staden betalar ränta till Uppsala akademi.

Örebro slott i Landskansliet den 31 december 1896.

A. G. SVEDELIUS.

Aug. Helling.

Axel Lené.

Tab. I.

FOLKMÄNGDEN I ÖREBRO LÄN ÅREN 1891—1895.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
		Enligt presterskapets uppgifter den 31 december.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.					
					Hela folkmängden.			Deraf fria från mantals- penningar.		
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden	år 1891	80,812	83,349	164,161	80,609	83,310	163,919	39,055	42,604	81,659
	1892	80,829	83,271	164,100	80,842	83,244	164,086	38,869	42,334	81,203
	1893	81,220	83,648	164,868	80,915	83,388	164,303	38,570	42,089	80,659
	1894	82,001	84,223	166,224	81,354	83,720	165,074	38,666	42,144	80,810
	1895	82,635	84,536	167,171	82,211	84,301	166,512	38,379	41,898	80,277
Örebro stad	år 1891	6,624	8,050	14,674	6,703	8,171	14,874	2,938	3,106	6,044
	1892	6,713	8,180	14,893	6,777	8,316	15,093	2,990	3,274	6,264
	1893	6,899	8,330	15,229	6,985	8,481	15,466	3,080	3,325	6,405
	1894	7,214	8,672	15,886	7,367	8,881	16,248	3,321	3,576	6,897
	1895	7,681	9,083	16,764	7,805	9,274	17,079	3,476	3,747	7,223
Askersunds stad	år 1891	694	863	1,557	678	849	1,527	303	353	656
	1892	691	851	1,542	704	888	1,592	302	371	673
	1893	696	859	1,555	696	867	1,563	293	366	659
	1894	712	874	1,586	696	874	1,570	286	363	649
	1895	746	907	1,653	697	891	1,588	287	363	650
Nora stad	år 1891	630	842	1,472	632	845	1,477	303	377	680
	1892	628	830	1,458	625	830	1,455	277	369	646
	1893	653	823	1,476	652	825	1,477	277	342	619
	1894	662	827	1,489	658	821	1,479	266	324	590
	1895	661	842	1,503	660	839	1,499	254	323	577
Lindesbergs stad	år 1891	652	878	1,530	657	873	1,530	291	393	684
	1892	678	883	1,561	650	874	1,524	271	363	634
	1893	691	889	1,580	679	884	1,563	297	378	675
	1894	711	908	1,619	696	885	1,581	319	390	709
	1895	749	931	1,680	732	916	1,648	324	400	724
Hela länet	år 1891	89,412	93,982	183,394	89,279	94,048	183,327	42,890	46,833	89,723
	1892	89,539	94,015	183,554	89,598	94,152	183,750	42,709	46,711	89,420
	1893	90,159	94,549	184,708	89,927	94,445	184,372	42,517	46,500	89,017
	1894	91,300	95,504	186,804	90,771	95,181	185,952	42,858	46,797	89,655
	1895	92,472	96,299	188,771	92,105	96,221	188,326	42,720	46,731	89,451

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I ÖREBRO LÄN ÅREN 1891—1895.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	
Allmänna vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1895 års slut.	Deraf under åren 1891—1895		Kostnad för under åren 1891—1895						Längd af indelade med skjutsanstalter för sedda vägar vid 1895 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1895 års slut)			
		fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.			omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.				med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.	Af väghållningsdistriktens medel (vägkassorna).	Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.	Af väghållningsdistriktens medel (vägkassorna).		Gästgifverier.	Skjutsstationer.		
Nymil.	Nymil.	Nymil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Nymil.	Antal.	Antal.	Antal.		
Å landsbygden:														
Landsvägar	95:90	1:3	1:2	23,000	20,895	—	3,500	2,038:27	—	82:0	17	19	—	
Bygdevägar	102:00	—	2:2	—	—	—	—	125:00	—	56:6	1	1	—	
I städerna	4:47	—	—	—	—	—	—	—	—	1:3	2	2	—	
Summa	202:37	1:3	3:4	23,000	20,895	—	3,500	2,163:27	—	139:9	20	1) 22	—	
<p>Årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar af allmän väg inom länet är, enligt 46 § af lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, uppskattad till 117,801 kronor 25 öre.</p> <p>Skjutslegan per nymil utgick vid 1895 års slut med:</p>														
1:50 kr.,	{ hvilket är <i>maximilega</i> med entreprenadbidrag vid hvilket är <i>maximilega</i> utan entreprenadbidrag »										20	21	—	
1:10 »	hvilket är <i>under</i> maximilegan »										—	1	—	
Summa (skjutsanstalter)											20	22	—	
											I kungs- och kronoskjuts. ²⁾	Vid gästgifverier med entreprenad.	Vid skjutsstationer med entreprenad.	Vid skjutsanstalter utan entreprenad.
Antal utgångna hästar under år 1891											—	6,156	3,386	—
» » » » » 1892											—	6,524	3,314	—
» » » » » 1893											—	6,316	3,249	—
» » » » » 1894											—	6,600	3,657	—
» » » » » 1895											—	6,887	3,661	—
Summa (hästar)											—	32,483	17,267	—

1) Oberäknadt en år 1892 inrättad tillfällig skjutsstation vid Karlskoga jernvägsstation, hvarom se berättelsens text (s. 34).

2) Kungsskjuts har under perioden ej förekommit och kronoskjuts endast helt obetydligt. Uppgifter om därför utgångna hästar hafva ej erhållits.

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I ÖREBRO LÄN ÅR 1895.

1.	2.	3.	M a n t a l					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)				
			4.	5.	6.		7.			8.	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.								
Fideikommissinnehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken.			Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.		Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar.	å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.	
Bruksegaren, friherre H. J. Hamilton	Bo	Bo.	—	—	4·5	24·5625	—	5	1,239,900	122,000	—	1,573,900		
		Svennevad.	0·125	—	—	2·1250	—	—	126,200	—	—			
		Lerbäck.	—	—	—	2·0	33·3125	3	—	85,800	—		—	
Ryttmästaren, friherre Joh. Th. Gripenstedt	Bysta	Asker.	—	3·0	1·0	13·625	1	6	664,100	244,000	—	1,335,800		
		Lännäs.	—	—	—	1·0	—	—	44,100	—	—			
		Norrbyås.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000			
		Svennevad.	—	0·5	—	7·125	1	2	341,200	3,000	1,900			
		Bo.	—	—	—	0·125	—	—	—	6,000	—		—	
		Sköllersta.	—	0·0625	—	1·0	27·4375	—	—	30,500	—		—	
Kammarherren Robert Montgomery-Cederhielm	Segersjö	Lännäs.	—	—	3·0	15·09375	1	—	861,600	—	4,700	872,800		
		Asker.	—	—	—	—	18·09375	—	—	—	6,500			
Grefve C. G. Kalling	Myrö	Rinkaby.	—	—	2·0	2·25	—	—	115,700	—	—	419,500		
		Glanshammar.	—	—	—	6·0	—	—	103,700	—	—			
		Långbro.	—	—	—	2·5	—	—	109,000	—	—			
		Ånsta.	—	—	—	2·375	—	—	90,000	—	—			
		Asker.	—	—	—	—	—	—	—	—	300			
		Sköllersta.	—	—	—	—	—	—	—	—	700			
		Hidinge.	—	—	—	—	15·125	—	—	—	—		100	
Grefve E. Lewenhaupt	Säbylund	Kumla.	—	1·0	4·0	7·275	2	2	393,600	5,500	—	757,900		
		Hallsberg.	—	—	—	1·5	—	—	90,000	—	—			
		Hidinge.	—	—	—	3·0	—	—	78,400	—	—			
		Vintrosa.	—	—	—	2·0	—	—	62,400	—	—			
		Asker.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000			
		Norrbyås.	—	—	—	1·0	—	—	35,200	—	—			
		Ekeby.	—	—	—	1·0	—	—	55,000	—	—			
		Sköllersta.	—	—	—	2·25	23·025	—	—	36,800	—		—	
		Kumla.	—	—	—	—	—	—	—	—	—		800	
Summa			0·125	4·5625	14·5	97·80625	116·99375	8	15	4,569,200	374,500	17,000	4,960,700	

Tab. 4.

Örebro län.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I ÖREBRO LÄN ÅR 1895.

54

Örebro län.

Tab. 5.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.				9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.				Summa.	jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Skyllbergs bruks aktiebolag	Skyllbergs bruk Boda Degernäs Karstorp Vallby	Lerbäck. Hallsberg. Snaflunda. Hammar. Viby.	— — — — —	6:833 0:5 0:375 0:0625 —	— — — — —	7:375 — 2:656 0:6875 —	4 — 2 — —	12 — 3 — —	929,900 25,000 94,100 42,900 —	191,600 — 93,500 — —	500 — — — 400	— — — — —	1,377,900
Aktiebolaget Skogaholms bruk	Skogaholm Bresätter m. m. Estaboda	Svennevad. Sköllersta. Hallsberg. Lerbäck.	— — — —	2:5 0:25 0:5625 1:9065	— — — —	3:33333 0:75 5:125 1:125	— 1 3	5 4 2	380,000 22,500 319,300 210,100	51,200 — 97,600 2,100	200 — 100 —	— — — —	1,083,100
Hasselfors bruks aktiebolag	Hasselfors bruk Harsboda m. m.	Skagershult. Qvistbro.	— —	6:25 1:02083	3:25 —	5:23333 0:75	1 —	7 —	980,000 40,200	182,000 —	— —	— —	1,152,200
Aktiebolaget Aspa bruk	Aspa m. m. Aspa och Olshammar	Askersunds lf. Hammar.	— —	8:01562 3:90625	— —	5:625 3:0	1 1	2 7	413,600 206,400	17,000 74,700	— —	— —	711,700
Laxå bruks aktiebolag	Laxå m. m. Axelbyn m. m. Bäck m. m. Benteboda m. m. Byrsta Carlsdal Spjutvik m. m. Staksund Catrinelund m. m.	Bodarne. Askersunds lf. Viby. Snaflunda. Kumla. Karlskoga. Vikers kapell. Nora landsf. Grythyttan.	— — — — — — — — —	7:10037 2:94318 — 1:0 — 4:31777 1:17708 0:08333 0:75	— — — — — — — — —	5:625 4:125 1:0 3:625 — 0:25 — — —	4 — — — — — — — —	14 — — — — 8 — — —	815,900 259,100 20,500 114,400 — 342,200 155,900 5,700 37,500	444,900 — — — — 100,800 — — —	— — 100 1,900 2,100 — — — —	— — — — — — — — —	2,301,000
Porla brunns aktiebolag	Porla	Skagershult.	—	—	—	0:01667	—	1	8,400	275,000	—	—	283,400
Villingsbergs bruks aktiebolag	Villingsberg Björnkärn m. m. Ribbohyttan m. m. Boda, Na, m. m. Valåsen	Kuista. Hidinge Qvistbro. Nysund. Karlskoga.	— — — — —	3:0 4:55 1:5 3:55833 3:50664	— — — — 0:25	— — — 1:0 0:125	— — 2 7 3	3 — — 1 5	174,600 357,700 73,400 456,200 459,700	19,700 — — 22,500 102,000	— — — — —	— — — — —	1,665,900
Svartå bruks aktiebolag	Svartå Boda, Sa, m. m. Grytfors	Qvistbro. Nysund. Skagershult.	— — —	4:64583 8:96396 0:750	— — —	0:225 1:5 —	6 5 —	9 — —	362,200 650,500 55,000	299,900 — —	— 1,500 —	— — —	1,369,100
Yxhults stenhuggeriaktiebolag	Yxhult Lanna Vilhelmsberg	Kumla. Hidinge. Asker.	— — —	0:52232 — 0:25	— — —	— — —	1 — —	1 1 1	16,400 — 13,000	6,200 1,500 10,000	— — —	— — —	47,100
Lanna stenhuggeriaktiebolag	Lanna	Hidinge.	—	0:875	—	0:225	—	2	22,000	6,000	—	—	28,000
Hargs aktiebolag	Harg	Hammar.	—	0:16667	—	—	—	4	6,000	59,000	—	—	65,000
Hammars glasbruks aktiebolag	Hammar	—	—	—	—	—	—	1	2,200	30,000	—	—	32,200
Göta kanalbolag	Rökneön	—	—	—	—	—	—	1	16,500	—	—	—	16,500
Askers mejeriaktiebolag	Tybble mejeri	Asker.	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	—	6,000
Frötuna aktiebolag	Frötuna Oppbogs	Götlunda. Fellingsbro.	— —	0:08333 4:0	2:25 —	— —	— —	2 2	113,500 72,600	36,000 28,000	— —	— —	250,100
Garphytte bruks aktiebolag	Garphyttan	Tysslinge. Kil.	— —	9:09375 1:5	— —	— —	— —	3 —	186,500 19,000	27,800 —	— —	— —	233,300
Alkvetterns aktiebolag	Alkvettern Silfverhyttan m. m.	Bjurtjärn. Karlskoga.	— —	1:99869 3:73888	2:75 —	0:53125 —	1 —	2 4	359,800 385,500	16,500 53,500	100 —	— —	815,400
Björneborgs aktiebolag	Vismenästorp	—	—	0:25	—	—	—	—	51,800	—	—	—	51,800

Bofors-Gullspångs aktiebolag	Bofors	Karlskoga. Vikers kapell.	—	0·64865	1·50	1·16666	—	1	26	317,500	908,500	1,800	—
	Bengtstorp		—	0·1875	—	—	—	1	—	4,200	—	—	1,232,000
Bredsjö aktiebolag	Bredsjö jernbruk m. m.	Hjulsjö.	—	9·02810	—	0·50	—	3	14	666,500	118,500	—	785,000
Karlskogas praktiska slöjdskolans aktiebolag	—	Karlskoga.	—	—	—	—	—	1	1	300	15,200	—	15,500
Dalkarlsbergs grufveaktiebolag	Dalkarlsyttan	Vikers kapell.	—	3·0	—	—	—	8	4	230,600	124,600	—	355,200
Elfvestorps bruks aktiebolag	Elfvestorp	Grythyttan.	—	6·15509	—	7·125	—	1	5	814,400	132,500	—	946,900
Gammalkroppa aktiebolag	Mörtkärn	»	—	0·16666	—	—	—	—	—	10,000	—	—	10,000
Granbergsdals aktiebolag	Högfors	Karlskoga.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	500
Gyttorps sprängämnesaktiebolag	Gyttorp	Nora landsförs.	—	1·31250	—	—	—	1	3	45,700	45,000	—	90,700
Hagby aktiebolag	Hagby	»	—	0·96875	—	—	—	1	4	74,800	37,000	—	111,800
Hammarby-Yxe aktiebolag	Hammarby	»	—	24·88333	—	—	—	—	7	555,200	117,100	—	—
	Yxe	Lindesbergs lf.	—	7·14062	—	—	—	—	—	273,100	—	—	945,400
Hellefors bruks aktiebolag	Hellefors	Hellefors.	—	20·09375	—	—	—	—	11	1,672,000	510,000	—	—
	Svartelfstorp m. m.	Grythyttan.	—	1·60416	—	—	—	—	—	124,000	—	—	—
	Smalkärn och Markärn	Ljusnarsberg.	—	0·04779	—	—	—	—	2	7,500	10,000	—	—
			—	0·03235	—	—	—	—	—	—	—	—	2,323,500
Kärne mejeriaktiebolag	Vestra Kärne	Karlskoga.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000
Rockesholms aktiebolag	Rockesholm	Grythyttan.	—	0·43750	—	—	—	—	1	113,000	15,000	—	—
	Skärhyttan	Nora landsförs.	—	—	—	—	—	2	1	40,000	50,000	—	218,000
Sikfors bruks aktiebolag	Sikfors	Hellefors.	—	4·60937	—	—	—	—	4	290,300	69,000	—	—
	Karstenschult	Grythyttan.	—	1·19444	—	—	—	—	—	63,700	—	—	—
	Svarfvarbo m. fl.	Ljusnarsberg.	—	0·29301	—	—	—	—	—	23,300	—	—	446,300
Stadra aktiebolag	Stadra	Nora landsförs.	—	4·0	—	—	—	—	1	217,100	2,500	—	—
	Finnån	Jernboås.	—	0·86458	—	—	—	—	2	25,200	4,000	—	—
	Sundsoda m. m.	Grythyttan.	—	2·25319	—	—	—	—	1	138,500	2,000	—	389,300
Stribergs handelsaktiebolag	Ringshyttan	Nora landsförs	—	—	—	—	—	—	1	—	11,000	—	11,000
Strömsnäs jernverks aktiebolag	Strömsnäs	Karlskoga.	—	1·33741	—	—	—	—	18	104,200	1,191,000	—	1,295,200
Guldsmedshytte aktiebolag	Axsjön	Ljusnarsberg.	—	0·18014	—	—	—	—	—	9,900	—	—	—
	Guldsmedshyttan	Lindesbergs lf.	—	22·41458	—	—	—	—	20	711,900	164,800	—	886,600
Klotens aktiebolag	Norra Bredsjön m. fl.	Ljusnarsberg.	—	2·29877	—	—	—	—	1	145,500	1,500	—	—
	Gusselby såg	Lindesbergs lf.	—	—	—	—	—	—	1	1,200	35,000	—	—
	Klothyttan	Ramsberg.	0·07132	17·17697	1·0	2·0	—	—	10	888,500	133,400	—	1,205,100
Högfors aktiebolag	Högfors m. fl.	Ljusnarsberg.	—	7·29907	—	—	—	—	1	625,600	271,100	—	896,700
Kafveltorps aktiebolag	Kafveltorp m. fl.	»	—	0·40680	—	—	—	—	9	57,900	123,100	—	181,000
Grängesbergs konst- och jernvägsaktiebolag	Rällnieåsen	»	0·00692	0·06029	—	—	—	—	1	8,600	50,000	—	58,600
Kroksfors aktiebolag	Abrahamsgård	»	0·0625	5·15724	—	—	—	—	7	544,800	81,300	—	626,100
Aktiebolaget Bångbro rörverk	Utanheden, Bångbro	»	—	1·08006	—	—	—	—	8	129,700	397,100	—	526,800
Bånghammars bryggeriaktiebolag	Bånghammar	»	—	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	50,000
Nya Kopparbergs arbetareförenings handelsaktiebolag	Nyborg	»	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000
Kopparbergs bryggeriaktiebolag	Nya Vägen	»	—	0·00040	—	—	—	—	1	1,000	12,000	—	13,000
Hörks bryggeriaktiebolag	Norra Hörken	»	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	6,000
Mölnbacka-Trysils-Uddeholms aktiebolag	Silkesberg	»	—	0·25	—	—	—	—	1	17,300	30,000	—	47,300
Vestra Ormbergs grufveaktiebolag	Heden	»	—	0·17650	—	—	—	—	—	18,000	—	—	18,000
Kungsgrufve aktiebolag	Ställbergstägt	»	—	0·01875	—	—	—	—	1	1,800	49,000	—	50,800
Ställbergs grufveaktiebolag	Ställberg m. fl.	»	—	0·09301	—	—	—	—	1	11,300	—	—	11,300
Aktiebolaget Svartviks grufvor	Svartvik	»	—	0·00808	—	—	—	—	1	2,200	47,000	—	49,200

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I ÖREBRO LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad.)	4. M a n t a l.					8. Summa.	9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.		7. Summa.				11. ä jordbruksfastighet.	12. ä annan fastighet.	13. ä frälse-ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Boxholms aktiebolag	Fransåsberg	Ramsberg.	—	—	—	—	—	1	—	—	400	—	400	
Do (jemte Rålsbergs grufvebolag)	»	»	—	—	—	—	—	—	2	—	5,200	—	5,200	
Fagerängs aktiebolag	Väng	Lindesbergs lf.	—	0:17356	—	—	0:17356	—	—	12,300	—	—	12,300	
Ingels grufaktiebolag	Ingelshyttan	»	—	0:02343	—	—	0:02343	—	2	1,600	4,600	—	6,200	
Kohlava jernverks aktiebolag	Dalkarshyttan	»	—	1:0	—	—	1:00000	—	15	70,000	296,900	—	366,900	
P. E. Lindqvists handelsaktiebolag	Ragvaldsberg	»	—	1:94408	—	—	1:94408	—	3	69,500	3,500	—	73,000	
Ramsbergs krutbruks aktiebolag	Ristan	Ramsberg.	—	0:04687	—	—	0:04687	—	2	2,900	27,000	—	29,900	
Riddarhytte bruks aktiebolag	Riddarskogen	»	—	2:06814	—	—	2:06814	1	—	112,500	—	—	112,500	
Vasselhytte grufaktiebolag	Ingelshyttan	Lindesbergs lf.	—	0:03385	—	—	0:03385	—	—	1,700	—	—	1,700	
Vedevågs bruks nya aktiebolag	Vedevåg	»	—	1:56451	—	—	1:56451	—	16	69,400	137,700	—	207,100	
Skogsbergs mejeriaktiebolag	Skogsbergs mejeri	Fellingsbro.	—	—	—	—	—	1	1	1,000	33,000	—	34,000	
Fellingsbro mejeriaktiebolag	Fellingsbro mejeri	»	—	0:29411	—	—	0:29411	—	1	6,300	100,000	—	106,300	
Frövi fabriks aktiebolag	Frövi trämassfabrik	Näsby.	—	—	—	—	—	—	1	—	65,000	—	65,000	
Köping—Hulta jernvägsaktiebolag	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000	
Jerle torfaktiebolag	Jerle torfströfabrik	Ervalla.	—	—	—	—	—	—	1	6,300	22,000	—	28,300	
Adolfsbergs brunns aktiebolag	Adolfsbergs brunn	Örebro.	—	—	—	—	—	—	1	1,500	30,000	—	31,500	
Byggnadsaktiebolaget Engelbrekt	Blekkholmen	»	—	—	—	—	—	—	1	—	120,000	—	120,000	
Gaslysningsaktiebolaget	Gasverket	»	—	—	—	—	—	—	1	—	54,800	—	54,800	
Hotellbyggnadsaktiebolaget	Stora hotellet m. m.	»	—	—	—	—	—	—	1	—	272,000	—	272,000	
Norlings bryggeriaktiebolag	Norlings bryggeri m. m.	»	—	—	—	—	—	—	1	300	160,100	—	160,400	
Örebro badbassins aktiebolag	Badbassinen	»	—	—	—	—	—	—	1	—	5,800	—	5,800	
Örebro läns mejeriaktiebolag	Mejeriet	»	—	—	—	—	—	—	1	—	20,600	—	20,600	
Örebro läns trädgårdsaktiebolag	Trädgårdsföreningen	»	—	—	—	—	—	—	1	9,000	25,000	—	34,000	
Örebro nya rederiaktiebolag	Skebäck	»	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000	
Örebro teateraktiebolag	Teatern	»	—	—	—	—	—	—	1	—	100,000	—	100,000	
D. J. Elgérus fabriks- och handelsaktiebolag	—	»	—	—	—	—	—	—	1	900	124,400	—	125,300	
Hagby aktiebolag	Jordegor och tegelverk	Nora.	—	—	—	—	—	5	—	17,300	—	—	17,300	
Askersunds bryggeriaktiebolag	Bryggeriet	Askersund.	—	—	—	—	—	7	7	9,900	45,900	—	55,800	
Askersund—Skyllbergs jernvägsaktiebolag	Stationshus	»	—	—	—	—	—	—	2	—	191,000	—	191,000	
Askersunds hotellaktiebolag	Hotellet	»	—	—	—	—	—	—	—	—	31,200	—	31,200	
Lindes mejeriaktiebolag	Lindes mejeri	Lindesberg.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,005	—	10,005	
		Summa	0:14074	256:53529	11:0	64:69974	332:37577	99	366	18.606,900	8,984,305	8,700	27,599,905	

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I ÖREBRO LÄN ÅR 1895.

1. Främmande magters och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmunt frälse.							
Belgiska bolaget Vieille Montagne . .	Åmneberg	Hammar.	—	1:34375	—	5:0625	—	5	183,700	853,500	—	—	
Frövi—Ludvika jernvägsaktiebolag (engelskt)	Effje	Askersunds lf.	—	—	—	0:375	—	—	12,600	—	—	—	
	Ingelsby	Lerbäck.	—	1:5	—	—	8:28125	5	52,800	130,000	—	1,232,600	
	Svenborg	Ljusnarsberg.	—	—	—	—	—	5	—	157,000	—	—	
	Hus vid Frövi	Näsby.	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	—	
	Hus i staden	Lindesberg.	—	—	—	—	—	1	21,300	1,200	—	185,500	
	Summa		—	2:84375	—	5:4375	8:28125	5	270,400	1,147,700	—	1,418,100	

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR, I ÖREBRO LÄN ÅR 1895.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. 6. Utdelning under år 1895		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.	8. Deraf värde af fastigheter.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. För länet samfåldt.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Örebro läns allmänna fattigvård.	Tiggeriets hämnande och spinneriverks anläggande inom länet.	Konung Karl XIV Johan säson kroupris.	1813 ³⁰ / ₈	15	1,492	206,481	—	Styrelse af 6 ledamöter med landshöfdingen säson ordförande.	
d) <i>Stiftelser för sjukvård.</i>									
Wallenstjerna-Lillieströmska fonden.	Till hjälp åt sådana mindre bemedlade personer från Götlunda församling samt från de Lillieströmska egendomarne inom länet, som värdas ä Örebro läns-läsalett.	Enekefriherrinnan Wallenstjerna, f. Dankwardt-Lillieström och majoren F. Dankwardt-Lillieström.	1861 ¹⁹ / ₆	1	67	5,572	—	Örebro länsläsaletts direktion.	
h) <i>Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Örebro läns skyddsförening.	Att taga värd om frigifna fångar och bereda dem arbete och religionsundervisning m. m.	Örebro läns invånare.	1875	—	345	10,288	—	Styrelse med landshöfdingen som ordförande.	1)
				16	1,904	222,341	—		
B. Å Landshygdén.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Widstrandiska fonden.	Räntan tilldelas någon af de mest behöfvande inom Ekers fattigvårdsambülle.	Handlanden E. Widstrand o. hans hustru A. M. Ekström.	1857 ¹ / ₃	1	3	50	—	Fattigvårdsstyrelsen i Eker.	2)
Fru Qvarnströms minne.	Understöd åt pauvres honteux.	Enekefru A. C. Qvarnström.	1890 ²⁶ / ₆	3	75	1,171	—	Kyrkorådet i Ånsta o. Långbro.	
Bengt Olssons eukas fond.	Att vid jul utdela räntan åt fattige inom Långbro socken.	Eukan Brita Kristina Andersdotter.	1882 ²⁸ / ₁₂	4	35	1,040	—	Kommunalnämnden i Långbro.	
Statsrådet greve K. G. Mörnens donation.	Understöd åt behöfvande äldre f. d. brukare eller torpare under Esplunda i Almby socken.	Statsrådet greve K. G. Mörner.	1872 ³⁰ / ₇	2	33	600	—	Fattigvårdsstyrelsen i Almby.	
Åkerhielmska pensionen.	Understöd till afskedade välfredjade soldater eller deras enkor, eller, om sådana ej inom socknen finnas i behof, till behöfvande underhåfvande under Hjelmarsberg i Almby socken.	Majoren S. J. Åkerhielm.	1814 ²⁴ / ₁₁	8	46	3)	—	Egaren till Hjelmarsberg, som i samråd med kommunalnämnden i Almby sen anafager pensionärer.	3)

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Bromsska donationen. Lindströmska fattigfonden.	Understöd till fattige i Ånsta socken. Att bidraga till fattigvården inom Axbergs socken.	Handlauden G. Broms. Hemmansegaren O. Lindström i N. Dylta.	1841 ¹⁶ / ₈ 1865 ¹² / ₁₂	5 42	15 45	300 1,125	— —	Kommunalnämnden i Ånsta. D:o och skolrådet i Axberg.	4) 5)
Dylta bruks fattigfond.	Understöd åt fattige under Dylta bruk.	Generaladjutanten friherre K. S. Åkerhielm.	1821 ¹ / ₁	6	360	6,000	—	Egaren af Dylta bruk.	
Almgrenska donationen. D:o d:o.	D:o d:o. Understöd åt slägtning i dess lifstid och sedan till Axbergs sockens mest behöfvande.	Mamsell Hedda Almgren. Densamma.	1880 ⁵ / ₄ 1874 ¹⁸ / ₂	6 1	60 312	1,000 7,812	— —	D:o d:o. Kommunalnämnden i Axberg.	
Widénska fonden. Grandeli donation. Anders Larssons d:o. Wistrandska fonden.	Till understöd åt blygsamma fattiga i Vintrosa. Räntan utdelas till fattige i d:o. Understöd åt fattige i d:o. Räntan användes till extra förplägning vid jul åt Kils sockens fattighjon.	Prostinna Edla Widén. Prosten N. Grandelius. Lantbrukaren A. Larsson. Handlauden E. Wistrand.	1888 ²⁰ / ₅ 1834 ¹⁷ / ₇ 1892 ²⁸ / ₂ 1872	— 7 13 —	— 30 25 8	163 600 500 200	— — — —	Kyrkorådet i Vintrosa. Kommunalnämnden i d:o. D:o d:o. D:o i Kil.	6) 7)
Herdmans donation. Erik Erssons och Lovisa Persdotters i Rönö fond.	Räntan utdelas till de fattige i Glanshammar. D:o d:o.	Prosten G. Herdman. Hemmansegaren Er. Ersson och hans hustru Lovisa.	1751 ²⁰ / ₆ 1883 ¹⁷ / ₁₁	— 40	13 100	750 2,000	— —	D:o i Glanshammar. D:o d:o.	8) 9)
Grefve C. G. Mörnens understödsfond. Smedbergskadonationsfonden. Jan Janssons i Sjögesta donation. Dankwardt-Lillieströms d:o.	Att lemna understöd åt älderstigna, behöfvande brukare och torpare under Esplunda gods. D:o åt älderstigna fattiga personer under d:o. D:o åt fattiga i Sjögesta by i Rinkaby. Understöd åt underlydande vid Käsätter i Götlunda.	Grefve C. G. Mörner. Kammartjenar E. Smedberg. Hemmansegaren Jan Jansson i Sjögesta. Majoren F. Dankwardt-Lillieström.	1823 ¹² / ₁₂ 1852 ²⁰ / ₁₁ 1858 ⁷ / ₆ 1861	4 5 1 —	36 50 15 —	900 1,000 402 1,500	— — — —	D:o i Rinkaby. D:o d:o. D:o d:o. Egaren af Käsätter.	10)
Malmqvistska donationsfonden. Stina Ersdotters gåfva. Maja Stina Ersdotters i Lundby donationsfond. Gust. Erssons i Almbro d:o.	Understöd till behöfvande äldre inom Asker. Ränteutdelning vid julen till fattige inom Askers sockens nedre del. D:o d:o inom Askers socken. Att vid jul utdelas räntan till fattige i Gellersta.	Vaktmästaren E. Malmqvist. Pigan Stina Ersdotter. Hemmansegarenkan Maja Stina Ersdotter. Nämndemannen G. Ersson.	1865 ¹⁷ / ₃ 1887 ⁷ / ₁₀ 1886 ⁷ / ₄ o. 1891 ¹² / ₆ 1892	40 1 32 22	125 2 70 30	2,500 119 1,500 600	— — — —	Kommunalnämnden i Asker. Askers sockens nedre fattigvårdsstyrelse. D:o d:o. Kommunalnämnden i Gellersta.	
Baggeska fonden. Bromsska donationen.	Att öka understödet för fattighjonen i d:o. Halfta räntan åt 4 fattiga enkör under Öfre Haddebo, andra hälften tillfaller f. n. sockenbiblioteket.	Enkefru Bagge. Brukspatronen J. C. Broms.	1832 ¹¹ / ₁₂ 1835 ¹ / ₁₁	5 4	4 15	60 600	— —	D:o d:o. Skolrådet i Svennevad.	
Lars Perssons testamentariska fond. Kapten C. A. Staafs fond. Burenstamska donationen.	Kontant julgåfva till fattighusets i Hallsbergs socken invånare. Understöd till behöfvande äldre vid Körtingsberg. Understöd åt fattige i Lerbäck.	Hemmansegaren Lars Persson. Kaptenen C. A. Staaf. Öfverstelöjtnanten J. D. Burenstam.	1859 ²⁸ / ₁₁ 1854 ¹ / ₇ 1826 ¹ / ₅	— 12 5	4 76 150	100 1,500 3,000	— — —	Pastor och kyrkovårdar i Hallsberg. Egaren till Körtingsberg. Kommunalnämnden i Lerbäck.	
Grills testamente. Robsahmska testamentet. Er. Erssons testamente.	Räntan utdelas till fattige i Lerbäck. D:o d:o. Af räntan utdelas årligen $\frac{2}{5}$ till gamla fattiga och $\frac{3}{5}$ till fattiga skolbarn i Lerbäck.	Brukspatron J. V. Grill. Brukspatron Abr. Robsahm. Masmästareäldermannen Er. Ersson i Österhult.	1863 ¹⁵ / ₇ 1792 ¹⁵ / ₁₂ 1860 ¹ / ₅	5 8 4	50 34 30	1,000 756 800	— — —	D:o d:o. D:o d:o. D:o d:o.	
And. Larssons d:o. Hans Hanssons i Käxle d:o. D:o d:o. Öfverstelöjtnanten J. D. Burenstams understödsfond. Grefvinnan Burenstams d:o. Justitiekansler Bergenschölds donation. Fröken Bergenschölds d:o.	Räntan utdelas årligen åt fattiga i Lerbäck. Till fattiga i Edsbergs socken. D:o d:o i Qvistbro socken. Att understödja behöfvande inom Snallunda socken. Att understödja 4 behöfvande enkör i d:o. Räntan utdelas d. $\frac{2}{5}$ lika mellan 6 af pastorsembetet utsedda äldre, oförmögna personer i Kräklinge. Räntan utdelas d. $\frac{13}{10}$ lika mellan 5 fattiga qvinnor i d:o.	Handlauden A. Larsson i Gilltorp. Riksdagsmannen H. Hansson. Densamma. Öfverstelöjtnanten J. D. Burenstam. i januari. M. Burenstam, f. v. Rosen. Enkefru Helena Bergenschöld. Fröken Maria Charlotta Bergenschöld.	1849 ²⁰ / ₅ 1824 ²⁰ / ₄ — 1870 1874 ²¹ / ₂ 1865 ²¹ / ₁ 1845 ²⁰ / ₂	4 — — 10 4 6 5	30 59 59 120 30 50 25	552 — — 2,000 500 1,000 500	— — — — — — —	D:o d:o. D:o i Edsberg. D:o d:o. D:o i Snallunda. Kyrkorådet i d:o. Kommunalnämnden i Kräklinge. D:o d:o.	11) 12)
Ryttmästaren H. J. Sahlfeldts d:o. Generalmajor P. Lagerhielms d:o. Anders Lundmarks d:o. Backafonden.	Räntan användes till fattigvården i Kräklinge. D:o d:o. Räntan utdelas Andersdagen till Hardemo sockens mest behöfvande. Räntan utdelas vid midsommartiden till d:o d:o.	Ryttmästaren H. J. Sahlfeldt. Generalmajor P. Lagerhielm. Brukspatron A. Lundmark. Enkan Kajsa Jönsdotter i Backa.	1827 ¹¹ / ₆ 1805 ⁹ / ₁₂ 1797 ² / ₁₂ 1857 ¹⁵ / ₅	— — 27 47	75 75 45 120	1,500 1,500 947 2,000	— — — —	D:o d:o. D:o d:o. D:o i Hardemo. D:o d:o.	

Petter Perssons i Logajö donation.	Räntan under 50 år skall läggas till kapitalet, hvar efter ena hälften af räntan tillfaller Edsbergs sockens fattigvård och andra hälften dess skolor.	Häradsdomaren Petter Persson och hans hustru.	1883 ^{17,5}	—	—	932	—	Kommunalnämnden i Edsberg.	¹³⁾
Lundstedtska fonden.	Att till midsommar och jul lemna understöd åt i Snafunda fattighus boende fattighjon.	Handl. P. Lundstedt i Skara.	1872 ^{14, 11}	15	50	1,000	—	D:o i Snafunda.	
Lundqvistska d:o.	Utdelning bland fattige, hederlige arbetssamme gamla i Viby socken.	Julia o. Lovisa Lundqvist.	1886 ^{17, 9}	4	50	1,001	—	Kyrkoherden o. kyrkovårdarne i Viby.	
D:o d:o.	D:o d:o.	Desamma.		2	30	500	—	D:o d:o.	
Eckleinska d:o.	Räntan utdelas d. ^{15,5} till en dygdig, gudfruktig och behöfvande qvinnu i Snafunda, som icke åtnjuter fattigdel.	Kyrkoherden i Länns And. Ecklein.	1850 ^{15,5}	1	10	200	—	Kommunalnämnden i Snafunda.	¹⁵⁾
Frans Erssons enkas i Fins- hyttan donation.	Anskaffande af kläder och föda åt fattiga enklor och understöd åt fattiga skolbarn i Jernboås.	Eukan Kristina Ersdotter.	Mars 1868	17	39	1,100	—	D:o i Jernboås.	
Lindbergska donationen.	Understöd åt fattiga i Hellefors.	Handl. J. Lindberg Persson.	1815 ^{25, 1}	—	90	14)	—	D:o i Hellefors.	¹⁴⁾
Stagnellska d:o.	D:o d:o.	Fru Anna Elisabet Stagnell.	1888 ^{26, 6}	10	450	10,000	—	D:o d:o.	
Abraham Robsahns donation.	Understöd åt fattiga och ofärdiga i Karlskoga.	Bruksegaren Abr. Robsahm.	1732 ^{15, 12}	2	32	800	—	D:o i Karlskoga.	¹⁵⁾
Kristian Robsahns d:o.	Understöd åt fattiga smedfamiljer vid Bofors och Björkborn.	Bruksegaren Kristian Robsahm.	1755 ^{2, 1}	5	52	1,300	—	D:o d:o.	¹⁶⁾
Krigsrådet G. Sahlefeldts d:o.	Understöd åt arbetslösa fattiga i Karlskoga.	Krigsrådet Gust. Sahlefeldt.	—	—	60	1,500	—	D:o d:o.	
Em. Petterssons i Gelleråsen d:o.	Understöd åt fattiga i d:o.	Bergsmannen Em. Pettersson.	1823 ^{30, 9}	1	12	300	—	D:o d:o.	
Petter Linds d:o.	Julgäfvor åt fattiga i d:o.	Lisa Eriksdotter Lind.	1874 ^{14, 3}	2	8	200	—	D:o d:o.	
Fröken A. Eldhs d:o.	Understöd åt fattiga i Bjartjärns socken.	Fröken Abrahamina Eldh.	—	—	60	1,000	—	Kommunalstyrelsen i Bjartjärn.	¹⁷⁾
General de la Granges d:o.	Lättnad i fattigvården i Grythyttan.	General de la Grange.	1844 ^{22, 3}	1	8	165	—	Kommunalnämnden i d:o.	
J. Anderssons d:o.	Understöd åt fattiga i d:o.	Musnästaren J. Andersson.	1830 ^{19, 12}	2	10	200	—	Kommunalstyrelsen i Grythyttan.	
En okänds d:o.	D:o d:o.	—	1856 ^{31, 12}	6	50	1,000	—	D:o d:o.	
Nils Björssons d:o.	D:o d:o.	Bergsmannen Nils Björsson.	1872 ^{24, 7}	204	2,370	50,000	—	Kyrkorådet i d:o och 2 å kyrkostämman valda ombud.	
Gothénska fonden.	Hjelp åt behöfvande i Lindesbergs socken.	Maria Gothén, f. Svedenstierna.	1846 ^{19, 3}	4	236	3,937	—	Kommunalnämnden i Lindesbergs socken.	
Sven Flodmans fattigdonation.	Bidrag till församlingens fattigvård.	Bruksinspektör S. Flodman.	1875	—	200	4,000	—	D:o i Ramsberg.	
Lars Jansson d:o.	Räntan utdelas till fattiga inom Kärbergs, Nederhytte och Håkanshoda byar.	Häradsdomaren Lars Jansson.	1872	5	45	750	—	D:o d:o.	
Wikbomska fattigdonationen.	Räntan utdelas till 2 de äldste behöfvande inom Grimsö och Allmänningsbo område.	Enkefru A. C. Wikbom.	1860	2	30	500	—	D:o d:o.	
Berglundiska fonden.	>Mensklighetens bästa>.	Handl. Kr. Berglund.	1850 ^{21, 10}	—	—	31,210	2,100	Fattigvårdsstyrelsen i Lindesberg.	¹⁸⁾
Margaretha Sofia Norströms fromma stiftelse.	Räntan utdelas årligen till 10 älderstigna fattiga enklor.	Assessorskan Marg. Sofia Norström, f. Boström.	1834 ^{3, 9}	10	75	1,500	—	Kyrkorådet i Ljusnarsberg.	
Adlers d:o.	D:o till älderstigna fattiga enklor och till förstärkning af Norströmska fonden.	Bergslagskassören J. Adler och hans hustru.	1865 ^{19, 11}	5	40	1,000	—	D:o d:o.	
Ulla Erikssons d:o.	D:o till behöfvande qvins- och manspersoner och till förstärkning af Norströmska fonden.	Mamsell Ulla Eriksson.	1858 ^{30, 5}	10	75	1,500	—	D:o d:o.	
Ulfsparriska fonden.	D:o till understöd åt de mest behöfvande i Ljusnarsberg.	Margreta Ulfsparre.	1875 ^{21, 1}	8	118	3,000	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Niklas Erikssons donations- fond.	Understöd åt fattiga, som icke åtnjuta underhåll af fattigvården.	Fröken Ulla Eriksson och bruksegaren N. Eriksson.	1877 ^{26, 2} och 1881	83	1,422	30,000	—	D:o d:o.	¹⁹⁾
Dahlmanska fonden.	Understöd åt fattiga, som varit under Hinsebergs och Frövi gods.	Assessorskan M. E. Dahlman.	1776 ^{1, 3}	2	10	166	—	Fattigvårdsstyrelsen i Näsby.	
Hedda Fornells fond.	Understöd åt en enka bland Näsby sockens fattighjon, som förer en ärbär och kristlig vandel.	Prostinan H. Fornell.	1872 ^{1, 3}	1	5	100	—	D:o d:o.	
Fornellska fonden.	Understöd åt en from, medellös enka.	Densamma.	1872 ^{1, 5}	1	5	126	—	D:o i Ervalla.	
Fattigkassans donationsmedel.	Understöd åt fattighjon.	—	—	2	35	661	—	D:o d:o.	
Guldsmedshytte aktiebolags understödsfond för arbetare.	Understöd, då sådant af bolagets förvaltning anses behöfligt, till bolagets arbetare eller deras familjer, eller att användas till annat för arbetarne nyttigt ändamål.	Guldsmedshytte aktiebolag.	1887 ^{1, 6}	1	25	2,961	—	Guldsmedshytte aktiebolags förvaltning.	²⁰⁾

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Rizellska skolhusbyggnads- fonden.	Skolhusbyggnad för Mosjö norra rote, när fonden stigit till derför erforderligt belopp.	Förre bokhållaren P. Rizell i Björkmo.	1852 ^{26, 6}	—	—	2,228	—	Skolrådet i Mosjö.	
Nils Danielssonska fonden.	Anskaffande af föda åt några fattiga skolbarn i Mosjö socken.	Hemmansegaren N. Daniels-son i Hultinge.	1851 ^{9, 9}	3	7	158	—	D:o d:o.	
Katrina Larsdotters donation.	Belöningar åt barn vid folkskolan i Eker.	H. Hanssons enka K. Larsdotter.	1877 ^{24, 3}	15	5	100	—	D:o i Eker.	
Kristina Jonsdotters d:o.	D:o vid småskolan i Eker.	A. Larssons enka K. Jonsdotter.	1877 ^{1, 7}	—	2	50	—	D:o d:o.	
Kalinska fonden.	Att utgöra grundfond till en slöjdskola i Långbro.	Fältkamrer N. F. Kalins sterbhus.	1883 ^{31, 7}	—	305	3,319	—	Kommunalnämnden i Långbro.	
Lindströmska skolfonden.	Att bidraga till skolväsendet i Axberg.	Hemmansegaren O. Lindström.	1865 ^{12, 12}	—	45	1,122	—	Skolrådet i Axberg.	⁵⁾
Bergstedtska donationsfonden.	Att bidraga till slöjdskolorna i Axberg.	Grosshandl. Lars Bergstedt.	1891 ^{29, 4}	—	100	2,500	—	D:o d:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. 6.		7. 8.		9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				Utdelning under år 1895	till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		
Ljungqvistska donationsfonden	Att anskaffa biblar åt nattvardsungdomen i Vintrosa.	Kyrkoherden K. Ljungqvist.	1879 1/1	20	14	500	—	Kyrkorådet i Vintrosa.	
Olof Bengtssons skolkassa.	Att bidraga till skolväsendet i d:o.	Skolläraren O. Bengtsson.	1814 16/10	—	49	825	—	Skolorådet i d:o.	
Vikanderska fonden.	Att anskaffa kläder och skodon åt sådana i skolbarnen varande barn inom Vintrosa, hvilkas föräldrar icke ämnade att förskänka fattigunderstöd.	Korkfabrikör Aug. Vikander.	1890 24/12	11	50	1,000	—	D:o d:o.	
Blind- och döfstumsfonden.	Hjelp till nattvardsberedelse åt något blindt eller döft barn i Tysslinge.	Kommisistern P. A. Ekstrand.	1884 1/3	—	—	194	—	Kyrko- och skolorådet i Tysslinge.	21)
Hedbergiska donationsfonden.	Understöd åt folkskolan i Tysslinge.	Brukspatron F. D. Hedberg.	1805 22/9	—	—	150	—	D:o d:o.	22)
Henrik Dugges donation.	Utdelning af premier vid Latorps skolor samt upprättande och underhållande af slöjdsolor derstädes.	Brukspatron H. Dugge ä Latorp.	1888 5/10	—	26	11,006	—	Styrelse under kyrkostämman i d:o.	
Ollonbergiska fonden.	Att använda räntan till afhöjning åt skollärare i Gräfve.	Friherrinnan Hedv. Katr. Ollonberg.	1838	—	—	1,500	—	Skolorådet i Gräfve.	22)
Eldvalla-donationen.	Understöd åt fattiga, välartade och skickliga skol- och nattvardsbarn i Glanshammar.	L. Larsson i Eldvalla och hans hustru.	1812 1/12	2	15	300	—	Kommunalnämnden i Glanshammar.	
Glanshammars skolkassa.	»Fattiga barns undervisning i sina kristendomsstycken».	Grefvinnan B. J. Ribbing ä Myrö.	1740 23/2	—	—	9,000	—	Skolorådet i d:o.	23)
Lars Gustafssons i Rönö donation.	Bildande af sockenbibliotek i Glanshammar, till bokpremier åt fattiga, flitiga skolbarn samt till insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten för fattiga barn.	Hemmansegaren L. Gustafsson i Rönö.	1882 4/12	6	30	1,000	—	D:o d:o.	
Frökenkassan.	Understöd till fattiga föräldrar under Esplunda gods såsom uppfostringsbidrag för minderåriga flickor.	Grefve C. G. Mörner.	1823 12/12	2	15	300	—	Kommunalnämnden i Rinaby.	
Grefve Axel Mörners fond.	Att lemna understöd till uppfostran af fattiga gossar under Esplunda.	Densamme.	1869 27/10	2	15	300	—	D:o d:o.	
Rinkaby skolkassa.	»Fattiga barns undervisning i sina kristendomsstycken».	Grefvinnan B. J. Ribbing.	1740 23/2	—	—	3,000	—	Skolorådet i d:o.	
Per och Lars Jonssons fond.	Understöd åt fattiga barn för skolgång i Götlanda.	Hemmansegarna P. och L. Jonsson.	1864 26/9 1873 18/12	22	125	2,500	—	Kommunalnämnden i Götlanda.	
Carlströmska donationen.	Anskaffande af biblar åt fattiga nattvardsbarn i Lillkyrka.	Orgeltramparen J. Carlström.	1880 9/5	—	—	514	—	Kyrkorådet i Lillkyrka.	
Dalmanska d:o.	Folkskoleundervisningens uppehållande i Lillkyrka.	Kapten J. G. och fru M. Dalman.	1843 7/3	—	—	1,500	1,500	Skolorådet i d:o.	24)
J. Fischers och L. Larssons donation.	D:o d:o	Godsegaren J. Fischer och hemmansegaren L. Larsson.	1878 28/5 o 3/8	—	—	100	100	D:o d:o.	25)
Rosenholms och Ugglas d:o.	Inrättande af ett barahus i Lillkyrka.	Märta E. Rosenholm o. Karl H. Uggla.	1767 14/4	—	—	727	—	Kyrkorådet i d:o.	
Barnskolan vid Käggleholm.	Befrämjande af folkskoleundervisningen i Ödeby.	Enkefru Hedvig Tersmeden.	1836 21/8	1	?	1,500	—	Egaren till Käggleholm och presterskapet i Ödeby.	26)
Malmqvistska donationsfonden.	Belöning till fattiga, flitiga och sediga skolbarn i Asker.	Vaktmästaren E. Malmqvist.	1865 17/3	41	125	2,500	—	Skolorådet i Asker.	
Lillieholmska donationen.	Belöningar åt deraf förtjenta barn i Lännäs, hvilka ordentligt hevista skolan.	Gästgifvaren B. Lillieholm.	—	45	15	300	—	D:o i Lännäs.	27)
Kjellbergiska d:o.	Föda och kläder åt behöfvande skolbarn i Lännäs.	Inspektoren Per Kjellberg.	1845 2/11	7	17	445	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Holms stipendiefond.	Uppmuntran åt välartade och flitiga, men i fattigdom stadda skolbarn i d:o.	Handlanden Karl Holm.	1878 3/6	58	25	500	—	Skolorådet i d:o.	
Fröken Wigelstjernas donation.	Förbättrande af skolläraelönen i d:o.	Fröken U. E. Wigelstjerna.	1839 4/5	1	52	1,319	—	D:o d:o.	22)
J. A. Montgomerys fond.	Beklädnad åt fattiga barn under Segersjö.	John Arthur Montgomery.	1873 5/3	7	55	1,100	—	Kommunalnämnden i d:o.	
B. G. Ribblings gåfva.	Understöd åt fattiga skolbarn i Stora Mellösa och till materiel åt socknens centralskola.	Prosten B. G. Ribbing.	1844 5/5	—	—	1,000	—	Skolorådet i Stora Mellösa.	28)
Doktor B. G. Ribblings d:o.	Användes till Norrbyås församlings skolväsen.	Densamme.	1844 12/5	—	20	500	—	D:o i Norrbyås.	
Hellströmska fonden.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Muraren Hellström.	1840 19/5	—	—	800	—	D:o i Gellersta.	
Kommisist Bergs donation.	Att inköpa nya testamenten åt nattvardsbarn från Ekeby och Gellersta.	F. kommisist P. A. Berg.	1884 29/4	—	18	300	—	Kyrkorådet i d:o o. i Ekeby.	
Byggmästare Lundbergs fond.	Inköp af bokpremier åt skickliga skolbarn i Ekeby.	Byggmästaren P. Lundberg.	1876 21/5	—	6	100	—	Skolorådet i Ekeby.	
Bibelkassan.	Inköp af nya testamenten åt nattvardsungdom i Svennevad.	Okände.	1842 1/5	—	—	300	—	Kassaförvaltaren i Svennevads skolråd.	
Fröken Josefine Hamiltons donation.	Belöning åt välförtjenta nattvardsbarn i Bo.	Fröken J. Hamilton.	1850 4/8	3	4	75	—	Kyrkorådet i Bo.	
Fröken Hägerflychts d:o.	Att användas till skolväsendet i Bo.	Fröken Ebba Katarina Hägerflycht.	1834 22/7	—	—	157	29)	Skolorådet i d:o.	29)
Bo bibelkassa.	Inköp af biblar åt nattvardsungdomen i Bo.	Generalpostdirektören friherre H. A. Hamilton.	—	—	—	150	—	Kyrkorådet i d:o.	

Öblomska donationen.	Skolornas underhåll i Bo.	Jungfru Öblom.	1862	—	—	425	—	Skolrådet i Bo.	22)
Axenborgska d:o.	Fattiga skolbarn i Sköllersta beklädnad.	Rektor P. Axenborg.	1880 ⁷ / ₂	—	250	5,000	—	D:o i Sköllersta.	
Häradsdomaren Lars Larssons testamentariska fond.	Beklädnad af fattiga uppmärksamma skolbarn i Hallsbergs socken.	Häradsdomaren Lars Larsson från Stora Sanna.	1867 ¹¹ / ₅	11	35	1,153	—	Skolrådet i Hallsberg.	
Carl Anderssons i Stordalen och hans hustrus skolfond.	Understöd till fattiga skolbarn i Hammars socken.	Hemmansegaren C. Andersson och hans hustru.	1870 ¹⁸ / ₄	21	27	675	—	D:o i Hammar.	
Fockska skolan.	Att bestrida skoulundervisningen, i synnerhet för Svartå bruks underlydande barn.	Enkefru herrinnan Kr. Charl. Fock, f. Folker.	1830 ²² / ₆	—	450	16,150	8,650	En styrelse.	30)
Salsbrofonden.	Understöd till fattiga skolbarn i Viiby samt till premier.	Olof Andersson i Salsbro.	1847 ¹⁴ / ₂	27	79	1,550	—	Skolrådet i Viiby.	
Lagerhielmska fonden.	Dels att lemna julgäfvor åt fattiga personer, dels löneförbättringar åt en småbarnslärare, dels någon tillgång till premier åt skolbarn i Viiby.	Lagmannen Henrik Johan Lagerhielm.	1812 ¹⁸ / ₉	14	124	2,305	—	D:o do.	
Lundmarkska d:o.	Dels att bidraga till 2 fattiga barns uppfostran, dels till understöd åt fattiga skolbarn i Viiby.	Professorskän Anna Lundmark.	1860 ¹ / ₁₀	42	130	2,606	—	D:o d:o.	
Rundbergiska donationen.	Till skollärares i Knista aflöning och till premieböcker åt fattiga skolbarn inom nämnda socken.	Bruksförvaltaren Carl Rundberg.	1828 ¹⁹ / ₅	—	86	2,000	—	D:o i Kuista.	
Holmstedtska fonden.	Anskaffande af kläder och böcker åt fattiga skolbarn i Askersunds socken.	Barnmorskan Karol. Holmstedt.	1869 ²⁴ / ₁₀	—	—	160	—	D:o i Askersunds sn.	
Vallentinska d:o.	D:o af uppbyggelseböcker åt nattvardsungdom i d:o.	Handlanden Vallentin.	—	9	3	100	—	Kyrkorådet i d:o.	
Leijonhufvudska d:o.	D:o af kläder åt fattiga skolbarn från Askersund och Edö.	Godsegaren K. S. Leijonhufvud.	1861 ¹⁴ / ₃	12	30	750	—	Skolrådet i d:o.	31)
Anders Gustafssons i Kopparberg förordnande.	Till fattiga barns i Lerbäck beklädnad.	Hemmansegaren A. Gustafsson i Kopparberg.	1875 ¹⁵ / ₅	5	33	600	—	Kommunalnämnden i Lerbäck.	
Sahlstedts fond.	Skolans i Lerbäck bästa.	Prosten Sahlstedt.	1813 ¹⁰ / ₁₀	—	170	3,400	—	Skolrådet i d:o.	
Edsbergs och Hackva bokpremiäkassa.	Räntan användes till bokpremier åt skolbarn.	Ej kände.	—	—	8	166	—	Ordf. i skolråden i Edsberg och Hackva.	
Stora Lassåna bruks enskilda slöjdskola för flickor.	Att vara en slöjd- och hushållsskola för barn till underhållande (i främsta rummet) under Stora Lassåna.	Enkefru Marie Louise Steuch, f. Pauli.	1864 ¹⁰ / ₁₂	—	—	12,500	—	En styrelse.	
Lars Larssons donation för fattiga skolbarn.	Räntan ä kapitalet skall ärligen utdelas till de mest behöfvande bland skolbarnen inom Kumla socken, minst 10.	Häradsdomaren Lars Larsson från Stora Sanna.	1867 ¹¹ / ₅	25	60	1,000	—	Skolrådet i Kumla.	
Wallenstamska donationen.	Till Nysunds sockens ambulatoriska skoleinrättning.	Brukseg. J. Strokirk m. fl.	1832 ¹ / ₆	1	95	1,933	—	D:o i Nysund.	
Storkirkska fonden för skolväsendet.	Till skolväsendets i Nysund utveckling och förbättring.	D:o d:o.	183.	—	75	1,500	—	D:o d:o.	
Mamsell Greta Sofia Smedbergs donation.	Understöd och premier till nattvards- och skolbarn i Kräcklinge.	Hushållsmamsellen G. S. Smedberg.	1843 ²⁹ / ₄	—	50	1,328	—	D:o i Kräcklinge.	
Sahlefeldtska skolan.	Skoleinrättning i Kräcklinge eller lärarens aflöning med arrendet af 1 mtl nr 6 Norra Folkavi.	Krigsrådet G. Sahlefeldt.	1815 ²⁹ / ₉	1	1,425	23,000	23,000	Skolmästaren i d:o.	
A. Lundmarks skolfond.	Löneförbättring åt skolmästaren i Hardemo samt anskaffande af böcker åt fattiga skolbarn.	Brukspatron Anders Lundmark, Stockholm.	1800 ⁴ / ₄	—	225	4,501	—	Skolrådet i Hardemo.	
Hörstadiska fonden.	Bidrag till aflöande af skolmästaren i Hardemo.	Direktör P. Hörstadius.	1835	1	103	2,000	—	D:o d:o.	32)
Lannafonden.	Uppfostran af ett föräldralöst barn hos någon hantverkare i Hardemo.	Nämndemannen Er. Ersson i Lanna.	1841 ¹² / ₇	1	27	550	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Öholm-ska fonden.	Nysunds sockens skolväsende.	Kyrkovärden And. Öholm.	1881 ⁹ / ₃	—	150	3,000	—	Skolrådet i Nysund.	
Hans Gyllanders donation.	Inköp af lämpliga böcker åt nattvardsungdom i Kumla. »Någon del af räntan kan ock få användas åt deraf behöfvande och förtjenta nattvardsbarn till kläder».	Handlanden Hans Henrik Gyllander i Örebro.	1881 ¹⁰ / ₅	103	41	1,000	—	D:o i Kumla.	
Brita Kristina Gyllanders donation.	Till böcker och kläder åt nattvardsbarn i Knista.	Enkefru B. K. Gyllander.	»	—	38	1,080	—	D:o i Kuista.	
Lars Nilssons i Frövi d:o.	Förbättring af folkskolelärares löner i Edsberg.	Hemmansegaren Lars Nilsson och hans hustru.	1884 ¹⁹ / ₃	—	15	300	—	Skolrådet i Edsberg.	
Hans Gyllanders d:o.	Ärliga räntan skall, efter ett mindre afdrag för vård af gifvarens graf, tilldelas skol- och nattvardsbarnen i Edsberg och Hackva.	Handlanden Hans Henrik Gyllander i Örebro.	1881 ¹⁰ / ₅	—	100	2,000	—	D:o i d:o och i Hackva.	
D:o d:o.	Inrättande af en slöjdskola i Edsberg.	Densamme.	1860 ²³ / ₁₁	—	—	16,700	—	En särskild komité.	33)
Hörsta skoldistrikts fattiga värlarade folkskolebarns stipendiekassa.	Räntan utdelas ärligen åt fattiga, värlarade skolbarn i Hörsta skoldistrikt af deputerade i trakten efter samråd med läraren och skolrådsledamöter.	Missionärerna i Hörsta skoldistrikt.	1836 ⁶ / ₁₂	8	24	600	—	Skolrådet i Kumla.	
Katarina Spångbergs fond.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Askersunds socken.	Bruksförvalt. P.A. Spångberg.	1863 ¹⁰ / ₆	35	353	8,880	—	D:o i Askersunds socken.	
A. Perssons o. h. hans d:o	Skolan åt fattiga barn i Läggesta skola.	Hemmansegaren A. Persson.	1864 ¹² / ₃	4	15	300	—	D:o d:o.	
Fredriksbergiska fonden.	Räntan till ett af de fattigaste barnen i Fredriksberg-folkskola.	En upplöst sjukkasseeörening.	1836 ²¹ / ₇	1	7	156	—	D:o i Viiby.	
Edlundska d:o för skolbarn.	Utdelning af böcker åt värlarade, fattiga skolbarn i Edsberg.	Professor Er. Edlund.	1864 ²⁶ / ₂	—	100	2,000	—	D:o i Edsberg.	
Holmstedtska fonden.	Inköp af kristliga böcker samt linnekläder åt fattiga, men värlarade skolbarn i Snallunda.	Enkefru Karolina Holmstedt, Askersund.	1862 ¹⁷ / ₅	3	7	150	—	Kommunalnämnden i Snallunda.	
Hallinska d:o.	Hjelp till kläder och föda åt fattiga skolbarn i Qvistbro under skoltiden.	Fabrikör Carl Joh. Hallin, Örebro.	1893 ¹ / ₅	16	122	4,000	—	Skolrådet i Qvistbro.	
Gyllanderska d:o för vanföra barn.	Till lindring af vanföra och dåliga barns i Edsberg uppfostran.	Handlanden Hans Gyllander i Örebro.	1892 ¹ / ₆	4	250	5,375	—	En styrelse.	
Nordstrandska stiftelsen.	Fattiga föräldralösa barns i Nora socken uppfostran och undervisning i kristendom.	Prosten O. Nordstrand.	1786 ²⁸ / ₁	—	211	6,442	—	Skolrådet i Nora socken.	
D:o d:o.	D:o i Vikers kapell d:o.	Densamme.	»	—	105	2,289	—	D:o i Vikers kapell.	
Norénska fonden.	Fattiga barns inom Fingerboda och Skärmarboda byar uppfostran.	Kommunistern P. U. Norén i Julita.	1859 ¹⁸ / ₄	6	8	255	—	D:o i Nora socken.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		8. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Fäsjöhytte skolas fond.	Att bidraga till vidmagthållande af folkskola i Fäsjöhyttan.	Fru Carolina Olsson.	1866 ^{26 7}	—	350	7,000	—	Skolrådet i Nora socken.	
Magasinsfonden.	Understöd till slöjdskola i Jernboås.	Bruksidkarne Er. Ersson o. Ol. Persson i Vassland.	1841 ^{8 11} 1856 ^{11 12}	—	—	6,601	—	Kommunalstämman i Jernboås.	34)
Matkassan.	Anskaffande af föda åt fattiga skolbarn i Jernboås.	Bergsmannen P. Persson d. ä. i Gammelhyttan.	1835 ^{24 6} 1842 ^{28 1}	28	76	2,000	—	Skolrådet i d:o.	
Beklädnadskassan.	Inköp af kläder åt fattiga skolbarn i Jernboås.	Bruksegarne P. Persson o. Ol. Persson i Vassland.	1851 ^{22 6}	13	75	1,500	—	D:o d:o.	
Slöjdekassan.	Iurättande af en slöjdskola i Jernboås.	Bergsmannen P. Persson d. ä. i Gammelhyttan.	1848 ^{1 10} 1866 ^{9 4}	—	—	3,486	—	D:o d:o.	34)
Hulda Cronhamns fond.	Inköp af biblar åt nattvardsungdom i Jernboås.	Enkefru E. M. Lommerin.	1867 ^{22 5}	30	49	900	—	Kyrkorådet i d:o.	
Nordstrandska fonden.	Inköp af böcker åt fattiga skolbarn i Jernboås.	Prosten O. Nordstrand.	1786 ^{28 1}	—	7	200	—	Skolrådet i d:o.	
Undervisningskassan.	Inköp af böcker och kläder åt d:o i d:o.	P. Persson och O. Persson i Vassland.	1778 ^{5 11} 1810 ^{5 12}	20	68	1,000	—	D:o d:o.	
Nordstrandska fonden.	Inköp af böcker åt fattiga skolbarn i Hjulsjö.	Prosten O. Nordstrand.	1786 ^{28 1}	27	27	627	—	Pastor i Hjulsjö.	
Heijkensköldska donationen.	Inköp af böcker till sockenbiblioteket och biblar åt fattiga nattvardsbarn i Hjulsjö.	Bergsrådet V. D. Heijkensköld.	1859 ^{11 3}	6	6	1,806	—	D:o o. förvaltaren af Bredsjö bruk.	
C. G. Sahlefeldtska d:o.	Belöning åt fattiga skolbarn.	Löjtnanten C. G. Sahlefeldt.	1798 ^{12 5}	—	25	500	—	Kommunalnämnden i Karlskoga.	
Anders Erikssons och hans hustrus donation.	Skolväsendets befrämjande.	Talmanen A. Eriksson i Östra Kärne.	1870 ^{9 7}	—	12	4,204	—	D:o d:o.	35)
Landbergska stiftelsen.	Insättning i sparbank eller ränteanstalt för fattiga barn.	Kungl. sekreteraren P. E. Landberg.	1876 ^{9 5}	—	—	9,697	—	Kommunalstyrelsen i d:o.	
Ol. Petterssons donation.	Inköp af böcker åt fattiga nattvardsbarn.	F. nämndemannen Ol. Pettersson i Mörkviken.	1860 ^{30 10}	—	18	300	—	D:o i Bjurtjärn.	
Knorrings-Leijonhufvudska donationen.	Underhåll af sockenbiblioteket och till skolväsendet i Grythyttan.	Friherre W. von Knorrings generalmajor A. Leijonhufvud.	1861 ^{16 3}	32	105	3,100	—	Skolrådet i Grythyttan.	
Örnberg-Erikssonska d:o.	Skolväsendet i Grythyttans socken.	Bruksegaren Ol. Eriksson.	1826 ^{11 6}	9	27	450	—	D:o d:o.	
Olsson-Lantinghausenska d:o.	D:o d:o.	Bergsmannen Ol. Olsson o. grefve E. A. Lantinghausen.	1829 ^{24 5} 1846 ^{14 6}	7	20	{ 150 } { 300 }	—	D:o d:o.	
Olof Anderssonska m. fl. d:o.	D:o d:o.	Okänd.	1832 ^{20 5}	3	8	{ 150 } { 50 }	—	D:o d:o.	
General de la Granges donation.	D:o d:o.	Torparen Ol. Andersson.	1845 ^{12 5}	12	37	750	—	D:o d:o.	
Erik Stefanus Erikssons d:o.	D:o d:o.	General de la Grange.	1844 ^{22 8}	10	5	120	—	D:o d:o.	
Hjalmars gåfva.	D:o d:o.	Bergsmannen Erik Stefanus Eriksson.	1872 ^{4 12}	1	4	100	—	D:o d:o.	
Dalkarlsbergs grufarbetares besparingsfond.	Medellösa barns uppfostran.	Med. dir O. Loenbom.	1881 ^{0 8}	—	65	5,867	—	Bland medlemmarne vald styrelse.	36)
Erik Janssons i Aspa fond.	Understöd till fattiga barn.	Dalkarlsbergs grufveintressenter.	1822 ^{2 3}	2	100	2,000	—	Kommunalnämnden i Lindesbergs socken.	
Erik och Carolina Janssons donationsfond.	Vård ä Eugeniahemmet af ett fattigt, obotligt sjukt barn; understöd för 1 eller 2 värlartade fattiga 10 till 20 års gossar med fallenhet för tekniskt yrke; understöd åt fattiga enkör eller beklädnad åt fattiga barn.	Bergsmannen Er. Jansson i Aspa.	1882 ^{26 1}	3	250	5,000	—	D:o d:o.	
Fru Hedvig Atmers minne.	Understöd åt fattiga barn medelst insättning i länets ränte- och kapitalförsäkringsanstalt.	Byggmästaren och riddaren Er. Jansson och hans hustru Charlotta Jansson på Dalkarlslyttan.	1886 ^{20 5}	5	25	730	—	Kyrkorådet i d:o.	
Wedbergska fonden.	Till premier åt skolbarn från viss trakt af Lindesbergs socken.	Brukspatronen G. Atmer.	1873 ^{14 10}	—	—	711	—	Skolrådet i d:o.	37)
W. Heijkensköldslöjdskole-donation.	Bidrag till anskaffande af materialier för gosslöjdskolorna i Ramsberg.	Brukspatronen C. H. Wedberg.	1872 ^{14 10}	—	—	—	—	Kommunalnämnden i Ramsberg.	
Beskowska skollonationen.	Bidrag till skolväsendet i Ramsberg.	Kapten W. Heijkensköld.	1861 ^{7 7}	—	200	4,000	—	Skolrådet i d:o.	
Wickbomska slöjdskolefonden.	Bidrag till anskaffande af materiel för flickslöjdskolorna i Ramsberg.	Grosshandl. Nik. Beskow.	1835	—	342	7,500	—	D:o d:o.	
Erik Kroubergs o. Christina Ulrika Törnblooms premiefond.	Utdelning af penningar, kläder eller undervisningsböcker till 2 fattiga, flitiga och sedesamma barn i Ljusnarsbergs folkskolor.	Enkefru A. C. Wickbom.	1860	—	240	6,000	—	D:o d:o.	
Forsslunds premiefond.	Premier af 2—5 kr. åt flitiga och värlartade barn i d:o.	Handlanden J. H. Kronberg i Falun.	1866 ^{26 9}	2	35	1,000	—	Kommunalnämnden i Ljusnarsberg.	
Erika Erikssons donation.	Belöning åt snälla och flitiga skolbarn.	Grosshandl. K. F. Forsslund.	1880 ^{1 1}	—	70	2,000	—	D:o d:o.	
Fahlmarkska fonden.	Understöd för fattiga barns skolgång.	Enkefru Erika Eriksson.	1886 ^{4 3}	—	37	1,000	—	Skolrådet i d:o.	
Fru Karol. Krist. Tegnérs d:o.	Att i Fellingsbro bereda en slöjdskola för flickor.	Lagmanskan K. Fahlmark.	1786 ^{10 9}	38	191	4,573	—	D:o i Fellingsbro.	
Jakob Nilssons d:o.	D:o d:o.	Prosten E. Tegné.	1857 ^{7 8}	15	90	6,110	3,000	D:o d:o.	
		Landbrukaren J. Nilsson.	1867 ^{14 3}	143	971	28,184	3,000	D:o d:o.	

Wasells fond.	Understöd för fattiga skolbarn.	Mamsell Sofia K. Wasell.	1868 ⁵ / ₈	58	292	6,244	—	Skolrådet i Fellingsbro.	
Lars Nilssons d.o.	Do do.	Eikan Katarina Jansdotter.	1881 ¹⁹ / ₃	12	60	1,560	—	Do do.	
Appelbooms donation.	Förbättring af skollärares i Fellingsbro aföning.	Landshöfding A. Appelbom.	1672 ³¹ / ₁₉	9	105	1,800	1,800	Pastor och kyrkovårdarne.	
Näsby fattigbarnkassa.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Prosten N. S. Svedérus m. fl.	1872 ¹ / ₅	17	—	2,104	—	Skolrådet i Näsby.	
Hagbergsska fonden.	Beklädnad och mat åt fattiga skolbarn.	Godsegaren F. T. Hagberg.	1878 ¹⁰ / ₁	11	314	9,864	—	Do do.	
Fattigbarnkassan.	Understöd åt fattiga skolbarn i Ervalla.	—	—	23	55	1,114	—	Do i Ervalla.	38)
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Badarne sockens biblioteks-kassa.	Luköp af böcker till Badarne sockenbibliotek.	Postmästaren C. A. Widmark.	1862 ²⁵ / ₅	—	35	700	—	Kommunalstämman i Badarne.	
Sahlefeldtska slöjdskolan.	Att lära allmogens i Kräklinge söner, hvad en ärlig svensk bonde bör känna och kunna för att med ären förtjena förtroende och anseende.	Krigsrådet G. Sahlefeldt.	1828 ¹⁹ / ₁₁	—	389	8,876	—	Pastor i Kräklinge, egarne till Falkenä och Skoftesta samt 2 bönder.	
<i>d) Stiftelser för sjukvård.</i>									
Brefvens bruks sjuk-, begravnings- och olycksfallsförsäkringsfond.	Angifves af stiftelseus namn.	Enkefriherrinnan Eva Gripenstedt o. Brefvens bruks egare.	1883 o. 1892	84	1,057	10,599	—	Brefvens bruks styrelse.	39)
Skogaholms sjukhjulsförening.	Sjukhjälp.	Bruksförvaltaren F. Thålin.	1882 ²⁸ / ₁	16	380	1,730	—	En styrelse.	
Kyrkovården Olof Anderssons fond.	Understöd åt långvarigt sängliggande sjuka fattighjon eller i brist deraf till premier åt värlatade, sjukliga skolbarn inom Alnby socken.	Kyrkovården Olof Andersson.	1874 ¹⁸ / ₆	3	27	500	—	Fattigvårdsstyrelsen i Alnby.	
Thermæni arbetares understödsfond.	Sjuk- och begravningshjälp.	Ingenjör Edv. Thermænius.	1872 ¹⁸ / ₃	18	376	5,766	—	Joh. Thermænius & Son, Hallsberg.	
Bolaget Vieille Montagnes sjukhuskassa.	Sjukvård m. m.	Bolaget Vieille Montagne.	1849 ¹⁰ / ₁₁	521	28,122	—	—	Bolaget Vieille Montagne.	40)
Nils Israelssons donation.	Understöd åt skadade grufarbetare.	Bruksidkaren Nils Israelsson.	—	—	9	250	—	Kommunalnämnden i Jeru-boås.	
Oxelbergka donationen.	Att bereda kostnadsfri läkarevård åt fattiga sjuka inom Karlskoga, Bjurtjärns och Grythyttans socknar.	Riksdagsman Per Oxelberg.	1810 ²⁰ / ₉	—	—	16,340	15,500	Styrelse af 5 personer.	
Lindesbergs sjukhus frisägsfond.	Att bereda fri sjukhusvård för sådana obemedlade sjuka från Lindesbergs stads- och bergsförsamlingar, hvilka ej åtnjuta fattigvård.	Insamling genom med. drarne S. Glas och O. A. Eriksson.	1889	19	205	5,390	—	Lindesbergs sjukhus direktion.	
Wallinska fonden.	Till utvidgning och förbättring af Lindesbergs sjukhus samt frisägars upprättande m. m.	Häradshöfding Th. Wallin.	1890	—	—	6,300	—	Do do.	41)
Sjukvårdsfonden.	Beredande af vård på sjukvårdsanstalt åt personer inom Ljusnarsbergs sn., hvilkas underhåll ej skäligen kan åläggas allmän fattigvård, bolag eller enskilda personer.	Fru M. A. Carlberg, född Carlsvård m. fl.	1892 ¹ / ₅	2	65	3,559	—	Kommunalnämnden i Ljusnarsberg.	42)
Fru E. Eriessons sjuksäng.	Räntan till en frisäng å Ljusnarsbergs sjukhus.	Fru Erica Eriesson.	1886 ¹⁴ / ₃	—	—	3,483	—	Ljusnarsbergs sjukhus direktion.	43)
Läkarendationen.	Bidrag till husrum och aföning åt en inom Ramsbergs sn boende läkare.	Öfverste L. Heijkenskjöld.	1850 ²⁰ / ₉	1	600	12,000	—	Kommunalnämnden i Ramsberg.	
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>									
Alnby hundraförening.	Hjelp vid sjukdoms- och dödsfall.	—	1885 ²⁰ / ₁₁	36	788	1,070	—	En styrelse.	44)
Ekeby och Gellersta sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	—	1886 ¹⁰ / ₃	16	349	1,685	—	Do.	45)
Nykterhetsvänernas allmänna do, lokalafdeln. nr 151.	Att lemn understöd åt kassans delegare inom Svennevads sn.	Nykterhetsvännerna i Oskarshamn.	1892 ¹⁸ / ₇	3	60	—	—	Centralstyrelsen i Oskarshamn.	
Sköllersta sjuk- o. begr.kassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Sköllersta fosterländska förening.	1892 ² / ₂	6	67	277	—	En styrelse.	46)
Elfvesta rotes do.	Do do.	Mossby ynglingaförening.	1876 ¹⁸ / ₂	14	288	1,211	—	Styrelse af 4 personer.	47)
Första hundramannaföreningen i Kumla.	Do do.	Skohandl. F. A. Carlsson m. fl.	1880 ²³ / ₂	16	325	467	—	Do af 3 do.	48)
Do i Kräklinge.	Do do.	Arbetare vid Torp och Skoftesta.	1879 ² / ₈	9	56	225	—	Do af 4 do.	
Aspa bruks arbetares sjuk- o. begravningskassa.	Do do.	Aspa bruks arbetare.	1873 ¹ / ₄	30	263	2,703	—	Do af 5 do.	49)
Skyddsförigen vid Ämmeberg.	Understöd vid sjukdom.	Arbetare vid Ämmeberg.	1886 ¹ / ₁₀	4	37	536	—	Do af 3 do.	50)
Föreningen Framåt vid do.	Do do.	Do do.	1886 ¹ / ₅	28	166	952	—	Do do.	51)
Svartå bruks sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Frlh. E. G. M. och C. H. Leijonhielm samt bruksförvalt. K. J. Kjellmark.	1889 ²⁰ / ₈	22	473	1,317	—	En styrelse.	52)
Stene do.	Do do.	Handl. K. E. Larsson m. fl.	1895 ¹⁰ / ₃	2	23	189	—	Do.	53)
Vxhults hundraförening.	Do do.	Arbetare vid Vxhult.	1892 ³¹ / ₅	13	196	426	—	Do.	54)
Glifsa och Humlaberges sjukhjälp- o. begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp åt fattige grufarbetare.	Bergsbruksidkaren Erik Olsson jemte grufarbetare.	1881 ¹ / ₁₀	3	66	699	—	En styrelse med förvaltaren till ordförande.	
Klacka och Lerbergs grufvebolags arbetarekassa.	Sjuk- och begravningshjälp m. m. till arbetslösa enkör och barn.	Grufbolaget jemte arbetare.	1881 ²⁰ / ₁₀	38	663	11,512	—	Grufbolagets ombud och 6 arbetare.	
Pershytte grufarbetares sjuk-kassa.	Sjukhjälp och skolunderstöd i Pershyttan.	Do do.	1843 ¹¹ / ₁₂	17	218	1,989	—	Do do.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895		6. Kapital. Kronor.	7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9.	10. Anmärkningsnr.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.					
Bofors arbetares sjukhjulsförening.	Att bisprunga bruksarbetare vid sjukdoms- och olycksfall.	Bruksegaren P. Lagerhielm.	1869 ¹ / ₁₁ 1888 ¹⁰ / ₁₁	299	2,335	1,523	—	Bruksförvaltaren jemte af arbetarne utsedda ombud.	56)	
Degerfors arbetares sjukhjuls- o. begravningsfond.	D:o d:o.	Bolaget genom disponent J. Larsson.	1873 ³⁰ / ₅	136	3,629	10,340	—	Vald styrelse.	55)	
Bofors kanonverkstads arbetares sj.-o. begr.hj.förening.	Hjelp vid sjukdoms-, olycks- eller dödsfall.	Verkstadsens arbetare.	1885 ¹⁰ / ₈	31	911	181	—	En styrelse af 5 personer.	56)	
Bjurtjärns sjukhjulsförening.	D:o d:o.	Medlemmar.	1889 ³¹ / ₃	8	57	1,025	—	En styrelse.	57)	
Stribergs arbetares sjuk- och begravningsfond.	Sjuk- och begravningshjelp åt fattiga grufarbetare.	Grufförvaltaren Aug. Larsson.	1878 ¹³ / ₄	23	220	2,530	—	D:o af 5 personer.	58)	
Vedevägs sjukhjulsförening.	Understöd vid sjukdomsfall.	Arbetare vid Vedevåg.	1888 ²² / ₁₀	20	105	40	—	En styrelse.	57)	
Guldsmedshytte aktiebolags arbetares sj.-o. begr.kass.n.	Sjuk- och begravningshjelp.	Arbetare o. befäl vid bruket.	1883 ¹⁹ / ₃	28	554	4,124	—	D:o.	58)	
Stripa grufvebolags arbetares d:o.	D:o d:o.	Grufförvaltaren P. T. Ekstam m. fl.	1885 ¹⁷ / ₃	43	845	1,482	—	D:o.	59)	
Klotens d:o.	D:o d:o.	Arbetare vid Klotens bruk.	1890	36	551	533	—	Styrelse af 6 personer.	60)	
Ställdalens sjuk- o. arb.kassa.	D:o d:o.	Bruksegaren P. M. Carlberg.	1880 ¹⁵ / ₃	—	316	3,591	—	Krokfors aktiebolag.	61)	
Svartviks sj.-o. begr.kassa.	D:o d:o.	Densamme.	188	—	224	2,023	—	Svartviks grufvors d:o.	62)	
Bångbro jernverks arbetares d:o.	D:o d:o samt bidrag till olycksfallsförsäkring af verkets arbetare.	Arbetareföreningen vid Bångbro.	1877 ¹⁸ / ₆	42	818	3,537	—	Aktiebolaget Bångbro rörverk.	63)	
Kopparbergs allmänna d:o.	Sjuk- och begravningshjelp.	Goodtemplarorden Malmen.	1890 ¹ / ₄	26	546	956	—	Styrelse af 6 personer.	64)	
Kopparbergs arb.förenings d:o.	D:o d:o.	Arbetareföreningen.	1882 ³⁰ / ₁₁	10	220	1,625	—	D:o af 7 d:o.	65)	
Metodist-episkopalförsamlingens d:o i Hardemo.	Understöd vid dödsfall.	—	—	—	—	—	—	Pastor J. Roth i Karlshamn.	66)	
f) Pensionsfonder.										
Bolaget Vieille Montagnes understödskassa.	Pensioner åt älderstigna invalider, enkör och barn.	Zinkgrufvebolaget Vieille Montagne.	1849 ¹⁰ / ₁₁	59	14,251	—	—	Bolaget Vieille Montagne.	67)	
Petter Olssons i Ålsta fond.	Insättningar i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för 3 fattiga barn från Ekeby.	Häradsdomaren P. Olsson.	1876 ²⁰ / ₁₂	3	60	1,000	—	Pastor i Ekeby och 4 af församlingen valde.	68)	
Bergsfogden J. Edströms donation.	Beredande af lifränta åt fattiga barn i Knista.	Bergsfogden Joh. Edström.	1877 ⁸ / ₀	—	—	3,000	—	Kyrkorådet i Knista.	68)	
Wedbergiska fonden.	D:o åt underhafvandes barn vid stiftarens egendomar i Nora socken och stad.	Bruksegaren C. Hj. Wedberg.	1872 ¹⁴ / ₁₀	—	—	1,980	—	Skolrådet i Nora socken.	69)	
Timanshytte skolas lifräntefond.	D:o åt värlartade skolbarn från Timanshytte by.	Bruksidkaren Frans Ersson m. fl.	1874 ²¹ / ₁	4	30	1,060	—	D:o d:o.	69)	
h) Andra stiftelser och inrättningar.										
Kempffska grafkassan.	Underhållande af Kempffska familjegraven å Ekers kyrkogård.	Fältkamrer Kempff.	1885	—	—	73	—	Kyrkorådet i Eker.	70)	
Leijonstedtska d:o.	D:o af Leijonstedtska d:o å d:o.	Enkegrafvinnan A. Leijonstedt.	1817 ²⁴ / ₁₁	—	—	200	—	D:o d:o.	71)	
Stockenströmska d:o.	D:o af Stockenströmska d:o å Tysslinge d:o.	Riksrådet greve E. von Stockenström.	1784 ⁶ / ₄	—	—	1,200	—	D:o i Tysslinge.	72)	
Grillska d:o.	D:o af Grillska d:o å d:o samt, om medel dertill ej behöfves, understöd åt församlingens skollärare och fattiga.	Enkefru E. M. Grill.	1806 ⁷ / ₄	—	—	1,900	1,300	D:o d:o.	70)	
Reuterska d:o.	D:o af Reuterska d:o och understöd till de fattiga i Glanshammar.	Öfverste G. Reuter.	1728 ²² / ₄	—	—	723	—	D:o och kommunalnämnden i Glanshammar.	71)	
Rinkaby ljuskassa.	Ljushållningen i en ljuskrona i Rinkaby kyrka.	Bengt Nilsson i Sjögesta och hans hustru.	1840 ⁸ / ₁₂	—	—	75	—	Kyrkorådet i Rinkaby.	72)	
Leijonhufvudska donationen.	Boställe åt kyrkoherden i Lillkyrka.	Kungl. rådet Abr. Leijonhufvud.	—	—	—	35,000	35,000	Kyrkoherden i Lillkyrka.	72)	
Bondeska d:o.	D:o åt komministern i d:o.	Riksrådet K. Bonde.	1648 ¹⁰ / ₁₂	—	—	9,500	9,500	Komministern i d:o.	73)	
Baron Rålamb's donation.	En magasinifond i Lännäs för utlåning åt nödställda.	Presidenten frih. C. G. Rålamb.	1760 ³¹ / ₁	—	134	3,400	—	Kommunalnämnden i Lännäs.	74)	
Kyrkogårdsfonden.	Iståndsättande, försköning och underhåll af Gellersta kyrkogård.	Nämndeman G. Ersson i Almbro.	1892	—	—	600	—	D:o i Gellersta.	75)	
Braunska fonden.	Underhållande af en familjegrav.	Öfverste Braun.	—	—	—	150	—	Kyrkorådet i d:o.	76)	
Petter Olssons i Ålsta fond.	Att utdela belöningar för trogen tjänst.	Häradsdomaren P. Olsson.	1886 ¹⁷ / ₂	3	30	700	—	Pastor i Ekeby och 4 af församlingen valde.	68)	

Edsbergs kyrkas stående kapital.	Räntan användes för kyrkans behof.	Hemmansegaren A. Svensson i Frösvi.	1844 ^{30/12}	—	30	600	—	Kyrkorådet i Edsberg.	
Lundmarkska fonden.	Räntan utdelas årligen till soldaten för Mossby rote i Hardemo socken.	Brukspatron And. Lundmark.	1797 ^{2/12}	1	22	455	—	Kommunalnämnden i Hardemo.	
Åke Holst foud.	Till arfvide åt vårdarne af Viby sockens bibliotek.	Ryttmästaren Åke Holst.	1868	1	10	200	—	Kyrkoherden o. kyrkvardarne i Viby.	
Lundqvistska grafkassan.	Underhåll och vård af en graf samt, i händelse af ränteöfverskott, beklädnad åt fattiga skolbarn i Snafunda.	Fröken Lovisa Lundqvist.	1891 ^{17/6}	—	—	600	—	D:o d:o i Snafunda.	6)
Fru Vivica Cassels testamente.	Räntan utdelas årligen till en ärbär hustru i Bodarne, kund såsom en särdeles duglig husmoder samt huld och förståndig maka och moder.	Bruksegaren, med. d:r V. Cassel.	1856 ^{2/5}	1	40	800	—	Kommunalnämnden i Bodarne.	
Svedbergerska donationen.	Belöningar åt dygdesamma och berömliga tjänarinnor i Hellefors socken.	Bruksegaren Ph. Svedbergs hustru.	1871 ^{3/9}	—	—	775	—	D:o i Hellefors.	
Magasinsfonden.	Utlåning af spannmål in natura mot ränta till deraf behövande.	Hemmansegare inom Lindesbergs socken.	1759 ^{4/2} 1761 ^{23/4}	—	—	10,000	—	D:o i Lindesbergs socken.	75)
Sockenmagasinskassan.	Räntan tillfaller församlingens hemmanskassa.	D:o inom Ramsberg.	1820-talet	—	—	11,000	—	D:o i Ramsberg.	
Häradsdomaren A. Larssons fond.	För nyttigt ändamål inom Ervalla församling.	Häradsdomaren A. Larsson.	1884 ^{28/6}	—	—	765	—	D:o i Ervalla.	
			Summa		3,617	80,171	759,786	104,450	
C. I Örebro stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Classonska donationen.	Understöd åt enkor och barn efter på obestånd komne borgare.	Handl. Gust. Classon.	1791 ^{17/12}	39	439	24,500	24,500	Fattigvårdsstyrelsen.	76)
Bromsiska donationer till fattigvården i Örebro.	a) Utdelning af råg till köpman- och sjömansenkor samt andra fattiga jemte 2 tunnor som lönebidrag till en skollärare.	Handl. J. D. Broms.	1821 ^{15/2}	80	340	8,500	8,500	D:o.	77)
	b) Arbetsförtjenst med linspånad.	Kommerserådet K. G. Broms.	1816 ^{18/9}	20	—	1,000	1,000	D:o.	78)
	c) Vedutdelning till fattiga.	M. L. o. Karolina Broms.	1842 ^{10/5}	20	80	3,210	3,210	D:o.	79)
	d) D:o och hyreshjelp.	Brukspatron J. K. Broms.	1846 ^{6/10}	3	150	4,800	4,800	D:o.	80)
Sahlefeldtska donationen.	Fattigvård i allmänhet och pensioner.	Krigsrådet G. Sahlefeldt.	1828 ^{19/11}	4	60	1,500	—	D:o.	81)
Mamsell Bagges donation.	D:o d:o.	1840 ^{7/2}	—	—	1,530	1,530	D:o.		
Söderbergerska donationen.	D:o d:o.	Anna Maria Söderberg.	1829 ^{27/3}	1	75	1,040	1,040	D:o.	
Krigsrådinnan Anderssons fond.	Understöd åt pauvres honteux.	Enkefru A. C. Andersson.	1854 ^{7/9}	—	—	1,597	—	D:o.	
Fahlströmska fonden.	Understöd åt stadens fattige.	Enkefru Greta Fahlström.	1852 ^{22/7}	—	—	200	—	D:o.	
Arbetsinrättningens belöningsfond.	Belöningar åt hjon vid arbetsanstalten.	Fabrikör D. J. Elgerus.	1869 ^{30/12}	20	100	3,555	—	D:o.	
Nordstedtska donationen.	Understöd åt personer, som tillfälligtvis råkat i nöd.	Mamsell Lovisa Nordstedt.	1868 ^{30/4}	1	40	1,000	—	D:o.	
Qvarnströmska fonden.	a) Understöd till behövande sjuka.	Destillator And. Qvarnström.	1868 ^{10/12}	3	120	3,000	—	D:o.	
	b) D:o åt sjukliga, åldriga qvinnor.	A. K. Qvarnström, f. Olsson.	1870 ^{23/6}	2	80	2,000	—	D:o.	
	c) D:o åt behövande efter namngifven persons död.	Densamma.	1887 ^{17/12}	1	40	1,000	—	D:o.	
Ryttmästare Leijons donation.	Understöd åt fattiga.	Ryttmästaren M. Leijon.	1869 ^{1/12}	1	40	1,000	—	D:o.	
Pamp-Agrenska fonden.	Understöd åt ett välfredadt sjukligt fruntimmer.	Mamsell Aurora Rosalie Pamp.	1870 ^{18/11}	1	40	1,000	—	D:o.	
G. W. och Carolina Granbergs donation.	Hjelp åt behövande.	Enkefru M. Carolina Granberg.	1870 ^{8/12}	3	60	1,500	—	D:o.	
Mamsell Inga Vesterlings minne.	Understöd åt ett ogift, i Örebro födt fruntimmer, som, utan att vara fattigvården till last, är i behof och har god vandel.	Inga Vesterlings arfvingar.	1882	1	40	1,000	—	D:o.	
Hellmans donation.	För fattigvårdens behof efter namngifven persons död.	Glasmästaren J. G. Hellman.	1887 ^{14/3}	1	400	10,000	—	D:o.	
Eklundska donationen.	Räntan utgår ännu till af stiftarinnan utsedd person.	Maria Sofia Eklund.	1890 ^{12/3}	1	250	5,000	—	D:o.	
Fru Ida Elgerus minne.	Räntan fördelas mellan 2 äldre tjänarinnor.	Fabrikören och riddaren D. J. Elgerus.	1887 ^{10/10}	2	100	2,000	—	D:o.	
Fru Fredrika Köhlers donation.	Räntan fördelas åt 3 blygsamma fattiga.	Fru Fredrika Köhler.	1888 ^{20/6}	3	120	3,000	—	D:o.	
G. A. Broms d:o.	Räntan utdelas till 2 personer.	G. A. Broms.	1841 ^{1/3}	2	120	3,000	—	D:o.	
Hyckertska donationsfonden.	D:o åt 8 behövande handverkareenkor till julhelgen.	Fabrikör J. P. Hyckert o. hans hustru.	1818 ^{14/3}	8	160	2,552	1,500	Pastor och magistraten.	82)
Fru A. C. Robsahns testamentsfond.	Understöd till fattiga och sängliggande enkor i Örebro.	Fru Anna Cathrina Robsahm.	1870 ^{24/4}	—	25	629	—	D:o.	
Enkefru H. Bergenschölds donation.	Understöd åt fattiga fruntimmer.	Enkefru Helena Bergenschöld.	1880 ^{15/4}	1	75	5,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	83)
Soff Amilons minne.	Att användas af fattigvårdsstyrelsen.	Soff Amilon.	1883 ^{28/5}	1	40	1,000	—	D:o.	
J. E. Kohls donation.	Öfverlemnadt åt fattigvårdsstyrelsen.	J. E. Kohl.	1845 ^{17/3}	1	18	450	—	D:o.	
Rundell d:o.	D:o d:o.	Klockaren A. F. Hedén.	1871	1	25	735	—	D:o.	
Konung Karl XIV Johans d:o.	D:o d:o.	Konung Karl XIV Johan.	18..	1	45	900	—	Fattigvårdsstyrelsen.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895. till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895. Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Ånmärkingar.
L. G. Westerlings donation.	Att lemna understöd åt blygsamma fattiga.	Kamreraren L. G. Westerling.	1888 ² / ₁	3	150	2,500	2,500	Kyrkorådet.	
Domprosten E. J. Keijzers minne.	Do: åt do.	Domprosten E. J. Keijser.	1886 ¹⁷ / ₅	—	40	1,358	—	Do.	
Adolf Clevanders donation.	Do: åt do, som ej åtnjuta fattigvårdshjelp.	Grossh. A. Clevanders sterbhus.	1889 ¹⁴ / ₂	4	200	5,395	—	Do.	
b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.									
Småbarnens vänner.	Att befärja smärre fattiga barns sedliga utveckling genom undervisning och omvårdnad i ett barnhem.	Medlemmar af Örebro samhälle.	1875 ¹⁴ / ₂	19	3,186	22,513	15,000	Styrelse utaf 8 damer och 4 herrar.	84)
Första novemberkassan.	Att bilda en fond för fattiga barns uppfostran genom sammanskott vid medborgerliga fester samt framför allt genom enskildes frivilliga gåfvor.	Sex representative män i Örebro.	1796 ¹ / ₁₁	16	796	15,400	—	Styrelse af 8 personer, deraf 2 damer.	85)
Contiska fonden.	Ett blifvande barnhem.	Handl. J. Conti.	1874 ²¹ / ₅	—	720	16,062	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Fahlbomska donationen.	Barnuppfostran.	Rådman J. Fahlbom.	1825 ¹⁴ / ₁₂	5	80	2,380	2,380	Do.	86)
Ab. Bolins gåfva.	Stöjdundervisning för flickor.	Boktryckaren Ab. Bolin.	1870 ²⁵ / ₆	—	50	1,000	—	Skolrådet.	
Enkefru Ågrens testamente.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Enkefru Catharina Ågren.	1866 ¹⁵ / ₁₀	—	75	1,500	—	Do.	
O. Flodins donation.	Belöningar åt skolbarn.	Handl. O. Flodin.	1877 ¹³ / ₂	—	45	1,000	—	Do.	
J. W. Gyllanders d:o.	Do: do.	Handl. J. W. Gyllanders sterbhus.	1876 ² / ₈	—	90	2,000	—	Do.	
Fjerde novemberfonden a).	Do: do.	Ett flertal Örebrobor.	1864	—	59	1,195	—	Do.	
Do: do b).	Do: do.	Örebro stadsfullmäktige.	1864 ²¹ / ₁₀	—	100	2,000	—	Do.	
B. Yekenströms gåfva.	Do: do.	Fabrikör B. Yekenström.	1866 ²⁰ / ₁	—	5	100	—	Do.	
Elzvikska donationen.	Utdelning på Oskarsdagen af kläder åt skolbarn.	Brukspatron E. Elzvik.	1844 ¹ / ₁₂	—	750	—	—	Do.	
J. C. Broms testamente.	Beklädnad af fattiga skolbarn.	Brukspatron J. C. Broms.	1857 ² / ₁	—	75	1,500	—	Do.	
J. C. Broms gåfva.	Belöningar åt skolbarn.	Densamme.	1856 ²⁸ / ₃	—	3	60	—	Do.	
A. V. Schalin d:o.	Do: do.	Grosshandl. A. V. Schalin.	1853 ²⁸ / ₁	—	3	75	—	Do.	
J. P. Ekström & C:is gåfvo-medel.	Beklädande af fattiga skolbarn.	J. P. Ekström & C:is.	1878 ¹¹ / ₉	—	490	12,556	—	Drätselkammaren.	
Träskofonden.	Träskor åt skolbarn.	Okänd.	1830 talet	—	7	150	—	Skolrådet.	
Enkefru U. C. Heddes testamente.	Fotbeklädnad åt do.	Enkefru U. C. Hedde.	1832 ¹⁹ / ₁₂	—	15	300	—	Do.	
Hundraåriga stiftelsen.	Räntan lägges till kapitalet intill år 1956 och användes sedan till för Örebro stad nyttiga och allmänt af behovet påkallade ändamål, företrädesvis barnuppfostran och barnavård.	Fabrikören Fr. Rosenlund o. hans hustru Lovisa Mathilda, f. Reusell.	1844 ¹⁹ / ₁₀	—	—	30,439	—	Af magistraten utsedd styrelse af 5 personer.	
Arbets- och uppfostringsinrättningen i Örebro.	Att bekosta uppfostran och vård af fattiga barn inom staden af ålder mellan 6 och 16 år.	Kommerserådet C. G. Broms m. fl.	1803	153	10,476	175,650	—	Styrelse af 5 d:o, benämnd arbetshusförvaltningen.	87)
C. G. och J. D. Broms donation.	Inquartering och skollokal.	Handl. C. G. o. J. D. Broms.	1818 ¹⁵ / ₆	—	—	10,600	11,100	Skolrådet.	88)
Bromsiska lönefonden.	Folkundervisningens befämjande.	Kommerserådet C. G. Broms.	1824 ⁴ / ₁₁	—	75	1,500	—	Do.	
Fahlbaum-Nordmarkska d:o.	Do: do.	Rådman J. Fahlbaum och handlanden L. Nordmark.	1825 ⁸ / ₄	—	51	860	—	Do.	
Sahlefeldtska d:o.	Löneförbättring åt skollärare.	Krigsrådet G. Sahlefeldt.	1825 ²⁹ / ₄	—	50	830	800	Do.	89)
Gyldenstolpska d:o.	Do: do.	Landshöfd. greve N. Gyldenstolpe m. fl.	1830 ²⁹ / ₂	—	187	750	—	Do.	
J. C. Kohls testamente.	Folkundervisningens befämjande.	Handl. J. C. Kohl.	1843 ²⁴ / ₆	—	22	450	—	Do.	
H. H. Gyllanders donation.	Utdelning af kläder, skolböcker och premier.	Handl. H. H. Gyllander.	1881 ⁴ / ₄	—	100	5,000	—	Do.	90)
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Almgrenska stipendiefonden.	Till stipendium till 1 välartad yngling af Örebro stads infödingar.	Advokatfiskal J. P. Almgren.	1812 ²⁰ / ₁₂	1	12	339	—	Rektor och kollegiet vid Örebro högre allmänna läroverk.	
Aunerstedtska d:o jemte dess förstärkningsfond.	Till afgångsstipendium åt helst behöfvande yngling med goda kunskaper äfven i latin samt grekiska och hebreiska språken.	Biskop Th. Aunerstedt.	1861 ¹³ / ₃	1	100	2,989	—	Do: do.	91)
Sofia Bondes stipendiefond.	Till stipendium åt 1 genom sedlighet, flit och kunskaper utmärkt yngling inom läroverkets högre afdelningar, med företräde åt den, som är från Bystadset.	A. Anckarsvärd.	1867 ¹ / ₄ 1872 ¹ / ₁₀	1	200	4,000	—	Do: do.	

Broms stipendiifond med tillökningfond.	Till stipendium åt 2 behöfvande, flitiga och ordentliga ynglingar, helst från Örebro stadsförsamling, 1 å modernerna och 1 å lärda linien.	Handl. Joh. Conrad Broms.	1851 ¹ / ₃ 1856 ¹ / ₃	2	180	4,269	—	Rektor och kollegiet vid Örebro högre allmänna läroverk.	92)
Fredrik Cassels stipendiifond.	Do: 1 åt för flit, uppförande och sedlighet utmärkt gosse inom 3:de klassen.	Mathilda Cassel, f. Björkenstam.	1848 ¹⁰ / ₁₂	1	11	314	—	Do do.	
Casströms do.	Do: åt 1 genom flit, skicklighet, kunskaper och uppförande förtjent yngling i de tre högsta klasserna.	Kyrkoherden N. Fr. Casström och fru Gnstafva Casström, f. Fahlsten.	1854 ¹⁸ / ₈	1	54	1,570	—	Do do.	
Robert Falkenstedts do.	Do: åt 1 skicklig, behöfvande, värlartad och flitig yngling, som är son af underofficer vid Nerikes regemente, eller är inföding af Hofsta församling, eller tillhör släkt inom Örebro stadsförsamling.	Hedda Falkenstedt, f. Rothoff, och överstelöjtnant Aug. Falkenstedt.	1853 ¹³ / ₆ 1857 ⁹ / ₃	1	25	500	—	Do do.	
Graffmanska stipendiifonden.	Do: åt 2 behöfvande ynglingar med goda anlag för studier och ett godt uppförande, helst söner af tjänstemän vid gymnasier och skolor.	Hans Graffman.	1825 ¹⁵ / ₇ 1826 ²⁴ / ₅	2	38	666	—	Domkapitlet i Strenguäs.	
Gravanderska do.	Do: åt 2 fattiga, värlartade borgaresöner, födde i Örebro.	P. O. Gravander o. H. Ch. Gravander, f. Trolle.	1844 ¹⁰ / ₆	2	36	1,048	—	Rektor och läroverkskollegiet.	
Otto Joel Gunnellii stipendiifond jemte tillökningfond.	Do: åt 1 behöfvande yngling inom läroverkets 4 högsta klasser med högsta betyg för flit, seder och uppförande samt för kunskaper i ett ämne och dessutom högsta eller näst högsta betyget i minst 3 andra ämnen.	Rektor Otto Joel Gunnelius.	1862 ¹¹ / ₄	1	200	4,860	—	Do do.	93)
J. W. Gyllanders stipendiifond.	Räntan utgår till 2 i Örebro födda, för godt uppförande, flit och goda kunskaper kände ynglingar inom de 2 högsta klasserna, med företräde för behöfvande släktingar, eljest för födda inom Edsbergs församling eller i Nerike.	Augusta, Adolf, Gustaf och Amalia Gyllander.	1876 ⁵ / ₈	2	180	5,026	—	Do do.	
Hallmans do.	Räntan utgår till 2 dygdige, kunnige och behöfvande ynglingar, med företräde för släktingar eller födda inom Örebro stad, Sköllersta och Axbergs pastorat.	Prosten G. A. Hallman.	1856 ¹⁷ / ₅	2	50	1,000	—	Do do.	
Hallqvists do jemte reservfond.	Räntan till 4 stipendier, 2 större och 2 mindre, vid Örebro läroverk.	Läroverksadjunkten J. Hallqvist.	1860 ²³ / ₄ 1864 ³⁰ / ₁	4	162	3,864	—	Do do.	94)
Carl Gustaf Hamiltons stipendiifond.	Räntan utgår till 1 genom gudsfruktan, flit och goda seder utmärkt yngling i 4:de klassen, helst född inom Bo församling.	Friherre H. Hamilton.	1856 ⁸ / ₄	1	75	1,500	—	Do do.	
Erland Hærlens do.	Räntan utgår till 1 yngling inom afgångsafdelningen, som varit god kamrat.	»På de bidragandes vägnar» P. A. Vikander.	1874 i maj	1	75	1,500	—	Do do.	
Grefvinnan Kallings, född Bonde, donationsmedel.	Räntan tilldelas 1 förtjent yngling, med företräde åt den, som är från Rinkaby eller Glanshammars socknar.	Grefvarne P. och Hj. U. Kalling.	1871 ²⁶ / ₅	1	18	513	—	Do do.	
»En gifva från en läroverkets vän».	Räntan utgår till 1 flitig, sedig och behöfvande yngling.	Okänd.	1877 ¹ / ₆	1	50	1,000	—	Do do.	
Lundmarks stipendiifond.	Räntan utgår till 1 eller 2 stipendier åt flitiga, genom goda framsteg i studier samt stadgadt uppförande förtjente ynglingar.	Anna G. Lundmark, f. Ekvall.	1853 ¹⁰ / ₇	1	56	1,570	—	Do do.	
Hugo Montgomery-Cederhielms do jemte förstärkningfond.	Räntan utgår till afgångsstipendium åt 1 för flit, goda seder och framgång i studier välkänd yngling.	Rob. Montgomery-Cederhielm.	1865 ² / ₆	1	50	2,162	—	Do do.	95)
Morells stipendiifond.	Räntan utgår till 1 eller 2 stipendier åt sedligt rena, genom flit utmärkta och i kunskaper framstående ynglingar i klasserna öfver den 4:de, med företräde för behöfvande släktingar.	J. P. Morell.	1861 ¹ / ₃	1	142	3,000	—	Do do.	
Stipendiet af den 3 november 1862 jemte förstärkningfond.	Räntan utgår till stipendium åt 1 genom flit, rena seder och framgång i studier förtjent yngling.	S. Heijkenskjöld, H. S. Mörner, W. v. Knorring, Th. af Wirsén.	1864 ²⁵ / ₁	1	30	789	—	Do do.	96)
Onämnds stipendium.	Räntan utgår till stipendium åt 1 värlartad, flitig och fattig yngling.	Okänd.	1863 i februari	1	47	1,000	—	Do do.	
Petriska stipendiifonden.	Räntan utgår till 2 stipendier, 1 för yngling å real- och 1 för yngling å latinlinien, hvaraf den ene skall vara borgareson, född i Örebro, helst af handverksklassen.	»Thullias vänner och domprosten P. O. Gravander.	1844 ¹⁰ / ₆	2	22	628	—	Do do.	
Robsahns stipendiifond.	Räntan utgår till 2 stipendier åt de fattigaste och skickligaste af »skolebarnen» i 3:de klassen.	Anna Kajsa Robsahn.	1770 ²⁴ / ₄	2	3	87	—	Do do.	
Hugo Schultz (förr Sjöbergs) do.	Räntan utgår till 2 behöfvande, genom utmärkta naturgåvor och sedligt uppförande framstående lärjungar i de ligsta klasserna, af hvilka den ene ovilkorligen skall vara barn af s. k. öakta börd.	Helena Sjöberg.	1854 ¹² / ₉ 1884 ¹⁰ / ₆	2	360	8,011	—	Do do.	
Thullias do.	Räntan utgår till stipendium åt 1 skicklig, behöfvande samt för flit och rena seder utmärkt yngling.	Sällskapet Thullias vänner.	1842 ¹² / ₅ 1860 ¹⁵ / ₄	1	25	500	—	Do do.	
Tiseliska stipendiifonden.	Utgår till 3 stipendier åt gudfruktiga, flitiga ynglingar i 3:de och 4:de klasserna, som stå under beredande till evangelii tjänst, med företräde för de från Axbergs, Kils och Götlunda pastorat.	G. Tiselius.	1831 ¹⁰ / ₆	3	36	90	—	Do do.	97)

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Ulmgrens stipendiifond.	Räntan utgår till 1 afgångsstipendium, att uppmuntra flit, arbetsamhet och berömligt uppförande hos en yngling, som, ehuru saknande lyckliga naturanlag, anses kunna aflägga mogenhetsexamen.	J. H. Ulmgren.	1861 ¹³ / ₃	1	14	300	—	Rektor o. läroverkskollegiet.	
Uppsalasångarnes d:o jemte förstärkningsfond.	Räntan utgår till 1 stipendium åt yngling, framstående i sång eller musik, och med goda vitsord för flit i allmänhet och rena seder.	G. W. Gumelius, Carl Atterling m. fl.	1867 ³ / ₁₀	1	30	814	—	D:o d:o.	98)
Ågrens stipendiifond.	Räntan utgår till 3 stipendier åt lärjungar med mera framstående intyg om kunskaper, flit och sedlighet.	Katarina Ågren.	1867 ¹⁴ / ₉	3	250	5,000	—	D:o d:o.	99)
1866 års afgångskamraters d:o jemte tillökningsfond.	Stipendium åt 1 deraf förtjent lärjunge, för hvilken understöd är behöfligt.	»Å kamraternas vägnar» Alb. Forsell, Gust. Lybeck, Gottlieb Spangenberg.	1876 ²⁷ / ₉	1	50	1,381	—	D:o d:o.	91)
Broms och onämnds fond.	Till lärare i botanik för undervisning nte på fältet.	C. G. Broms.	1829 ¹⁶ / ₉ 1830 ²⁶ / ₁	3	45	900	—	D:o d:o.	
Ola Månssonska fonden.	Donerad till förbättring af sänglärares lön.	Ola Månsson i Via.	1764 ¹ / ₃	1	2	61	—	D:o d:o.	100)
Robsahnska d:o.	Till förbättring af kollegernas vid Örebro läroverk aflöning.	Kajsa Robsahm.	1770 ²⁴ / ₄	3	15	470	—	D:o d:o.	100)
Åhmanska d:o.	Att lemna hyreshjelp åt kollegerna, men brukar af dem lemnas som gåfva till någon lärjunge.	Olof Åhman, Helena Colling.	1716 ²⁸ / ₅	1	10	250	—	D:o d:o.	
Leijonska premiet.	Inga bestämda föreskrifter af donator, men räntan har ärligen utdelats till en behöfvande och förtjent lärjunge.	Ryttmästaren M. Leijon.	1869 ²⁷ / ₁₁	1	14	300	—	D:o d:o.	
Rohloffska premiemedleu.	Till premieböcker åt värlartade och förtjente skolynglingar.	Bokhandl. C. A. Rohloff.	1875 ⁸ / ₁	—	36	1,000	—	D:o d:o.	
H. H. Gyllanders stipendiifond.	Till 3 behöfvande, för kunskaper, flit och sedlighet förtjente ynglingar från och med 5:te klassen, med företräde för släktingar och lärjungar från Edsbergs socken.	Hans Henrik Gyllander.	1881 ¹⁶ / ₅	3	198	5,056	—	D:o d:o.	
L. G. Westerlings d:o jemte tillökningsfond.	Till 1 stipendium åt flitig och sedlig lärjunge, helst från Örebro stad.	Kamrer L. G. Westerling.	1884 ³⁰ / ₁	1	45	616	—	D:o d:o.	101)
Carl Clevanders d:o jemte d:o Bergenschöldska stipendiifonden.	Till 1 d:o åt flitig, sedlig, obemedlad yngling. Till 1 d:o med fastadt afseende på behof, flit och goda seder, helst åt yngling från Kräcklinge församling i Nerike.	Mathilda Clevander. Helena Bergenschöld.	1888 ⁹ / ₁₀ 1880 ²⁰ / ₁	1 1	35 86	1,167 2,000	— —	D:o d:o. D:o d:o.	91) 91)
Freundiska donationen jemte tillökningsfond.	Stipendium till 1 flitig, sedig och begåfvad yngling i någon af de 3 högsta årsafdelningarna.	Louise Freundt.	1888 ²⁶ / ₄	1	200	5,217	—	D:o d:o.	102)
H. K. H. Hertigens af Nerike stipendiifond jemte d:o. Kungl. afgångsstipendiet.	Afgångsstipendium till 1 obemedlad, flitig, i kunskaper och uppförande framstående yngling. Ett afgångsstipendium på 100 kronor.	»Oscar».	1884 ²⁶ / ₁	1	200	4,362	—	D:o d:o.	103)
Nils Arfvedssons stipendiifond.	Stipendium till 1 flitig, sedig, skicklig och behöfvande lärjunge.	Konung Karl XIV Johan. Ludvig Arfvedsson.	18 .. 1885 ¹¹ / ₆	1 1	100 50	104) 1,041	— —	Hoffförvaltningen. Rektor o. läroverkskollegiet.	104)
Söderlunds d:o.	D:o till 1 dygdig och flitig yngling.	O. G. Söderlund och Hedvig Sofia Vilhelmina Söderlund.	1884 ¹⁰ / ₁₁	—	—	902	—	D:o d:o.	
Gymnastikstipendiifonden.	Inga bestämmelser ännu gjorda.	—	—	—	—	591	—	D:o d:o.	105)
Ynglingen Ivar Trolles minne.	Dels premier till ynglingar i klasserna 3—5 och dels stipendium till 1 fattig, begåfvad, flitig och värlartad yngling, med företräde för behöfvande lärjungar af släkterna Trolle eller Sundström.	Direktör Albert Trolle och W. Sundström, f. Schultz.	1893 ¹ / ₄	—	100	318	—	D:o d:o.	106)
Westerlingska flaggfonden.	Till underhåll af läroverkets flagga.	Kamrer L. G. Westerling.	1895 ⁹ / ₄	—	—	100	—	D:o d:o.	107)
Doktor G. W. Gumelii stipendiifond.	Understöd och belöningar åt lärjungar vid tekniska elementarskolan.	Doktor G. W. Gumelius.	1867 ²⁰ / ₄	1	100	2,930	—	Skolans styrelse.	
Örebro-Arboga-Köpings jernvägs premiefond.	Uppmantran åt 1 vid d:o studerande yngling, med företräde för den, hvars fader såsom tjänsteman eller arbetare tillhört jernvägen.	Trafikdirektör M. Agrelius.	1875 ³⁰ / ₉ 1882 ²⁰ / ₉	1	50	1,858	—	D:o.	
C. A. Rohloffs bokpremiifond.	Inköp af premieböcker åt lärjungar vid d:o.	Bokhandl. C. A. Rohloff.	1875 ⁸ / ₁	7	49	1,262	—	D:o.	
Gottf. Erikssons stipendiifond.	Till belöning åt 1 lärjunge vid d:o.	Fabrikör C. J. Eriksson.	1880 ¹⁴ / ₆	—	—	626	—	D:o.	
Tekniska skolans 25-års d:o.	Till belöningar åt lärjungar vid d:o.	Skolstyrelse, lärare m. fl.	1883	—	—	1,051	—	D:o.	
Industri- o. hemsöjdställningens i Örebro d:o.	Till belöningar vid d:o.	Utställningens styrelse.	1883 ²⁰ / ₁₀	1	50	1,350	—	D:o.	
Rektor Fredrik Virgins d:o.	Till belöning åt lärjungar vid d:o.	Rektor C. F. S. Virgin.	1890 ⁸ / ₁	1	40	1,066	—	D:o.	

Ludvig Rinnans stipendiefond.	Till understöd åt lärjungar vid tekniska elementarskolan efter namngifvnen persons död.	Direktör L. Rinnan.	1886 ² / ₁	—	—	9,900	—	Skolans styrelse.	
Carl Johan Nelins premiefond.	Till premieutdelning vid d:o.	Handl. C. J. Nelin.	1880 ⁹ / ₃	3	100	—	—	Norrköpings stad.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Enanderska donationen.	Till hjälp åt mindre bemedlade personer från Örebro stad, som vårdas å Örebro länslasarett.	Carolina o. Johanna Enander.	1880 ²⁶ / ₁₁	—	—	1,491	—	Örebro länslasarettens direktion.	
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Allmänna sjuk- och begravningskassan.	Sjuk- och begravningshjälp.	Örebro arbetareförening.	1877 ²¹ / ₁	21	702	1,463	—	Styrelse af 5 personer.	(108)
Enighet och vänskap.	D:o d:o.	Gevaldigern E. Lundgren.	1878 ²⁰ / ₃	38	1,378	1,615	—	D:o af 4 d:o.	(109)
Örebro stads skräddares enskilda sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Stadens skräddare.	1854 ⁹ / ₄	5	298	905	—	D:o af skräddarne i staden.	(110)
Örebro stads handtverksidkares d:o.	D:o d:o.	Stadens handverkare.	1857 ⁹ / ₇	20	1,487	22,463	—	D:o af handverkare i d:o.	(111)
Första hundraföreningen.	D:o d:o.	Kyrkoherden Ax. Wætter.	1876 ¹⁸ / ₁₀	25	792	1,358	—	D:o af 3 personer.	(112)
f) Pensionsfonder.									
Maria Lovisa Broms donation.	Pensioner åt 2 ogifta borgaredöttrar.	Maria Lovisa Broms.	1842 ¹⁹ / ₅	2	75	1,500	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Mamsell Karolina Broms d:o.	D:o åt ogifta fruntimmer.	Mamsell Karolina Broms.	1863 ¹⁴ / ₂	2	160	4,000	—	D:o.	
Wollrathska donationen.	D:o d:o.	Mamsell Karolina Wollrath.	—	3	30	750	—	D:o.	
Kihlgrenska fonden.	D:o åt älderstigna tjenarinor.	Jungfru Katarina Kihlgren.	1843 ¹⁵ / ₈	3	60	1,500	—	D:o.	
Sof Elgs pensionsfond.	D:o åt äldre medellösa fruntimmer.	Mamsell M. S. Elg.	1844 ²⁹ / ₈	4	200	6,000	—	D:o.	
Örebro borgerskaps donation.	D:o åt fattiga välfredade borgare.	Stadens borgerskap.	1863 ³ / ₁₂	16	1,650	34,000	34,000	D:o.	(113)
Handl. J. W. Gyllanders d:o.	D:o åt blygsamma fattiga.	J. W. Gyllanders sterbhns.	1876 ²⁴ / ₈	5	292	8,000	—	D:o.	
Tennngjutaren G. W. Lindbergs d:o.	D:o åt älderstigna fabrikanter, handverkare, deras enkorer eller döttrar.	Tennngjutaren G. W. Lindberg.	1877 ²⁹ / ₆	13	390	2,700	2,700	D:o.	(114)
Örebro stads handtverksidkares pensionskassa.	D:o till fattiga, älderstigna, välfredade handtverksidkare samt deras enkorer och barn.	Stadens handtverksidkare.	1857 ⁹ / ₇	18	484	19,340	—	Styrelse bland stadens handverkare.	
Prostinann Widéns donation.	D:o åt 1 prestdotter inom Örebro kontrakt.	Prostinann Helena M. Widén.	1822 ¹⁹ / ₁	1	30	750	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Brita Kristina Gyllanders d:o.	6 lika stora ärspensioner till ogifta, behöfvande qvinnor, som för ålder och sjuklighet icke längre kunna tjena.	Handl. Hans H. Gyllander.	1884 ⁴ / ₄	6	240	6,000	—	D:o.	
Pauvres hontouses vännar.	Att understöjda och bereda en tillflykt åt äldre blygsamma fattiga fruntimmer.	Genom en husar i Örebro.	1889 ²⁷ / ₅	7	750	37,149	—	Styrelse af 8 damer och 4 herrar.	(115)
h) Andra stiftelser och invättningar.									
Mamsell Karolina Broms donation.	Inköp af ved att uti februari utdelas till 4 af stadens tjänstgörande tornväktare.	Mamsell K. L. Broms.	1866 ¹⁸ / ₈	4	48	800	—	Drätselkammaren.	
Hedvigsgäfvan.	Öfverlemnande å Hedvigsdagen af en silfversked såsom brudgäfvan.	Häradshöfding K. G. Wadström.	1830 ²⁵ / ₄	1	—	180	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
				Summa	696	33,404	669,629	114,560	
D. I Askersunds stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteu.e och dylikt.									
Kjerrströmska stiftelsen.	Att uppföra bostad för fattiga borgare och deras enkorer.	Rådmanen C. G. Kjerrström.	1856 ²⁵ / ₉	—	—	8,894	1,439	Fattigvårdsstyrelsen.	
Edla Schultz donation.	Understöd till behöfvande fruntimmer, som ej hjälpas af fattigvården.	Fröken Edla Schultz.	1877 ⁷ / ₄	1	30	1,034	—	D:o.	
Elisabeth Qvists d:o.	a) Uppbyggnad af fattighus. b) Understöd till blygsamma fattiga.	Fröken Elisabeth Qvist. Densamma.	1867 ¹¹ / ₁₀	—	—	6,897	1,783	D:o. D:o.	
b) Stiftelser och invättningar för barnvård och barnundervisning.									
Drottning Lovisas skola för fattiga flickor.	Att bibringa församlingens fattiga flickor ändamålsenlig undervisning.	H. Maj:st Drottning Lovisa m. fl.	1853 ¹ / ₅	—	—	10,849	2,000	Direktion af 9 fruntimmer.	
Elisabeth Qvists donationsfond.	a) Till Drottning Lovisas skola efter direktionens beslut. b) Understöd till de mest fattiga af folkskolans barn.	Fröken Elisabeth Qvist. Densamma.	1867 ¹¹ / ₁₀	—	—	500	—	Densamma.	(116)
Wallentinska fonden.	Inköp af andaktsböcker åt nattvardsbarn.	Garfvaren J. E. Wallentin.	1854 ⁹ / ₆	20	5	100	—	Skolrådets ordförande. Församlingens kyrkoherde.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSALTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.	Deraf värde af fastigheter.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Kronor.		
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Elisabet Qvists donation.	a) Belöning åt en elev vid stadens flickskola, som deraf gjort sig förtjent.	Fröken Elisabet Qviat.	1867 ¹¹ / ₁₀	—	—	398	—	Styrelse af 6 personer.	
	b) Uppmuntran åt 1 eller 2 fattiga lärjungar vid stadens elementarläroverk.	Densamma.	»	3	27	600	—	Läroverkskollegiet.	
Högere flickskolan.	Att meddela stadens flickor undervisning.	Personer i staden.	1812 ¹ / ₁₂	2	400	9,431	—	Styrelse af 6 personer.	
C. J. Fahlgrens stipendiefond.	Till stipendium åt 1 snäll och fattig elev vid stadens elementarläroverk.	Bektryckaren C. J. Fahlgren.	1869 ²⁴ / ₃	1	59	1,311	—	Läroverkskollegiet.	
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>									
Goodtemplarlogen Svanssjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	—	1885 ¹ / ₈	1	21	184	—	Styrelse af 7 personer.	117)
Arbetsföreningens d:o.	D:o d:o.	—	1882 ¹ / ₁₁	1	92	1,195	—	D:o af 5 d:o.	118)
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Askersunds handelskassa.	Att understödja behöfvande handlande eller deras enkor.	Handlande i staden.	1895 ¹⁴ / ₄	3	275	6,818	—	Styrelse af 5 personer.	
				Summa	39	1,024	49,532	5,222	
E. I Nora stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Bromsiska donationen.	Understöd åt 3 behöfvande kvinnor i staden.	Fru Brigitta Lovisa Broms.	1854 ²⁶ / ₁₂	3	37	750	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Sjöberg-ska fonden.	Understöd till fattiga i staden.	Mamsell Sofia Elisabeth Sjöberg.	1863 ³¹ / ₈	6	100	2,000	—	D:o.	
Rådman A. E. Widéns donation.	D:o d:o.	Rådman A. E. Widén.	1878	—	—	804	—	D:o.	119)
Fru Hasselströms d:o.	Understöd till 2 enkor eller ogifta pauvres honteux i staden.	Enkefru Maria Hasselström.	1880 ¹⁸ / ₁₁	2	50	1,000	—	D:o.	
Sundellska donationen.	Understöd till äldre enkor och ogifta kvinnor i staden.	Borgmästaren E. M. Sundell.	1885 ³¹ / ₁	3	100	2,000	—	D:o.	
Lindströmska fonden.	Utdelning till behöfvande enkor i staden.	Mamsell Christina Elisabeth Lindström.	—	2	45	1,000	—	D:o.	
Wolmerska d:o.	Räntan disponeras af stadens fattigvårdsstyrelse.	Handl. C. F. Wolmer.	186.	—	—	400	—	D:o.	
Kassan för en blifvande arbetsinrättning.	Att lemna bidrag till en arbetsinrättning i staden, om någon sådan skulle komma till stånd.	Köpmän.	—	—	—	27,698	—	Nora handelsförenings styrelse.	
Nora handelsförenings kassa.	Understöd åt behöfvande, som äro eller varit medlemmar af föreningen, allt beroende på föreningens beslut hvarje år.	D:o.	—	2	125	7,431	—	D:o.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Nordstrandska fonden.	Fattiga fader- och moderlösa barns uppfostran.	Prosten Olof Nordstrand.	1786 ²⁸ / ₁	—	5	684	—	Skolrådet.	
Sundellska folkskolefonden.	Fattiga barns undervisning.	Rådman C. Er. Sundell.	1882 ¹⁶ / ₃	—	725	15,137	—	D:o.	
Mauzeliska fonden.	Fattiga barns uppfostran och öfning till arbetsskicklighet.	Rektor J. Mauzelius.	1834 ¹⁵ / ₁	—	200	4,507	—	D:o.	
Wolmerska donationen.	Att understödja stadens folkskola.	Handl. C. F. Wolmer.	1865 ² / ₄	—	9	200	—	D:o.	
Karolina Nelssons fond.	Kristlig uppfostran af vanvårdade barn, företrädesvis flickor.	Lärarinnan K. M. Nelsson.	1875 ¹¹ / ₁₁	—	—	3,133	—	D:o.	
Sundinska fonden.	Kapital- och försäkringsinsatser för skolbarn jemte understöd af kläder och skodon åt fattiga sådana.	Fabrikör A. T. Sundin i Vesterås.	1881 ¹⁹ / ₅	—	704	15,798	—	D:o.	
Folkskolans premiekassa.	Till premier åt folkskolans lärjungar.	Skolrådet.	1865 ²⁸ / ₅	—	36	967	—	D:o.	
f. d. Fabriks- o. handverksföreningens skolfond.	Premier åt flitiga och välartade folkskolebarn af handverksklassen.	f. d. Fabriks- och handverksföreningen.	1867 ³⁰ / ₁₁	—	11	575	—	D:o.	
Enkefru Hedvig Sundells donation.	Uppmuntran åt en obemedlad folkskoleflicka.	Borgmästaren E. M. Sundell i Falun.	1877 ¹² / ₈	1	12	311	—	D:o.	
P. E. Schelins minne.	Uppmuntran åt folkskolegossar för skicklighet i räkning.	Läraren P. E. Schelins vänner.	1878 ¹⁸ / ₅	—	—	233	—	D:o.	
Vivicas minne.	Uppmuntran till småskolebarn för lydnad, läraktighet och ett stilla väsen.	Rektor E. Brandberg.	1884 ¹¹ / ₆	—	4	113	—	D:o.	

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Olof Gabrielssonska gåfvo-medlen.	Inköp af böcker åt fattiga skolbarn vid Nora stads-skola.	Häradadomaren O. Gabrielson.	1778 ⁹ / ₁₁	6	19	355	—	Pedagogiens lärarekollegium.
Norénska stipendiefonden.	Understöd till gosse af fattiga föräldrar bland borgare-klassen i Nora, som bevisat stadsskolan och visar flit och sedlighet.	Komminister P. U. Norén.	1859 ¹⁸ / ₄	2	9	248	—	D:o.
Forsellska d:o.	Att med räntan understöjda 2 eller 3 deraf förtjente lärjungar vid pedagogien, hvilka äro i behöf af understöd.	Bruksegaren O. Forsell och sterbhus.	1865 ⁸ / ₁₂ 1877 ⁸ / ₆	2	43	1,369	—	D:o.
Gåfvan af maj 1876.	Understöd åt 1 behöfvande skolgosse vid d:o.	Onämnde.	1876 ³⁰ / ₅	1	2	50	—	D:o.
Trettiofemårsfonden.	Understöd åt 1 flitig och sedig lärjunge vid d:o af handtverks- eller arbetareklassen.	Rektor E. Brandberg.	1884 ³¹ / ₈	1	8	212	—	D:o.
Ernst Brandbergs stipendiefond.	Understöd åt 1 flitig, sedig och behöfvande lärjunge vid d:o.	F. d. lärjungar till d:o.	1884 ²⁰ / ₀	1	15	342	—	D:o.

d) Stiftelser för sjukvård.

Åttonde decemberstiftelsens sjuksäng.	Att bereda friplatser åt sjuka och obemedlade personer från Nora distrikt på distriktets sjukhus.	—	1865 ⁸ / ₂	7	223	5,000	—	Nora sjukhus styrelse.
Fru Olssons frisängar.	Att användas till 2 frisängar för sådana sjuka från Nora sjukhusdistrikt, som behöfva understöd och underhåll.	Enkefru Karolina Olsson.	1866 ²⁶ / ₇	11	314	7,000	—	D:o.
Fru Altea Widéns donationsfond.	Värd å sjukhuset af sådana obemedlade sjuka från Nora stad samt Nora och Hjulsjö härad, hvilkas underhåll icke bör af fattigvårdssambälle, grufbolag eller annan välbergad husbonde bekostas.	Rådmannen A. E. Widén.	1870 ³ / ₈	5	135	3,000	—	D:o.

e) Sjuk- och begravningskassor.

Enighet och vänskap.	Sjuk- och begravningshjelp.	9 handverkare i Nora.	1862 ²⁰ / ₁₀	4	161	1,257	—	En styrelse.
Nora goodtemplares sjuk-kassa.	Att bereda understöd vid sjukdomsfall.	Ordensmedlemmar.	1881 ⁸ / ₅	2	15	540	—	D:o.
f. d. Nora arbetareförenings sjuk- o. begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	Föreningsmedlemmar.	1882 ¹ / ₁	6	102	2,030	—	D:o.

f) Pensionsfonder.

Westman-Fischierska pensionsfonden.	Understöd till behöfvande enkör eller ogifta fruntimmer af paupes hontoux.	Enkeprostinnan Johanna Westman.	1852 ²⁸ / ₇	4	135	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
			Summa	71	3,344	109,144	—	

F. I Lindesbergs stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigrård, för s. k. paupes hontoux och dylikt.

Lindvallska donationen.	Att understöjda fattiga borgarenskor och barn.	Handlanden Adolf Lindvall.	1827 ¹² / ₃	3	140	2,500	2,500	Fattigvårdsstyrelsen.
Berglundska fonden.	»Menslighetens bästa».	Handl. Chr. Berglund och hans hustru.	1850 ²¹ / ₁₀	—	651	33,587	1,600	D:o.
Carl Ljungdahls fond.	Understöd till 4 behöfvande, i staden boende och autständig levande personer.	Kommissionslantmätaren C. A. Ljungdahl.	1868 ¹² / ₅	2	741	17,246	—	D:o.

b) Stiftelser för barnavård och barnundervisning.

Fröken von Geddass fond.	Att understöjda obemedlade flickor i staden.	Fröken von Gedda.	1851 ¹⁵ / ₁	—	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Berglundska flickskolefonden.	Att understöjda en slöjdskola för flickor i Lindesberg.	Fru Helena Berglund.	1861 ²⁸ / ₁₂	—	50	1,000	—	D:o.
Eric och Carolina Janssons donationsfond.	Värd å Eugenihemmet af 1 fattigt och obotligt sjukt barn, understöd för 1 eller 2 välartade, fattiga gossar mellan 10 och 20 år, med häg och fallenhet för tekniskt yrke, understöd åt fattiga enkör eller beklädnad åt fattiga barn, alla af den arbetande klassen, som ej erhålla understöd af den allmänna fattigvården.	Byggmästaren Eric Jansson och hans hustru.	1886 ²⁰ / ₅	—	215	5,000	—	Drätselkammaren.
Carin Groths fond.	Till uppmantran åt flitiga och välartade barn i evangelisk luterska söndagsskolan.	Jungfru Carin Groth.	1887 ¹² / ₁₀	—	22	500	—	Fattigvårdsstyrelsen o. pastor.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Fjerde novemberstiftelsen.	Stipendier vid Lindesbergs stads pedagogi.	Minuteringsbolaget.	1864 ²¹ / ₁₀	4	22	500	—	Skolrådet.
Sjunde novemberfonden.	D:o	Okänd.	1878 ⁷ / ₁₁	3	16	400	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895 till af nedanstående antal personer.		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895. Derat värde af fastigheter.	Stiftelsen förvaltas af:		Anmärkingar.
				nedanstående	af nedanstående hela belopp.	Kapital.			
					Kronor.	Kronor.	Kronor.		
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Lindes första hundraförening.	Sjuk- och begravningshjälp till ledamöterna.	—	1880 ⁶⁾ 5	3	45	300	—	En styrelse af 5 personer.	121)
Nykterhetsvännernas allmänna sjuk- o. begravningskassa i Lindesberg.	D:o d:o.	—	1889 ¹⁷⁾ 3	6	83	—	—	En styrelse.	122)
			Summa	21	2,085	62,033	4,100		
G. Militärstaten.									
f) Pensionsfonder.									
Örebro läns eller Nerikes krigsmanskassa.	Till ökning i pensioner för 7 de mest förtjente pensionärer från Kungl. Lifregementet till fot och 5 från Kungl. Lifregementets husarer.	Örebro stads och läns invånare.	1814 ¹⁵⁾ 2 och 13)	12	316	2,400	—	Kungl. Arméförvaltningen och Kungl. Statskontoret.	
g) Pensionskassor.									
Musikkårens vid Kungl. Lifregementets husarer pensionskassa.	Att lemna årligt underhåll till medlemmar i musikkåren efter deras afskedstagande.	Öfverstelöjtn. O. Löwenborg o. musikkårens ledamöter.	1849 ¹⁹⁾ 5	4	800	27,508	—	En direktion.	123)
D:o vid d:o enke- och pupillkassa.	Att lemna årligt underhåll till aflidne delegares enkor och barn, som ej kunna sig sjelfva försörja.	Öfverste H. M. Palmstjerna o. musikkårens ledamöter.	1874 ²¹⁾ 4	5	845	23,820	—	D:o.	124)
			Summa	21	1,961	53,728	—		

A n m ä r k n i n g a r .

¹⁾ I kol. 6 intagna belopp utgör totalbeloppet af 1895 års ränteinkomster. — ²⁾ Medlen tillföll församlingen d. 21 sept. 1872. — ³⁾ Pensionen utgöres utaf frälseräntan af $\frac{1}{2}$ mtl Almby by, till storleken motsvarande årliga utdelningen, och är för år 1895 utdelad med 2 tunnor råg, 2 tunnor korn och 2 kr. 86 öre kontant. — ⁴⁾ Med årliga räntan bidrages att bestrida kostnaden för socknens allmänna fattigvård. — ⁵⁾ Donationen, anslagen dels till fattigvården och dels till skolväsendet, utgjorde vid 1895 års slut i sin helhet 2,247 kr. — ⁶⁾ Någon utdelning har ännu ej skett. ⁷⁾ Halfva räntan ingår i Vintrosa fattigkassa och andra hälften lemnas till understöd åt fattiga familjer, företrädesvis i Granhamnars rote. — ⁸⁾ Stiftelsen består af 5 aktier i Göta kanalbolag, hvardera å 150 kr. — ⁹⁾ Halfva räntan skall utdelas till de fattige vid högtider. — ¹⁰⁾ Räntan har förr utbetalts till fattigvårdsstyrelsen i Götlanda socken, men utdelning eger f. n. icke rum, enär egaren af Kåsätter gör anspråk på, att donationen skall anses vara Kåsätters gårds enskilda tillhörighet. — ¹¹⁾ 6 tunnor råg och 3 tunnor korn årligen från Gro-pens qvarn i Qvistbro socken. Spannmålen tillkommer numera fattigvården. — ¹²⁾ Ursprungligen donerades 600 kr. — ¹³⁾ Villkor för erhållande af understödet: värd af en graf. — ¹⁴⁾ Donationen består af egendomen Frondö, hvilken förvaltas af magistraten i Borås. Hellefors socken bekommer $\frac{1}{4}$ af afkastningen. — ¹⁵⁾ Skilnaden i afkomsten användes med Kungl. Maj:ts tillstånd till insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för fattiga barn. — ¹⁶⁾ Med Kungl. Maj:ts tillstånd skall afkomsten användas till insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för fattiga barn. — ¹⁷⁾ Utdelningen har skett i sammanhang med fattigutgifterna. — ¹⁸⁾ Fonden är afsedd för Lindesbergs kommun. — ¹⁹⁾ I föregående berättelse benämnd Eriks-

betalades af kassan till andel i premier för olycksfallsförsäkring af 118 medlemmar 239 86 kr. — ²⁰⁾ Delegarengiften för år 1895 580 51 kr. — ²¹⁾ D:o 221 kr. — ²²⁾ Kassan ingår i en för metodisterna i hela riket gemensam assuransförening. — ²³⁾ Bolaget utdelar pensionerna. — ²⁴⁾ Ännu ingen utdelning. 50 motböcker, hvardera å i länets ränte- och kapitalförsäkringsanstalt insatta 60 kr., öfverlemnades till kyrkorådet d. 29 aug. 1883. — ²⁵⁾ Fonden, som förut var 7,000 kr., har minskats till nuvarande belopp till följd af förlust i C. H. Wedbergs konkurs. — ²⁶⁾ Stiftelsen utgöres af 600 kr. i kapital och frälseränta af hemmanet Os-valla nr 3. Ingen utdelning år 1895. — ²⁷⁾ Stiftelsen utgöres af frälseräntan af 1 mtl Qvin-nersta i Axbergs socken, hvilken ränta sedan år 1850 så fördelas, att hälften tillfaller grafkassan och hälften fattigkassan. — ²⁸⁾ Donationen utgöres af 1 mtl Blyberga. Donationsbrevet saknas. — ²⁹⁾ Donationen utgöres af $\frac{1}{4}$ mtl Björnbatorp. — ³⁰⁾ Räntan ingår till kommunalkassan. — ³¹⁾ Alla handlingar rörande denna fond saknas sedan branden i Lindesberg 1869. — Fon-den saknar numera all betydelse, men redovisas fortfarande i räkenskaperna, ehuru Lindes-bergs församling sjelf disponerar den. — ³²⁾ Donationen: $\frac{3}{4}$ mtl Tybble i Almby socken, med utdelning af 25 famnar ved och 120 kbf. råg. — ³³⁾ Donationen: lägenheten Eklunden om 738 16 ar, med utdelning af 187 kbf. råg. — ³⁴⁾ Donationen: 279 42 ar i Tomtgärdet. — ³⁵⁾ Donationen: 413 43 ar i Tufängen. — ³⁶⁾ Donationen: 132 67 ar i Baggelyekan. — ³⁷⁾ Donationen: 129 58 ar i Lerängen, med utdelning af 75 kr. — ³⁸⁾ Donationen: 14 61 qv.-ref i Restagärdet, taxeringsvärderade till 1,500 kr. — ³⁹⁾ I föregående berättelse upptagen under benämning »Onämndt». — ⁴⁰⁾ Barnhemmet uppbär af Örebro fattigvård årliga räntan af

sonska fonden. — ²⁰) Aktiebolaget afsatt 500 kr. för år 1895. — ²¹) Ingen utdelning år 1895. — ²²) Räntan ingår i allmänna skolkassan. — ²³) Räntan användes för skolornas behof. — ²⁴) Donationen utgöres af en skola vid Slytefallet. — ²⁵) Donationen utgöres af 1½ tunnland skogs-
mark till skolhustomt. — ²⁶) Utgår till lärarelöna. — ²⁷) Stiftelsens arkund finnes ej; gifven
med varm hand. — ²⁸) Räntan ingår till allmänna skolkassan. I föregående femårsberättelse
har medräknats skolkassans hela utlånade belopp, hvilket dock är oriktigt, enär prosten Ribbings
gäfvu utgör endast 1,000 kr. — ²⁹) Stiftelsen utgöres af frälseränta af 1 mil Karaby, Edsbergs
socken, uppskattad till ett värde af 4,500 kr.; räntan ingår till skolkassan. — ³⁰) Till stiftelsen
hör en skolhusbyggnad med uthus jemte skolmateriel, brandförsäkrade för 8,650 kr. — ³¹) Fonden,
som ursprungligen utgjorde 500 kr., erhöi d. 1 okt. 1879 af bruksegaren K. Kassel på Stjern-
sund en tillökning af 250 kr. — ³²) Stiftelsearkunden af år 1835 är förkommen, men Kungl.
Maj: har genom nådig resolution af d. 2 nov. 1836 meddelat fastställelse derå. — ³³) Fonden,
ursprungligen 10,000 kr., ej ännu använd, utan förräntas tillsvidare. — ³⁴) Räntan besparas för
att i en framtid kunna bilda en fast slöjdskola. — ³⁵) Räntan får blott delvis användas, till
dess kapitalet uppgår till 5,000 kr. — ³⁶) Delegarne lemna årligt bidrag. — ³⁷) Stiftelsen skall
stå på tillväxt, tills den nått ett belopp af 3,000 kr. — ³⁸) Dagligen under vintern erhåller ett
vexlande antal barn varm soppa, och 11 barn få full beklädnad. — ³⁹) Grundfonden utgöres af
3,000 kr., skänkta af brukets egare, som dessutom årligen bidrager till fonden med 600 kr. —
⁴⁰) Bolaget bekostar sjukvården. — ⁴¹) 5 proc. ränta å beloppet 6,300 kr. utbetalas till en testa-
tors släktinge, så länge denne lever. — ⁴²) Öfver räntans användande förfogar styrelsen för
Ljusnarsbergs sjukhus. — ⁴³) Donationsbeloppet öfverlemnades efter testators död år 1891 till
sjukhusdirektionen den 17 november 1891 och utgör ursprungligen 3,000 kr. Räntan skall stå
på tillväxt, till dess inkomsten blir tillräcklig till frisången. — ⁴⁴) Delegationerna år 1895
uppgingo till 556 40 kr. — ⁴⁵) Do: 581 kr. — ⁴⁶) Do: 81 kr. — ⁴⁷) Do: 252 kr. — ⁴⁸) Do:
291 90 kr. — ⁴⁹) Do: 510 83 kr. — ⁵⁰) Do: 72 kr. — ⁵¹) Do: 528 kr. — ⁵²) Do: 475 30
kr. — ⁵³) Do: 240 kr. — ⁵⁴) Do: 425 71 kr. — ⁵⁵) Alla vid bruket genom kontrakt anstälde
arbetare äro skyldige att ingå i föreningen och erlägga inträdesafgift samt derjemte erforderligt
årligt bidrag. — ⁵⁶) Delegationer år 1895 uppgingo till 826 35 kr. — ⁵⁷) Understödet
3 kr. i veckan för manlig och 1 50 kr. för qvinlig medlem. Medlemsantalet år 1895 46, del-
egationsgifter 110 10 kr. — ⁵⁸) Delegationerna för år 1895 481 50 kr., statsbidrag 58 70 kr.,
aktiebolagets bidrag 1 556 81 kr. — ⁵⁹) Delegationer för år 1895 823 kr. — ⁶⁰) Do:
444 kr. Kassan har af Klotens aktiebolag såsom gäfvu mottagit 1,500 kr. — ⁶¹) Delegation-
gifter för år 1895 182 kr. — ⁶²) Do: 226 kr. — ⁶³) Utom de år 1895 utdelade 818 kr. ut-

Contis donation med 640 kr. och ledamotsafgifter med 270 kr. — ⁶⁵) Enligt beslut den 1 nov.
1796 benämndes stiftelsen Första novemberkassan, men vanliga namnet är Novemberstiftelsen. I
stiftelsen ingår ej en utlofvad donation af 3,000 kr. från O. Flodins sterbhus. — ⁶⁶) Donationen:
297 15 ar i Markalyekan, med utdelning af 80 kr. — ⁶⁷) Fonden, ursprungligen bildad genom
gäfvor och frivilliga bidrag, har sedermera ökats genom afgifter vid bouppsteckningar, fastighets-
köp och testamenten till andra än bröstarvingar, hvilka afgifter emellertid, enligt Kungl. Maj:ts
nådiga bref den 20 januari 1882, med 1892 års utgång upphört att utgå. I donationen ingår
dispositionsrätt till arbetshuset, som är bevillingstaxerad till 22,500 kr. — ⁶⁸) Donationen ut-
göres af gården nr 47 Drottninggatan. — ⁶⁹) Donationen utgöres af Vesterången om 103 82 ar.
— ⁷⁰) Af 5,000 kr. hafva hittills erhållits endast 2,000 kr. — ⁷¹) Ursprungliga stipendiifonden
1,000 kr. — ⁷²) Do: 2,000 kr. — ⁷³) Do: 3,000 kr. — ⁷⁴) Do: 3,000 kr. jemte 300 kr. såsom
reservfond, att öka det ursprungliga beloppet. — ⁷⁵) Ursprungliga stipendiifonden 1,000 kr.
jemte 200 kr. såsom förstärkningsfond. — ⁷⁶) Ursprungliga stipendiifonden 400 kr. jemte
50 88 kr. såsom förstärkningsfond. — ⁷⁷) Donationen utgöres af 3 tunnor råg årligen från
Bäcks qvarn i Vintrosa socken. — ⁷⁸) Ursprungliga stipendiifonden 400 kr. jemte 100 kr.
såsom förstärkningsfond. — ⁷⁹) 2 stipendier å 100 och 1 å 50 kr. Blifver något öfver af års-
räntan, får det användas till premier. — ⁸⁰) Donationen indragen till statsverket. — ⁸¹) Ur-
sprungliga donationen 500 kr. jemte 50 kr. såsom tillökningsfond. — ⁸²) Ursprungliga dona-
tionen 5,000 kr. — ⁸³) Do: 4,000 kr. — ⁸⁴) Donationen, gjord af konung Karl XIV Johan,
har sedan utgått genom Hofförvaltningen. — ⁸⁵) Fonden är fortfarande under bildning. — ⁸⁶)
De förräntade medlen förvaltas af rektor och läroverkskollegiet. — ⁸⁷) Flaggan förut skänkt af
fondens gifvare. — ⁸⁸) Delegationer år 1895 uppgingo till 915 80 kr. — ⁸⁹) Do: 1,868 40
kr. — ⁹⁰) Do: 270 05 kr. — ⁹¹) Do: 791 kr. — ⁹²) Do: 792 kr. — ⁹³) Donationen: gården
nr 12 Vasagatan, med utdelning af 1,650 kr. — ⁹⁴) Donationen: 2 ladugårdsjord, med ut-
delning af 390 kr. — ⁹⁵) Medlemsafgifter hafva under år 1895 influtit med 627 kr. — ⁹⁶) Ka-
pitalet lagdt till skolans grundfond. — ⁹⁷) Influtna delegationsgifter år 1895 21 80 kr. —
⁹⁸) Do: 28 80 kr. — ⁹⁹) Utdelning sker ej, förrän fonden med tillagda räntor uppgått till
1,000 kr. — ¹⁰⁰) Så länge testators tvenne systrar lefva, tillfaller räntan dem. — ¹⁰¹) Delegation-
gifter för år 1895: 68 60 kr. — ¹⁰²) Kassan benämndes förut Lindesbergs templares under-
stöds-kassa, men ombildades den 1 februari 1893 till en underafdelning under Nykterhetsvännernas
allmänna sjuk- och begravningskassa, som har sin centralstyrelse i Oskarshamn. — ¹⁰³) Influtna
delegationer år 1895 173 40 kr. — ¹⁰⁴) Do: 236 25 kr.

Stockholm 1897. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.